

דגמלא

ספר

תורות והלכות

והוא ליקומי הלכות מסודר
מחדש לפי סדר התורות

רפב

ירל לאלפי לומדי התורה הזמנית העולמית

מהדורת מיוחדת ללומדי התורה הזמנית

קונטרס זה הוא דוגמא מהספר 'תורות והלכות' בו מובא התורות בליקו"מ עם הלכות והתפילה שעליה.

הקונטרס יו"ל ע"י ארגון "תמימי דרך" שע"י עמותת נחלת חן. לעי"נ ר' אלעזר ב"ר שלמה יהודה, איטא בת ר' דוב בעריש ולה צלחת וישועת ר' בנימין יעקב נתן בן איטא וויצהנדלר ובני ביתו בכל מיני דמיטב.

קונטרס זה יוצא ללומדי התורה הזמנית - התורה שאיתה לומדים רבבות אנשי שלומינו בארץ ובתפוצות, במשך תקופה של ב' או ג' חודשים כמו שאמר רבינו הק':

דְּבַר עֲמָנוּ כְּמָה פְּעָמִים שְׁרָצוּנוּ חֶזֶק מְאֹד שְׁנִלְךָ עִם הַתּוֹרוֹת שְׁגָלָה. דְּהִינּוּ לִילְךָ תְּחַלֶּה אֵיזָה זְמַן עִם תּוֹרָה פְּלוֹנִית בְּעֶרְךָ ב' או ג' חֳדָשִׁים, דְּהִינּוּ שְׂיִהְיוּ כָּל עֲבוֹדָתוֹ וְהַלּוּכוֹ בְּיָרְאָת ה' עַל פִּי הַנְּאָמַר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכָל תְּפִלָּתוֹ וְשִׁיחָתוֹ יִהְיֶה לְזָכוֹת לְהַגִּיעַ לְמָה שְׁנֶאֱמַר מֵר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכֵן יִתְנַהֵג אֵיזָה זְמַן. וְאַחַר כֵּן יִלְךָ אֵיזָה זְמַן עִם תּוֹרָה אַחֶרֶת, וְכֵן אַחַר כֵּן, עַד שְׂיִגְמַר לִילְךָ עִם כָּל הַתּוֹרוֹת. וְדְבַר כְּמָה פְּעָמִים מְזָה. אֲשֶׁרִי מִי שְׂיֵאָחַז בְּזֶה:

ברסלב'ר חסיד קח לך זכות בפעולות ארגון תמימי דרך להפצת התורה הזמנית

אם ברצונך ליטול חלק בפעילות המבורכת של חבורת "תמימי דרך", בכל צורה שהיא - הן בגוף והן בממון, פנה עוד היום ל-0527148323.

ספר תורות והלכות

תורה רפב

הנה הספר שלפניכם הוא קנקן מלא ישן השלימות שבכל ספרי רבינו הקדוש רבי נחמן בן פיגא מברסלב, מאחר שהוא חיבור בן חמה ולבנה, בן הרב רבינו הקדוש לבן תלמידו נאמן ביתו הממשיך דרכו לדורותיו רבי נתן מברסלב, שהוא מבאר את כל התורה שבכתב ובעל פה בספרו ליקוטי הלכות על פי הקדמותיו ויסודות שקיבל מרבו המובאים בליקוטי מוהר"ן ובשאר ספריו. ועד עתה שני המאורות האלו היו בשני ספרים וכל אחד היה צריך בעצמו לחברם ביחד, ומהסיבה הזאת הרבה לא זכו לטעום מהאור האמיתי השורה על ספרי ליקוטי הלכות, כי אין מי שיבין את דבריו לאמיתו אלא אם כן הוא יודע היטב התורה שבליקוטי מוהר"ן שעליה בנוים החידושי'ן הקדושים של התלמיד. והנה לשונו בהקדמתו לליקוטי הלכות: "פי דברי רבינו ו'ל' הם עמקים ורחבים מאד, ובכל תורה ותורה יש פמה וכמה הקדמות וענינים וחדושים נפלאים, בכל החדושים שה' יתברך פקח עיני לחדש בהם, כלם קשורים ומהדקים בקשרים הרבה בדבריו הנוראים והקדושים, ובכל מקום שמתרחב הדרוש והחדוש שחדשתי בעזרת ה' יתברך, בכלם צריכין לחזור בכל פעם לכל חלקי התורה שגלה רבינו ו'ל' שפלולה מחלקים ופרטים הרבה מאד. וכאשר שמעתי מפיו הקדוש ו'ל' שאמר על החדושים שלי, שאין מי שיבינם היטב, מחמת שצריכין לזכר היטב מאד את דברי תורתו הקדושה, ולהיות בקי בכל חדריו ופרטיו ודקדוקיו. ועל-כן הכרחתי בכמה מקומות להאריך ולהרחיב הדבור ולחזור ענין אחד כמה פעמים, אולי יפגס בלב המעיין תכן הפונה האמתית, לידע החדוש על בריו" עד כאן לשונו. והנה כאן בספר הזה חמה ולבנה מקובצים, כלומר שחיברנו את דברי רבי נתן המפוזרים בליקוטי הלכות אל דברי רבינו שעליהם הם מיוסדים, ועל ידי זה יכולים לטעום את נועם דבריו, להבין את עומק עצותיו הנפלאות, ואת עוצם התחזקותו! אשרי שיאחז בו!

קו' זו יצא על ידי הוצאת 'תורות והלכות' בשיתוף
ארגון תמימי דרך - לחיזוק הליכה עם התורה
הזמנית.

התורה הזמנית - התורה שאיתה לומדים רבות
אנשי שלומינו בארץ ובתפוצות, במשך תקופה
של ב' או ג' חודשים כמו שאמר רבינו הק':
דְּבַר עֲמָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שְׁרָצוּנוּ חָזַק מְאֹד שְׁנִלְךָ
עִם הַתּוֹרוֹת שְׁגָלָה. דְּהֵינּוּ לִילְךָ תְּחִלָּה אֵיזָה
זְמַן עִם תּוֹרָה פְּלוֹנִית בְּעֶרְךָ ב' או ג' חֲדָשִׁים,
דְּהֵינּוּ שְׂיִהְיוּ כָּל עֲבוֹדָתוֹ וְהַלּוּכּוֹ בְּיִרְאָת ה' עַל
פִּי הַנְּאָמַר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכָל תְּפִלָּתוֹ וְשִׁחְתּוֹ
יִהְיֶה לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ לָמָּה שְׁנֵאמַר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה,
וְכֵן יִתְנַהֵג אֵיזָה זְמַן. וְאַחַר כֵּן יִלְךָ אֵיזָה זְמַן עִם
תּוֹרָה אַחֶרֶת, וְכֵן אַחַר כֵּן, עַד שְׂיִגְמֹר לִילְךָ עִם
כָּל הַתּוֹרוֹת. וְדְבַר כַּמָּה פְּעָמִים מְזָה. אֲשֶׁרִי מִי
שְׂיֵאחֲזוּ בְּזֵה:

תוכן העניינים

סודר כסדר כתיבתם

<p>כל נקודה טובה שחוטף בכל עת נגזז תיכף במשכן הצדיק (שם אות טו) צג</p> <p>ה' מחבב את ישראל בכל נקודה טובה שמוצא בהם (שם אות צד) צז</p> <p>הצדיק יכול לעורר הנקודות הטובות אף בהגרועים שבישראל (שבת ז אות מה) צז</p> <p>על ידי שמלקטים נקודות טובות נעשים ניגונים (פסח ב) צח</p> <p>התינוקות מקבלים הבל פיהם מהמשכן (שחיטה ד אות יד) צח</p> <p>להיות בשמחה מהנקודות טובות (בכור בהמה טהורה ד אות יז) צט</p> <p>התורה אזמרה צריכים לחזור הרבה ולילך עימה (פריה ורביה ג י) ק</p> <p>הצדיק מוצא זכות לרשעים ומעלים אף מרע גמור (טוען ונטען ד אות ד) ק</p> <p>אף ברשע גמור צריך למצוא איזה זכות (פריקה וטעינה א אות ג) קא</p> <p>צריך למצוא זכות אף ברשע גמור (פריקה וטעינה ב) קב</p> <p>אף אם הטוב מעורב בפסולת אעפ"כ עכ"פ יש בו נקודה טובה (פריקה וטעינה ד אות יג) קג</p> <p>הצדיק עושה ניגונים (חכירות וקבלנות א אות א) קה</p> <p>קיצור ליקוטי מוהר"ן קח</p> <p>ליקוטי עצות קח</p> <p>ליקוטי עצות מהדורא בתרא קי</p> <p>ליקוטי תפילות על תורה רפ"ב – תפילה צ קיא</p> <p>תפילות הבוקר קטז</p> <p>פרפראות לחכמה קכ</p> <p>ביאור הליקוטים קכב</p>	<p>שיחות השייכות לתורה..... ב</p> <p>ליקוטי מוהר"ן - רפב..... טז</p> <p>ליקוטי הלכות..... כ</p> <p>הלכות חכירות וקבלנות הלכה א..... כ</p> <p>הלכות שכירות פועלים א אות ו..... כו</p> <p>הלכות השכמת הבקר הלכה א..... כז</p> <p>הלכות ראשית הגז ד..... מד</p> <p>הלכות ערובי תחומין הלכה ו..... נד</p> <p>תחום שבת אלפים אמה נד</p> <p>למצוא זכות ונקודה טובה (ציצית ה אות ז)..... פב</p> <p>הש"ץ כלול מכל הנקודות טובות של הציבור (תפילין ב אות י)..... פג</p> <p>צריך למצוא בעצמו נקודות טובות (תפילין ה אות ז)..... פג</p> <p>הצדיק עוסק בבנין בית המשכן בכל דור (ברכת השחר ה אות מה)..... פד</p> <p>הצדיקים עוסקים בבנין בית המקדש (בית הכנסת ו אות ד)..... פד</p> <p>הצדיקים מוצאים נקודות טובות בכל אחד (הודאה ו אות ל)..... פה</p> <p>צריך לחפש ולמצוא בעצמו נקודות טובות (שם אות סה)..... פה</p> <p>אף פושע ישראל אי אפשר שאין בו איזה צד טוב וזכות (ברכות פרטיות ד אות ד)..... פו</p> <p>יסתכל בחבירו בעין טובה וישתדל למצוא בו טוב (ברכות פרטיות ה אות ו)..... פז</p> <p>כל אחד יכול לגנוז נקודותיו הטובות במשכן הצדיק (תפילה המנחה ז אות יא)..... פח</p> <p>צריכין לשמח עצמו על ידי שמוצא בעצמו נקודות טובות (שם אות נג)..... צ</p> <p>הצדיקים עוסקים ללקט כל נקודה טובה של כל אחד מישראל (שם אות סג)..... צא</p>
---	--

דברי פתיחה

"אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'"

יִתְבַּרַךְ, בְּכֻלָּם צְרִיכִין לְחַזֵּר בְּכָל פַּעַם לְכָל חֻלְקֵי הַתּוֹרָה שְׁגָלָה רַבֵּינוּ ז"ל שְׁכָלוּלָה מִחֻלְקִים וּפְרָטִים הַרְבֵּה מְאֹד. **וְכֹאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ ז"ל שְׂאֵמַר עַל הַחַדוּשִׁים שְׁלִי, שְׂאֵין מִי שְׂיָבִיחַם הֵיטֵב מִחֻמַּת שְׂצָרִיכִין לְזַכֵּר הֵיטֵב מְאֹד אֵת דְּבָרֵי תוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְלֵהִיּוֹת בְּקִי בְּכָל חֻדְרָיו וּפְרָטָיו וְחֻדְוָקָיו. וְעַל־כֵּן הִכְרַחְתִּי בְּכַמְּהָ מְקוֹמוֹת לְהַאֲרִיף וּלְהַרְחִיב הַדְּבָר וּלְחַזֵּר עִנְיָן אֶחָד כְּמָה פַּעַמִּים, אוֹלֵי יִכְנַס בְּלֵב הַמַּעֲיָן תִּכְוֶן הַפְּנִיָה הָאֲמִתִּית, לִידַע הַחֲדוּשׁ עַל בְּרִיו.**

הַחִיבוּר הַזֶּה בְּנוֹי בְּצוּרָה כְּזוֹ שְׁלֵאֲחֵר כָּל מֵאֲמֵר בְּלִיקוּטֵי מוֹהֲר"ן אוֹ בְּשִׁיחוֹת הַר" וְכדוּמָה, יוֹפִיעוּ כָּל הַהֲלָכוֹת שְׁמוֹהֲרַנ"ת ז"ל דַּרְשׁ עַל פִּי אוֹתוֹ מֵאֲמֵר, וְהֵם מְבֹאֲרִים אוֹתוֹ הַדָּק הֵיטֵיב. בְּנוֹסֵף לִיקְטֵנוּ קְטַעִים מְפּוֹזְרִים בְּרַחֲבֵי הַלִּיקוּטֵי הַלְכוּת שֶׁהֵם גַּם מְבֹאֲרִים וּמֵאִירִים אֵת אוֹתָהּ לַמְרוֹת שְׂאִינֵם בְּנוִים עֲלֶיהָ מִמֶּשׁ. יֵשׁ לְצִיָּן כִּי לִיקְטֵנוּ רַק קְטַעִים הַמְתִּיחִסִּים מִמֶּשׁ אֶל אוֹתוֹ הַמֵּאֲמֵר שְׁבוּ אֲנוּ עֲסוּקִים, וְדִלְגְנוּ עַל הַקְּטַעִים שֶׁרַק מְזַכִּירִים אוֹתוֹ בְּקִצְרָה.

יְדוּעַ כִּי רַבֵּינוּ ז"ל הַשְּׁתוּקָק מְאֹד שְׂאֲנִשׁוּ יַעֲיִינוּ בְּסַפְרוֹ הַקְּדוֹשׁ וְיִלְכוּ עִם

בְּרַגְשֵׁי גִיל וְחֻדוּהָ הַנְּנוּ לְהַגִּישׁ לַפְּנֵי עִם הַקְּדוֹשׁ אֵת הַסֵּפֶר הַנִּפְלֵאָה הַזֶּה, שֶׁהֵינּוּ לְמַעֲשֵׂה סִידוּר חֲדָשׁ וּמוֹעִיל שֶׁל הַסֵּפֶר "לִיקוּטֵי הַלְכוּת", שֶׁהוּא בְּמִקּוּר מְסוּדָר לַפִּי סִימְנֵי הַשּׁוּלְחָן עֶרוּךְ, וְכַעַת סִידְרָנוּ אוֹתוֹ לַפִּי הַמֵּאֲמֵרִים שֶׁל הַלִּיקוּטֵי מוֹהֲר"ן, וְזֹאת כְּדִי לְהֵבִיא תוֹעֵלַת מְרוּבָה אֶל הַלִּימוּד כְּמוֹ שְׁנִבְאָר לְקַמּוֹן. כִּידוּעַ שֶׁהַסֵּפֶר "לִיקוּטֵי הַלְכוּת" הוּא בְּנוֹי עַל פִּי הַהִקְדָּמוֹת הַכְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר לִיקוּטֵי מוֹהֲר"ן אוֹ שֶׂאֵר סְפָרֵי רַבֵּינוּ ז"ל מוֹהֲר"ן מְבֹרְסֵלֵב, שֶׁעַל פִּיהֶם בִּיאַר אֵת סִימְנֵי הַשּׁוּלְחָן עֶרוּךְ, וּמִבְּלִי לְדַעַת מְקוּדָם אֵת הַהִקְדָּמוֹת הַנִּמְצָאוֹת בְּלִיקוּטֵי מוֹהֲר"ן וְכו' הַלִּימוּד הֵינּוּ שִׁיטְחִי, וּבְכַדִּי לְעַמִּיק בְּדַבְרֵי הַלִּיקוּטֵי הַלְכוּת צְרִיכִים מְקוּדָם לְדַעַת הַמֵּאֲמֵר שְׂאוֹתָהּ הַהֲלָכָה בְּנוּיָהּ. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ הֵם בְּעֵצֶם חֵלֶק מֵהַקְּדָמַת הַלִּיקוּטֵי הַלְכוּת וְהֵנָּה לְשׁוֹנוֹ:

כִּי דְבָרֵי רַבֵּינוּ ז"ל הֵם עֲמָקִים וְרַחְבִּים מְאֹד, וּבְכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה יֵשׁ כְּמָה וְכְמָה הַקְּדָמוֹת וְעִנְיָנֵים וְחֲדוּשִׁים נִפְלְאִים, בְּכָל הַחֲדוּשִׁים שֶׁה' יִתְבַּרַךְ פָּקַח עֵינָי לְחֲדָשׁ בָּהֶם, כָּלֵם קְשׁוּרִים וּמְהַדְּקִים בְּקִשְׁרֵים הַרְבֵּה בְּדַבְרָיו הַנּוֹרְאִים וְהַקְּדוּשִׁים, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמִּתְרַחֵב הַדְּרוֹשׁ וְהַחֲדוּשׁ שֶׁחֲדָשְׁתִּי בְּעֶזְרַת ה'

ב. הצירוף של כל "הליקוטי הלכות" השייכים לאותה התורה, יוסיפו הבנה, ו"הלכה" אחת משלימה את השניה, ויפרו את הלימוד.

ג. בכדי להבין יותר ביסודיות ובעמקות, טוב שהלומד יהיה מונח תקופה מסוימת באותו עניין ויעסוק בו, וכשהוא לומד בצורה זו הוא לומד במשך תקופה את אותו מאמר ואינו קופץ בכל פעם מתורה לתורה.

ד. הלימוד בצורה כזו יאירו גם את התפילה וההתבודדות מאחר שיהיה מונח תקופה באותו מאמר, יוכל יותר לשפוך שיחו על פיו מאחר ויהיה בקי בו, שזה יאיר בחזרה את לימודו ויעשיר את הבנתו באותו מאמר.

ה. ממילא על ידי צורת לימוד זו, יזכה ללמוד את ספרי רבינו בעיון כבקיאות ביחד, כי על ידי קריאה גרידה בספר הזה הוא כבר מעיין בליקוטי מוהר"ן מאחר שהוא חוזר בכל פעם על אותם נושאים בתוספת ביאור.

ו. על ידי כל זה הלימוד יביא אותנו לידי מעשה שזהו עיקר כוונת רבינו לקיים עצותיו בפשיטות.

יהי רצון שנזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי רבינו הקדוש, לעסוק בספריו הקדושים ולצעוד בדרך אותה סלל לנו עד ביאת משיח צדקינו במהרה בימינו, אמן.

תורותיו הנפלאות, וציוה אותנו שיהיה לנו שיעור בספרו בעיון רב, ומה לנו "הליכה" יותר מתאימה מאשר הלימוד בליקוטי מוהר"ן עם באיור של המובהק שבתלמידיו מוריני הרב רבי נתן ז"ל שכבר הכין לנו את "הליקוטי הלכות". וכל הלומד ליקוטי הלכות בצורה יתפלא לראות איך כל קטע ממש מבאר את הליקוטי מוהר"ן מה שלא נראה כן לכאורה, ובלימוד בצורה הזו מובטח שהאדם ירגיש גן עדן ממש בלימודו.

תועלת עצומה ללמוד ליקוטי הלכות בצורה שבה ערוך הספר.

כשאדם לומד בצורה הזו:

א. בשעת לימוד "הליקוטי הלכות" הוא כבר מונח היטב באותו המאמר שבליקוטי מוהר"ן שרבי נתן מבאר. והנה מעט מזעיר דוגמאות מלשון רבי נתן:

עין היטב בהתורה 'וביום הפפורים' הנ"ל ותבין הדברים, כי כל זה נכתב בקצור, ואי אפשר להבין היטב הדברים פי אם אחר העיון בהתורה הנ"ל:

(הלכות נטילת ידים הלכה א בסוף)

ועין היטב בכל התורה תקעו הנ"ל מרישא לסיפא ומסיפא לרישא ותבין בדברינו איך הכל מקשר פה על פי התורה הנ"ל.

(גביעית חוב מהלקוחות ואפטיקי הלכה ה' אות מד)

עין היטב את כל התורה הנ"ל מראשה לסופה, כי בלא זה לא תוכל להבין כלל את דברינו: (ברכת הפירות ד אות יד)

תורה רפב

שיחות השייכות לתורה

עגלה לפע ונסע משם בשלום ועדין אין אנו יודעים איך מרמז בהתורה הזאת ענין הנסיעה שלו ללעמברג שנסע אז. (שם לה)

בני חביבי תתחיל מעתה לפרש לך מחדש התורה על פסוק "אזמרה לאלקי בעודי", ותתחיל מחדש להרגיל עצמך לילך עמה בכל יום מחדש. ומאהבתך ומהחיוב לקיים והודעתם לבניך ולבני בניך, הנני מלמדך קצת דברי התורה הזאת מחדש בלשון טייטש, כדי שיכנסו הדברים בלבך לילך בהם בתמימות ובפשטיות; וכך היה אומר רבנו הגדול והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה: אז א מענטש זעהט ער איז זייער שפיל, טאר ער ניט אראפ פאלין, נאר ער מוז זיך מחיה זיין און זאל זיך מישב זיין, וויא האב איך פארט ניט אמאל עפּיס גוטץ גיטאן. וויא האב איך ניט עפּיס א מצוה גיטאן, איך פאסט אום יום כפור און תשעה באב אויך, און כל הד' תעניתים אויך, חאטש דאס הארץ טוט מיר זייער וויי, און גיי אמאל אין מקנה אריין און אפלו אין כל הקלקולים וכו' רחמנא לצלן מוטשע איך מיך זייער און וויל מיך זייער מציל זיין וכו', און וויא סע איז, על כל פנים עפּיס נקדות טובות האב איך אין מיר וואס איך האב כמה פעמים גיטאן רצון הבורא יתברך.

מאמר בקמים עלי סימן רע"ז ומאמר דע שעל חלף טוב וכו' בקנאו את קנאתי וכו' [סימן רע"ח] ומאמר אזמרה סימן רפ"ב נאמרו בשמיני עצרת תקס"ח, ואחר סכות בנסיעתו ללבוב בשעה שלוו אותו מקראסנע גלה אז ענין המשפן והתינוקות וכו' שהוא גמר מאמר אזמרה הנ"ל. (חיי מוהר"ן נט)

בעת שנסע רבנו ז"ל ללבוב אחר סכות תקס"ח נסע דרך קראסנע ולן שם, ואחר כך בבקר נסע פתאום. ורדפנו אחריו עד שזכינו להשיגו אצל הגשר, ואחד קדמו שם ועכבו ובאתי אני וחברי רבי נפתלי ונהנה קצת ואמר מה אתם רוצים אם לברך אתכם או שאמר לכם תורה. ונתן לנו ברה לברך. עניתי ואמרתי הברכה תברכו אותנו כשתבואו לשלום מלמברג ועתה אמרו לנו תורה. ענה ואמר אמר התחלה מן הנסיעה שלי ואמר אז לנו מענין המשפן שכל אחד מן הצדיקים בונים וכו' כמו שכתוב בסימן רפ"ב בהתורה אזמרה לאלקי בעודי. כי התורה אזמרה אמר בשמיני עצרת שקדם לזה. ואזי על העגלה התחיל מענין המחבר להתורה אזמרה הנ"ל המתחיל ודע שמי שיכול לעשות אלו הנגונים וכו' עד באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקות קורין. ואחר כך נשקנו אותו בידו ותכף צנה להפעל

פארט גישניטין און בלוט פאר גאסן צו אכט טאג, און אין חדר האב איך גילערינט א"ב און סדור און חמש און גמרא וכו', וויפיל שניט און יסורים האב איך גיליטין פון דיא מלמדים, און אליין האב איך מיך אויך גימוטשיט כמה פעמים, וואס טוט מען, רצוני לעשות רצונך אף שאור שבעסה מעכב אותי וכו', ואם התנא הקדוש שבגמרא לא התבייש לומר זה, בדארפין מיר זיך בודאי ניט שעמען שרייען דאס פאר השם יתברך בכל מיני לשונות של צעקה, וכמו שאתה צועק לפני במכתבך כמה פעמים ביטיר ביטיר ביטיר ביטיר וכו', גוואלד גוואלד וכו' [רבונו של עולם כמו שאני, כמו שאני כמו שאתה יודע, ואני יודע את מכאובי, בכל זאת עשית עמי חסד עולם ובראת אותי מזרע ישראל ולא עשני וכו', ובכל זאת מלו אותי ושפכו את דמי ביום השמיני, ובחדר למדתי א"ב וסדור וחומש וגמרא כמה חתכים ויסורים סבלתי מהמלמדים וגם התעניתי בעצמי כמה פעמים. מה עושים רצוני לעשות רצונך אף שאור שבעסה מעכב אותי וכו' ואם התנא הקדוש שבגמרא לא התבייש לומר זה, ודאי שאנו איננו צריכים להתבייש לצעק פן לפני ה' יתברך בכל מיני לשונות של צעקה וכמו שאתה צועק לפני במכתבך כמה פעמים מר מר מר וכו' אבוי אבוי וכו'], כך אתה צריך לצעק

און דער מיט מוז מען זיך מחיה זיין און ניט מייאש זיין בשום אפן וכו' [כשאדם רואה שהוא שפל מאוד אסור לו לפול, אלא הוא חייב להחיות ולהתבונן האם בכל זאת לא עשיתי פעם איזה טוב, האם לא עשיתי מצוה. אני צם ביום הכפורים וגם בתשעה באב, וגם פן בכל ארבעת הצומות אף שליבי כואב לי מאד. ולפעמים אני הולך למקוה. ואפלו בתוך כל הקלקולים רחמנא לצלן אני מתאמץ מאד ורוצה מאד להציל את עצמי. ואיך שיהיה על כל פנים כמה נקודות טובות יש בי מה שעשיתי כמה פעמים את רצון הבורא יתברך. ובזה חייבים לשוב לתחיה ולא להתיאש בשום אופן].

וכמו שכתוב בהספר בלשון הקדש עין שם באר היטב, רק חזרתי לך קצת דברים בלשון לע"ז להכניס הדברים בלבך מחדש, ואם חס ושלום אף על פי כן הבעל דבר מתגבר, צריכין אחר כך לחזור ולילך בזה, וכן בכל יום ויום ובכל פעם, ובתוך כך עוזר השם יתברך הרבה, ובפרט להתגבר לומר ולשוח כל זה לפני השם יתברך ולומר, רבונו של עולם, ויאל אזורי איך בין ויאל אזורי איך בין ווייסט און איך ווייס מיין ווייטיג, דוא האסט זיך פארט מיט מיר חסד עולם גיטאן און האסט מיך באשאפין מזרע ישראל ולא עשני וכו', און מע האט מיך

בשמחה גדולה וצריכין להכריח עצמו לשמח עצמו בכל מה שיכול כדי לזכות לשמחה ובפרט בשעת התפלה וכמובא על פסוק: אַזְמְרָה לְאַלְקֵי בְעוֹדֵי וְכוּ' עֵין שָׁם, וְאִם לְפַעְמִים דַּעְתוֹ מְבַלְבֵּל וְאִינוּ יָכוֹל בְּשׂוּם אִפֵּן לְשַׂמַּח עַצְמוֹ, אִז עֲצוֹת שִׁיעוּשָׁה עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ הוּא שְׂמַח, וְאַף-עַל-פִּי שְׂבַתְחִלָּה עֲדִין אֵין הַשְׂמֵחָה בְּאֵמַת בִּלְבָב, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שְׂעוּשָׁה עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ הוּא שְׂמַח עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה אַחֲרֶ-כֶּךָ בְּאֵמַת לְשַׂמְחָה. וְעֵצָה זֹאת הִיא עֵצָה גְדוֹלָה מְאֹד גַּם בְּכֹל הַדְּבָרִים שֶׁבְקִדְשָׁה. שְׂבַתְחִלָּה צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּאִלוֹ הוּא לְהוֹט אַחַר אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁבְקִדְשָׁה וְאַחֲרֶ-כֶּךָ זֹכִין בְּאֵמַת לְזֶה. וְהֵבֵן מְאֹד: (שיחות

ה"ר"ן ע"ד)

הָאֲדָם צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ עַצְמוֹ בְּכֹל הַכַּחוֹת לְכֹל הַדְּבָרִים שֶׁבְקִדְשָׁה מְאֹד, בְּפֶרֶט לְתַפְלָה. וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן אִינוּ זֹכֶה, אֶסוּר לוֹ לִפְלֵ בְדַעְתוֹ כֻּלָּל. וְיַחֲזִק אֶת עַצְמוֹ וְיַחֲיֶה אֶת עַצְמוֹ בְּכֹל מַה דְּאֶפְשָׁר. וְכִבֵּר מְבָאָר מְזֵה הַרְבֵּה בְּסִפְרִים הַנְּדַפְסִים. וְיִזְהַר מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בְּשַׂמְחָה וְלְהַרְגִיל עַצְמוֹ שְׂתַהֲיֶה הַתְּפִלָּה בְּנִגּוֹן שֶׁל שְׂמֵחָה. וְיִרְאֶה לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם הַתְּפִלָּה וְלְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּכֹל מַה דְּאֶפְשָׁר. וְלַחֲפֹשׁ לְמַצָּא בְּעַצְמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה כְּדֵי לְזַכּוֹת לְשַׂמְחָה שְׂיִוָּכַל לְהַתְּפַלֵּל בְּשַׂמְחָה. וְכִבֵּר

בְּכֹל לֵב בְּכֹל יוֹם לְפָנֵי הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ; וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם חֵס וְשְׁלוֹם אַף עַל פִּי כֵן מִתְגַּבֵּר הַבַּעַל דְּבָר, צְרִיכִין לַעֲעֵק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן בְּכֹל פַּעַם עַד יִשְׁקִיף וְיִרְאֶה ה' מְשֻׁמִּים כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה'. וּבְפֶרֶט שִׁישׁ לָנוּ אֵב זָקֵן, זָקֵן שְׂבֻזְקָנִים אֲשֶׁר כַּחוֹ גְדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד מְאֹד עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכַלִּית. וְאֵנִי מִבְּטִיחָךְ בְּנֵי חֲבִיבִי! שְׂאִיךְ שִׁיְהִיָּה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, בּוֹדָאֵי יִתְקַן אוֹתָךְ רַבְנוּ ז"ל בְּתַקוּן נִפְלָא, רַק חֲזַק וְאַמֵּץ לְקַיֵּם דְּבָרֵי הַתְּגַבֵּר לְשַׂמַּח נַפְשְׁךָ עַל יְדֵי זֶה. (עלים לתרופה תסו)

אַחַד שָׂאֵל אוֹתוֹ בְּעַרְבֵי-רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה הַאֲחֵרוֹן בְּאוֹמְרֵן סְמוּךְ לְהַסְתַּלְקוֹתוֹ עֵצָה לְהַתְּמַדָּה הַשֵּׁיב לוֹ שְׂלֵא יְדַבֵּר עַל שׂוּם אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל. כִּי כֹל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בְּהַתּוֹרָה וְכוּ' וְכִשְׂמַדְבֵּר עַל אַחַד מוֹשֵׁף אֶת עַצְמוֹ מִהַתּוֹרָה מַחֲמַת שְׂמוּצָא פָּגָם חֵס וְשְׁלוֹם בְּאוֹת מִהַתּוֹרָה שֶׁהוּא שֶׁרֵשׁ נִפְשׁוֹ שֶׁל זֶה הַמְּדַבֵּר עָלָיו כְּמִבְּאָר בְּמִקּוֹם אַחַר (שיחות ה"ר"ן צא). וְשָׂאֵל אוֹתוֹ וְאִם רוֹאִין שֶׁהוּא רָשָׁע גְּמוּר גָּעַר בּוֹ רַבְנוּ ז"ל אִיךְ אֶתָּה אוֹמֵר עַל אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא רָשָׁע גְּמוּר הֲלֹא נִמְצָא בּוֹ בּוֹדָאֵי עוֹד מַעַט טוֹב אוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה שְׁשָׁם אִינוּ רָשָׁע. וְהַזְכִּיר אִז עֲנִין וְעוֹד מַעַט וְאֵין רָשָׁע הַמְּבָאָר בְּהַתּוֹרָה אַזְמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי עֵין שָׁם: (חיי מוה"ר"ן לה)

בְּעִנְיַן הַשְׂמֵחָה, בְּפֶרֶט בְּשַׂעַת הַתְּפִלָּה שְׂצְרִיכִין שְׂתַהֲיֶה הַתְּפִלָּה

לקויטי הַלְכוֹת, הַלְכוֹת בְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה הַלְכָה ד אֹת
 (כו) שְׁכָל כְּנֻת הַרְאֵשִׁית חֲכָמָה
 וּשְׂאֵר סִפְרֵי מוֹסֵר שְׁמוֹכִיחִים וּמְבִזִּים
 הַרְבֵּה אֶת הָאָדָם, אֵין כְּנֻתָם לְהַתְרַחֵק
 מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ כִּי אִם לְקַרְב. וְיִוְתֵר
 מִזֶּה צְרִיכִין לְשׁוּם לֵב בְּכָל עַת לְהִבִּין
 בְּעֵצְמוֹ שְׁלֵא יִגְיַע חֵס וְשְׁלוֹם שׁוּם
 הַתְרַחֲקוֹת וְהַתְּשׁוּבוֹת עַל יְדֵי
 הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר שְׁנִכְנַס בְּלֵב, כִּי יִכּוֹל
 לְהִיּוֹת, שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת הַתּוֹכְחָה וּמוֹסֵר
 שְׂבָא עַל הַלֵּב הוּא מֵהַקְדָּשָׁה מֵהַכְּרוֹז
 הַיּוֹצֵא בְּכָל יוֹם, אֲבָל הַבַּעַל דְּבָר
 אוֹרֵב תְּמִיד עַל הָאָדָם, וּבְכָל
 הַמַּחְשָׁבָה דְּבוֹר וּמַעֲשֵׂה שְׁעוֹבְרִים עַל
 הָאָדָם יֵשׁ בָּהֶם שְׁנֵי בְּחִינוֹת דִּהְיִנוּ סֵם
 חַיִּים וְסֵם מוֹת כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ
 ז"ל (ז"א עב): וְשִׁמְתָם זָכָה וְכו', עַל כֵּן
 עַל פִּי הָרֵב מֵהַפֶּךְ דְּבָרֵי אֱלֻקִּים חַיִּים,
 וְרוֹצֵה דִיקָא עַל-יְדֵי זֶה לְרַחֵק וּלְרַשֵּׁל
 לֵב הָאָדָם חֵס וְשְׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין
 לְשׁוּם לֵב לְזֶה הֵיטֵב, וּכְבֹר מְבָאָר
 אֲצִלָּנוּ כְּמָה עֲצוֹת אֵיךְ לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ,
 וּלְהַחְיִית אֶת עֲצְמוֹ וּלְשַׁמַּח אֶת עֲצְמוֹ,
 וּבִפְרָט עַל יְדֵי הַדְרָךְ הַנִּפְלֵא וְהַנּוֹרָא
 וְהַנְּשָׁבֵב שְׁגֵלָה אוֹר הָאוֹרוֹת עַל פְּסוּק
 אֲזַמְרָה לְאֵלֵי בְּעוֹדִי (לקויטי מוהר"ן רפ"ב).
 הַפֶּךְ בֵּה וְהַפֶּךְ בֵּה וְסִיב וּבִלָּה בֵּה,
 וּמִמֶּנָּה לֹא תִזְוַע, שְׂאֵין לָךְ מִדָּה טוֹבָה
 מִמֶּנּוּ. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה הַדְרָךְ הַזֶּה
 בְּעֵינֶיךָ כְּחֹדֶשׁ, לְרֵאוֹת אֶת עֲצְמוֹ בְּכָל
 יוֹם כְּאִלוֹ הוּא רַחוּק בְּתַכְלִית הַרְחוּק
 מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וּבְזֶה בְּעֵצְמוֹ דִיקָא
 יְחִיָּה וַיִּשְׁמַח אֶת עֲצְמוֹ שְׁבַעֲצֵם רַחוּקוֹ
 כְּזֶה, אֵף עַל פִּי כֵן עֲדִין יֵשׁ בִּי מֵעַט

מְבָאָר מִזֶּה בְּמֵאָר: אֲזַמְרָה לְאֵלֵי
 בְּעוֹדִי וְכו' עֵין שָׁם הֵיטֵב ("לקויטי
 מוהר"ן רפ"ב). (שם עה)

רַבֵּנוּ אָמַר: "הֵיכֵן שְׁנִמְצָא אֵיזֶה
 הַרְהוּר תְּשׁוּבָה הוּא נִלְקַח
 מִמֶּנִּי", וְאוּא אֵ הַרְהוּר תְּשׁוּבָה נַעֲמֵט
 זֵיךְ דָּאס פֿון מִיר" וְכו'. וְאֵנִי שְׂאֵמְרוּ
 שְׁזֶה מִיּוֹסֵד עַל פִּי תוֹרָה רַפ"ב בְּמָה
 שְׁמְבוֹאָר שָׁם, מַעֲנִין הַשְּׁלִיחַ צְבוֹר
 הַמֶּלֶקֶט אֶת הַנְּקוּדוֹת טוֹבוֹת מִכָּל
 אֶחָד מֵהַצְּבוֹר, וְעַל יְדֵי זֶה מַעֲלָה
 אוֹתָם בְּאֵמֶת לְכַף זְכוֹת שְׁזֶה בְּחִינַת
 הַהַרְהוּר תְּשׁוּבָה שְׂבָא לְכָל אֶחָד.
 (ש"ש ק ב מט)

בְּאֲדַעַס בְּשִׁבְת פְּרִשְׁת הַחֹדֶשׁ וְרֵאשׁ
 חֹדֶשׁ נִינָן [תַּקִּפ"ב] נִכְנָסוּ
 אֲצִלֵי שְׁנֵי אֲנָשִׁים מִמְּזוֹבוֹז, וְדַבְּרִיתִי
 עִמָּם קָצַת וְאֵמְרִיתִי לְפָנֵיהֶם הַתּוֹרָה
 אֲזַמְרָה לְאֵלֵי בְּעוֹדִי (לקויטי מוהר"ן רפ"ב)
 וְאֵמְרוּ שֶׁהַחֵייתִי אוֹתָם וְכוֹנֵנִיתִי לָהֶם
 מָאד כִּי עֲנִין זֶה נִצְרָךְ לָהֶם מָאד (וּכְבֹר
 וְדוּע לֵנו שְׂדָבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל מַחֲזִין הַכֵּל בִּפְרָט עֲנִין
 "אֲזַמְרָה לְאֵלֵי בְּעוֹדִי" הַגִּיל): (ימי מוהר"ן ח"ב נט)

אֵל תְּשַׁגִּיחַ עַל שׁוּם חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת
 שְׁנִכְנַס בְּלִבָּךְ, וְאֵל תְּשַׁמַּע לְדַבְּרֵי
 מוֹסֵר שֶׁל הַבַּעַל דְּבָר וְהַסְטֵרָא אַחְרָא,
 הָאוֹמְרִים מוֹסֵר בְּלֵב בְּשִׁבְלֵי הַחֲלִישׁ
 הַלֵּב וּלְרַחֵק מִמַּעַט הַטוֹב שְׂרוֹצִים
 לְתַפְס בּוֹ, לֹא תֵאבֵה וְלֹא תְשַׁמַּע לָהֶם,
 כִּי אֵין שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי תּוֹכְחָה וּמוֹסֵר כִּי
 אִם לְקַרְב וְלֹא לְרַחֵק חֵס וְשְׁלוֹם
 כְּאֲשֶׁר כְּבֹר דַּבְּרִיתִי עִמָּךְ הַרְבֵּה בְּזֶה (עין

מה שאתה משתוקק כל כך אל התכלית האמתי, כמו כן יש בו חסרון גדול מה שאתה בוער וצועק יותר מדאי. כי יותר מדאי הוא חס ושלום בחינת הריסה, והלא כבר דברנו עד קצה האחרון, שצריכין להחיות את עצמו אפלו בנקדה בעלמא של דת יהדותנו הקדושה שאנו אוהזין בהם בחסדו הגדול, ואין לה להסתכל כלל על שאר אנשים שאינם מחיין עצמן בזה, אפלו הם טובים ממך הרבה ואף על פי כן הם במרה שחורה ועצבות, ואפלו אם הם מאנשי שלומנו. כי אין לה להסתכל עליהם בענין זה כלל, רק שתשמע לדברי, שהם נובעים מדבריו הקדושים ז"ל, להחיות עצמך בכל עת ובכל יום במה שאתה מזרע ישראל ולא עשני גוי, ואנו זוכין לעשות מצוות הרבה בכל יום, ובפרט ובפרט בגדל החסד הנפלא הנורא שאנו אחוזים ודבוקים בשמו הקדוש ז"ל. ואם לא היינו שומעים ממנו כי אם התורה 'אומרה לאלקי בעודי' דינו. כי יש בו די להחיות עצמנו על ידי התורה הקדושה הזאת, כל ימי חיינו, ולזכות על ידי זה להחיי עולם לנצח. (שם מט)

שנזכר כל אחד לידע בכל מקום שהוא בכל מקום שהוא בכל עת ורגע, כי ה' אתו ועמו וקרוב אליו מאד מאד, כי מלא כל הארץ כבודו. ויתר מזה תעין או תזכור מעצמך מה שכתוב שם (תורה ז"ב) וכל מה שכתבת

שאיני רשע, אף גם יש בי כמה וכמה נקדות טובות ממה מצוות נוראות שאנו מקימין בכל יום. אשרינו מה טוב חלקנו, אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא דינו. אלו פיננו מלא שירה כים וכו', וכו', אין אנו מספיקין להודות ולומר דינו, על שזכינו לשמע החדוש הנשגב הזה. מכל שכן וכל שכן ששמענו עוד ועוד קהנה וכהנה. (עלים לתרופה כח)

מה אמר לה בני, הלא אתה רואה בעיניך בכל יום ובכל עת הבל העולם, איך הכל הבל, ואת כל העמל אשר נעשה תחת השמש, עם כל אחד ואחד. וכבר צעקו כל הצדיקים הקדמונים והאחרונים, ובפרט אדוננו מורנו ורבנו ז"ל, שהעולם מטעה אותנו לגמרי וכו'. ואם אנו יודעים כל זה, ואף על פי כן רוצים להטעות אותנו חס ושלום בעל כרחנו, כי השאור שבפסח מעכב, ומשתטח ומתפשט נגד כל אחד כאשר מתפשט, אף על פי כן האמת הוא אמת, כי אמת הוא אחד, ואי אפשר לשנות האמת בשום אופן מי שרוצה להסתכל על האמת. ועל זה טוב לנו להודות לה' בכל עת מה שעל כל פנים אנו יודעין האמת בברור יותר משאר העולם, אפלו מהחסידיים של עכשיו. ואם אף על פי כן אין מעשיך עולים יפה, אף על פי כן טוב ויקר מאד מאד מה שאתה יודע האמת לאמתו. אף כמו שהוא מעלה גדולה

שֶׁחַיִית עֲצָמָךְ בְּהַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה
 אֲזַמְרָה לְאֵלָקִי בְּעוֹדִי, שֶׁיְדָ גַם כֵּן
 לְזוֹה, כְּאֲשֶׁר תִּבִּין בְּעֲצָמְךָ. מֵה נֹאמֵר
 מֵה נִדְבַר, מֵה נָשִׁיב ל'ה' כֹּל תִּגְמּוּלוֹהִי
 עָלֵינוּ שֶׁהִחֲזִיחַ אוֹתָנוּ בְּדוֹרוֹת הַלְלוּ
 בְּמִטְעָמִים קְדוּשִׁים כְּאֵלוֹ, בְּשִׁבְעָה
 מְשִׁיבֵי טַעַם שִׁיכּוּלִים לְהַחֲיוֹת
 וּלְהַשִּׁיב בָּהֶם, שְׁקוֹרִין דְּעַר קוּוִיִּקִּין,
 כֹּל הַנִּפְשׁוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, כֹּל הַחוּלִים
 וְהַחֲלוּשִׁים בְּחֲלֵי הַנִּפְשׁ מֵאֵד. בְּנִי!
 הַחֲיִיתִנִּי בְּדַבְרֶיךָ בְּמֵה שֶׁכְּתַבְתָּ
 שֶׁחַיִית עֲצָמָךְ בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת, כִּךְ
 הוּא הַמְּדָה, וְכִךְ יִפֶּה לְךָ. (שם ז)

הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת, שָׁמְעוּ וְתַחֲי לְבַבְכֶם.
 כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ,
 אֲשֶׁר שָׁלַח לָנוּ הַנַּחֲל נּוֹבַע מְקוֹר
 חֲכָמָה זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, לְהַשְׁמִיעֵנִי כֹּל
 אֵלֶּה לְהַשִּׁיבֵנִי בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם
 כְּאֵלֶּה. וְהִנֵּה בְּדַעְתִּי הִיָּה לְהַרְחִיב
 הַדְּבוּר בְּזֵה יוֹתֵר, אִךְ רַבּוֹת מִחֲשָׁבוֹת
 וְכו', כִּי סָמוּךְ לְמִנְחָה, וְהַהֲכָרַח לְקַצֵּר.
 וְדִי בְּזֵה לְהַזְכִּיר אוֹתָךְ שֶׁתַּחַפֵּשׂ אֲצִלְךָ
 בְּכֹל יוֹם הַנִּקְדוּת טוֹבוֹת שְׁבָךְ, וּלְשַׁמַּח
 נִפְשֶׁךָ בָּהֶם בְּתַמִּימוֹת וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וְעַל
 יְדֵי זֶה בְּעֲצָמְךָ תַּצְמֵצֵם וְתַמְשִׁיךְ
 מִחֲשָׁבוֹתֶיךָ לְתוֹךְ תַּמִּימוֹת אֲמֵת, לְבִלִּי
 לְצֵאת חֵס וְשְׁלוֹם כָּלֵל חוּץ לְגַבּוּל.
 וְאִפְלוּ מֵה שֶׁמַּחֲמַת רַב הַהֲרַגְל,
 הַמַּחֲשָׁבָה רִגְלִיָּה לְהַחֲלֵק וּלְהַמְעֵד חֵס
 וְשְׁלוֹם, וּלְצֵאת וּלְפָרַח לְחוּץ הַרְבֵּה,
 תִּכְף תִּזְכֹּר לְתַפְסָה בְּזוּרִיזוֹת כְּמוֹ
 שֶׁתּוֹפְסִים סוּס בְּאַפְסָר לְהַטוֹתָהּ אֶל
 הַדְּרֹךְ הַיָּשׁוּר, וְהַכֵּל בְּתַמִּימוֹת
 וּבְכַפְשִׁיטוֹת, וּלְבִלִּי לִפְל בְּדַעְתְּךָ בְּשׁוּם
 אִפְן. וְתִזְכֹּר הֵיטֵב מֵה שֶׁדְּבַרְנוּ כְּמֵה
 פְּעָמִים כִּי לְגַדְלָתוֹ אֵין חֶקֶר וְהַכֵּל
 מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, בְּפָרֵט עַל יְדֵי אֵיזָה
 הַמְשָׁכָה כֹּל שֶׁהוּא אֶל הַקְדוּשָׁה שְׁזָה
 יִקָּר מֵאֵד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי מְדָה טוֹבָה
 מְרַבָּה. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִרְחַם שְׁנוּזָה
 לְהַתְּפַלֵּל בְּכוּנָה מְנַחֵה וּמַעֲרִיב
 וְשַׁחֲרִית, וְחֹזֵק וְחֹזֵק, וְשִׁים לְבָךְ הֵיטֵב,
 לְדַבְרֵי הַתְּפִלָּה הַקְדוּשָׁה. וְאִם אֲמַנֵּם
 תְּפִלָּה הִיא עֲבוּדָה קָשָׁה מֵאֵד, בְּיוֹתֵר
 מֵהַכֵּל, עִם כֹּל זֶה תּוֹכֵל לְחַטֵּף מֵעַט
 בְּכֹל יוֹם, אִם תִּשִּׁים כֹּל לְבָךְ עָלֶיךָ, כִּי
 ה' יַעֲזֹר לְךָ. אֵל תִּירָא וְאֵל תִּפְחָד וְאֵל

דַּע בְּנֵי חֲבִיבִי, שֶׁמַּכְתְּבְּךָ פֶּעַל בִּי
 הַרְבֵּה, בְּפָרֵט בְּמֵה שֶׁכְּתַבְתָּ בְּסוּף
 אֵיךְ לֹא עָשִׂיתָ פֶּעַם אַחַת אֵיזָה גְּנִיחָה
 טוֹבָה וְכו', וְגַם מִפִּי מוֹסֵר כָּתַב זֶה
 וְכוּיָצָא, שֶׁמַּעֲתִי כַּעֲזֵן זֶה, מַגְדֵּל צֵרַת
 נִפְשָׁם, אֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר בְּכֹל פֶּעַם. עַל יְדֵי
 כֹּל זֶה נִתְעוֹרַרְתִּי הַרְבֵּה, וְנִזְכַּרְתִּי
 מִחֲדָשׁ בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְרָה לְאֵלָקִי בְּעוֹדִי,
 וְאֲמַרְתִּי בְּלִבִּי מֵה טוֹב הִיָּה לְחַדְשָׁה
 לְגַמְרִי בְּכֹל יוֹם. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה בְּזֵה,
 מֵה שֶׁקָּשָׁה לְבָאֵר בְּכַתְּבִי, וְתַהֲלָה לְאֵל
 עָשָׂה רִשָּׁם לְטוֹבָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֲזַרְנִי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ הַרְבֵּה עַל פִּי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְכִבֵּר דְּבַרְתִּי מְזֵה
 בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית הַעֲבַר אֶתְמוֹל בְּשִׁבְתָּ
 קִדְשׁ. בְּחִסְדֵי ה' הַזְמִין לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת, וְלֹא הַמְדַרְשׁ עָקֵר
 וְכו'. בְּנֵי בְנֵי. אֲתָה וְכֹל הַשּׁוֹמְעִים
 לְקוֹל הָאֲמֵת. הֵטוּ אַזְנֵיכֶם וּלְבַבְכֶם
 מִחֲדָשׁ בְּכֹל עַת אֶל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה

דַּע בְּנֵי חֲבִיבִי, שֶׁמַּכְתְּבְּךָ פֶּעַל בִּי
 הַרְבֵּה, בְּפָרֵט בְּמֵה שֶׁכְּתַבְתָּ בְּסוּף
 אֵיךְ לֹא עָשִׂיתָ פֶּעַם אַחַת אֵיזָה גְּנִיחָה
 טוֹבָה וְכו', וְגַם מִפִּי מוֹסֵר כָּתַב זֶה
 וְכוּיָצָא, שֶׁמַּעֲתִי כַּעֲזֵן זֶה, מַגְדֵּל צֵרַת
 נִפְשָׁם, אֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר בְּכֹל פֶּעַם. עַל יְדֵי
 כֹּל זֶה נִתְעוֹרַרְתִּי הַרְבֵּה, וְנִזְכַּרְתִּי
 מִחֲדָשׁ בְּהַתּוֹרָה אֲזַמְרָה לְאֵלָקִי בְּעוֹדִי,
 וְאֲמַרְתִּי בְּלִבִּי מֵה טוֹב הִיָּה לְחַדְשָׁה
 לְגַמְרִי בְּכֹל יוֹם. וַיֵּשׁ בְּלִבִּי הַרְבֵּה בְּזֵה,
 מֵה שֶׁקָּשָׁה לְבָאֵר בְּכַתְּבִי, וְתַהֲלָה לְאֵל
 עָשָׂה רִשָּׁם לְטוֹבָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֲזַרְנִי
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ הַרְבֵּה עַל פִּי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְכִבֵּר דְּבַרְתִּי מְזֵה
 בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית הַעֲבַר אֶתְמוֹל בְּשִׁבְתָּ
 קִדְשׁ. בְּחִסְדֵי ה' הַזְמִין לִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת, וְלֹא הַמְדַרְשׁ עָקֵר
 וְכו'. בְּנֵי בְנֵי. אֲתָה וְכֹל הַשּׁוֹמְעִים
 לְקוֹל הָאֲמֵת. הֵטוּ אַזְנֵיכֶם וּלְבַבְכֶם
 מִחֲדָשׁ בְּכֹל עַת אֶל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה

אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי מִזֶּה אֶתְמוּל בְּסַעֲדָה שְׁלִישִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת קִימַת חֲצוֹת לַיְלָה, שֶׁבְּזֶה תְּלוּיָהּ הַגְּאֻלָּה, בְּחִינַת "כְּחֲצוֹת לַיְלָה אֲנִי יוֹצֵא" וכו'. (מיון)

שבשבת פרשת בא חזר מוהרנ"ת על הלכות השכמת הבוקר א' שאותה חידש בסוף חורף תקע"ד, (פרשת החודש שם כתובה בפרשת בא), ואז הוסיף לחדש ולכתוב את שלושת הסעיפים האחרונים של ההלכה המדברים מענין חצות) ומדי כתבי נזכרתי באהבתך, כי ידעתי שאתה צריך מאד לדבורים אלו, בפרט שכל החדושים שחדשתי בעזרת השם יתברך בעתים הללו, חדושים נפלאים בישועתו הגדולה הכל נתגלגל על ידך, על ידי המכתב שהגיע לי מאתך בערב שבת קדש סמוך לערב על ידי ידי רבי נחמן הייסיני, כאשר ספרתי לך קצת מזה בהיותך פה. על כן אמרתי ויהי מה ארוצה דברי אלה אליך.

אולי אזכה לעוררך משנתך, להחיותך ולחזקך. הקיצה בני הקיצה, אל יבהלוך רעיונות מכל מה שעובר עליך, דע והאמן שכל הנקודות טובות שלך יקרים מאד מאד אצלו יתברך, ואתה יכול להחיות את עצמך בהם תמיד. ולכנס לכף זכות באמת, בבחינת "ועוד מעט ואין רשע" וכו'. זכר זכר היטב דבורים נוראים אלו, ואל יהיו ישנים אצלך חס ושלוש, רק חזר חזר אותם היטב היטב, ובכל יום יהיו בעיניך

כחדשים. (שם קא)

כבר נחקר אצלי שעקר החיות על ידי "אזמרה לאלקי בעודי",

תחת פי ה' אתך, ותהיה מודה על העבר אשר גמלך כל טוב, ותבקש להבא שיגמלך כל טוב סלה, שתזכה להנצל מכל צרה בגוף ונפש וממון, ותזכה להכיר חסדיו ונפלאותיו יתברך, אשר הוא עושה עמנו בכל יום, כמו שאנו אומרים שלש פעמים בכל יום גודה לך וכו' על נסוף שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים וכו'. והעקר מה שברחמי הוא יתברך מסבב סבות לטובה, להחיותנו בנקודות טובות. שנזכה בהם לחיים נצחיים. שזהו עקר הנסים והנפלאות שבכל יום ובכל עת, ומעט קצת יכולין לראות ולהבין מרחוק נפלאות חסדיו הנוראים בענין זה, ויותר מזה צריכין להאמין כי השם יתברך חושב מחשבות בשבילנו, רק בשביל התכלית הנצחי, ואי אפשר לבאר בכתב כל זה, חזק ואמץ בני, ושמח נפשך בישועת ד', ובטח בה', כי לא יעזב אותך, כי הכל לטובתך. וברח מהמרה שחורה והעצבות בכל כחך בכל מיני עצות ודרכים ששמעת מאתנו. וכבר ידעת שתהלה לאל יש לנו כמה לשמח בעזרת השם יתברך, יש ויש בחסדו הגדול אשר ראינו בעינינו שזכינו לידע מאור פנה וכו'.

(שם טז)

בעזרת השם יתברך יום א' בשלח תקצ"ג. מאת ה' היתה פי עסקתי בכתיבת תורה בענין הלמוד הקדוש של "אזמרה לאלקי בעודי",

נחמתנו בענינו ובזה יגיל וישיש לבנו. כי עוד יש תקנה להשיג ארחות חיים מעתה על כל פנים. וה' יצליח דרכינו בהצלחה האמתית והנצחית בזה ובכא לצנח. דברי אביך נתן מברסלב (שם רמח)

רק להתחזק בשמחה, ותחזר להתחיל מחדש לילך עם התורה הקדושה "אזמרה לאלקי בעודי", ותהיה בעיניך חדשה לגמרי. ועל ידי זה תוכל לשמח ולהתחזק, קנה לה' ויושע לך בכל ענייך ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע התורה 'אזמרה' דיינו. (שם רח)

העקר להתחזק ולבקש מהשם יתברך לקבל כל שבת ושבת בשמחה גדולה באהבה וברצון טוב, ולגרש ולהרחיק על כל פנים אז כל מיני עצבות ויגון ואנחה, בפרט טרדת ודאגת הפרנסה, להשפיע ולסלק הכל מדעתו עד שיזכה להמשיך שמחת שבת על כל ימי החל, שגם בימי החל יתחזק בבטחון חזק תמיד וישמח נפשו בה' בנקודותיו הטובים, בבחינת אזמרה לאלקי בעודי. ותהלה לאל אין לנו להתביש להזכיר התורה הנוראה אזמרה, אלפים פעמים בכל יום. כי היא חיינו וכו'. (שם רחא)

שמח בני וכל אוהבינו בכל נקדה ונקדה טובה מקדשת ישראל שמכנינו. ואתמול חזרתי עם אחד

וכו' בענין עבודת ה', ובענין עסקי העולם וטרדת הפרנסה והיסורים רחמנא לצלן, על ידי "בצר הרחבת לי" (שם קרי)

העקר לבל יתרושל מעתה להפיל תחנתו ושיחתו לפני השם יתברך בכל יום יהיה מי שיהיה; ואל יבהלוהו רעיניו ואל יחלישו דעתו תאוותיו ובלבוליו והכליו, רק יתחזק על פי כל הדברים שדברנו בהם הרבה, ובפרט על פי הדרך של "אזמרה לאלקי בעודי" שזה הדרך הקדוש והנורא מאד צריך שיהיה חדש אצל כל אחד ואחד בכל יום; ועל ידי זה הדרך יוכל כל אדם להחיות את עצמו בכל עת בכל מקום שהוא, ולפרש שיחתו לפני השם יתברך הרבה או מעט על כל פנים שזה יסוד ועקר הכל. (שם קצב)

זה היום כבר חלף ועבר והלך לו, ולא נשאר כי אם מה שחטף כל אדם איזה נקדה טובה מאותו היום כפי הבלבולים והמניעות שעברו אז על כל אחד ואחד מבני העולם. האמת אם נשים לב לזה תסמר שערות בשרנו. אף על פי כן האמת כך הוא וצריכין רק להחיות את עצמנו בהלמוד הקדוש של "אזמרה לאלקי בעודי", כדי שיהיה לנו כח לחפש ולבקש על ידי זה דיקא. ועל כלם מה שאנו מכינים עצמנו במחשבתנו להיות על ראש השנה במקום קדש גניזתו הקדושה, זאת

על ידי כל נקדה ונקדה טובה שיחפש וימצא בעצמו עדין. ובאר זאת בפסוק "ועוד מעט ואין רשע" וכו', ובפסוק "אזמרה לאלקי בעודי" וכו'. ואחר כך אמר שהוא נוסע בשביל עסק זה ללעמבערג, וגלה נוראות בענין המשכן שהצדיקי אמת בונים בכל דור, עד שהאיר עינים המביטים על האמת בהמשנה החזן רואה וכו'. מי שמע כזאת וכו'. ואני בעניי זה כמה שעות בשכבי על משכבי קדם שקמתי חשכתי רק בזה בשביל להשיבך ולהחלימך ולהחיותך מחדש בזה כאשר הזהירנו הוא ז"ל בפרוש לילך עם זה, והטה בידו הקדושה בתשוקה נפלאה שרצונו חזק שגלך בזה כאשר כבר ספרתי לכם קצת, ויותר מזה יש בלבי שאי אפשר לבאר. ויותר מזה גם אנכי אני יודע, רק אני מאמין ומבין מרחוק מאד, שהוא דרך נפלא ונעים ונורא ואדיר ומתקן וכו'. וכל ענין פסח יכולין למצא על ידי זה, כי פסח בחינת "חסד לאברהם". כי אברהם אבינו הוא הראשון שהתחיל לגלות אלקותו בעולם, ובפסח באו אליו המלאכים לבשר שיהיה נולד יצחק וכו', ואז אפה מצות וכו' וכו'. כי הוא התחיל לקרב בני אדם להשם יתברך, ועקר ההתקרבות היה על ידי החסד, שהטה כלפי חסד ומצא זכות בכל אחד שרצה להתקרב. וזה כל ענין פסח שנאמר בישראל (חזקאל טז) "ואת ערם ועריה ואראך מתבוססת

התורה אזמרה לאלקי בעודי, ונעשית בעיני כחדשה ממש; והשם יתברך יזכנו לילך עמה בכל יום ובכל עת כי נפלאות היא, מעשי ה' המה, גדולים מעשי ה' אשר הפליא לעשות עמנו. מה אדבר, חזקו ואמצו מאד בכל יום מחדש כל אחד ממקום שהוא. כי כל חיותינו וקיומנו הוא בכל תנועה ותנועה ובכל נקדה ונקדה מה שמושכים עצמם בכל פעם מרע לטוב. וכל אחד מישראל איך שהוא כל חיותו וקיומו מזה; וסוף כל סוף נשוב כלנו להשם יתברך על ידי זה. ואי אפשר להאריך בזה על פני השדה. דברי אביכם המשתוקק בכל עת לתכלית הנצחי לנו ולזרענו ולכל ישראל לנצח. נתן מברסלב (שם רסג)

שמע בני היטב ובין תבין אשר אני כותב לך, כי לא דבר ריק הוא התורה אזמרה וכו' עם התנועות הקדושות, שספרתי לכם כמה פעמים שאמר שצריכין לילך עמה, הפך בה והפך וכו' כי הוא חייך לנצח. (שם רסד)

אתה הט אזנך ושמע אמרי מחדש. ותדע שהיה זה סמוך צדיק גדול קדוש ונורא מאד מאד, אשר מסר נפשו בכל עת בשביל טובות ישראל העקריות לרחם עליהם להחזירם למוטב בעצות נפלאות ונוראות וכו', שזה עקר הרחמנות על ישראל עם קדוש, והוא בנפלאותיו והשגתו העצומה הודיע לנו שאיש הישראלי יחיה ויחזק עצמו בכל יום

ידי זה הוציאנו ממצרים, וכן יוציאנו על ידי זה מגלות הארץ הזה. וכן בפרטיות מוציא את כל אחד ואחד מגלותו על ידי החסד הנפלא הזה. ועל ידי כל זה נבנה המשכן בכל שנה על ידי הצדיקי אמת. ועל כן על ידי זה נכנסין לפסח שהוא חסד גדול וכו' ויקים אגילה ואשמחה בחסדך וכו'. (שם)

אין אתי יודע עד מה מה לכתב, עם כל זה אי אפשר לבית המדרש בלא חדוש. ובפרט דברי אדמו"ר זכר צדיק וקדוש לברכה שהם עמקים מני ים ומתחדשים בכל עת. והעקר הוא כי כפי דבריך ומרירת צעקתך נראה כאלו כבר שכחת חס ושלום התורה והשיחה הקדושה של אומרה לאלקי בעודי, או שכבר נתישנה אצלך כל כך עד שאין אתה מחיה ומשיב נפשך על ידה כראוי. על כן מעת קריתי מכתבך נתעוררתי לחזור ולהזכירך נעימת אמתת קדשת התורה הנ"ל, עם עוד כמה תורות ושיחות קדושות השייכים לזה. והעקר לילך בהם בפשיטות בכל יום מחדש. ואדרבא דוקא על ידי שמסתכלין ומחשבין עצמו שהמצולות ים שוטפין עליו מכל צד וכו', וכמעט כמעט חס ושלום חס ושלום, צריכין דוקא על ידי זה להזכיר עצמו את כל דברי התורה הנ"ל. כי הלא אף על פי כן יש בי נקודות טובות מכמה מצוות והנהגות טובות וכו', ולהפך היגון

בדמיון. הינו בשטות ובגנות התאוות, ו"אמר לך בדמיון חיי ואמר לך בדמיון חיי". הינו שגם בתוך תקף התגברות דמיון שהם התאוות הבאים מרתיחת הדמים, בזה בעצמו חיי, מה שאף על פי כן נמצאים בה נקודות טובות כל כך, ואתה מתגבר וכוסף בכל פעם לטוב אמתי, ואתה מנתק עצמך ומחשבתך בכל פעם מרע לטוב וכו' וכו'. כי זה עקר מעלת האדם שהוא גבה ממלאכים מחמת שיש לו יצר הרע כזה, ובלבולים כאלה, והוא בתוך עולם כזה שמלא שקרים והטעיות ובלבולים וטרדת הפרנסה וכו' וכו'. על כן יקר בעיניו יתברך כל תנועה ותנועה טובה וכו'. ועל כלם ועל כלם כל חיותינו ותקונתנו ושמחתנו הוא בכחו של זקן שבזקנים הקדושים, תהלה לאל יש ויש לנו על מי לסמוך. זכרו זאת והתאושו והתחזקו את כל אשר עשה עמנו. אלמלא לא גלה אלא התורה הזאת "אומרה" דיינו. (שם רע"ט)

נשמש לעיל. המשכן שבונה הצדיק וכו' כנ"ל, כל זה שיהי לפסח. כי באחד בניסן הוקם המשכן וקורין חנכת הנשיאים בכל ימים אלו שקדם פסח, וכן הסדרים שקדם פסח מדברים מזה שהם מן פרשת תרומה עד פרשת צו שקורין קדם פסח. כי פסח חסד בחינת נפלאות חסדיו יתברך שמסתכל רק על הנקודות טובות של כל אחד מישראל, שעל

נפשות בעזרת השם יתברך. והוא מה שאמרו רבותינו ז"ל שם על פסוק (איוב ל) "אף לא בעי ישלח יד, אם בפידו להן שוע", שאפלו אין ישראל עושין מצוה לפני אלא מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, אני מצרפו לחשבון גדול וכו'. ראה בני והבן, וכל השומעים לקולי, אף מפרש ומבאר ומרמז במאמר זה כל מה שאנו עוסקין לדבר הרבה בענין ההתחזקות על-פי התורה הנוראה על פסוק: "אזמרה לאלקי בעודי" וכו'. וכן מבאר ביותר, שאפלו אין ישראל עושין מצוות אלא כתרגול המנקר באשפה, הוא מצרפו לחשבון גדול. ואני מחיה את עצמי בזה מאד, כי הטוב שלנו עתה הוא ממש כתרגול המנקר באשפה, שמתוך האשפה הוא מוציא איזה חצי גרעין של שעורים או חטים וכיוצא, וכן חוזר ומחפש כל היום עד שמוצא בכל פעם איזה חלק מפרור לחם המוטל באשפה ובזה מחיה עצמו. והשם יתברך ברחמיו העצומים מבקש מישראל עם קרובו שעל כל פנים יחיו עצמן בזה, כי הוא מצרפן לחשבון גדול כנ"ל. ואל ישגיחו על היסורים וההרפתקאות וכו' העוברים על כל אחד בגוף ונפש, כי כלם ברחמים גדולים ובחסד לטובה הנצחית, כמו שאמרו שם מקדם אבל ישראל אני פורע מהם מעט מעט כפיד של תרנגולין שמנקרין באשפה, דבר אחר אפלו אין עושין מצוה וכו' כנ"ל. כי

ואנחה לששון ושמחה. כי אדרבא כל מה שנראה לי שאני רחוק יותר, ואם האמת הוא כך, יש לי לשמח יותר ויותר מה שאני זוכה אף על פי כן להניח טלית ותפלין בכל יום, ולקבל שבת יום טוב, ולהתקרב ולינק מאור קדוש וחדש כזה וכו', ולתן שבח והודיה והלל להשם יתברך בכל יום ובכל עת אשר עד כה עזרנו לשאר על עמדתנו, והבדילנו מן התועים בכמה בחינות בתוך רעש ורוח סערה כזה; בפרט מה שעבר עלינו בשנים הסמוכים, ה' יתברך יצילנו וישמרנו מעתה. ואם כי כל זה ויותר מזה אתה יודע מכבר, הלא זה דברי מכבר שהעקר לבלי להיות זקן וישן חס ושלום, שלא לפל לזקנה דסטרא אחרא. כי כבר הזהירונו רבותינו ז"ל כמה פעמים, דברי תורה אל יהיו בעיניך פישנים אלא כחדשים וכו'. בפרט חדושים נוראים כאלו המתחדשים בכל עת ורגע למי שמשים לב אליהם באמת לאמתו.

(ש ש)

הנה בעתים הללו פה קרומינטשוג האיר ה' עיני שלמדתי בעין יעקב במסכת עבודתה זרה פרק א. ובדאי כבר למדתי מימרא זאת כמה פעמים, וגם באותו היום שלמדתי לא שמתי לב כל כך להבין הרמזים לעבודת השם יתברך, ואחר כך נפקחו עיני לבי והוא מחיה אותי מאד, וגם כבר החייתי בזה כמה

שְׁלֵמָה בְּכָל הָאָפְּנַיִם וְכוּ', אִךְ גַּם בְּזֶה צְרִיכִין לְהַחֲיוֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּמַה שְׁכָתָב עַל פְּסוּק וְעוֹד מֵעַט וְאִין רָשַׁע וְכוּ' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי וְכוּ'. דְּהֵינּוּ בְּמַה שְׁכָל אֶחָד זוֹכֵה בְּכָל פֶּעַם לְשִׁבְר הַמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת, וּמְשַׁבֵּר חֲמוּץ הַמֶּחַ וְגוֹעֵר בָּהֶם, שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכֵה קֶצֶת לְהַתְפַּלֵּל בְּבַחֲנֵינָת "כִּד נְפִיק הַאי קְלָא וְאַעְרָא בְּעֵבֵי מְטְרָא" (וְהַר חֲדָשׁ רִלְה), שֶׁהֵם הַמְּחִיין בְּחֵינָת בְּאֵר מֵיִם חַיִּים וְכוּ', שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְפִשֵּׁט עֲקֻמִּימוֹת שְׁבֹלָב עַל יְדֵי בַחֲנֵינָת רְעִמִים, שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְשִׁמְחָה וְכוּ'. מַה אִמַר לָךְ בְּנִי, שִׁים לְבָךְ הַיֵּטֵב לְדַבְרֵי אֱלֹהִים, לְהַחֲיוֹת עֲצָמְךָ בְּזֶה. (שם שפג)

לְהַזְכִּירָךְ מַחֲדָשׁ שְׁבִנְךָ שִׁיחֶיהָ הַתְּחִיל חֲמֵשׁ מִפְּרִשְׁת

וַיִּקְרָא שֶׁהוּא א' זְעִירָא שְׁנֹאמְרָה תַּכְף אַחַר הַקְּמַת הַמְּשַׁכֵּן, שְׁזֵה נַעֲשֶׂה בְּכָל דּוֹר עַל יְדֵי צְדִיקֵי אֲמַת שְׁבוּנָה מְשַׁכֵּן מִהַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בְּהַגְרוּעִים שְׁבַגְרוּעִים, וְאַפְלוּ בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שְׁמִשָּׁם מְקַבְּלִין הַתִּינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן הֶבֶל פִּיֵּהֶם שְׁאִין בָּה חֲטָא וְכוּ' שֶׁהוּא הַתּוֹרָה אֲזַמְרָה. וְכָל זֶה אַתָּה צְרִיךְ מְאֹד לְחַזֵּר בְּכָל יוֹם, וְגַם אֲנִי מַחֲיֶה עֲצָמֵי רַק בְּזֶה וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, וּבַפְּרָט בְּעֵינֵן הַנְּהַגְת הַקְּבוּץ הַקְּדוּשׁ וְכוּ'. בַּפְּרָט עֲתָה שְׁאֲנוּ עוֹסְקִין לְקִרוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוֹ שֶׁל וַיִּקְרָא וְכוּ'. (שם שפד)

הַעֲקֵר שְׁנוֹכָה אֲנַחְנוּ וְאַתָּם לְקַבֵּל וּלְהַבִּין בְּכָל עַת הַעֲצוֹת

כָּל הַיִּסּוּרִים הֵם רַק כְּתַרְנַגּוּל הַמְּנַקֵּר בְּאַשְׁפָּה. וְהַכֵּל לְטוֹבָה גְדוֹלָה לְנִצּוּחַ, כִּי נִפְרַע מִיִּשְׂרָאֵל מֵעַט מֵעַט, כְּדֵי שְׁיִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם הַבָּא כַּמְבָאָר שֶׁם אַחַר כָּךְ. וְאִם תִּרְצֶה לומר הָאֲמַת הוּא בְּוֵדָאֵי כָךְ, אֲבָל בְּמַה אֲזַכֶּה לְעוֹלָם הַבָּא מֵאַחַר שְׁאֲנִי יוֹדַע בְּנַפְשִׁי מְאוּס מֵעֲשֵׂי וּמַעוּט מִצּוֹתַי וְתוֹרוֹתַי, עַל זֶה אֲמַרו מִיד, דְּבַר אַחַר אֶפְלוּ אִין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנֵי אֱלֹהִים כַּפִּיד שֶׁל תַּרְנַגּוּלִין שְׁמַנְקָרִין בְּאַשְׁפָּה, אֲנִי מְצַרְפוּ לְחֻשְׁבוֹן גְּדוֹל. (שם שג)

יִדְעֵתִי כִי אֲנִי אֵינִי יוֹצֵא נִגְדוֹ יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְזֶה כָּל מְכַאוֹבֵי וְצָרְתִי, אִיךְ אֲנִי מַחֲיֶה עֲצָמֵי עִם מַה שֶׁהִזְכַּרְתִּי בְּמַכְתָּבֵי מַעֲנִין אֲזַמְרָה. וְאִם אַתָּם הֵייתֶם הוֹלְכִים בְּזֶה כְּמוֹנֵי כְּבַר הֵייתֶם כְּשֵׁרִים יוֹתֵר מִמֶּנִּי. אִךְ גַּם אֲנִי שְׁמַח עַל חֲלָקֵי תַהֲלָה לְאַל. (שם שטו)

הַנֶּפֶשׁ מִתְפַּעֵל כְּשֶׁמְזַכְרִין עֲצָמוֹ אֶת גְּדֻלַּת תּוֹרָתוֹ וְכוּ', כִּי מְאֹד עֲמָקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו. וּבְאֲמַת בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה יְכוּלִין לְרַאוֹת גְּדֻלַּת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וּגְדֻלַּת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, וְעַמְקוֹת עַמְקוֹת הַעֲצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁהֵאִיר לָנוּ מִרְחוֹק, וּבִיּוֹתֵר נִכְנָס עֲתָה בְּעַמְקֵי לְבָבֵי מַה שְׁכָתָב שֶׁם (לְקוּשֵׁי מוֹהַר"ם, חֲלָק א, סִימָן ה) לְזֵהָר מִחֲמוּץ הַמֶּחַ וְכוּ', וְלִקְיָם גְּעַר חֵיט קְנָה וְכוּ', עַד שְׁנוֹכָה לְצֵאת מִחֲמֵץ לְמִצֵּה מַחֲיֵית לְהֵי"א וְכוּ'. וְאִם אֲמַנֵּם יִדְעֵתִי כַּמָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִלְכָּד בְּזֶה, כִּי אִם הֵינּוּ מְקִימִים זֹאת, כְּבַר הִזָּה לָנוּ יִשׁוּעָה

טעם. ממש סדער קוויקט מיך [זו] מחיה אותי, וחויץ מה שבועזרת השם יתברך מתנוצץ בלבי עד היכן הדברים מגיעים. ואנחנו בעזרת השם יתברך תולים בזה החוץ הקדוש אשר הוא רואה היכן התינוקות קוראין. יהי ה' עמנו אשר נזכה להתאחו בו בזה ובבא כל ימינו, ולעד ולנצח נצחים, ובודאי יהיה אחריתנו טוב ונפלא. והעקר לזכות לקיים עצותיו הקדושות, ולילך עם העצה הנפלאה הזאת של "אזמרה" וכמו כן עם כל העצות הקדושות, ובפרט כאשר באר לנו תלמידו הקדוש כבוד אדוני אבי מורי ורבי. אקנה שזכותם הקדוש יגן עלינו להצילנו מהשטף מים רבים, ונזכה לעמד על עמדתנו בתורה ותפלה ומעשים טובים, ולהחיות עצמנו עם כל הנקודות טובות. וגם זה כלול מענין הירדיפות של הזקן, ואין עצה רק לאחו את עצמו בהנהגה טובה אז בודאי יהיה לנו הצלה לטוב. יהי ה' עמנו מעתה ולנצח. (מכתב ג)

אשריף שזכה שיתקשרו בלכבו הדק היטב הדבורים הטובים כל כך כל כך, כן תחיה את נפשך בהם כל ימי חייך. כאשר שמעתי מפיו של הקדוש מו"ר מוהרנ"ת זצוק"ל: "נאהר [רק] אזמרה וכו' און נאהר [ורק] אזמרה לאלקי בעודי וכו'", עד שנוזכה להתעלות לכל זה באמת, יחד עם כל אחינו בני ישראל. ואי אפשר להאריך יותר. כן תחיה את עצמך

עמקות והרמזים שהם בחינת ידיים שיש בים החכמה, שהם חדושי תורתו הקדושים של אדוננו מורנו ורבנו זכר צדיק וקדוש לברכה, כי מאד מאד עמקו רמזיו גם אליך בני חביבי הן קדם המעשה הן לאחר המעשה, הן לענין סור מרע הן לענין עשה טוב. למשל העצה שכתב לענין התפלה לסלק הכבדות והמרה שחורה המעכבין את התפלה מלהתפלל בכונה וחיות, שהוא התורה "אזמרה לאלקי בעודי" שהוא להחיות את עצמו במעט דמעט הנקודות הנקודות טובות שנמצאים בו עדין וכו'. אף על פי שהעצה באתגליא היא טובה לכל, מתוך לנפש ומרפא לעצם, וכבר החיה כמה נפשות על ידי זה, אף על פי כן יש כמה עתים שקשה להחיות את עצמו גם בזה כי אם על ידי שהשם יתברך עוזר להבין הרמזים שמרמז לכל אחד ואחד לכל מקום שהוא האמת, שעדין חביבותה, דקדשא בריך הוא וכו'. (שם ט"ט)

מכתב מרבי יצחק בן מוהרנ"ת ז"ל לר' נחמן מטולטשין ע"ה באומאן. עלינו לשבח לאדון הכל על כל הטוב אשר גמלנו. מה אמר מה אדבר, לפני שעה זו למדתי התורה של "אזמרה" ושמתי לבי מחדש ליקרת העצה הקדושה הזאת. וקבלתי חיות חדש ממש כמו שמשיבין את עצמן עם כל משיבי

איזה חתיכת עץ או ברזל שיצטרף לו עוד בעת שיבנה ביתו מחדש ולקט אותם אחד אחד. ענה ואמר לאנשיו, הראיתם! איך שזה הבעל הבית שגשרף ביתו עם כל זה אינו מיאש את עצמו מלחזור ולבנותו ומלקט כל הדברים שיצטרכו לו בעת הבנין, כך הדבר ברוחניות גם-כן, אף שהבעל דבר מתגבר מאד על האדם וכמעט ששורף אותו לגמרי, אף-על-פי-כן אסור לו ליאש את עצמו רק צריך ללקט ולחפש איזו נקודת טובות מתוך רבוי החטאים אשר נכשל בהם, ועל-ידי-זה יזכה לשוב להשם יתברך באמת כמבאר בהתורה אזמרה וכו' (לקוטי מוהר"ן סימן רפ"ב). (שם אות כט דברי

המעתיק ר' אלטר טפליקער)

עוד דבר פעם אחת מהדרך הזה, לדון את הכל לכף זכות אפלו את הגרוע שבגרועים, ולחפש ולמצא בכל אחד איזה מעט טוב, ועל ידי זה מעלין אותו באמת לכף זכות, עד שיכולין להשיבו בתשובה על ידי זה, כמבאר כל זה באריכות בספרי אדמו"ר זצ"ל. ובעת שדבר מזה ישב אצלו אבי הריני כפרת משכבו, ומתשוקת לבבו לדבריו הנעימים דבר אחריו בלחש כל מלה ומלה. ענה ואמר אליו מוהרנ"ת ז"ל: אתה חושב שזה דבר פשוט וקל, אני אסביר לך קשי הדבר, כי אל תשכח מאמר אדמו"ר זצ"ל שבאמת נתעלים על ידי זה לכף זכות ולשוב בתשובה,

בזה כל ימי חייך באריכות ימים ושנים טובות אמן סלה, אמן כן יהי רצון. (מכתב ה מרבי נחמן מטולטשין)

פעם אחת בא אל מוהרנ"ת ז"ל הרב מאיר מטעפליק, ושאל אותו מוהרנ"ת על איש אחד מטעפליק שהיה קצת כרוף אחריו, והשיב לו כלאחר יד, כאומר שאין ממי לדבר. ענה ואמר אליו, שמע נא בקולי, אם תרצה להביט בעין פזה תחייב את כל העולם. כי תנסה עצמך ותביט בכל יושבי עירך הנוודעים לך, ותתחיל מן היושב בקצה העיר, וכשתביט בו היטב בודאי תחייבו, וכן תלך מבית לבית עד שתבא לביתך שאתה איש כשר [ערליכער יוד] מכל העיר? (בלשון שאלה). והשיב לו גם אני איני איש כשר. ענה מוהרנ"ת ז"ל ואמר לו (בלשון תמה) גם אתה אינך איש כשר!?. אם כן מי הוא האיש הכשר? אבל כשתביט בעין יפה, אזי גם כשתביט היטב בהגרוע שבגרועים תמצא בו איזה דבר טוב, ומכל שכן במי שאינו גרוע כל כך, וכן בכל אחד ואחד, וגם כך נמצא טוב, ובדרך זה יכולים לזכות את כל העולם. [והשיחה הזאת מוכן היטב לבקי בספריו הקדושים].

(כוכבי אור אנשי מוהר"ן חלק ג, אות י"ח)

שמעתי אשר פעם אחת היה שרפה בכרסלב, אחר-כך הלך מוהרנ"ת ז"ל עם עוד איזה אנשים להביט על מקום השרפה, וראה שהבעל הבית בוכה מאד ומחפש

התורה: "בּוֹדָאִי! בּוֹדָאִי!" בהתכּוֹנֵנוּ, שְׁפֹשֵׁט וְנִכּוֹן הַדָּבָר הַנִּלְמָד מִתּוֹרָה זוּ. פְּנֵה אֵלָיו מוֹהֲרֵנִי תְּ וְאָמַר: "אֲזוּי אֲזוּי", "כָּךְ, כָּךְ", רַבִּי נַחֲמָן! וְכִי פֹשֵׁט הַדָּבָר, כְּמָה אֲנָשִׁים כְּבֹר קִרְבָּת לָשֵׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תוֹרָה זוּ, כְּאוֹמֵר, שְׁנַמְצָאִים עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ בְּתוֹרָה זוּ, שְׁאִפְשֵׁר לְקָרֵב עַל יָדָם אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים. (שי"ש"ק

ב-תקכו)

וְאִם הִיָּה בִּיכְלִתְנוּ לְקִים זֹאת, הִיָּה בִּיכְלִתְנוּ לְהַשִּׁיב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּתִשׁוּבָה. (שם אות יט)

כְּשֵׁשָׁה מוֹהֲרֵנִי בְּכַרְאָד עִם רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטִשִׁין, לְמַד מוֹהֲרֵנִי לְפָנַי הָעוֹלָם אֶת הַתּוֹרָה "אֲזַמְרָה" (שְׁבַלְקוּטֵי מוֹהֲרֵן ח"א, סִימָן רַפּ"ב) בְּהַתְּלַהּבוֹת. וְשָׁמַע מוֹהֲרֵנִי אֵיךְ שְׁאוֹמֵר רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלְטִשִׁין בְּלַחֲשׁ לְעֲצָמוֹ עַל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בְּפָנָיִם

ליקוטי מוהר"ן - רפב

כִּי אֵיךְ אֶפְשֵׁר שְׁלֹא עֲשֶׂה אֵיזָה מַצָּוָה אוּ דְבַר טוֹב מִיָּמָיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה שְׂאֵתָה מוֹצֵא בּוֹ עוֹד מֵעַט טוֹב שְׁשֵׁם אֵינוֹ רָשָׁע, וְאֵתָה דֵּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה אֵתָה מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּאֵמַת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוֹת, עַד שִׁישׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל-יְדֵי-זֶה, וְזֶהוּ וְעוֹד מֵעַט וְאֵינִי רָשָׁע, עַל-יְדֵי שְׁמוּצָא בְּהַרְשָׁע עוֹד מֵעַט טוֹב, שְׁשֵׁם אֵינוֹ רָשָׁע, עַל-יְדֵי-זֶה וְהַתְּבוּנָתָה עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינְנוּ, הֵינּוּ כְּשֶׁתְּבוּנוֹת וְתִסְתַּכַּל עַל מְקוֹמוֹ וּמְדַרְגָּתוֹ, וְאֵינְנוּ שֵׁם עַל מְקוֹמוֹ הֵרָאשׁוֹן, כִּי עַל-יְדֵי שְׁמוּצָאֵינִי בּוֹ עוֹד מֵעַט טוֹב, אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, וְדַנִּין אוֹתוֹ לְכַף זְכוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מוֹצֵאֵינִי אוֹתוֹ בְּאֵמַת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוֹת. וְזֶהוּ וְהַתְּבוּנָתָה עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינְנוּ כְּנָ"ל, וְהֵבֵן:

דַּע כִּי צָרִיךְ לְדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוֹת, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר, צָרִיךְ לְחַפֵּשׁ וּלְמַצֵּא בּוֹ אֵיזָה מֵעַט טוֹב, שְׁבָאוֹתוֹ הַמֵּעַט אֵינוֹ רָשָׁע, וְעַל יְדֵי זֶה שְׁמוּצָא בּוֹ מֵעַט טוֹב, וְדֵן אוֹתוֹ לְכַף זְכוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּאֵמַת לְכַף זְכוֹת, וְיֻכַּל לְהַשִּׁיבוֹ בְּתִשׁוּבָה, וְזֶה בְּחִינַת (תהלים ל"ו): "וְעוֹד מֵעַט וְאֵינִי רָשָׁע וְהַתְּבוּנָתָה עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינְנוּ" הֵינּוּ שֶׁהַפְּסוּק מְזַהֵר לְדוֹן אֶת הַכָּל לְכַף זְכוֹת, וְאֵף-עַל-פִּי שְׂאֵתָה רוּאָה שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר, אֵף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ אֵתָה לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצֵּא בּוֹ מֵעַט טוֹב שְׁשֵׁם אֵינוֹ רָשָׁע וְזֶהוּ וְעוֹד מֵעַט וְאֵינִי רָשָׁע, שְׁצָרִיךְ אֵתָה לְבַקֵּשׁ בּוֹ עוֹד מֵעַט טוֹב שִׁישׁ בּוֹ עֲדִין, שְׁשֵׁם אֵינוֹ רָשָׁע, כִּי אֵף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָשָׁע, אֵיךְ אֶפְשֵׁר שְׂאֵינִי בּוֹ מֵעַט טוֹב עֲדִין,

איזה נקודות טובות. ועל-ידי-זה מוציין אותם באמת מכף חובה לכף זכות, בבחינת ועוד מעט וכו' והתבוננת וכו' כנ"ל, כמו כן הוא אצל האדם בעצמו, שצריך לדון את עצמו לכף זכות, ולמצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין, כדי לחזק את עצמו שלא יפל לגמרי, חס ושלום, רק אדרבא יחיה את עצמו, וישמח את נפשו במעט הטוב שמוצא בעצמו, דהינו מה שזכה לעשות מימיו איזה מצוה או איזה דבר טוב, וכמו כן צריך לחפש עוד, למצא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם אותו הדבר הטוב הוא גם-כן מערב בפסלת הרבה, עם כל זה יוציא משם גם-כן איזה נקדה טובה.

וכן יחפש וילקט עוד הנקודות טובות, ועל-ידי-זה נעשין נגונים כמבאר במקום אחר (במאמר נתי מקץ בסימן נ"ד), בחינת מנגן בכלי זמר, שהוא בחינת שמלקט הרוח טובה מן הרוח נכאה עצבות רוח עין שם. [והכלל כי נגינה דקדשה היא גבוה מאד מאד כידוע, ועקר הנגון נעשה, על-ידי ברור הטוב מן הרע, שעל-ידי שמבררין ומלקטין הנקודות טובות מתוך הרע, על-ידי-זה נעשים נגונים וזמירות, עין שם היטב].

ועל כן על ידי שאינו מניח להפיל את עצמו ומחיה את עצמו במה שמחפש ומבקש ומוצא בעצמו איזה נקודות טובות ומלקט ומברר

וכן צריך האדם למצא גם בעצמו, כי זה ידוע שצריך האדם לזהר מאד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק העצבות מאד מאד (כמבאר אצלנו כמה פעמים). ואפלו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורוצה הבעל דבר להפילו על ידי זה בעצבות ומרה שחורה, חס ושלום, אף-על-פי-כן אסור לו לפל מזה, רק צריך לחפש ולמצא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב, ואף שכשמתחיל להסתכל באותו הדבר הטוב, הוא רואה שהוא גם כן מלא פצעים ואין בו מתם, הינו שרואה שגם המצוה והדבר שבקדשה שזכה לעשות, הוא גם כן מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עם כל זה איך אפשר שלא יהיה באותה המצוה והדבר שבקדשה איזה מעט טוב, כי על כל פנים איך שהוא, על-כל-פנים היה איזה נקדה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה, כי צריך האדם לחפש ולבקש למצא בעצמו איזה מעט טוב, כדי להחיות את עצמו, ולבוא לידי שמחה כנ"ל, ועל ידי זה שמחפש ומוצא בעצמו עדין מעט טוב. על-ידי-זה הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות ויוכל לשוב בתשובה, בבחינות "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואינו כנ"ל, הינו כמו שצריכין לדון אחרים לכף זכות אפלו את הרשעים ולמצא בהם

שנעשין על ידי שמלקט הנקדות טובות כנ"ל:

והזהיר רבנו, זכרוננו לברכה, מאד לילך עם התורה הזאת, כי

הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך, ולכל יאבד

עולמו לגמרי חס ושלום, כי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר

רחוקם הוא מחמת מרה שחורה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם,

מחמת שרואים בעצמם גדל קלקולם שקלקלו מעשיהם כל אחד כפי מה

שיודע בעצמו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים

בדעתם, ורבן מיאשים עצמן לגמרי, ועל ידי זה אינם מתפללים בכונה

כלל, ואינם עושים אפלו מה שהיו יכולים לעשות עדין. על כן צריך

האדם להשכיל מאד על דבר זה, כי כל הנפילות שבדעתו, אף-על-פי

שהוא מחמת מעשים רעים שעשה באמת, עם כל זה, הנפילה שבדעתו,

והעצבות והמרה שחורה שנופל עליו על-ידיה, הכל הוא רק מעשי בעל

דבר, שמחליש דעתו כדי להפילו לגמרי, חס ושלום. על-כן צריכין

להתחזק מאד, לילך עם התורה הזאת לחפש ולבקש בעצמו בכל פעם איזה

מעט טוב ונקדות טובות וכו' כנ"ל. ועל-ידיה יחיה וישמח את עצמו,

ויצפה לישועה עדין, ויוכל להתפלל ולזמר ולהודות לה, בבחינת אומרה

לאלקי בעודי כנ"ל, ועל-ידיה יזכה לשוב באמת אל ה' כנ"ל]:

אלו הנקדות טובות, מתוך הרע והפסלת שבו וכו' כנ"ל, על-ידיה נעשין נגונים כנ"ל, ואזי הוא יכול

להתפלל ולזמר ולהודות לה. כי זה ידוע שכשהאדם נופל בדעתו מחמת

גשמיותו ומעשיו הרעים שרואה שהוא רחוק מאד מאד מן הקדשה

באמת, אזי על-פי רב אינו יכול להתפלל כלל מחמת זה. ואינו יכול

לפתח פיו כלל, מחמת גדל העצבות והמרה שחורה והכבדות שנופל

עליו, על-ידי שרואה גדל עצם רחוקו מהשם יתברך. אבל כשהוא

מחיה את עצמו על-פי העצה הנ"ל. דהינו שאף-על-פי שיודע בעצמו

שיש לו מעשים רעים וחטאים הרבה מאד, והוא רחוק מאד מאד מהשם

יתברך, אף-על-פי-כן הוא מחפש ומבקש ומוצא בעצמו עדין איזה

נקדות טובות כנ"ל, ומחיה ומשמח את עצמו בזה, כי בודאי ראוי

להאדם, להגדיל שמחתו מאד בכל נקדה ונקדה טובה מקדשת ישראל

שמוצא בעצמו עדין, ואזי כשמחיה ומשמח את עצמו על-ידיה כנ"ל

אזי הוא יכול להתפלל ולזמר ולהודות לה.

וזה בחינת (תהלים קמ"ו): אומרה לאלקי בעודי. בעודי דיקא, הינו על ידי

בחינת העוד שלי שאני מוצא בעצמי בחינת עוד מעט ואין רשע כנ"ל, על

ידי אותה הנקדה, על-ידיה אוכל לזמר ולהודות לה' כנ"ל. וזהו אומרה

אומרה דיקא הינו זמירות ונגונים

מִשְׁכָּן. וְדַע שֶׁתְּנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן מְקַבְּלִים הֶבֶל פִּיהֶם שְׁאִין בּו חֲטָא מִזֶּה הַמִּשְׁכָּן, וְעַל כֵּן הַתֵּינוּק כְּשֶׁמֶתְחִיל לְקָרוֹת וּלְהַכְנִס בַּתּוֹרָה, הוּא מִתְחִיל מִן "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה" (מִדְּרַשׁ רַבָּה צוּ פֶרֶשֶׁה ז'), שֶׁהוּא אֶלֶף זַעֲרָא, כִּי "וַיִּקְרָא" מְדַבֵּר מִגִּמְרֵי הַקָּמֶת הַמִּשְׁכָּן, שְׂאֵז קָרְאוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהִתְחִיל לְדַבֵּר עִמוּ מִהַמִּשְׁכָּן, וְעַל כֵּן מִשָּׁם מִתְחִילִין הַתֵּינוּקוֹת, כִּי מִשָּׁם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם כַּנ"ל, וּמִשָּׁם מִתְחִילִין לְקָרוֹת וּלְהַכְנִס לְתוֹךְ הַתּוֹרָה:

וְדַע שֶׁכָּל הַצְּדִיקִים שְׁבָדוֹר כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת רוּעָה, כִּי בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ בּו בְּחִינַת מֹשֶׁה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ, הוּא עוֹשֶׂה בְּחִינַת מִשְׁכָּן, שֶׁמִּשָּׁם מְקַבְּלִין הַתֵּינוּקוֹת הֶבֶל פִּיהֶם כַּנ"ל, וְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ, לְפִי בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לוֹ תֵינוּקוֹת שֶׁהֵם מְקַבְּלִין מִשָּׁם, נִמְצָא שֵׁישׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר, סוֹף תֵינוּקוֹת שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מִמֶּנּוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ כַּנ"ל, וְזֶה בְּחִינַת מַה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָה (שִׁבְתָּ לַג':) שֶׁתֵינוּקוֹת נִתְפָּסִין עַל עוֹוֹן הַדּוֹר שְׁנֵאמַר: "וַרְעִי אֶת גְּדִיוֹתַי עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרוּעִים" שֶׁמִּתְמַשְׁכְּנִין עַל הָרוּעִים וְזֶהוּ: "עַל מִשְׁכַּנּוֹת הָרוּעִים", שֶׁהֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מִבְּחִינַת הַמִּשְׁכַּנּוֹת שֶׁל הָרוּעִים, דְּהֵינּוּ הַצְּדִיקִים שְׁבָדוֹר, שֶׁכָּל אֶחָד עוֹשֶׂה

וְדַע שֶׁמִּי שִׁיכּוֹל לַעֲשׂוֹת אֱלוֹת הַגּוֹנִים, דְּהֵינּוּ לְלַקֵּט הַנְּקָדוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אִפְלוּ בְּהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנ"ל, הוּא יִכּוֹל לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הָעַמּוּד, כִּי הַמִּתְּפַלֵּל לְפָנָי הָעַמּוּד, הוּא נִקְרָא שְׁלִיחַ צְבוּר, וְצָרִיךְ שֶׁיְהִי נִשְׁלַח מִכָּל הַצְּבוּר, דְּהֵינּוּ שְׁצָרִיךְ שִׁיקְבֹץ כָּל נִקְדָּה טוֹבָה שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִהַמִּתְּפַלְלִין, וְכָל הַנְּקָדוֹת טוֹבוֹת יֵהִיו נִכְלָלִין בּו, וְהוּא יַעֲמֵד וַיִּתְּפַלֵּל עִם כָּל הַטוֹב הַזֶּה, וְזֶהוּ שְׁלִיחַ צְבוּר, וְצָרִיךְ שֶׁיְהִי בּו בְּחִינַת גְּבוּהַ כְּזו, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה, יֵהִיו כָּל הַנְּקָדוֹת תְּאֵבִים אֵלָיו, וַיְהִיו נִכְלָלִין בּו, וּמִי שִׁיכּוֹל לַעֲשׂוֹת נִגּוּנִים הַנ"ל, דְּהֵינּוּ שִׁיכּוֹל לְדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּתוֹ, אִפְלוּ אֶת הַקְּלִים וְהַרְשָׁעִים, כִּי מִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצָּא בְּכֻלָּם נִקְדוֹת טוֹבוֹת כַּנ"ל, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה נַעֲשִׂין נִגּוּנִים כַּנ"ל, זֶה הַצְּדִיק שְׁאוֹחֵז בְּמַדְרָגָה זֹאת, הוּא יִכּוֹל לְהִיֹּת חָזוֹן וְשְׁלִיחַ צְבוּר, דְּהֵינּוּ לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הָעַמּוּד, כִּי הוּא יֵשׁ בּו בְּחִינַת זו הַצְּרִיכָה לְהַשְׁלִיחַ-צְבוּר הַהֶגוֹן בְּאֵמֶת, שְׁצָרִיךְ שֶׁיְהִי בּו בְּחִינַת שֶׁיְהִיו כָּל הַנְּקָדוֹת טוֹבוֹת תְּאֵבִים אֵלָיו וַיְהִיו נִכְלָלִין בּו כַּנ"ל, כִּי הוּא יִכּוֹל לְקַבֵּץ כָּל הַנְּקָדוֹת טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִפְלוּ בְּהַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כַּנ"ל:

וְדַע שֵׁישׁ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר רוּעָה, וְהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, שֶׁהוּא רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְזֶה הָרוּעָה הוּא עוֹשֶׂה

ליקוטי הלכות

משכן כנ"ל:

בְּאֵמֶת אָמְרוּ הַחֲזָן רוֹאֵה הֵיכָן
הַתֵּינִיקוֹת קוֹרְאִים. הַחֲזָן, דִּהְיֵנוּ מִי
שְׂיֻכּוֹל לַעֲשׂוֹת הַנְּגוּנִים הַנ"ל. שֶׁהוּא
יְכוֹל לִהְיוֹת חֲזָן וּשְׁלִיחַ-צְבוּר
לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֵי הָעַמּוּד כַּנ"ל. הוּא
רוֹאֵה וְיֹדֵעַ הֵיכָן הַתֵּינִיקוֹת קוֹרִין,
הֵינּוּ אֶצֶל אֵיזָה צְדִיק הֵם מְקַבְּלִין הַבֵּל
פִּיהֶם, שֶׁעַל-יָדוֹ הֵם קוֹרְאִין וְנִכְנָסִין
בְּהַתּוֹרָה כַּנ"ל:

אָךְ לִידַע כָּל זֹאת, דִּהְיֵנוּ לְדַעַת כָּל
צְדִיק וְצְדִיק, אֵיזָה הֵם הַתֵּינִיקוֹת
הַשְּׂיֻכִים לוֹ, וְכַמָּה הֵם מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ,
וְלִידַע כָּל הַבְּחִינּוֹת שֵׁשׁ בְּזָה, וְהַדּוֹר
שְׂיֻבּוֹא מֵהֶם עַד הַסּוּף. דַּע, מִי שְׂיֻכּוֹל
לַעֲשׂוֹת נְגוּנִים הַנ"ל, הוּא יְכוֹל לִידַע
כָּל זֶה. וְזֶהוּ סוּד מֵה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ,
זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה בַּמִּשְׁנָה (שְׁבַת י"א):

ליקוטי הלכות

הַלְכוֹת חֲכִירוֹת וְקַבְּלֵנוֹת הַלְכָה א

רַעִים", "לְמַעַן אַחֵי וְרַעִי" וְכוּ'. כִּי
הַצְּדִיק הָאֵמֶת שְׁעוֹסֵק בְּתַקּוּנֵי הַשְּׂדָה
שֶׁזֶהוּ תַקּוּן כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא נַעֲשֶׂה
שְׂתָף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה
בְּרָאשִׁית, וְעַל כֵּן נִקְרָא בְּחִינַת מְקַבֵּל
שְׂדָה מַחְבְּרוֹ, שְׂדָה הַנ"ל, וְעוֹסֵק בְּכָל
תַקּוּנִים שֶׁל הַשְּׂדָה הַנ"ל בְּחִרְיֻשָּׁה
וְקַצִּירָה זְרִיעָה וְנִטְעָה וְלִנְכַשׁ
הָעֲשׂוּבִים, כִּי כָּל אֵלוֹ הַבְּחִינּוֹת
נִמְצְאִים בְּבְחִינַת הַשְּׂדָה שֶׁל הַנְּשֻׁמוֹת
הַנ"ל. וְלַפְעָמִים מְקַבְּלוֹ בַּפְּשִׁיטוֹת
שְׁנוֹתַי דְּרָךְ כָּל כָּךְ וְכָךְ כּוֹרֵין לְשָׁנָה,
וְלַפְעָמִים לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלַרְבִּיעַ, זֶה
בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפּוֹל מְשֻׁלָּשׁ
מְרַבֵּעַ, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה, כִּי
זֶה הַצְּדִיק בַּעַל הַשְּׂדָה הַנ"ל עוֹשֶׂה
נְגוּנִים.

א'הַחוּכָר - שְׁנוֹתַי מִכָּל הַשְּׂדָה דְּבָר
קָצוּב כָּךְ וְכָךְ כּוֹרֵין לְשָׁנָה,
הַמְקַבֵּל - לְמַחְצָה לְשָׁלִישׁ וְלַרְבִּיעַ':
א יֵשׁ לְרַמּוֹ בְּזָה עַל פִּי מֵה שֶׁכָּתַב
רַבֵּנוּ בַּמֶּאֱמָר 'וַיֹּאמֶר בַּעַז אֶל רוּת'
וְכוּ' סִימָן סָה, שֵׁשׁ שְׂדָה וְשֵׁם גְּדִלִים
אֵילָנוֹת וְעֲשׂוּבִים הֵינּוּ נִשְׁמוֹת, וְהֵם
צְרִיכִים לְבַעַל הַשְּׂדָה שְׁעוֹסֵק בְּתַקּוּנָם
בְּכָל תַקּוּנֵי הַשְּׂדָה, עֵינַי שֶׁם הֵיטֵב,
וְהַעֲקָר שֶׁמְבִיא אוֹתָם אֶל הַתְּכֵלִית
שֶׁהוּא כְּלוּ טוֹב, שֶׁעַל יָדֵי זֶה יְכוֹלִים
לְהַתְּפַלֵּל, עֵינַי שֶׁם הֵיטֵב:

וְזֶה הַצְּדִיק הַדּוֹר הָעוֹסֵק בְּתַקּוּנֵי
הַשְּׂדָה הַנ"ל הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל
וְאָרִיס שִׁיּוֹרֵד לְתוֹךְ שְׂדָה שֶׁל חֲבֵרוֹ.
כִּי ה' יַחְבְּרֶךְ כְּבָכּוֹל נִקְרָא חֲבֵרוֹ שֶׁל
הַצְּדִיק הָאֵמֶת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "אֲכַלּוּ

ולשליח צבור שהוא מקבץ הטוב ועושה הנגונים כנ"ל.

ז זה בחינת המקבל למחצה לשליש ולרביע והחוכר מקבל בפשיטות בכף וכף כורין, זה בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע, בחינת נגונים הנ"ל שעושה היורד לתוך השדה לתקנה שזה עקר תקון השדה כנ"ל, כי הוא נותן פרות השדה לבעל השדה יתברך שמו למחצה לשליש וכו' כדרך המקבל, דהינו שמעלה הטוב שבהם למעלה אליו יתברך כפי מה שיכול לברר לפי בחינת השדה לפעמים מחצה או שלישי וכו', ומזה נעשין נגונים ושירות, בבחינת שיר פשוט כפול וכו', וזה הכל כמנהג המדינה כפי מנהג והנהגה שנוהגין במדינה, כי כפי הנהגתם בקדשה פן הוא מברר ומעלה הטוב שבהם אם רב או מעט, כי לפי הנהגתם וקדשתם פן הוא מעלה הטוב שבהם:

ב וזה בחינת המקבל את השדה לשנים מעטות לא יזרענה פשתן ואין לו בקורת שקמה, כי מובן מדברי רבנו זכרוננו לברכה שם, שיש מקבלי השדה הנ"ל שאינם יכולים לקבל אותה רק לשנים מעטות כי מכרחים להסתלק מחמת זה. אבל יש שיכולים לקבל אותה לשנים מרבות, מחמת שהם גדולים ומפליגים במעלה עליונה ונוראה מאד מאד. וזה שאין כחו גדול כל כך ואין יכול לקבל השדה ולעסק בתקונים כי אם שנים

וזה כלל ועקר תקוני השדה, בחינת שלמות התפלה, כי הוא צריך לתקנם ולהעלותם ולבררם ממקום שהם להביאם אל התכלית הטוב, וזה בחינת נגונים, כמובא בדברי רבנו זכרוננו לברכה (סימן רפב) על פסוק "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו", שהצדיק דן את הכל לכף זכות ומוצא זכות אפלו ברשע גמור ועל ידי זה מעלהו לכף זכות באמת ומתקנו ומחזירו בתשובה, ועל ידי זה נעשין נגונים, בבחינת "אזמרה לאלקי בעודי", וזה בחינת שליח צבור שהוא מלקט ומברר הטוב מכל המתפללים וכו' עין שם היטב. נמצא שהתקון שמתקן את הנשמות ומבררם ומעלים ומקבץ הנקודות טובות שיש בהם זה בחינת נגונים כנ"ל, וכמבאר שם היטב, וזה בחינת תקוני השדה הנ"ל, כי תקון השדה הוא תקון הנשמות לקבץ הטוב שלהם ולהעלותם אל הקדשה שזה בחינת נגונים כנ"ל. וזה שכתב רבנו זכרוננו לברכה שם שתקון השדה היא שלמות התפלה. כי אלו הנגונים הם בחינת השליח צבור שהוא עושה הנגונים הנ"ל כנ"ל, והשליח צבור הוא שלמות התפלה כי עקר התפלה על ידי השליח צבור. וזה בחינת המנין שצריך להיות בעשרה, ואז השליח צבור יורד לפני התבה ואז הוא שלמות התפלה, זה בחינת עשרה מיני נגינה שנעשין על ידי מנין של עשרה המתפללין, ואז הם ראויים

נחליף". וכמו שכתוב בשלמה: "ויתן את הכסף בירושלים כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים". נמצא ששקמים הם גרועים והם חלופי ארזים. ועל כן התנא מכנה את הרחוקים ביותר בבחינת קורת שקמה. כי הצדיק נקרא ארז, כמו שכתוב: "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה". והרחוקים שהם הפך הצדיק הם בחינת שקמים שהם הפך ארזים כנ"ל. אבל מי שמקבל השגה לשנים מרבות יכול לזרעה אפלו פשתן, וגם יש לו בקורת שקמה, דהינו כשכחו אביר וחזק מאד מאד עד שיכול לקבל את השדה לשנים מרבות, דהינו שיעסק בתקוני השדה ואף על פי כן יאריך ימים ושנים על ממלכתו, זה יכול לעסק אפלו בפשתן ואפלו בהזקנים ברשעתם כקורת שקמה, שאפלו אותן הרחוקים ביותר ונזקנו ברשעתם יכול לקרנם ולתקנם מחמת שכחו גדול וחזק מאד מאד כנ"ל:

ג ושעור שנים מעטות הוא עד שבע שנים, על פי מה דאיתא במאמר פתח רבי שמעון ואמר עת לעשות לה' וכו' (סימן ט), שיש בני אדם שנופלים לבחינת שנה ואובדים פניהם, דהינו שנסתלק המחין שלהם. ויש שבעים פנים שהם בחינת שבעים שנים. ויש שנפלו מפנים אחד או שנים או יותר, ומחזירין להם פנים שלהם על ידי ספורי מעשיות של שבעים שנים שהם בחינת בקרב

מעטות כנ"ל, עליו הזהירו שלא יזרע פשתן, דהינו שלא יעסק בתקונים הרחוקים מאד ממנו יתברך, והם מכנים בבחינת פשתן שהוא בחינת גרוע, כמו שכתוב (בראשית ד) "ויבא קין מפרי האדמה", ואיתא שהביא מן הגרוע דהינו פשתן. גם איתא בדברי רבנו זכרוננו לברכה (סימן לח) שפגם קין הוא בחינת קץ כל בשר' שהוא בחינת שמחפש אחר חובות בני אדם ומחזר אחר הגריעות שבהן, וזה בחינת שהביא מן הגרוע שמביא למעלה הגריעות והחובות של בני אדם. נמצא שפשתן שהוא קרבן קין, הוא בחינת חובות וגריעות בני אדם, כי פשתן הוא בחינת גבורות שמשם אחיזת הסטרא אחרא, כמו שכתוב "איש אחד (גבריאל) לבוש בדים" - הוא פשתן. ואותן הרחוקים והגרועים ביותר שהם בחינת פשתן אסור לעסק בתקונם מי שאין כחו חזק וגדול ביותר ואין יכול לקבל השדה כי אם לשנים מעטות, כי יוכלו להזיק לו מאד, כמובן בדברי רבנו זכרוננו לברכה.

וזה: 'אין לו בקורת שקמה', הוא גם כן דגמתם, דהינו שכבר הזקינו ברשעתם ונתעבו ונתגשמו כקורת שקמה, כי היצר הרע נקרא בשם 'קורה' כמו שאמרו: 'טל קורה מבין עיניך', והוא בחינת קורת שקמה שהוא אילן זקן, בחינת "מלך זקן" וכו', כי שקמים הם חלופי ארזים כמו שכתוב: "שקמים גדעו וארזים

ואינם יכולים להתתקן כי אם לאחר שבע שנים, דהינו למעלה מז"ן, הינו למעלה משבעים שנים שבעים פנים, הינו בחינת שנים קדמוניות שהם למעלה משבעים שנים כנ"ל והם בחינת שנים מרבות כנ"ל. ועל כן מי שמקבל השדה לשנים מרבות, דהינו שיכול לעסק בתקוני השדה בבחינת שנים מרבות שהם בחינת שנים קדמוניות, הוא יכול לזרע ולתקן אפלו בחינת פשתן כנ"ל. ודיקא בשנים הראשונות קדם שמגיע לשבע שנים אחרונים כמוכא הדין בשלחן ערוך, הינו שאינו יכול לעסק בתקונם כי אם בבחינת שנים הראשונות שהם בחינת שנים קדמוניות כנ"ל. ומחמת שהוא עוסק בבחינת שנים קדמוניות על כן גם באמת מקבל השדה לשנים מרבות ממש, כי זוכה לאריכות ימים, כי שם אריכות הימים בחינת עתיק כנ"ל:

וקין שהביא פשתן נאמר בו ויפלו פניו, לשון רבים, שנפלו כל פניו כנ"ל:

ד ועל כן נקרא יורד, כמו שאמרו רבותינו ז"ל היורד לתוך שדה חברו. הינו בחינת שליח צבור שנקרא גם כן יורד, כמו שאמרו היורד לפני התבה. והטעם, כי הוא בחינת יורד ממש, שצריך לירד לעמקי עמקים להעלות הטוב מכל הרחוקים כנ"ל, שזה בחינת השליח צבור כנ"ל. וזה בחינת מקבל השדה

שנים. אבל יש שנפלו מכל השבועים פנים שבעים שנים, ואי אפשר להחזיר להם פניהם כי אם על ידי ספורי מעשיות של שנים קדמוניות, עין שם היטב. יש לרמז שזה בחינת שני מיני מקבלים הנ"ל, שיש מקבל השדה לשנים מעטות, דהינו עד שבע שנים, דהינו שהוא עוסק בתקוני השדה הנ"ל רק בבחינת שנים מעטות שהוא בחינת בקרב שנים, ועל כן השעור שבע שנים, הוא בחינת כללות השבועים שנה שנכללין בזי"ן, והא בהא תליא, שמחמת זה שאין עוסק כי אם בבחינת שנים מעטות דהינו בחינת בקרב שנים כנ"ל על כן באמת אינו מקבל את השדה כי אם לשנים מעטות, כי מוכרח להסתלק ואינו יכול להאריך ימים מרבים, מאחר שלא הגיע לבחינת שנים מרבות שהם בחינת שנים קדמוניות כי שם אריכות הימים כי הם בחינת עתיק אריכות ימים כמו שמבאר שם במאמר הנ"ל:

ועל כן זה שאין יכול לעסק כי אם בבחינת שנים מעטות כנ"ל אסור לקרב הרחוקים ביותר כנ"ל, דהינו שהם רחוקים מכל השבועים פנים והם בחינת פשתן, כי פשתן מקלקל השדה עד שבע שנים, רמז על כל השבועים פנים שבעים שנים שכוללים בזין כנ"ל, והם מקלקלים עד שבע שנים דהינו שהם מקלקלים ונופלים מכל השבועים פנים כנ"ל,

צבור הוא שמעלה הטוב מכל אחד ואחד ועושה מזה נגונים ועומד ומתפלל עם כל הטוב, עין שם בדברי רבנו זכרוננו לברכה, על פי זה מבאר היטב סדר התפלה, שבתחלה אומרים סדר הקרבנות וקטרת שזה לברר ולהעלות הטוב מעמקי הקלפות כמבאר. ועל ידי זה שמעלין ומבררין הנקודות טובות מן הרע על ידי זה נעשין נגונים וזמירות כנ"ל. וזה שאומרין תכף אחר כך פסוקי דזמרה שהם בחינת הזמירות ונגונים שנעשין על ידי ברור הנקודות טובות שהיו מפזרים בתוך הרע כנ"ל, שזה בחינת "אזמרה לאלקי בעודי" כנ"ל, בחינת פסוקי דזמרה כנ"ל.

ועל כן אומרים בסופם שירת הים, שהוא שבח נורא מאד, ונאמר בדרך שירה כי זה אנו צריכין עתה לומר שירה הינו זמירות ושירות בחינת נגונים שנעשין מקבוץ וברור הטוב כנ"ל. ועל כן בישתבח שהוא גמר וסיום השירות והזמירות אז צריך השליח צבור לירד לפני התבה, כמו שכתוב בשלחן ערוך ארח חיים שעקר שהשליח צבור יורד לפני התבה הוא מן ישתבח, כי אזי הוא הזמן של השליח צבור, הינו בגמר הזמירות ושירות, אז יורד לפני התבה וכולל כל הזמירות והנגונים בישתבח שהוא סיום וחתימת כל הזמירות וכולל כלם בשלש עשרה מיני זמרה, כי עקר בחינת השליח צבור בבחינת הנגונים כנ"ל, ועל כן המנהג

שהוא בחינת שליח צבור שעושה נגונים כנ"ל. וזה שנקרא אריס ומקבל. כי זה הצדיק המפלג ביותר שיכול לעסק בתקוני השדה הנ"ל, הוא בחינת משה, כי העלה נפשות ישראל ממדרגה פחותה מאד מטמאת מצרים למדרגה נוראה מאד לקבלת התורה, כי משה היה ענו מכל האדם והיה מוצא זכות בכל אחד מישראל.

ועל כן זכה משה שלמדו ה' יתברך להיות שליח צבור, כמו שכתוב "ויעבר ה' על פניו". ואמרו רבותינו ז"ל 'שנתעטף הקדוש ברוך הוא כשליח צבור ולמדו סדר תפלה'.

גם איתא שעל ידי תפלה שכולל נפשו עם נפשות רבים ומתפלל על ידי זה ממשיך תורה. ושני הבחינות הם אחד, כי על ידי שמעלה נפשות ישראל דהינו שמעלה הטוב שבהם, על ידי זה הוא שלמות התפלה בבחינת תפלות רבים שזה בחינת השליח צבור כנ"ל, ועל ידי זה מקבל התורה כנ"ל. ועל כן נקרא מקבל, בחינת משה קבל תורה מסיני. וזה שנקרא אריס שזה בחינת משה שהתורה מארסה לו כמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק "תורה צוה לנו משה מורשה" - 'אל תקרי מורשה אלא מארסה'. ועל כן נקרא אריס כנ"ל:

ה על פי מה שמובא לעיל דברי רבנו זכרוננו לברכה, שבחינת שליח

עומד בתחלת התפלה וחוזר אותה, כי כלו אחד, כי השליח צבור הוא בחינת תכלית שלמות התפלה בבחינת כלו אחד כלו טוב כנ"ל, ומבאר זה קצת לעיל בהלכות שליח צבור בשלחן ערוך ארח חיים עין שם:

וזה שאמרו רבותינו ז"ל כל האומר שירת הים בכונה מוחלין לו כל עונותיו, וגם אמרו בשירת דבורה שעל ידי השירה נמחלו עונותיהם, כי השירה הוא בחינת ברור וקבוץ הטוב בבחינת שירות ונגונים, ואזי נתבטל הרע שזה בחינת מחילת עונות. אמן כן יהי רצון:

וזה שהיו הלויים מנצחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבנות, כי הא בהא תליא, דהינו הנגון נעשה על ידי ברור הטוב מן הרע שהוא בחינת קרבנות כנ"ל. וזה בחינת סמיכת פסוקי דזמרה לקרבנות כנ"ל:

וזה בחינת רנה זו תפלה, כי שלמות התפלה בבחינת רנה ונגונים שזה בחינת השליח צבור כנ"ל:

וזה בחינת שהיו מנגינן בשעת מלחמה ועל ידי זה היו מנצחים, כמו שכתוב "ובעת החלו ברנה ויתן ה' וכו'. כי הרנה והנגון הוא בחינת ברור הטוב מן הרע, ועל ידי זה הרע נופל, ועל כן נופלים השונאים על ידי זה, כי הם נאחזין בהרע וכשמבררים הטוב משם

שהשליח צבור מתחיל לנגן בישתבח. וזה שאמרו רבותינו ז"ל ששירת הים נאמרה בסדר שליח צבור ועונים כמו שאמרו: 'משה אמר 'אשירה' והם עונים' וכו'. כי עקר בחינת השליח צבור בבחינת שירה ונגון כנ"ל, ואז סמוך לשירת הים השליח צבור יורד לפני התבה ואומר ישתבח כנ"ל.

ואחר כך אומרים קריאת שמע, שהוא בחינת כלו אחד כלו טוב, שלזה זוכין על ידי הנגונים והזמירות דהינו על ידי שמקבצין ומעלין הטוב מהרע ומקבצין אותו ועושים מזה נגונים כנ"ל, ואזי הוא בחינת כלו טוב, כי הרע נתבטל על ידי שבררו משם הניצוצות והנקודות טובות ונעשה כלו טוב, על כן אזי אומרים קריאת שמע, בחינת ה' אחד, בחינת כלו טוב כלו אחד כנ"ל. אחר כך עומדין בתפלה, כי עתה אנו יכולין להתפלל בשלמות בתכלית, כי עקר שלמות התפלה על ידי בחינת כלו אחד כלו טוב כנ"ל, כמבאר היטב כל זה במאמר 'ויאמר בעו' הנ"ל. אחר כך השליח צבור חוזר התפלה, שזה בחינת שלמות התפלה בבחינת כלו אחד וטוב, דהינו כשעומד בסוף התפלה עדין הוא בתחלת התבה של תחלת התפלה שזה בחינת חזרת השליח צבור שאחר שהצבור גומרים ועומדים בסוף התפלה עדין הוא

ורואה בצרותינו ומושיע לנו, כי הנגון הוא בחינת ברור הטוב שעל ידי זה נופל הרע ועל ידי זה בא לנו ישועה כנ"ל:

בבחינת נגון כנ"ל אזי נופלים. וזה בחינת מה שכתב רבנו זכרוננו לברכה (סימן כז) שעל ידי שמנגנין נגון של האמה על ידי זה הקדוש ברוך הוא

הלכות שכירות פועלים א אות ו

הינו קריאת שמע, כמובא, הינו בחינת סמיכת קריאת שמע לפסוקי דזמרה שהם בחינת נגונים כנ"ל: ז וזה בחינת מצות פריעת שכר שכיר בזמנו, שתכף בגמר פעלתו שהוא בחינת קבוץ הטוב בבחינת נגונים כנ"ל, צריך תכף לתן לו ולהשיב לו שכר פעלתו, כדי שישוב בחינת הנגון, דהינו קבוץ הטוב למקומו ושרשו, ואזי נעשה בחינת שבת, בחינת "ביומו תתן שכרו" – ראשי תבות שבת, שזה בחינת סמיכת פסוקי דזמרה לקריאת שמע כנ"ל. כי קריאת שמע הוא בחינת שבת שהוא בחינת כלו טוב כלו אחד, כי קריאת שמע בבריאה, ושם הוא בחינת שבת כמובא. ופסוקי דזמרה ביצירה שהוא בחינת ששת ימי המעשה כמובא. ותכף שנגמר פעלת ששת ימי המעשה צריך לעשות תכף ומיד שבת, כדי להעלות ולהכניס הטוב שנתקבץ בששת ימי המעשה בתוך השבת שהוא כלו טוב. וזה בחינת שכר שכיר ביומו, שאחר שנגמר פעלתו שהוא בחינת ששת ימי המעשה לתת לו שכרו שהוא בחינת שבת כנ"ל, שזה בחינת סמיכת פסוקי דזמרה לקריאת שמע כנ"ל:

גם עינ לעיל (בהלכות חכירות הלכה א, ה) בחינת סדר התפלה על ידי בחינת נגון כנ"ל. הינו שאחר פסוקי דזמרה ושירת היס שהוא בחינת ברור הטוב בבחינת נגונים, אזי אומרים קריאת שמע שהוא בחינת כלו טוב כלו אחד כנ"ל. ועל-כן צריך להסמיק תכף הקריאת שמע לפסוקי דזמרה, כי תכף כשנגמר התקון ונתקבץ הטוב צריך לזהר ולמהר ולכנס עם הנגון אל התכלית שהוא כלו טוב כלו אחד, כדי לשוב הטוב אל הטוב, דהינו הנגון שהוא קבוץ הטוב להשיבו לבחינת כלו טוב שהוא בחינת קריאת שמע, כדי שלא יחזרו הם להתאחו בו חס ושלום, כי הוא מלחמה חזקה והם אורבים תמיד להתאחו בהטוב. ועל-כן כשמפסיק בין ישתבח ליוצר ופוגם בזה ואינו מחזיר תכף קבוץ הטוב אל בחינת כלו טוב, על כן הוא חוזר מעורכי המלחמה. כי הוא בחינת קלקול המלחמה, כי נצחון המלחמה הוא רק על ידי תקון הנגון כתקונו כנ"ל. וזה בחינת (תהלים קמט) "רוממות אל בגרונם", הינו בחינת נגון בחינת פסוקי דזמרה פי השירה בגרון כמובא. וחרב פיפות בידם,

הלכות השכמת הבקר הלכה א

עין שם. ועל-ידי-זה יכל לשמח את עצמו, ואזי יכל להתפלל, וזה בחינת (שם קמו, ב): "אזמרה לאלהי בעודי", על-ידי העוד מעט שמוצא בעצמו, על-ידי-זה יכל לזמר ולהודות לה. ועל-ידי-זה נעשין נגונים, פי הנגונים נעשין על-ידי שמבררין רוח טובה מן רוח נכאה וכו'. וזהו 'אזמרה' דיקא, בחינת נגונים וכו'.

וכן צריכין לדון את אחרים לכף זכות, אפילו רשע גמור צריכין לחפש ולמצא בו איזה נקדה טובה וכו' וכו', עין שם. ומי שיכול זאת למצא נקדה טובה אפילו בפושעי ישראל, הוא יכול להיות חזן ולהתפלל לפני העמוד וכו', עין שם. ודע שכל אחד מצדיקי הדור בונה משכן, שמשם מקבלין תינוקות של בית רבן הכל פיהם שאין בו חטא (שבת ק"ט:), בשביל זה הם מתחילין מן 'ויקרא' וכו' (ויקרא רבה פרשה ז, ג), עין שם. וזה הצדיק שיכול ללקט כל הטוב שנמצא בכל אחד, הוא יודע כל הבחינות שיש בענין זה של המשכנות הנ"ל שבונים הצדיקים, שמשם מקבלין התינוקות הכל פיהם שאין בו חטא וכו' וכו', עין שם כל זה היטב היטב:

ב וזה בחינת התעוררות השנה, פי כשהאדם רואה שרחוק מה' יתברך וכו', זה בחינת שנה שהיא

יתגבר כארי לעמד בבקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר. הג"ה: "שויתי ה' לנגדי תמיד" - זה כלל גדול בתורה וכו', (א"ח א, א):

א כי איתא בדברי רבינו ז"ל (בסימן רפב) שכשהאדם מתחיל לחפש עצמו ורואה שהוא רחוק מאד מה' יתברך, והוא מלא חטאים ופגמים הרבה, ונדמה לו שהוא רחוק מטוב, אזי הוא צריך לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה טוב, איך אפשר שלא עשה איזה טוב מימיו, ואף שהוא רואה שגם מעט הטוב שעשה הוא מלא פגעים, כי מערב בפסלת הרבה, אף-על-פי-כן אי אפשר שאין בו איזה נקדה טובה על כל פנים. וכן יחפש וימצא בעצמו עוד איזה טוב, ואף שזה הטוב גם כן מערב בפסלת הרבה, אף-על-פי-כן על כל פנים יש בו איזה נקדה טובה. וכן יחפש וימצא בעצמו עוד איזה נקדות טובות. ועל-ידי-זה שדן את עצמו לכף זכות ומוצא בעצמו נקדות טובות עדין, אף-על-פי שעשה מה שעשה ופגם מה שפגם, על-ידי-זה הוא יוצא באמת מכף חובה ונכנס בכף זכות באמת, ועל-ידי-זה יכול לזכות לחשוכה. וזה בחינת (תהלים לו, c): "ועוד מעט ואין רשע" וכו', על-ידי אותו ה'עוד מעט' ששם אינו רשע', על-ידי-זה: "והתבוננת" וכו',

ליקוטי הלכות

(תהלים קמה, ט), וכמו שכתוב (שם לר, ט) :
 "טעמו וראו כי טוב ה'", כי כל הטוב
 שנמצא בכל מקום שהוא, הוא הכל
 ממנו יתברך. וזהו 'כי ה' יסמכני',
 הינו הנקדה הטובה שאני מוצא
 בעצמי שהוא בחינת אלקות בחינת
 'טוב ה' לכל', זה הוא סומך אותי
 ומקיץ אותי מהשנה.

וְאֵזִי (שם ב, ט) : "לא אירא מרכבות עם
 אשר סביב שְׁתוּ עָלַי", כי טוב
 איני מתירא מהם, אף-על-פי שהם
 כמה רכבות פגמים וחטאים
 שעומדים עלי להפילני חס ושלום, כי
 מאחר שאני מוצא בעצמי עוד איזה
 נקדה טובה, על-ידי-זה אני מתעורר
 מהשנה, ועל-ידי-זה אני נכנס באמת
 לכף זכות, ועל-ידי-זה אזכה לתשובה
 וכו' כנ"ל, כי כל הרע נדחה מפני
 מעט הטוב שמוצא בעצמו ומחיה
 ומרים את עצמו בזה, כי מעט מן
 האור דוחה הרבה מן החשך כידוע.
 וזהו בחינת "הקיצותי ועודי עמך",
 על-ידי ה'עוד מעט' וכו' שלי, דהינו
 הנקדה טובה כנ"ל, בחינת אומרה
 לאלהי 'בעודי' כנ"ל, וזהו 'ועודי
 עמך' הינו העוד מעט שלי שהוא
 עדין עמך כנ"ל, על-ידי-זה
 'הקיצותי', כי זה בחינת התעוררות
 השנה כנ"ל :

ג וזה בחינת (שם נו, ט) : "עורה כבודי
 עורה הנבל וכנור אעירה שחר",

אחד מששים במיתה^ה וכשמחפש
 ומבקש ומוצא בעצמו איזה נקדה
 טובה עדין, ומחיה ומשמח את עצמו
 ומעורר את עצמו לעבדת ה' יתברך
 על-ידי-זה, זה בחינת התעוררות
 השנה. וזה בחינת (תהלים ג, ב) "ה' מה
 רבו צרי רבים" וכו', הינו הצרים של
 הנפש שהם החטאים והפגמים של
 כל אחד, שזה עקר צרות האדם,
 וכשהם מתגברים על האדם חס
 ושלום, אזי הם רוצים להפיל אותו
 לגמרי חס ושלום, כאלו אין לו עוד
 שום תקנה חס ושלום, וזהו (שם, ג) :
 "רבים אמרים לנפשי אין ישועתה לו
 באלהים סלה", וְאֵזִי הוא בבחינת
 שנה כנ"ל, וזהו (שם, ו) : "אני שכבתי
 ואישנה", כי זה בחינת שנה כנ"ל.
 אבל באמת האדם אסור ליאש עצמו,
 וצריך להתגבר לעורר משנתו על-ידי
 המעט טוב שמוצא בעצמו עדין
 כנ"ל, וזהו (שם) : "הקיצותי כי ה'
 יסמכני", שאני מתגבר ומתעורר
 משנתי, כי איני מיאש עצמי עדין 'כי
 ה' יסמכני'.

כי הנקדה טובה שאדם מוצא בעצמו
 זה בחינת אלקות כביכול, כי כל
 הטוב מאתו יתברך, כי אורייתא
 וישראל וקדשא ברין הוא כלא חד
 (וזהו אחרי דף עג), נמצא כשיש בישראל
 איזה נקדה טובה דהינו איזה מצוה
 או דבר טוב, זה הטוב הוא אחדות
 גמור עמו יתברך, כי "טוב ה' לכל"

כּוֹפֵר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה' (שבועות כט.).
 אֶף-עַל-פִּי-כֵן "וְנִאֲוָה אֲנִי" – 'בְּמַעֲשֵׂה
 הַמִּשְׁכָּן', הֵינּוּ בַחֲנִינָת מַעֲט טוֹב שְׁאֲנִי
 מוֹצֵא עֲצָמִי עֲדִין. כִּי תִכַּף אַחַר
 מַעֲשֵׂה הָעֶגְל נִצְטוּוּ עַל מְלֹאכֶת
 הַמִּשְׁכָּן, עַל-יְדֵי שְׁנִתְרָצָה ה' יִתְבָּרַךְ
 לְיִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי מִשֶּׁה שִׁמְסַר נַפְשׁוֹ
 עֲלֵיהֶם וְהִתְפַּלֵּל בְּעַדָם, כִּי מִשֶּׁה הִיָּה
 יָכוֹל זֹאת לְמַצָּא נִקְדָּה טוֹבָה אֲפִילוֹ
 בַּהֲפָחוֹת שֶׁבְּפָחוֹתַיִם, כְּמִבְאָר בְּדַבְרֵי
 רַבִּינוּ ז"ל כְּמָה פְעָמִים (בלקוטי תנינא פב),
 וְעַל-יְדֵי-זֶה הִיָּה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם
 תָּמִיד, אֲפִילוֹ כְּשִׁפְגָמוּ בְּכָל הַתּוֹרָה
 כְּלָה בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְל, אֶף-עַל-פִּי-כֵן
 מְצָא בָהֶם נִקְדוֹת טוֹבוֹת. וְעַל-כֵּן אָמַר
 מִשֶּׁה (שמות לב, יא): "לְמָה ה' יִחְרָה אִפְךָ
 בְּעַמְּךָ" וְכוּ', כִּי הוּא מְצָא הַטוֹב
 שְׁבָהֶם, וְאִזִּי נִדְחָה הָרַע לְגַמְרֵי כְּנ"ל,
 וְעַל-כֵּן אָמַר: "לְמָה ה' יִחְרָה אִפְךָ
 בְּעַמְּךָ", כִּי הָרַע אֵינוֹ נִחָשֵׁב כְּלָל כְּנֶגֶד
 מַעֲט הַטוֹב שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עֲדִין. וְה'
 יִתְבָּרַךְ נִתְרָצָה לוֹ "וַיִּנְחַם עַל הָרָעָה"
 וְכוּ' (שמות לב, יד), וְאִזִּי לָמַד ה' יִתְבָּרַךְ
 לְמִשֶּׁה סֹדֵר תְּפִלָּה, וְסֹדֵר לְפָנָיו שֶׁלֵּשׁ
 עֲשָׂרָה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים. וְזֶהוּ (שמות לג,
 יט): "וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי"
 וְכוּ', שֶׁלְמָדוֹ וְגִלָּה לוֹ כָּל הַטוֹב שֶׁלוֹ
 יִתְבָּרַךְ כְּפִיכּוֹל, כְּדֵי שִׁידַע שֶׁה' יִתְבָּרַךְ
 טוֹב לְכָל תָּמִיד, וְיִכּוּלִין לְעוֹרֵר הַטוֹב
 בַּהֲגָרוֹעַ שֶׁבְּגֵרוּעִים, וְלִהְיֵנוּסוּ בְּכַף
 זְכוּת וְלִהְחִזִּירוֹ בְּתִשׁוּבָה.

וְזֶה בַחֲנִינָת שֶׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה מִדּוֹת שֶׁל
 רַחֲמִים, בַּחֲנִינָת (שם לד, ט): "ה' ה'

הֵינּוּ שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר אֶת
 עֲצָמוֹ מִשְׁנֵתוֹ וּמִנְפִילָתוֹ, וְעַל-יְדֵי מָה
 יִתְעוֹרֵר אֶת עֲצָמוֹ, עַל-יְדֵי הַנִּקְדוֹת
 טוֹבוֹת שֶׁמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין. וְזֶהוּ:
 'אֶעִירָה שְׁחָר', כִּי הַנִּקְדָּה טוֹבָה הִיא
 בַּבַּחֲנִינָת 'שְׁחָר', בַּבַּחֲנִינָת (שיר השירים א, ה)
 "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם".
 כִּי מַחֲמַת שְׁזֹאת הַנִּקְדָּה מְעַרְבֶת
 בְּפִסְלֵת הַרְבֵּה וּבְפִגְמִים הַרְבֵּה שִׁפְגָם
 זֶה הָאָדָם, עַל-יְדֵי-זֶה נִדְמָה שֶׁהִיא
 שְׁחוֹרָה כִּי מִנְחַת בְּקִדְרוֹת וּבְשִׁחְרוֹת
 חֵס וְשְׁלוֹם אֲצִלוֹ, אֲבָל כְּשֶׁדָּן אֶת
 עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת, וּמַעוֹרֵר וּמוֹצֵא
 בְּעֲצָמוֹ הַנִּקְדָּה טוֹבָה כְּנ"ל, אִזִּי הִיא
 אוֹמֶרֶת: "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה... אֵל
 תְּרֹאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחִרְחַרְתִּי" וְכוּ', כִּי אֵין
 הַשְׁחָרוֹת מְשָׁלִי וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ
 רַש"י שֵׁם. כִּי הַנִּקְדָּה טוֹבָה בְּעֲצָמָה
 שֵׁשׁ אֲצֵל הָאָדָם אֲפִילוֹ אֲצֵל פּוֹשְׁעֵי
 יִשְׂרָאֵל, הִיא נִאֲוָה וַיִּפֶּה וַיִּפֶּה מֵאֵד, רַק
 שֶׁהַשְׁחָרוֹת חוֹפֶה עֲלֵיהָ. אֲבָל
 כְּשִׁמְעוֹרֵרִין אוֹתָהּ, הִיא אוֹמֶרֶת:
 'שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה', 'אֵל תְּרֹאוּנִי שְׁאֲנִי
 שְׁחִרְחַרְתִּי', כִּי מִצַּד עֲצָמֵי אֲנִי נִאֲוָה
 עַד מֵאֵד.

וְזֶה בַחֲנִינָת מַה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 (שמות רבה מט, ב) "שְׁחוֹרָה אֲנִי" –
 'בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְל', "וְנִאֲוָה אֲנִי" –
 'בְּמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן', הֵינּוּ אֶף-עַל-פִּי
 שֵׁשׁ לִי חֲטָאִים הַרְבֵּה וְנִתְרַחֲקָתִי
 מֵאֵד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה בַחֲנִינָת מַעֲשֵׂה
 הָעֶגְל שְׁכוּלָל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבְּעוֹלָם,
 כִּי 'כָּל הַמּוֹדָה בְּעַבּוּדָה זָרָה כְּאֵלוֹ

כה, ג ד) "זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֶׁת וְתַכְלֵת
וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי" וכו', שֶׁהֵבִיא
כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַנִּקְדָּה טוֹבָה שְׁלוֹ.
כִּי 'זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֶׁת וְתַכְלֵת' וכו',
הֵם בְּחִינַת הַגּוֹנֵין עֲלָיִן, שֶׁהֵם בְּחִינַת
הַטּוֹב שֵׁישׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל (עֵינֵי זוּהַר
יִתְרוֹ דף צ"ג), שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר" (ישעיה מט, א), שֶׁהֵם כְּלוּלִים
מִגּוֹנֵין סְגִיאִין, הֵינּוּ הַנִּקְדָּוֹת טוֹבוֹת
שֵׁישׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כְּלוּלִים
מִגּוֹנֵין סְגִיאִין. כִּי יֵשׁ בְּכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל נִקְדָּה טוֹבָה, אֲפִילוּ
בְּהַפְחוּתִים שְׁבָהֵם, מֵה שְׂאִין בְּחִבְרוֹ,
כְּמִבְאֵר בְּמָקוֹם אַחֵר (בְּסִימָן ל"ד), וְהֵ'
יְתַבְרַךְ מִתְפָּאֵר בָּהֶם כֵּנ"ל.

זוהוּ בְּחִינַת הַגּוֹנֵין שֶׁהֵיוּ בְּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּשְׁכָּן בְּחִינַת 'זָהָב
וְכֶסֶף' וכו' שֶׁהֵבִיא כָּל אֶחָד מִנְּדַבְּת
לְבוֹ הַטּוֹב, כִּי שָׁם הָיוּ כְּלוּלִים כָּל
הַנִּקְדָּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת גּוֹנֵין
עֲלָיִן שֵׁישׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַל-
כֵּן אַחֵר מַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה שָׂאֵז הִצְרִיף
מִשֶּׁה לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא הַנִּקְדָּוֹת טוֹבוֹת
שֵׁישׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כֵּנ"ל, עַל-כֵּן
אֵז דִּיקָא נִצְטוּר עַל מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן.
כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִזֶּה מִנְּקָדוֹת טוֹבוֹת
הַנִּלְכָּד, כֵּנ"ל. וְזֶהוּ "שְׁחוּרָה אֲנִי" -
'בְּמַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה', "וְנִאֲוָה אֲנִי" -
'בְּמִלְאכֶת הַמִּשְׁכָּן', הֵינּוּ בְּנִקְדָּוֹת
טוֹבוֹת שְׂאֵנִי מוֹצֵא בְּעֶצְמִי, שֶׁהֵם
בְּחִינַת מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן כֵּנ"ל.

וְכֵן מוֹכֵן בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ הַנִּלְכָּד, שֶׁעַל-
יְדֵי הַטּוֹב שְׂמוֹצְאִין בְּכָל אֶחָד

אֶל רְחוּם וְחִנוּן אֲרָךְ אַפִּים" וכו', שֶׁהֵ'
יְתַבְרַךְ מְלֹא רְחוּמִים וְטוֹב לְכָל, וּמֵאֲרִיךְ
אֵף לְצַדִּיקִים וְלִרְשָׁעִים (סְנַהֲרִין קִיא). כִּי
הוּא מְטָה כְּלָפֵי חֶסֶד, וְדָן אֶת הַכָּל לְכַף
זְכוּת וּמוֹצֵא נִקְדָּה טוֹבָה אֲפִילוּ
בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל-יְדֵיזֶה מְכַרֵּעַ
אוֹתָם לְכַף זְכוּת כֵּנ"ל. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׁמוֹת
ל"ד, ט) "נִצֵּר חֶסֶד לְאֱלֹפִים", שְׁבְחִינַת
הַחֶסֶד, דִּהְיֵנוּ מֵה שֶׁהוּא יְתַבְרַךְ מְטָה
כְּלָפֵי חֶסֶד וְדָן לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא נִקְדָּה
טוֹבָה וְכו' כֵּנ"ל, זֶה הַחֶסֶד נִצֵּר וּמִמְתִּיק
'לְאֱלֹפִים', הֵינּוּ אֵף-עַל-פִּי שֵׁישׁ כִּנְגַד
זֶה אֱלֹפִים וְרִכְבוֹת פְּגָמִים שֶׁפָּגַם אוֹתוֹ
הָאָדָם, אֵף-עַל-פִּי כֵּן מַעֵט הַטּוֹב
שְׂמוֹצֵא עַל-יְדֵי הַחֶסֶד כֵּנ"ל, דּוֹחָה הַכָּל
כֵּנ"ל. וְעַל-יְדֵיזֶה (ש"ס): "נִשְׂא עוֹן
וּפְשָׁע" וכו', כִּי עַל-יְדֵיזֶה נִכְנָס בְּאֵמַת
לְכַף זְכוּת וְכו' כֵּנ"ל:

ד וְאֵז כְּשֶׁנִּתְרַצָּה ה' יְתַבְרַךְ לְמַשֶּׁה,
עַל-יְדֵי שְׂמִצָּא טוֹב בְּכָל יִשְׂרָאֵל
אֲפִילוּ אַחֵר מַעֲשֵׂה הָעֶגְלָה כֵּנ"ל, כִּי
מִשֶּׁה הָיָה כְּלוֹ טוֹב בְּבְחִינַת (ש"ס ב, ב)
"וְיִתְרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא", וְעַל-כֵּן הָיָה
לוֹ כַחַ תְּמִיד לְמִצָּא הַטּוֹב בְּכָל אֶחָד,
אֲפִילוּ בְּהַפְשׁוּעֵי יִשְׂרָאֵל כֵּנ"ל. וְעַל-
יְדֵיזֶה נִתְרַצָּה ה' יְתַבְרַךְ כֵּנ"ל, וְאֵז
צָוָה לָהֶם עַל מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן שִׁיבִיא
כָּל אֶחָד נְדָבַת לְבוֹ לְמְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן,
כִּי הָיָה מְעוֹרֵר הַטּוֹב שֶׁבְּכָל אֶחָד, וְכָל
אֶחָד כְּפִי הַטּוֹב שֶׁהָיָה לוֹ, הֵבִיא נְדָבַת
לְבוֹ הַטּוֹב לְמְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּי
הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִכָּל הַטּוֹב שֶׁנִּתְבְּרַר
מִכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת (ש"ס

לְכַף זְכוּת כִּנּוּל. וְעַל-כֵּן הָיָה אֲבָרְהָם מְגִיר גְּרִים (ב"ר פד, ד), כִּי הָיָה מְטָה כְּלָפֵי חֶסֶד, וּמֵצֵא נִקְדָּה טוֹבָה בְּכָל אֶחָד, וְעַל-יְדֵי-זֶה קָרַב הַכָּל לָהּ יִתְבָּרַךְ כִּנּוּל. וְזֶהוּ שְׁנִסְמַךְ הַהֲגָ"ה 'שׁוֹיְתֵי ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד', הֵינּוּ שְׁתַּמִּיד אֲנִי מְשִׁים וּמְשׁוּהָ ה' לְנִגְדֵי עֵינַי, כִּי אֶף-עַל-פִּי שָׁאֲנִי רְחוּק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֶף-עַל-פִּי-כֵן ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד בְּכָל מְקוֹם, כִּי אֲנִי מוֹצֵא בְּעֲצָמַי נִקְדָּה טוֹבָה כִּנּוּל. וְזֶה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק (תהלים טו, ח): "שׁוֹיְתֵי ה' לְנִגְדֵי תְּמִיד כִּי מִימֵינִי בַל אֲמוּט", הֵינּוּ שְׁתַּמִּיד אֲנִי מְשִׁים ה' לְנִגְדֵי אֲפִילוֹ בַּמְדַּרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת חֶסֶד וְשְׁלוֹם, כִּי "מִימֵינִי בַל אֲמוּט", כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'יְמִין' בְּחִינַת אֲבָרְהָם בְּחִינַת חֶסֶד, עַל-יְדֵי-זֶה "בַּל אֲמוּט", בְּבְחִינַת (שם צד, יח) "אִם אֲמַרְתִּי מְטָה רַגְלִי חֲסָדָךְ ה' יִסְעֲדֵנִי", כִּי עַל-יְדֵי 'הַחֶסֶד' הֵינּוּ שְׁמֻטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד וְדָן אֶת עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת, וּמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה עֲדִין, עַל-יְדֵי-זֶה יְכוּל לְמַצֵּא ה' יִתְבָּרַךְ תְּמִיד, וְעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יְמוּט לְעוֹלָם.

וְזֶהוּ (שם, ט): "בְּרַב שְׂרַעְפֵי בְּקִרְפֵי תִנְחוּמֵיךְ יִשְׁעִשְׂעוּ נַפְשֵׁי", הֵינּוּ כְּשֶׁרֹב הַמַּחְשְׁבוֹת מְבַלְבְּלִין אוֹתִי וְרוֹצִין לְהַפִּיל אוֹתִי חֶסֶד וְשְׁלוֹם עַל-יְדֵי רְבוּי הַפְּגָמִים וְכוּ', אֲזִי תִנְחוּמֵיךְ יִשְׁעִשְׂעוּ נַפְשֵׁי", דְּהֵינּוּ מֵה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מְנַחֵם אוֹתוֹ בְּמֵה שְׁעוֹזֵר לוֹ לְמַצֵּא אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה בְּעֲצָמוֹ, וְזֶהוּ

מִישְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי-זֶה נִבְנְהָ הַמְּשָׁכָן. וְעַל-כֵּן זֶה שֵׁיכוֹל לְמַצֵּא כָּל הַטוֹב שֵׁישׁ בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲזוֹן כִּנּוּל, הוּא יוֹדֵעַ כָּל הַבְּחִינּוֹת שֵׁישׁ בְּעֵינֵי הַמְּשָׁכָן שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהַצְּדִיקִים הַנִּל, עֵינֵי שָׁם. כִּי עַקֵּר בְּנֵין הַמְּשָׁכָן הוּא עַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי הַטוֹב הַנִּל. וּבָזֶה מְקַשְׂרִים הַיֵּטֵב דְּבָרֵי רַבֵּינוּ הַנִּל, עֵינֵי שָׁם הַיֵּטֵב:

ה וְזֶהוּ "עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה" וְכוּ', וְעַל-יְדֵי מֵה אוֹכַל לְהַתְּעוֹרֵר, עַל-יְדֵי "אֲעִירָה שְׁחַר", עַל-יְדֵי מֵה שָׁאֲנִי מְעוֹרֵר הַשְּׁחַר, הֵינּוּ הַנִּקְדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּחִינַת 'שְׁחַר', בְּחִינַת "שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה", עַל-יְדֵי-זֶה אוֹכַל לְהַתְּעוֹרֵר מִשְׁנֵתִי וּנְפִילְתִי וְכוּ' כִּנּוּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת "עוֹרָה הַנִּבְל" וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂין נִגְוָנִין בְּחִינַת "אֲזַמְרָה לְאַלֵּהֵי בְּעוֹדִי" כִּנּוּל:

וְזֶה מְרַמֵּז בְּדְבָרֵי הַשְּׁלַחֵן עֲרוּךְ 'יִתְגַבֵּר כְּאֵרִי לְעַמְד בְּבַקֵּר לְעַבְדַת בּוֹרְאוֹ, שֶׁהָאֵדָם צָרִיךְ לְהִתְגַבֵּר וְלְהַתְּעוֹרֵר מִשְׁנֵתוֹ וּנְפִילְתוֹ, וְעַל-יְדֵי מֵה יִתְעוֹרֵר, עַל-יְדֵי שֶׁהִיא הוּא מְעוֹרֵר הַשְּׁחַר, הֵינּוּ כִּנּוּל, שִׁיעוֹרֵר הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שְׁחַר' בְּחִינַת 'אֲעִירָה שְׁחַר', וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתוֹ וּנְפִילְתוֹ וְכוּ', כִּנּוּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'לְעַמְד בְּבַקֵּר', כִּי עַקֵּר הַהַתְּעוֹרְרוֹת מֵהַשְּׁנָה הַנִּל הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'בְּקֵר דְּאֲבָרְהָם' אִישׁ הַחֶסֶד (וְזֶה מְשַׁפְּטִים דָּף קיט,): דְּהֵינּוּ עַל-יְדֵי שְׁמֻטָּה כְּלָפֵי חֶסֶד וְדָן אֶת עֲצָמוֹ

בהמיות, מתכלית העשיה כידוע (עיי' שער הכונות דרושי תפלת השחר דרוש ב, ובפרי עץ חיים שער התפלה פרק ה), כי זה עקר בחינת הקרבן להעלות מבהמה לאדם.

וזה בחינת קטרות שהיו בהם חלבנה, דהינו שמכרין ומוצאין הטוב אפילו בפושעי ישראל בבחינת 'חלבנה', וכמו שלמדו רבותינו ז"ל מזה (כריתות ו): "כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל אינה תפלה", כי עקר התפלה בבחינת קטרות, על ידי שמכרין ומוצאין נקדות טובות אפילו בפושעי ישראל בבחינת 'חלבנה' כנ"ל. וזה בחינת אחד עשר סמני הקטרות, הינו עשרה סמנים חוץ חלבנה, זה בחינת עשרה מיני זמרה, שהם נעשין על ידי שמכרין ומוצאין הטוב שבפושעי ישראל, בבחינת 'חלבנה' כנ"ל:

ז וכשאנו אומרים פרשת הקרבנות כאלו הקרבנים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: "כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה" (עיי' מנחות קי), כי עקר תקון הקרבנות הוא בבחינת הדבור, להעלות מדומם צומח חי, למדבר, כי הנקדות טובות כשעולין ממקום שעולין, ממדרגות התחתונות, העקר הוא שיעלו לבחינת דבור, כי מתחלה כשאין נתברר ונכר הטוב מחמת הרע שחופה עליו, אזי הוא בבחינת אלם שאין לו דבור, בבחינת (תהלים לט, א) "נאלמתי דומיה החשיתי מטוב" וכו',

נקמתו ובה משעשע נפשו וכו' כנ"ל:

ו נמצא שעקר בחינת התעוררות השנה הוא על ידי הנקדות טובות שמוצאין בעצמו, אפילו כשהוא חס ושלום במדרגה התחתונה מאד וכו' כנ"ל, ועל ידי זה נעשין נגונים וכו' כנ"ל. כי בליה שהוא זמן השנה, אזי השכינה מבררת ברורים כידוע (שער הכונות דרושי הלילה דרוש ד ובפרי עץ חיים שער תקון מצות פרק ב). וזה מרמז על הנ"ל, שכשתגבר בחינת השנה על האדם, אזי צריך לבקש ולחפש למצא בעצמו נקדות טובות, ועל ידי זה יתעורר משנתו כנ"ל. וזה בחינת (תהלים עז, ז) "אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי", שבלילה וחסד, בחינת שנה, אז עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי", שאני מחפש ומבקש הרוח טובה בחינת נקדה טובה, ועל ידי זה נעשין נגונים כנ"ל, בחינת "אזכרה נגינתי בלילה" וכו' ל. ועל ידי זה שמתגבר להתעורר משנתו על ידי הנקדות טובות שמוצא בעצמו כנ"ל, על ידי זה עקר תקון התפלה, כי עקר התפלה הוא רק כשזוכה למצא בעצמו הנקדות טובות, בבחינת "אזמרה לאלהי בעודי" כנ"ל.

וזהו בחינת סדר התפלה, שבתחלה אומרים קרבנות וקטרות (אור"ח סימן מח), שהם בחינת ברורים שמוצאין ומכרין נקדות טובות אפילו מבחינת

השמיעיני". ופרש רש"י: "היושבת בגנים" - 'בין האמות' וכו'. הינו בחינת הנקדות טובות, שהם יושבים ומנחים בין האמות, שהם התאוות רעות ופגמים וכו', שהם בחינת אמות העולם כמוכא במקום אחר (סימן לו), וה' יתברך מתאנה לקולם. וזהו: "חברים מקשיבים לקולך השמיעיני". כי ה' יתברך מתאנה שיתגלו הנקדות טובות, וישמיעו את קולם בזמר והלל לה' יתברך כנ"ל. וזה בחינת הקרבן. שמעלין הנקדות טובות לבחינת מדבר כנ"ל. ועל-כן 'העוסק בתורת עולה כאלו הקריב' וכו' (מנחות ק"ג), כי עקר תקון הקרבן הוא בבחינת הדבור כנ"ל:

ח וזה בחינת (מגילה ג): "כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם". כי עקר תקון הקרבן, שהוא למצא ולברר הנקדה טובה מתוך הפסלת, מבחינת הבהמיות, הוא על-ידי הכהן איש החסד, כי על-ידי שמשטה כלפי חסד ודן לכף זכות, על-ידי-זה מוצאין נקדות טובות בכל מדרגות התחתונות, שזהו בחינת הקרבנות כנ"ל. ועל-כן כל תקוני הקרבן נעשין על-ידי הכהן איש החסד, שהוא בחינת אברהם, כמו שכתוב (תהלים ק"ז): "אתה כהן לעולם", וכנ"ל. ועל-ידי-זה נעשין נגונים כנ"ל, וזה בחינת 'לוים בדוכנם' שהיו מנצחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבת הקרבן, כי על-

וכשמגלין את הטוב כנ"ל, אזי עקר התגלות הטוב ועלתו הוא בחינת הדבור. וזה בחינת (שיר השירים ב, יד) "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה", זה בחינת הנקדה טובה שהיא בחינת "יונה תמה" - 'שתמימה עם בן זוגה, ואינה מנחת אותו לעולם' וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שיר השירים רבה א, טו), כי הנקדה טובה שיש בכל אחד אפילו בהפחות שבפחותים היא דבוקה תמיד עם ה' יתברך לעולם, בכל מקום שהיא, וכשהיא נופלת חס ושלום בעמקי הקלפות המקיפין אותה מכל צד, בבחינת "יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה" בתכלית ההסתרה, אזי ה' יתברך אומר לה: "הראיני את מראיך השמיעיני את קולך, כי קולך ערב ומראיך נאוה", כי אף-על-פי שאתה "בסתר המדרגה", אף-על-פי-כן אתה בעצמך נאוה מאד, בבחינת "שחורה אני ונאוה" כנ"ל, ועל-כן תגלה את עצמך ותראה את מראיך, כי עדין אתה נאוה. כי הנקדה טובה נאוה תמיד, ועל-כן "הראיני את מראיך השמיעיני את קולך", הינו שתגלה ותמצא מראות יפי הנקדה טובה, ועל-ידי-זה "השמיעיני את קולך", כי על-ידי-זה זוכין לדבור, כי אז יכולין לדבר להדות ולהלל לה' יתברך, כי מקדם לא היה יכול לדבר כלל כנ"ל.

וזהו בחינת (שי השירים ח): "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך

ובְּהוֹרָה וְחֶשֶׁךְ, עַל-יְדֵי-זֶה: "וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר" וכו'. וְאָזִי:
 "וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וְהַחֹשֶׁךְ"
 וכו', כִּי עַל-יְדֵי הַנִּקְדָּה טוֹבָה נִכְנָס
 בְּאֵמַת לְכַף זְכוּת, וְאָזִי נִתְגַּלָּה הָאֹר
 וַיִּבְדֵּל וַיַּפְרֵשׁ הַחֹשֶׁךְ מִן הָאֹר, הָרַע
 מִן הַטּוֹב וְכו' וְכֵן-ל'. נִמְצָא, שֶׁעַקֵּר
 מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, עַל-יְדֵי שְׂמוּצָאִין
 וּמְבָרְרִין הַנִּקְדָּה טוֹבָה כֵּן-ל'.

זֶה בְּחִינַת (תיקוני הקדמה דף יב) "צִיּוּרָא
 דְּמִשְׁכָּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעוֹבְדָא
 דְּבְרֵאשִׁית", כִּי הַמִּשְׁכָּן הוּא גַם כֵּן
 מְבַחֶשֶׁת הַטּוֹב שֶׁנִּתְבָּרַר וְכו' כֵּן-ל',
 וְעַל-כֵּן הָיוּ עוֹסְקִים אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד
 שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין עַל הַקְּרִבָּנוֹת, בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית. כִּי הַקְּרִבָּן הוּא בְּבְחִינַת
 מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּרוּר
 הַטּוֹב וְכו' כֵּן-ל'. וְעַל-כֵּן הָיָה הַקְּרִבָּן
 נַעֲשֶׂה בְּמִשְׁכָּן אוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כִּי
 הַמִּשְׁכָּן וְהַבַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הֵם גַּם כֵּן
 נִבְנִים עַל-יְדֵי בְּרוּר הַטּוֹב וְכו' כֵּן-ל'.
 זֶה בְּחִינַת (דברים א) "הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה"
 הַנֶּאֱמָר בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (גיטין טו):

זֶה בְּחִינַת פְּרִשְׁת הָאֲזִינוּ שֶׁהָיוּ
 קוֹרִין אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד, כִּי פְּרִשְׁת
 'הָאֲזִינוּ' הִיא הַשִּׁירָה שֶׁהִבְטִיחַ מֹשֶׁה
 רַבְּנוּ, שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֹא
 תִּשְׁכַּח הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לא)
 "וְעִנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת" וכו', שֶׁאֶפִּילוּ
 בְּתַכְלִית הַהִסְתַּרְהָ בְּחִינַת (שם) "וְאָנֹכִי
 הִסְתַּר אֶסְתִּיר" תִּהְיֶה הַשִּׁירָה לְעַד, כִּי

יְדֵי בְּחִינַת הַקְּרִבָּן הַנַּעֲשֵׂה עַל-יְדֵי
 הַכֶּהֵן אִישׁ הַחֹסֵד, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת
 שְׂמִיכָרִין וּמוֹצָאִין טוֹב עַל-יְדֵי
 שְׂמִטִּין כְּלָפֵי חֹסֵד, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין
 נִגּוּנִים כֵּן-ל'. וַיִּשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָן שֶׁהָיוּ
 עוֹסְקִין בְּתוֹרָה, זֶה בְּחִינַת הַדְּבּוּר,
 שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הָיוּ מַעֲלִים הַטּוֹב
 לְהַדְּבּוּר שֶׁזֶה עָקֵר עֲלֵיתוֹ כֵּן-ל'.

וְעַל-כֵּן הָיוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲמָד קוֹרִין
 בְּפִרְשַׁת 'בְּרֵאשִׁית' וּבְפִרְשַׁת
 'הָאֲזִינוּ' (תענית כו), כִּי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית
 עָקֵרוֹ עַל-יְדֵי בְּרוּר הַטּוֹב, בְּבְחִינַת
 'וּבְטוֹבוֹ מַחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית'. זֶה בְּחִינַת "כִּי טוֹב"
 הַנֶּאֱמָר בְּכָל שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, כִּי
 קָדַם תְּקוּן מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית נֶאֱמָר
 (בראשית א): "וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ,
 וְחֹשֶׁךְ", זֶה בְּחִינַת הַתְּגַבְּרוֹת הָרַע
 שְׁחוּפָה עַל הַטּוֹב, וְהַתְּקוּן הָיָה עַל-
 יְדֵי בְּחִינַת "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת" -
 'דָּא רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ' (ב"ר ב, ד), שֶׁהוּא
 בְּחִינַת הַטּוֹב, כִּי כָּל הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת
 שְׂמוּצָאִין בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, זֶה
 בְּחִינַת הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ, כִּי עָקֵר
 הַטּוֹב הוּא מְשִׁיחַ, בְּחִינַת מֹשֶׁה,
 בְּבְחִינַת (רות א): "וְהָיָה בְּבִקְרֵא אִם
 יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל". וְעַל-יְדֵי בְּחִינַת
 רוּחַ אֱלֹהִים, רוּחַ טוֹבָה, בְּחִינַת 'רוּחוֹ
 שֶׁל מְשִׁיחַ', עַל-יְדֵי-זֶה עָקֵר קִיוֹם
 וּבְנִין הָעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי-זֶה, עַל-יְדֵי
 הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת שְׂמוּצָאִין מִתּוֹךְ "תְּהוֹ

חדוש מעשה בראשית שמחדש בטובו בכל יום תמיד, זה בחינת מעשה המשכן שנבנה מהטוב הנ"ל, כנ"ל. כי ציורא דמשכנא כציורא דעובדא דבראשית כנ"ל. ושם עקר תקון התפלה, כמו שכתוב (ישעיה נז): "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים, נאם ה' אלהים מקבץ נדחי ישראל" וכנ"ל. כי עקר בנין בית המקדש הוא על-ידי שה' יתברך מקבץ נדחי ישראל על-ידי שמוצא גם בהנדחים והאבדים נקדות טובות, ומקבץ אותם אל הקדשה. ועל-ידי זה הטוב שיתקבץ בעת ביאת הגאל במהרה בימינו, על-ידי-זה יהיה בנין בית המקדש, בחינת "ההר הטוב הזה" כנ"ל. ושם עקר תקון התפלה כנ"ל, כי עקר התפלה הוא רק על-ידי-זה, על-ידי הטוב שמוצאין כנ"ל.

ועל-כן קדם התפלה אומרים קרבנות ופסוקי דזמרה, דהיינו שמבררין הנקדות טובות וכנ"ל, ומזה נעשה נגונים וזמירות כנ"ל, ואחר-כך בונין מזה משכן, ששם עקר תקון התפלה. וזה בחינת ברכות קריאת שמע, שהם בחינת היכלות דקדשה, בחינת משכן בחינת בית המקדש, שהם הם היכלות דקדשה, ועל-כן אומרים אז: 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית', כי ציורא דמשכנא כציורא דעובדא דבראשית כנ"ל. ומשם מבחינת המשכן, מקבלין התנוקות הכל פיהם שאין בו

השירה מרמזת שאפילו אם ישראל רחוקים מאד מה' יתברך בתכלית ההסתרה, אף-על-פי-כן הם קרובים אליו יתברך, כי עדין נמצאים בהם אפילו בהפחותים נקדות טובות וכנ"ל. וזה בחינת (שם לב) "כי חלק ה' עמו יעקב וכו', ימצאהו בארץ מדבר", שאפילו "בארץ מדבר ובתהו" מוצאין "חלק ה' עמו", הינו בחינת נקדות טובות שהם בחינת "חלק ה' עמו" וכנ"ל. ועל-כן קורין בפרשת 'האזינו' על הקרבנות וכנ"ל, כי על-כן נקראת פרשת האזינו - שירה, כמו שכתוב: "וענתה השירה" וכנ"ל. כי מהנקדות טובות הנ"ל, שמוצאין "בארץ מדבר ובתהו" וכנ"ל, מזה נעשה שירה ונגון כנ"ל.

ואחר אמירת הקרבנות וקטרת, שהם בחינת שמבררין ומוצאין נקדות טובות אפילו במדרגות התחתונות מאד כנ"ל, אחר-כך אומרים פסוקי דזמרה, כי על-ידי הנקדות טובות הנ"ל, על-ידי-זה נעשין נגונים בחינת "אזמרה לאלהי בעודי", "אזמרה' דיקא כנ"ל. וזה בחינת פסוקי דזמרה, שהם בחינת הזמירות והנגונים שנעשין על-ידי שמבררין ומוצאין נקדות טובות שבמדרגות התחתונות כנ"ל, ועל-כן אומרים בתוך פסוקי דזמרה פסוק: "אזמרה לאלהי בעודי" הנ"ל, וכנ"ל:

ט ואחר-כך אומרים ברכת קריאת שמע, ומברכין לה' יתברך על

הטוב ועושים משכן וכו' כנ"ל. ואז יכולין לפתח פה לדבר, כי זה עקר עלית הטוב שיעלה לבחינת דבור. ועל-כן מבקשים על זה אדני שפתי תפתח וכו'.

י וזה בחינת לבישת בגדים, שצריך לאחוז המלבוש בצד ימין, ולעולם יגביר הימין על השמאל. כי העקר תלוי בבחינת ימין, דהינו על-ידי שמה כלפי חסד ומוצא בעצמו איזה נקודות טובות. ועל-ידי זה מתעורר מהשנה כנ"ל. ועל-ידי זה נעשין לבושים להלביש את נשמתו שהיתה ערמה עד עכשיו, כל זמן שלא נתגלה הטוב, בעת שהיה בבחינת שנה. וזהו בחינת ברכת מלביש ערמים, שמברכין בשחרית כמובא, כי על-ידי הנקודות טובות שנתגליו, שהם בחינת (ישעיה מט) "ישראל אשר בך אתפאר", כי בהם מתפאר ה' יתברך כביכול כנ"ל, על-ידי זה נעשין לבושים בחינת בגדי פאר, בגדי כבוד.

וזה בחינת ציצית ותפלין, שהם בחינת לבושים דנשמטא, בחינת (וזה בראשית דף כג) "כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לעורו" - דא ציצית ותפלין, שהם נעשין מהנקודות טובות שמתבררין בלילה בבחינה הנ"ל, כמובן בספרים. נמצא, שעקר בחינת לבושים, בחינת בגדי

חטא. וזה בחינת קריאת שמע, בחינת "ושננתם לבניך" וכו', "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם" וכו'. כי עקר בחינת קריאת שמע, הוא מבחינת הטוב שנתברר כנ"ל, ועל-ידי זה נתיחד קדשא בריך הוא ושכינתיה על-ידי העלאת מין נוקבין, שמתפארת השכינה כביכול, חזי במה ברא קאמינא לגבך (וזה ויקרא ג). וכל זה על-ידי מה שמוצאין נקודות טובות אפילו בפושעי ישראל, כי זה בחינת העלאת מ"ן, להעלות הקדשה מעמקי עמקי הקלפות. ובזה מתפארת ביותר ויותר, כי זה עקר כבוד ה' יתברך, כמו שכתב רבינו ז"ל כמה פעמים, כמו שכתוב בזהר (יתרו דף טו): 'כד אתי יתרו דיקא, כדין אסתלק ואתיקר שמא דקדשא בריך הוא עילא ותתא'. כי דיקא כשנתרוממו ונתעלו הנקודות טובות שהיו מנחים למטה מאד, בזה דיקא מתפארת השכינה כביכול ביותר. ועל-ידי זה נתיחד קדשא בריך הוא ושכינתיה, בחינת "ה' אלהינו ה' אחד" פידוע. וזה בחינת (שמות כח) "והיה המשכן אחד", שנקללין כל הנקודות טובות באחדותו יתברך, ואז מתחילין להתפלל התפלה של שמונה עשרה, ומתחילין: 'אדני שפתי תפתח וכו'. כי על-ידי כל הנ"ל, על-ידי זה דיקא יכולין להתפלל על-ידי שמוצאין

ד. ראה באיזה בן באתי לפניך.

ה. שבא יתרו או יתעלה ונתכבד שמו של הקדוש ברוך הוא בכל העולמות.

שִׁמְצָא בְּעֲצָמוֹ עַל-יְדֵי שְׁפָקָה ה' אֶת עֵינָיו, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְּר מְאֹסוּרָיו, וְנִזְקָף מִכְּפִיפְתּוֹ וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי-זֶה זֹכֵה בְּאֵמֶת לְצִאת מִכֶּף חֹבֶה לְכֶף זְכוּת, וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה כִּנּוּל. וְכֵן שָׂאֵר הַבְּרֻכּוֹת כֻּלָּם מְרֻמְזִין עַל זֶה. וְזֶהוּ שְׁמָסִים: 'הִנְתָּן לִיעָף כַּח', שְׁנָתָן לוֹ כַּח בְּתוֹךְ עֲפִתּוֹ הַגְּדוּלָה, שִׁיּוּכַל עֲדִין לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ. וְזֶהוּ: הַמַּעֲבִיר שְׁנָה מֵעֵינָי וְכוּ', וְכִנּוּל. וְכֵן זֶה עַל-יְדֵי הַחֶסֶד כִּנּוּל. וְזֶהוּ שְׁחֹתֶם הַגּוֹמֵל חֶסְדִּים טוֹבִים, כִּי הֵכַל עַל-יְדֵי הַחֶסֶד בְּחִינַת (וְזֶהוּ מִקֵּץ דָּף רג) 'בִּקְרָא דְאַבְרָהָם', עַל-יְדֵי שְׁמִטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד, כִּנּוּל:

יב וְזֶה בְּחִינַת 'אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת'. פְּרָשֶׁת שְׁקָלִים' בְּחִינַת צְדָקָה, כִּי צְדָקָה זֶה בְּחִינַת חֶסֶד לְאַבְרָהָם, שְׁעֲשֵׂה צְדָקָה וְחֶסֶד עִם כָּל הָעוֹלָם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יְכוּלִין לְמַצֵּא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת כִּנּוּל. וְזֶה בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה מֵא) "צְדָק יִקְרָאֵהוּ לְרָגְלוֹ", שְׁעַל-יְדֵי צְדָקָה יְכוּלִין לְקַרֵּא אֶת הַטּוֹב שְׁנוּפֵל בְּמַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה, בְּבְחִינַת רְגִלִין, בְּבְחִינַת (רֵית א) "וּתְגַל מְרָגְלוֹתָיו וְתִשְׁכַּב". וְכֵן מְרַמֵּז בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ ז"ל בְּמִקּוֹם אַחֵר (בְּסִימָן טו), שְׁעַל-יְדֵי צְדָקָה מְעוֹרְרִין הַטּוֹב שְׁנֻעָלָם וְנִסְתָּר בְּמִקּוֹמוֹת הַרְחֻקִּים מֵה' יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה בְּחִינַת שְׁקָלִים שֶׁל נְדָבַת הַמִּשְׁכָּן, כִּי הַמִּשְׁכָּן נִבְנָה מִבְּחִינַת הַטּוֹב שְׁנִתְלַקֵּט וְכוּ', כִּנּוּל.

וְאַחֲרֵי-כֵן קוֹרִין פְּרָשֶׁת 'זְכוּר' בְּחִינַת מִלְחָמַת עֲמָלָק, כִּי עַל-יְדֵי-

פֶּאֶר כְּלָלִיּוֹת הַגּוֹנִין, נַעֲשִׂין מִבְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שְׁמֵת־בְּרִיּוֹן, שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת הַגּוֹנִין כִּנּוּל. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַגְבִּיר הַיְמִין בְּשַׁעַת לְבִישָׁה (אֲדָרִית ב, ד), כִּי כָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת יְמִין עַל-יְדֵי שְׁמִטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מוֹצֵא נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין לְבוֹשִׁין כִּנּוּל:

יֵא וְכֵן בְּרַכַּת הַשַּׁחַר מְרַמֵּז עַל זֶה, שְׁמִשְׁבַּח לַה' יִתְבָּרֵךְ שְׁעוֹר לְמַצֵּא בְּעֲצָמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת כְּדֵי שְׁיִתְעוֹרֵר מִשְׁנָתוֹ וּנְפִילְתּוֹ. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'הַנּוֹתָן לְשִׁכְרֵי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה', כִּי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה הִיא בְּחִינַת יוֹם, וְהָרַע הוּא בְּחִינַת לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, וְעַל-יְדֵי שְׁמוֹצֵא הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת, וְאֵזִי נִבְדֵּל הָרַע, וְאֵזִי מִבְּדִיל בֵּין יוֹם וּבֵין לַיְלָה. וְזֶה בְּחִינַת 'לְהַבְחִין בֵּין יוֹם' וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת 'שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי' וְכוּ', כִּי אִם לֹא הָיָה מוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ הַנְּקֻדָּה טוֹבָה, הָיָה יְכוּל לְפוֹל לְגַמְרֵי חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְהָיָה נַעֲשֵׂה גוֹי חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי שְׁנִתְעוֹרֵר וְנִתְחַזַּק עַל-יְדֵי שְׁעוֹרוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ לְמַצֵּא בְּעֲצָמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה כִּנּוּל, עַל-כֵּן הוּא מוֹדֵה וּמִשְׁבַּח לַה' יִתְבָּרֵךְ שְׁלֵא עֲשֵׂנִי גוֹי.

וְזֶה בְּחִינַת 'פָּקַח עֵינָי', מִתִּיר אֲסוּרִים, יִזְקֶךָ כְּפוֹפִים, כִּי מִתְחַלֵּה בַּעַת שְׁנָתוֹ וּנְפִילְתּוֹ הָיָה בְּבְחִינַת 'עוֹר' הַמְּגַשֵּׁשׁ בְּאַפְלָה, וְהָיָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים מִמֶּשׁ וְהָיָה כְּפוֹרֵי' וְכוּ', וְעַכְשָׁיו עַל-יְדֵי הַנְּקֻדָּה טוֹבָה

בחנינת 'יונה תמה' שאין בה שום מום, כי היא נאה ויפה בחנינת "שחרה אני ונאוה" וכו' כנ"ל. וזה בחנינת (פיט פ'רשת פ'רה) 'מטהר טמאים ומטמא טהורים', כי זאת הבחינה מה שדן את עצמו לכף זכות, ומוצא בעצמו נקדות טובות, זאת הבחינה מטהרת טמאים ומטמא טהורים, כי מי שהוא במדרגה התחתונה צריך דוקא למצא זכות בעצמו, כדי שלא יפול לגמרי חס ושלום, ועקר טהרתו ותשובתו על-ידי-זה דיקא כנ"ל. אבל מי שהוא טהור, כשיחזיק עצמו במדרגת הטוב, בודאי נפגם על-ידי-זה, כי יפול לגדלות חס ושלום, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל 'אפילו כל העולם כלו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע' (אבות א, ח). על-כן אמרו: כרשע, ולא רשע גמור חס ושלום, כי אסור להחזיק עצמו לרשע גמור חס ושלום, רק אדרבא כשנדמה לו שהוא רשע גמור חס ושלום, ואפילו אם האמת הוא כך חס ושלום, אף-על-פי-כן צריך לחפש ולבקש למצא בעצמו נקדה טובה, לבל יהיה חס ושלום רשע גמור כנ"ל. ועל-ידי-זה נטהר וזוכה לתשובה כנ"ל. וזה בחנינת 'מטהר טמאים ומטמא טהורים', כנ"ל:

ואחר-כך קורין פ'רשת 'החדש', כי זה בחינת קדוש החדש, בחינת מלוי הלבנה מפגימתה, כי זה ידוע שפשישראל הם חס ושלום,

זה שמוצאין הטוב כנ"ל, על-ידי-זה נכנע עמלק שהוא תקף הסטרא אחרא שמתגבר חס ושלום להפיל את החלושי כח שבשיראל, כאלו אין להם תקנה עוד חס ושלום, בבחינת (דברים כח) 'ויזנב בך כל הנחשלים וכו' ואתה עיף ויגע' וכו', שרוצה לזנב את הנחשלים, דהינו חלושי כח, להפילים למטה חס ושלום, שזהו בחינת 'ויזנב בך' וכו'. אבל כשזוכין למצא בעצמו הנקדה טובה אפילו בעת נפילתו חס ושלום, על-ידי-זה נכנע עמלק, ועל-כן אחר פ'רשת שקלים, שהוא בחינת התעוררות הטוב כנ"ל, קורין פ'רשת זכור, כי על-ידי-זה מנניעין את עמלק כנ"ל:

ואחר-כך קורין פ'רשת 'פ'רה', שהוא בחינת תשובה, בחינת 'תבא אמו ותקנח על בנה' (במדבר רבא יט, ח), כי על-ידי הנקדות טובות שמוצאין, על-ידי-זה נכנע הרע בחינת עמלק. ועל-ידי-זה זוכין באמת לתשובה כנ"ל. וזה בחינת "פ'רה אדמה תמימה", "אדמה" - 'דא דינא קשיא', "תמימה" - 'דא דינא רפיא' (וזהו חקת דף קפ:). דהינו כשהוא בבחינת דינא קשיא שמתגבר הרע חס ושלום, שזה בחינת דינא קשיא חס ושלום, אזי צריך לרפות הדין על-ידי שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין. וזה בחינת (במדבר יט) "אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על", כי הנקדה טובה היא

אור לְבַד שָׂרְאוּ מֵהַלְבָּנָה. וְזֶהוּ בְעֵצְמוֹ
 בְּחִינָה הַנִּלְ, כִּי עַל־יְדֵי קְטְרוּג הִירַח
 נִתְמַעְטָה, וְאִז נִתֵּן לָהּ ה' יִתְבָּרַךְ אֶת
 הַכּוֹכְבִים לְהַפִּיס דַּעְתָּהּ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ
 רְבוּתֵינוּ ז"ל (מדרש רבה פרשה י), וּמוֹבָא
 בְּפִרוּשׁ רַש"י (בראשית א, טו). כִּי
 הַכּוֹכְבִים מְרַמְזִין עַל בְּחִינַת הַנְּקֻדּוֹת
 טוֹבוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
 שְׁעַל־יָדָם נִכְנָסִין לְכַף זְכוּת בְּאֵמֶת,
 עַל־יְדֵי שְׂדֵינִים אוֹתָם לְכַף זְכוּת כִּנְ"ל,
 בְּבְחִינַת (דניאל יב) "וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים
 כְּכּוֹכְבִים" וְכו', "מִצְדִּיקֵי הָרַבִּים",
 הֵינּוּ צְדִיקֵי הַדּוֹר שְׂדֵינִים אֶת הַכֹּל לְכַף
 זְכוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנָסִין אֶפְילוֹ
 פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵמֶת לְכַף זְכוּת כִּנְ"ל.
 וְזֶהוּ בְּחִינַת "כּוֹכְבִים" בְּחִינַת
 "וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכּוֹכְבִים" כִּנְ"ל, כִּי
 הַכּוֹכְבִים הֵם בְּבְחִינַת נְקֻדּוֹת. כִּי זֶה
 הַפְּסוּק "וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים", מְדַבֵּר שָׁם
 בְּסוֹף דְּנִיָּאל לְעִנְיַן הַנִּלְ, כְּמִבְּאֵר שָׁם:
 "יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים
 וְהִרְשִׁיעוּ רָשָׁעִים וְכו', וְהַמְשַׁכְּלִים
 יִזְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים
 כְּכּוֹכְבִים" וְכו' (דניאל יב). הֵינּוּ
 שְׁבַע־קְבוֹת מְשִׁיחָא בְּסוֹף הַקֶּץ, שְׂאִז
 יִתְגַּבֵּר חֵס וְשְׁלוֹם הַסְטֵרָא אַחֲרָא
 כִּידוּעַ, וְאִז יִהְיֶה גְדֹל הַבְּרַר וְהַצְרוּף,
 בְּחִינַת "יִתְבָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ
 רַבִּים" וְכו', וְאִז יִהְיֶה עֶקֶר הַתְּקוּן
 עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנִּלְ, עַל־יְדֵי "מִצְדִּיקֵי
 הָרַבִּים", הֵינּוּ עַל־יְדֵי הַצְדִּיקִים
 שְׂיִדּוּנוּ אֶת הַכֹּל לְכַף זְכוּת, וַיִּמְצְאוּ
 נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת אֶפְילוֹ בַּהֲפָחוֹתִים מְאֹד
 מְאֹד, שְׂזֶהוּ עֶקֶר עֲבוֹדַת הַצְדִּיקִים,

בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָהּ, זֶה בְּחִינַת פָּגַם
 הַלְבָּנָה קְטְרוּג הִירַח, שְׂמִשֵּׁם בָּאִים כָּל
 הַפְּגָמִים וְהַחֲטָאִים חֵס וְשְׁלוֹם, וְעַל־
 כֵּן כְּשֵׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֵר וּמוֹצֵא
 בְּעֵצְמוֹ נְקֻדָּה טוֹבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה חוֹזֵר
 בְּתִשׁוּבָה כִּנְ"ל, זֶה בְּחִינַת מְלוֹי
 הַלְבָּנָה מְפַגְמֵתָהּ, בְּחִינַת קְדוּשׁ
 הַחֲדָשׁ. כִּי עֶקֶר קְדוּשׁ הַחֲדָשׁ הוּא
 עַל־יְדֵי בְּחִינַת הַנִּלְ, כִּי בְּתַחֲלַת
 הַחֲדָשׁ בַּעַת שְׂרוּאִין אֶת הַלְבָּנָה לְקַדֵּשׁ
 אוֹתָהּ בְּבֵית דִּין, אִזִּי הִיא קֹטְנָה וְדָקָה
 מְאֹד מְאֹד, וְאִזִּי הִיא רַק בְּבְחִינַת
 נְקֻדָּה, הֵינּוּ בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה הַנִּלְ,
 שְׂהִיא בְּחִינַת "שְׂחִרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה"
 וְכו', כִּנְ"ל. הֵינּוּ כְּשֶׁהַלְבָּנָה הִיא
 בְּתַכְלִית הַמַּעוּט בְּסוֹף הַחֲדָשׁ, אִזִּי
 צְרִיכִין כָּל יִשְׂרָאֵל לְחַפְּשָׁה וּלְבַקֵּשָׁה,
 עַד שְׂמוֹצְאִין עַדִּי רֵאִיָּה אִיזָה נְקֻדָּה
 קֹטְנָה מֵהַלְבָּנָה, וְאִזִּי מְקַדְּשִׁין אֶת
 הַחֲדָשׁ בְּבֵית דִּין, שְׂהוּא בְּחִינַת תְּקוּן
 וּמְלוֹי הַלְבָּנָה, כִּי עַל־יְדֵי בְּחִינַת
 הַנְּקֻדָּה לְבַד בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה
 שְׂזוֹכִין לְמִצָּא בְּתַכְלִית הַמַּעוּט, עַל־
 יְדֵי־זֶה נִתְתַּקְּנִין וְנִכְנָסִין בְּאֵמֶת לְכַף
 זְכוּת וְכו', כִּנְ"ל, שְׂזֶהוּ בְּחִינַת תְּקוּן
 וּמְלוֹי הַלְבָּנָה מְפַגְמֵתָהּ וְכו', כִּנְ"ל.
 וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים הַבֵּית דִּין וְכָל יִשְׂרָאֵל
 'מְקַדֵּשׁ מְקַדֵּשׁ' (ראש השנה כד), כִּי עַל־
 יְדֵי הַנְּקֻדָּה לְבַד נִתְקַדְּשִׁין וְכו', כִּנְ"ל,
 עַל־יְדֵי שְׂדֵינִים לְכַף זְכוּת. וְזֶה בְּחִינַת
 שְׂכַלָּם אוֹמְרִים 'מְקַדֵּשׁ מְקַדֵּשׁ', דִּהֵינּוּ
 שְׁעַל־יְדֵי דְבָרֵיהֶם מַעֲלִין אֶת הַלְבָּנָה
 מִבְּחִינַת פָּגַם וּמַעוּט, לְבְּחִינַת תְּקוּן
 וּמְלוֹי, שְׂזֶהוּ קְדֻשָּׁתָהּ, עַל־יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת

מהשנה בחצות הלילה בתקף השנה וכו', כנ"ל.

וזה בחינת יציאת מצרים שנאמר בפרשה "החדש הזה לכם" וכו' (שמות יב). כי פרשת החדש הינו קדוש החדש, היא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל בעת יציאת מצרים, כי עקר הגאולה של יציאת מצרים היה על-ידי בחינה הנ"ל, בבחינת (יחזקאל

טו) "ואעבור עליך, ואראך מתבוססת בדמיוך", הינו שישראל היו מלכלכים, כי היו בבחינת מ"ט שערי טמאה פידוע. וה' יתברך רחם עליהם ומצא בהם נקודות טובות אפילו בתקף טמאת מצרים שהתגברה עליהם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל

(מדרש תהלים קיד): 'בשביל ארבעה דברים לבד נגאלו, זה בחינת נקודות טובות שמצא בהם ה' יתברך אפילו במצרים, ועל-ידי זה נגאלו. וזהו: "ואומר לך בדמיוך חיי בדמיוך חיי", אפילו בתקף הדמים והלכלוכים אף-על-פי-כן חיי, כי גם שם יכולין למצא נקודות טובות כנ"ל, שעל-ידי זה נגאלו כנ"ל. ועל-כן מצוה ראשונה שנצטוו ישראל היה פרשת החדש, כי זה בחינת קדוש החדש על-ידי נקדה לבד כנ"ל, שזה עקר גאלת מצרים וגאולה אחרונה, בחינת קבוץ נדחי ישראל וכו' כנ"ל. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

יג וזה בחינת (שמות יא) "כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים", "כחצות"

ועל-ידי זה דיקא יבא משיח במהרה בקיימנו, כי זה בחינת משיח וכו', כנ"ל.

וזהו: "והמשכילים יזהירו וכו', ומצדיקי הרבים כפוכבים" וכו'. כי עקר התקון והגאולה בקץ האחרון, יהיה על-ידי בחינה זו, על-ידי בחינת הנקודות טובות הנ"ל, שהם בחינת "פוכבים" וכו', כנ"ל.

וזהו בחינת (תהלים קמח) "הללוהו כל ככבי אור", כי על-ידי הנקודות טובות שהם בחינת פוכבים המאירים, על-ידי זה יכולין להודות ולהלל לה' בבחינת "אזמרה לאלהי בעודי" כנ"ל. וזהו בחינת 'שתן להלבנה את הכוכבים להפיס דעתה', כי על-ידי בחינת הפוכבים, שהם בחינת הנקודות טובות כנ"ל, על-ידי זה נתתקן פגם הלבנה כנ"ל:

וזהו בחינת קימת חצות, שצריכין לשבר תקף השנה על-ידי

הנקודות טובות הנ"ל, בבחינת (תהלים מ) "עורה כבודי עורה הנבל וכנור" וכו'. וזה בחינת (ברכות ג) 'כנור של דוד, שהיה מנגן על-ידי רוח צפון', בחינת רוח טובה, נקדה טובה הצפון וטמיר, אפילו בתכלית השנה, אפילו במדרגה פחותה, בבחינת (תהלים לא) "מה רב טובך אשר צפנת". ואלו הנקודות טובות מנשכין בכנור של דוד, כי על-ידי זה נעשין נגונים כנ"ל. ועל-כן היה מנגן מאליו על-ידי זה כנ"ל. ועל-ידי זה מתעוררין

השָׁלוֹם, בַּעַת שְׁנֵלָחֵם עִם הַמְּלָכִים וְהַצִּיל אֶת לוֹט, כְּמוֹ שִׁכְתּוֹב (בראשית י:): "וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה" וְכוּ', כִּי עֵקֶר בַּחֲנִינּוֹת חֲצוֹת, דְּהֵינּוּ לְשִׁבְר תִּקְּףַּהּ הַשְּׁנָה לְשִׁבְר הַלַּיְלָה וְהַחֲשֵׁךְ עַל-יַדֵּי הַנִּקְדָּה טוֹבָה כִּנ"ל, זֶה נַעֲשֶׂה רַק עַל-יַדֵּי בַחֲנִינָת אַבְרָהָם אִישׁ הַחֶסֶד, עַל-יַדֵּי שְׂמִטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד כִּנ"ל. כִּי אַבְרָהָם רָדַף אַחֲרֵי הַמְּלָכִים לְהַצִּיל אֶת לוֹט, בְּשִׁבְלֵי הַנִּקְדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בְּלוֹט. וְעַל-כֵּן אָף-עַל-פִּי שְׁלוֹט הִיא רֶשַׁע, מִסֵּר אַבְרָהָם נַפְשׁוֹ בְּשִׁבְלוֹ לְהַצִּילוֹ, בְּשִׁבְלֵי הַנִּקְדָּה טוֹבָה שֶׁהִיא בּוֹ, כִּי מִמֶּנּוּ יֵצְאֶה רוּת, שִׁיֵּצֵא מִמֶּנָּה דוֹד-מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא עֵקֶר וְשֵׁרֵשׁ הַנִּקְדָּה טוֹבָה כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן עֵקֶר כּוֹנֵנַת הַמְּלָכִים הִיא לְהַרְגַּ אֶת לוֹט, כִּי כֹל כּוֹנֵנַת הַסְטֵרָא אַחֲרָא הוּא לְהַתְּגַבֵּר עַל בַּחֲנִינָת הַנִּקְדָּה טוֹבָה חֶסֶד וְשְׁלוֹם, אֲבָל ה' לֹא יַעֲזֹבֶנָּה בְּיָדָם וְנָתַן כֹּחַ לְבַחֲנִינָת אַבְרָהָם בַּחֲנִינָת חֶסֶד, לְהַצִּיל אֶת לוֹט עַל-יַדֵּי הַנִּקְדָּה טוֹבָה שֵׁישׁ בּוֹ. וְעַל-יַדֵּי זֶה הָרֵג אֶת הַמְּלָכִים, כִּי עַל-יַדֵּי שְׂדֵנִים לִכְף זְכוּת וּמוֹצְאִים הַנִּקְדָּה טוֹבָה אֲפִילוֹ בְּרֶשָׁעִים, עַל-יַדֵּי זֶה נִכְנַע הַסְטֵרָא אַחֲרָא, כִּי הִרְעַ נְדַחָה מִפְּנֵי מַעֲט הַטוֹב כִּנ"ל:

יָד וְזֶה שִׁכְתּוֹב בְּזוֹהַר חֲדָשׁ (בראשית מאמר ב תרשא הארץ דשא): "הַיּוֹשֻׁבֵת בְּגַנִּים" וְכוּ', לְעֵינַי קִימַת חֲצוֹת עֵינַי שָׁם. וּמִפְּרֵשׁ שָׁם: "הַיּוֹשֻׁבֵת בְּגַנִּים" –

'בְּגַנוּתָא וְטַנוּפָא דְהַאי עֲלָמָא שְׁפֵלְהָ'

כִּי בַחֲצוֹת הַלַּיְלָה אִזּוּ מִתְעוֹרֵר הַנִּקְדָּה טוֹבָה בְּבַחֲנִינָת 'רוּחַ צְפוֹן הַמְּנַשֵּׁב בְּכַנּוֹר שֶׁל דָּוִד' כִּנ"ל. וְעַל-כֵּן נִמְשָׁךְ הָרוּחַ טוֹבָה הַנִּקְדָּה טוֹבָה, מִצְּפוֹן דִּיקָא, כִּי "מִצְּפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה" (ירמיה א), וּמִשָּׁם דִּיקָא נִמְשָׁךְ הָרוּחַ צְפוֹן, רוּחַ טוֹבָה, הַמְּנַשֵּׁב בְּכַנּוֹר שֶׁל דָּוִד וּמִנְגֵן. כִּי זֶה עֵקֶר מַעֲלַת הַטוֹב הַיּוֹצֵא מִתּוֹךְ תִּקְּףַּהּ הִרְעַ וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא כִּנ"ל. וְעַל-יַדֵּי זֶה דִּיקָא נַעֲשִׂין נְגוּנִים כִּנ"ל, וְכַמּוֹבָא בְּסִפְרִים 'שִׁיתְרוֹן הָאוֹר – מִן הַחֲשֵׁךְ' דִּיקָא כִּידוּעַ. כִּי בַחֲצוֹת אִזּוּ הַשְׂכִּינָה כְּבִיכּוֹל בְּתַכְלִית הַמַּעוֹט כִּידוּעַ, וְאִזּוּ הִיא בְּבַחֲנִינָת נִקְדָּה לְבַד. וְאִזּוּ הוּא הַתְּגַבְרוּת הַשְּׁנָה, וְאִזּוּ דִיקָא צְרִיךְ כֹּל אֶחָד מִי שְׂנוּגַע יֵרָאֵת ה' בְּלַבּוֹ, לְהַתְּגַבֵּר בְּהַתְּגַבְרוּת גְּדוֹל מְאֹד, לְהַתְּעוֹרֵר מֵהַשְּׁנָה אִזּוּ. וְזֶה בַחֲנִינָת שְׂמֵתְעוֹרֵרִים מִתְּקַף הַשְּׁנָה וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא, עַל-יַדֵּי נִקְדָּה טוֹבָה לְבַד וְכוּ', כִּנ"ל. וְאִזּוּ הוּא בַחֲנִינָת יֵצִיאַת מִצְרִים כִּנ"ל. וְזֶה בַחֲנִינָת 'פֶּסַח', שְׁחַמֵּל וְדַלַּג ה' יִתְּבַרַךְ עַל בְּתֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, וְזֶה בַחֲנִינָת שֶׁה' יִתְּבַרַךְ בְּרַחֲמָיו לְקַט וְהַצִּיל אֶת הַנִּקְדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁהֵם בַּחֲנִינּוֹת יִשְׂרָאֵל בַּחֲנִינּוֹת (שמות ד) "בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל", מִבֵּין בְּכָוְרֵי מִצְרַיִם, מִבֵּין תִּקְּףַּהּ הַסְטֵרָא אַחֲרָא, שֶׁזֶה הִיא עֵקֶר גְּאֻלַּת מִצְרַיִם כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן הָרֵאשׁוֹן שְׁגָלָה סוּד חֲצוֹת הִיא אַבְרָהָם אֲבִינוּ עֲלוּר-

תַּעֲרַג וְכוּ', בַּחֲנִינָה (דְּרָמָה לֵא) "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים" וְכוּ'. וְאֵז ה' יִתְבָּרֵךְ מְעוֹרֵר רַחֲמָיו וּמְשִׁיב חוּט שֶׁל חֶסֶד וְכוּ', כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּכַתְּבִים.

וְכָל זֶה נַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת, שֶׁבְּכָל פַּעַם מִתְגַּבֵּר עֲלָיו בַּחֲנִינָה הַשְּׁנָה הַנִּלְל, עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט וְכוּ' רַחֲמָנָא לְצַלְן, וְאֵז דִּיקָא צְרִיךְ לְחַפֵּשׁ נִקְוֹדָתוֹ הַטּוֹבָה כִּנְ"ל, בְּבַחֲנִינָה (תְּהֵלִים צד) "אִם אִמְרָתִי מָטָה רְגְלֵי חֶסֶדְךָ ה' יִסְעֲדֵנִי, בְּרַב שְׂרַעֲפֵי בְּקַרְבִּי, תִּנְחֹמֶיךָ יִשְׁעִשְׁעוּ נַפְשִׁי", שֶׁכָּל זֶה הוּא בַּחֲנִינָה הַלְמוּד הַקְּדוּשׁ שֶׁל 'אֲזַמְרָה' הַנִּלְל, שֶׁדִּיקָא כְּשֶׁמִּגִּיעַ בְּדַעְתּוֹ לְקַטְנוֹת גָּמוּר רַחֲמָנָא לְצַלְן, עַד שֶׁרוּצָה לומר 'מָטָה רְגְלֵי' חֶסֶד וְשְׁלוֹם, אֵז דִּיקָא חֶסְדִּי ה' יִסְעֲדֵהוּ עַל-פִּי הַנִּלְל, לְעוֹרְרוֹ מִשְׁנֵתוֹ וּלְחַזְקוֹ, שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינָה קִימַת חֲצוֹת מִמֶּשׁ, שְׂאֵז הוּא תְּכֵלִית הַקְּטָנוֹת. וְאֵז דִּיקָא הוּא בַּחֲנִינָה הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׁנָה שֶׁהוּא בַּחֲנִינָה הַתְּעוֹרְרוֹת מְנַפִּילָתוֹ, עַל-יַדֵּי בַּחֲנִינָה "אֲזַמְרָה לַאלֹהִי בַעֲוֹדִי" כִּנְ"ל. וְכֵּן תְּלוי הַגְּאֻלָּה בְּכָלל וּבַפְּרָט כִּנְ"ל.

וְעַל-כֵּן הֵיטָה גְּאֻלָּה הַרְאֵשׁוֹנָה בַּחֲצוֹת דִּיקָא, וְכֵן גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שְׂאָנוּ מְקוּיִם בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ תֵּהִי עַל-יַדֵּי בַּחֲנִינָה חֲצוֹת, עַל-יַדֵּי הַכְּשָׁרִים וְהִירָאִים עוֹמְדִים בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה הֵם מְשִׁיכִים עַל עַצְמָם בַּחֲנִינָה קְדֻשַׁת חֲצוֹת לַיְלָה, שְׂאֵז מִתְעוֹרֵר חֶסֶד גָּדוֹל, שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה

וְכוּ' עֵינֵי שָׁם. הֵינּוּ כִּנְ"ל, שְׂאֵף-עַל-פִּי שְׂאֵדָם בַּמְדֻרְגָּה הַתְּחַתּוֹנָה בַּגְּנוּתָא וְטוֹנּוּפָא, אֵף-עַל-פִּי-כֵן ה' יִתְבָּרֵךְ וְהַמְּלָאכִים וְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁבָּגְנָן עֲדָן מְקַשְׁיבִים לְקוֹלוֹ, בַּחֲנִינָה "חֲבָרִים מְקַשְׁיבִים לְקוֹלְךָ", שֶׁזֶהוּ עַצְמוֹ בַּחֲנִינָה קִימַת חֲצוֹת כִּנְ"ל. וְעֵינֵי לְעִיל שֶׁהַבֵּאתִי פְסוּק זֶה "הַיּוֹשֵׁבֶת בְּגַנִּים", שְׂנֵאֲמַר לְעַנְיָן הַנִּקְדָּה שִׁישׁ בְּכָל אֶחָד שְׂמוּנַחַת בְּמָקוֹם שְׂמוּנַחַת, עֵינֵי שָׁם. וְעַתָּה עַל-פִּי דְבָרֵי הַזּוֹהַר חֲדָשׁ הַנִּלְל, מְבַאֵר הָעַנְיָן הַיֵּטֵב:

טו וְזֶה בַּחֲנִינָה מֵה שֶׁהַפְּלִיגוֹ רְבוּתֵינוּ וְ"ל, בְּעַנְיָן הַיְדִיעָה לִידַע לְכַנֵּן חֲצוֹת אִימַת, כְּדֵאִיתָא בְּבִרְכוֹת (דף ג:): 'וְדוֹד מִי הוּא יָדַע חֲצוֹת אִימַת? מְכַרֵּי מִשָּׁה לֹא יָדַע וְכוּ'? אֵלֶּא דוֹד כְּנוֹר הִיָּה תְּלוי וְכוּ', הֵינּוּ כִּי עַקֵּר הַגְּאֻלָּה בְּכָלל, וּבַפְּרָטִיּוֹת גְּאֻלַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, תְּלוי בִּידִיעָה וְהַשְּׁגָה זֹאת, לְכוּן הַיֵּטֵב נִקְדוֹת חֲצוֹת לַיְלָה, דֵּהֵינּוּ כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר חֶקֶף הַשְּׁנָה עַל נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְרוּצָה לְהַפִּילוֹ לְגַמְרֵי חֶסֶד וְשְׁלוֹם, עַל-יַדֵּי רַבּוּי עוֹנוֹתָיו וְקַלְקוּלָיו עַד שֶׁכִּמְעַט כִּמְעַט פּוֹל לְגַמְרֵי רַחֲמָנָא לְצַלְן, אֵז דִּיקָא יֵאִיר ה' יִתְבָּרֵךְ עֲלָיו בְּחֶסֶדּוֹ, שִׁיזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַנְקָדוֹת טוֹבוֹת שְׁבוּ, וַיַּחֲזִיחַ אֶת עַצְמוֹ כִּנְ"ל. שֶׁזֶהוּ בַּחֲנִינָה קִימַת חֲצוֹת, שְׂאֵז הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא כְּלָלִיּוֹת נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתְּכֵלִית הַקְּטָנוֹת וְהַמְעוּט, וְאֵז הִיא צוּעֶקֶת בְּקוֹל מַר לֵה' יִתְבָּרֵךְ בְּבַחֲנִינָה (תְּהֵלִים מב) "כֵּאִיל

ישראל לעוררם משנתם על-ידי בחינה הנ"ל, על-ידי הנקודות טובות שמוצא בכל אחד, ומלמד לכל אחד, ומאיר בלבם שיוכל לחפש ולבקש ולמצא בעצמו נקודות טובות תמיד, כדי לעוררו משנתו ונפילתו שלא יפל לגמרי חס ושלום, והעקר לכונן בעת שכמעט כמעט יפל חס ושלום, אז דיקא יאיר בו בחסדו להצילו ולעוררו בבחינת (תהלים לו, כד) "כי יפל לא יוטל" וכו', בבחינת (שם, לב לג) "צופה וכו', ה' לא יעזבנו בידו", בבחינת (דברים לב, לו לו ט) "כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב וכו', ואמר וכו', ראו עתה כי אני אני הוא" וכו'. וכל זה בכח התורה, שכבר קבלנו על-ידי משה רבינו, ועל-ידי כל הצדיקים שהיו עד הנה, שפרשו לנו דרכי התורה היטב.

ועל-כן דוד הוה ידע חצות אימת על-ידי הכנור הנ"ל, כי היה "ידע נגן", (שמואל א טז, יח), כי כל הלמוד הקדוש הנ"ל, לחפש הטוב ולהחיות את עצמו על-ידי-זה, כל זה הוא בחינת נגונים קדושים היוצאים מכנור של דוד, בחינת "אזמרה" דיקא פנ"ל, בחינת "עורה וכו' הנבל וכנור אעירה שחר" פנ"ל. ועל-ידי-זה זכה דוד לידע לכונן נקודת חצות הנ"ל, שבזה תלויה הגאולה האחרונה בכלליות ובפרטיות על כל נפש מישראל, כי דוד הוא משיח, שעל-ידו תהיה הגאולה האחרונה, שהיא גאולה שלמה שאין אחריה גלות.

זוכין להמשיך עליהם תמיד בחינת התעוררות השנה שבחצות לילה, להמשיך עליהם בחינה זאת תמיד, דהינו שבכל עת שרוצים להפיל עליהם שנה וקטנות גדול מאד, אפילו אם מפילים אותם כמו שמפילים חס ושלום, אפילו אם עבר עליו מה שעבר, אף-על-פי-כן יתעורר תמיד דיקא מתוך תקף הקטנות בבחינת קימת חצות הנ"ל, דהינו על-ידי בחינת העוד מעט טוב שמוצא בעצמו וכנ"ל.

ועל-כן משה לא ידע עדין לכונן היטב חצות אימת, כי אז היה עדין קדם מתן תורה, ולא היה עדין אתערוטא דלתתא, כי לא היה עדין כל כך צדיקים שעמדו בחצות ועסקו בתורה, מחמת שהיה קדם מתן תורה, ועל-כן היה קשה לכונן היטב נקודת חצות. ואפילו למאן דאמר שגם משה ידע, אבל לא היה יכול לדבר בזה כל כך, והיה מתירא עדין שמא יטעו וכו', כי עדין לא היה יכול להמשיך הארה זאת באתגליא, מחמת שהיה קדם מתן תורה. אבל דוד הוה ידע, כי כנור היה תלוי למעלה ממטתו, וכח הכנור נמשך מהתורה, כמובא בדברי אדמו"ר ז"ל. כי הכנור של דוד היה של חמש נימין כנגד ה' חומשי תורה, והוא היה מעוררו משנתו עד שידע לכונן השעה והנקדה של חצות, כי דוד הוא בחינת משיח, שעוסק תמיד בתקון נפשות

מה שעובר עליו, כל ימי חייו, בימי נעוריו, ובימי זקנותו, יכול להחיות את עצמו תמיד על-פי כל דברינו אלה, שמבארים קצת אמתת העצה והלמוד הקדוש של 'אזמרה לאלהי בעודי', שהזרינו אדמו"ר ז"ל מאד מאד לילך בו, אשרי שיאחז בו:

והעקר על-ידי בחינת זמירות ונגונים הנ"ל, בבחינת (שמואל-ב כג, א) "משיח אלהי יעקב, ונעים זמרות ישראל", הינו על-ידי בחינת "אזמרה" הנ"ל, במהרה בימינו אמן.
והבן הדברים היטב, כי אי אפשר לבאר הכל, רק כל אחד כפי

הלכות ראשית הגז ד

וכו' וכו', ואז הראו לו שאינו פדאי אלפים ורכבות עולמות כנגד חוט השערה אחת שהאדם נעתק בזה העולם להתקרב לה' יתברך וכו', עין שם כל זה היטב בסוף ספר ספורי מעשיות:

ב וזה ששבח ה' יתברך את כנסת ישראל: "שערך כעדר העזים שגלשו" וכו'. ופרש רש"י: 'אף הריקים שבה חביבין עלי' וכו'. וכן פרש לקמן בקפ"טל וא"ו על פסוק "שערך כעדר העזים" - 'בקטנים ורכים ודקים שבכם יש שבח הרבה'. נמצא ש'שערך' מרמז על הגרועים ופחותים שבישראל שגם הם יקרים מאד בעיני ה' יתברך. כי מוצא גם בהם שבח הרבה על-ידי הנקודות טובות שמוצא בכל אחד ואחד מהם. ועל-כן נקראים בשם 'שערות', כי זה עקר שבחם מה שמוצא בכל אחד מהם בחינת שערות קדושות הרבה,

"ראשית גז צאנך תתן לו. כי בו בחר ה'" וכו':

א כי איתא בדברי אדמו"ר ז"ל שאפילו כשאדם מושך את עצמו מהרע אל הטוב רק כחוט השערה, הוא יקר מאד מאד בעיני ה' יתברך, כי מחמת שהאדם בגוף מגשם כל כך בזה העולם הגשמי כל כך אשר רבו כמו רבו המונעים והמעכבים והמסיתים והבלבולים וכו', על-כן כל העתקה והעתקה שהאדם ממשיך עצמו מגשמיותו לה' יתברך ולתורתו, אפילו הוא רק כחוט השערה, הוא יקר מאד מאד בעיני ה' יתברך. ובזה ראוי להאדם להחיות את עצמו ולשמח את עצמו אפילו אם הוא כמו שהוא. והביא שם מעשה על זה מהצדיק שנפל עליו עצבות וכבדות גדול מאד וכו', שלא היה יכל לשמח את עצמו בשום דבר וכו' כי אם במה שלא עשני גוי

דהיננו מה שכל אחד מהם מנתק עצמו בכל פעם כחוט השערה לה' יתברך או לדברים הנוגעים לעבודתו יתברך, שזה יקר מאד אצל ה' יתברך כנ"ל.

וזה בחינת ציצית, שהם בחינת שערות כמובא, בחינת יחזקאל (ח): "ויקחני בציצת ראשי". הינו כי ציצית הם בחינת חוט של חסד שה' יתברך ממשיך עלינו בכל יום, שאלו החוטי חסד בחינת ציצית נקלעים ונשזרים מהשערות הנ"ל, מה שה' יתברך מטה כלפי חסד ומוצא בכל אחד מישראל נקודות טובות, שהם בחינת שערות כנ"ל. ואלו השערות מתקבצין יחד ונקלעים ונשזרים ונעשין, בחינת חוטי הציצית הקדושים שמאירין על ישראל בכל יום.

כי ידוע בכונות שבחינת ציצית נמשכין מנימין ושערות עליונים, מבחינת שערות דעתיק ואבא ואמא, שמהם יוצא אור הציצית הקדושים, כמבאר בכונות ציצית, עין שם, הינו כנ"ל. כי עתיק הוא בחינת חסד עליון ונורא מאד (פע"ח שער השבת כב), בחינת יורב חסד, כי שם פלו טוב וחסד ושם שרש כל השלש עשרה מדות של רחמים שהם תליסר תקוני דיקנא ששם נמחלין כל העונות ונתהפכין לזכיות. וכל האורות הקדושות הנמשכין משם הכל בבחינת נימין ושערות, פידוע בכתיב האר"י ז"ל.

הינו כנ"ל, כי מעצם החסד והטוב הנפלא שיש שם, על ידי זה מסתכל ה' יתברך רק על הטוב שבישראל, אפילו בפושעי ישראל הוא מסתכל רק על בחינת השערות שנמצא בכל אחד ואחד מה שכל אחד מנתק עצמו לפעמים כחוט השערה מגשמיותו אליו יתברך. ועל ידי זה מאירין שם אורות גדולים ונוראים שנקראים בחינת נימין ושערות, בחינת "ועתיק יומין יתיב לבושה כתלג חנר ושער ראשה כעמר נקא". ועל ידי בחינות אלו השערות נמתקין כל הדינים ונמחלין כל העונות, ונמשכין כל החסדים והטובות על ישראל, הכל על ידי בחינת שערות עליונים שנמשכין על ידי השערות טובות שמוצא ה' יתברך בכל אחד מישראל אפילו בהגורע שבגורעים, ומהם יוצא אור הציצית וכנ"ל:

וזה בחינת (תהלים קיח): "מן המצר קראתי יה". ומבאר בכונות שמצ"ר אותיות צמ"ר בחינת שערות שהם בחינת תקוני דיקנא, עין שם, הינו כנ"ל, ששערות הדיקנא קדישא שהם כל המדות של רחמים נמשכין על ידי בחינת "מן המצר קראתי יה", דהינו על ידי שהאדם מנתק עצמו כחוט השערה מגשמיותו לה' יתברך, דהינו כשהוא במצר גדול והתאות והסטרוא אחרא מתגברים עליו כמו שמתגברים עד שאין לו דרך לנטות

ימין ושמאל, בבחינת (איכה א): "כל רדפיה השיגוה בין המצרים", עד שנדמה שאפס תקנה חס ושלום, והוא בעצם דחקו ומצרי נפשו פונה לה' יתברך וצועק אליו יתברך מן המצר, בחינת "מן המצר קראתי יה", אף-על-פי שמה שפונה עצמו לה' יתברך הוא רק כחוט השערה, הוא יקר בעיני ה' יתברך, ונעשה ממצור צמר, שהם בחינת שערות דדיקנא קדישא ששם כלו רחמים וטוב ששם נתהפך הכל לטובה וזכות כידוע:

וזה בחינת חוט של צמר ביום הכפורים שהיה מלבין העונות של כל השנה, כמו שכתוב (ישעיה א): "ואם יאדימו כתולע כצמר יהיו". כי עקר סליחת העונות ביום הכפורים נמשך על-ידי בחינה זאת, על-ידי שה' יתברך מוצא בישראל אפילו בהחוטאים רחמנא לצלן כמה וכמה שערות טובות כנ"ל, שעל-ידי-זה מאירן השערות העליונות שהם בחינת תקוני דיקנא בחינת צמר כנ"ל, שעל-ידי-זה מחילת כל העונות כנ"ל:

כמה שערות טובות מה שממשיכין עצמן כמה פעמים מרע לטוב כחוט השערה, שזהו בחינת "שערך כעדר העזים" שנאמר על פושעי ישראל כנ"ל. ועל-כן צריכין לתן להכהן ראשית הגז מהצמר, כדי לתקן בחינת הצמר בשרשו שהוא בחינת שערות עליונות כנ"ל, הינו כדי להמשיך חסדים על ישראל על-ידי השערות טובות שנמצא בהם מה שכל אחד מושך את עצמו בכל פעם כחוט השערה אליו יתברך כנ"ל. וזהו "וראשית גז צאנך תתן לו כי בו בחר ה' לעמד לשרת" וכו', כי עקר השרות של הכהן הוא בקרבנות לכפר על ישראל, שזה נעשה על-ידי בחינות השערות הנ"ל, שעל-ידי-זה ה' יתברך מתרצה לישראל ומוחל עונותיהם בבחינת חוט של צמר שמלבין העונות ביום הכפורים כנ"ל. והכהן איש החסד עוסק בזה. ועל-כן מגיע לו ראשית הגז וכן"ל:

ד וזה "הלוא כבני כשיים אתם לי בני ישראל" וכו' (עמוס ט): הוא פליאה נשגבה מאד וכל רואה ישתומם על זה איך יעלה על הדעת שה' יתברך ידמה את ישראל חס ושלום לבני כשיים, הלא כבר בחר בנו מכל עם והבטיחנו שלא יעזב אותנו לעולם ולא יחליף אותנו באמה אחרת לעולם, כמבאר במקומות אין מספר, ואיך יאמר הוא יתברך כדברים האלה על ישראל עם קרובו. וגם בפרשה

ג וזה בחינת ראשית הגז שצריכין לתן להכהן. כי הכהן הוא איש חסד בחינת מיכאל כהנא רבא שמלמד תמיד זכות על ישראל. וכל הזכויות שמוצאין בישראל הוא על-ידי בחינת שערות הנ"ל. שעל-ידי-זה יכולין למצא זכות אפילו בהגורע שבגורעים. כי בכלם נמצאין

טובות שבהם, כי בודאי בתחלה לא היה נחשב הטוב שבהם כלל עד שכמעט לא היה נראה כלל, כי בודאי לפי קדשת ישראל בשרשם אפילו אם פוגמין כל ימיו פחות השערה אחת חס ושלום הוא גם כן פגם גדול ונורא מאד, כי ישראל רחוקים לגמרי מעון חס ושלום ומכל מיני פגמים חס ושלום, מכל שכן כשפוגמים חס ושלום יותר מחוט השערה, מכל שכן וכל שכן כשפוגמים וחוטאים ועוברים חס ושלום עברות ממש רחמנא לצלן, בפרט כשעוברים הרבה חס ושלום רחמנא לצלן עד שהעונות רבו מספר עד שמעט הטוב כמעט אינו נכר כלל, בפרט כי גם מעט הטוב מערב בפסלת הרבה, בודאי כשירצה להסתכל על עצם רבוי הפגמים שלהם לפי קדשת ישראל כמעט אפס תקנה חס ושלום, כי כפי עצם קדשת ישראל כפי מה שראוי להם להיות בודאי כמעט אי אפשר לסבל הפגמים שלהם חס ושלום ואין נכר כלל הטוב שבהם חס ושלום. אבל ה' יתברך רב חסד ואמת ורחפץ בקיום העולם, כי הוא ידע יצרנו מהיכן האדם נלקח והיכן הוא כבוש בזה העולם וכו', על-כן ברחמי העצומים הוא בעצמו מהפך הדבר ומתחיל להשוות ישראל לכל האמות.

וזהו: "הלוא כבני כשיים אתם לי בני ישראל וכו' הלוא את

זאת גופא הוא חוזר ומסיים תוך כדי דבור לטובה, כמו שכתוב שם: "אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב" וכו', "כי הנה אנכי מצוה והנעותי" וכו', "ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת" וכו', "הנה ימים באים וכו' ונגש חורש בקצר" וכו'. ואיך התחיל לגנות את ישראל כל כך להשוותם לשאר העכו"ם חס ושלום!?

אך באמת כל התוכחות שה' יתברך מוכיח את ישראל וכל הביזיונות שמבזה אותם לפעמים בדרך ביזיון, הכל לטובה גדולה כדי ללמד עליהם זכות וחסד כדי שישובו אליו באמת. כי לפעמים שישאל מקלקלין מעשיהם מאד מאד עד שכמעט אין נכר מעט דמעט הטוב שבהם מעצם רבוי הפשעים והקלקולים רחמנא לצלן, ואם ירצה ה' יתברך ללמד עליהם זכות על-ידי מעט הטוב שבהם יתעוררו המקטרגים חס ושלום וימצאו פנגד זה אלפים פעמים להפך חס ושלום, אבל ה' יתברך חפץ חסד הוא ואף-על-פי-כן הוא רוצה בעצמו ורחפץ להטות עליהם כלפי חסד, אז בטובו ורחמנותו הנפלאה הוא בעצמו מבזה את ישראל בתכלית הביזיון, ואמר עליהם שכבר הם אצלו חס ושלום כמו כל האמות, מאחר שכבר קלקלו כל כך. ותכף שה' יתברך מהפך הדבר ואמר על ישראל שהם כמו האמות ממש, אזי תכף נתראה אמתת הנקודות

החוטאים שישמיד אותם מעל פני האדמה, כנאמר שם מקדם: "הנה עיני ה' בממלכה החטאה והשמדתי אתה" וכו', אבל בית יעקב לא ישמיד חס ושלום, כי "הנה אנכי מצוה והנעותי בכל הגוים את בית ישראל" וכו', הינו שה' יתברך יצוה להניע בכבדה את ישראל כנגד העכו"ם לברר ולנפות אותם היטב, כמו שמבררין ומנפין בנפה וכבדה "אשר לא יפל צרור ארץ", ואז הכל יראו לעין כל גדל עצם החלוק שבין ישראל לעכו"ם, כי אפילו אם ישראל כמו שהם עדין יש בהם כמה נקודות טובות כמה חוטי שערות טובות מה שהם מושכין את עצמם בכל פעם לה' יתברך, שזה יקר מאד בעיני ה' יתברך כנ"ל. ועל ידי זה ירחם עלינו ויביא לנו הגאולה שלמה על ידי משיח צדקנו שהוא בחינת 'עתיק', כמו שאיתא "ועד עתיק יומיא מטה", שהוא יודע ללמד זכות על ישראל למצא כל השערות טובות שבישראל, שזהו בחינת החסד הרב של בחינת עתיק כנ"ל.

ועל כן סים שם: "ביום ההוא אקים את סכת דויד הנפלת וגדרתי את פרציהן והריסתיהו אקים" וכו', כי דיקא על ידי זה יקים את סכת דוד, על ידי שמהפך הדבר ומדמה את ישראל לגמרי לגויים כנ"ל, שעל ידי זה דיקא נתגלה ונראה כמה וכמה נקודות טובות שבהם כנגד

ישראל העליתי מארץ מצרים ופלשתיים מכפתור" וכו'. ותכף כשמדמה ומשוה אותם לשאר העכו"ם, בודאי הכל יודו ויאמרו בפה מלא שעדין יש חלוק רב ונפלא כרחוק מזרח ממערב בין ישראל לבין העכו"ם, כי כנגד העכו"ם נמצא תמיד בישראל כמה שערות ונקודות טובות לאלפים ורובבות, כי אפילו כשישראל חס ושלום בדיוטא התחתונה מאד עדין אפילו הגרוע שבהם מלא מצות כרמון, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין לו) על פסוק "כפולח הרמון רקתך": 'אפילו ריקנים שבך' וכו', נמצא שדיקא על ידי שמדמה את ישראל לבני כושיים ולשאר העכו"ם על ידי זה דיקא מלמד עליהם זכות, כי על ידי זה נתגלה ומאיר לעין כל הזכות והטוב שבהם, כי כנגד העכו"ם 'עמך ישראל כלם צדיקים', כי כלנו מניחים טלית ותפלין בכל יום ומתענים ביום הכפורים וכו' וכו', נמצא שכונת ה' יתברך לטובה ושכח גדול לישראל מה שדמה אותם לבני כושיים וכנ"ל.

וזהו שסים שם: "אפס כי לא השמיד אשמיד את בית יעקב וכו' כי הנה אנכי מצוה והניעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכבדה ולא יפול צרור ארץ", הינו שה' יתברך אומר שבודאי לא ישמיד את ישראל חס ושלום כשאר העכו"ם

ממה שספר לי שדבר עם אחד שהיה קובל לפניו מאד על רבוי מעשיו הרעים המכערין, כי זה האיש היה חפץ מאד להתקרב לה' יתברך ולצאת ממעשיו הרעים, אך בכל פעם התגברו עליו יותר, עד שעברו עליו ימים ושנים הרבה ולא זכה לצאת ממה שהיה צריך לצאת, אך אף-על-פי-כן התחזק את עצמו ביותר וחתר בכל פעם להתקרב לה' יתברך. והיה קובל מאד לפניו ז"ל על עכירת מעשיו רחמנא לצלן, והשיב לו רבינו ז"ל בחכמתו בתמימות ובפשיטות: 'אין לי עם מי לדבר', כי כבר כלו רע. ותכף נתעורר האיש הנ"ל וענה ואמר לרבינו ז"ל: 'הלא על כל זה אני מתגבר לפעמים להמשיך את עצמי לקדשת ישראל' וכו'. ענה רבינו ז"ל ואמר לו: 'הוא מעט דמעט'. ותכף אמר לו שירגיל את עצמו לילך עם התורה 'אזמרה לאלהי בעודי' וכו', כל זה ספר לי רבינו ז"ל. והבנתי פגנתו הקדושה שדיקא על-ידי-זה החיה את האיש, כי כבר נפל בעיני עצמו כל כף עד שלא היה אפשר לו להחיותו בשום דבר, רק כשאמר לו שהוא כלו רע אזי נתעורר בעצמו והתחיל להרגיש מעט קדשת הנקודת טובות הנמצאים בו עדין.

ואז אמר לו רבינו שילך עם התורה 'אזמרה לאלהי בעודי' וכו' כנ"ל. כי כל ענין הנ"ל מבאר היטב

העכו"ם כנ"ל, ועל-ידי-זה יבוא משיח ויקים את סכת דויד הנפלת כנ"ל:

(ה) וזהו בעצמו בחינת (הושע א): "קרא שמו לא עמי כי אתם לא עמי וכו'. והיה מספר בני ישראל כחול הים וכו', והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי". והקשו רבותינו ז"ל: 'מה ענין פרעניות ונחמה סמוכין בדבור אחד? כמובא בפרוש רש"י. אך על-פי הנ"ל מוכן הדבר היטב, כי דיקא על-ידי-זה שה' יתברך אומר להם לישראל: "לא עמי אתם", רק הם כמו שאר העכו"ם, על-ידי-זה נתגלה גדל עצם מעלתם ותפארתם, כי כנגדם כל ישראל קדושים כנ"ל. ועל-כן הם סמוכים זה לזה, כי דיקא על-ידי שאמר להם 'לא עמי אתם', על-ידי-זה ירחם עליהם ויושיעם וירבה אותם כחול הים וכו', מחמת שהכל רואין שכנגד העכו"ם כלם צדיקים וכנ"ל. וזהו: "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי", כי דיקא במקום שיאמר להם 'לא עמי אתם', על-ידי-זה יאמר להם 'בני אל חי', כי על-ידי-זה דיקא נתגלה מעלתם ותפארתם וכנ"ל:

(ו) וכל זה קבלתי והבנתי משיחותי והקדושות של רבינו ז"ל ומהתורה 'אזמרה לאלהי בעודי' (בסימן רפב), עין שם היטב. ומכמה תורות. ובפרט

בתשעה באב להתאבל על עצם צרותינו, ומדוע תקנו חכמינו ז"ל להפך?

אך הענין מבאר על-פי הנ"ל, כי בין המצרים בהם הדינין היו מתגברין חס ושלום כמובא, כי אז נתעוררו קטרוגים הרבה על ישראל בעונותיהם עד שגרמו שיהיה נחרב הבית-המקדש משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, ובתשעה באב התגבר הדין ביותר עד שהיה אז עקר החרבן לגמרי, אבל תכף שהדליק אש בבית-המקדש להחריבו תכף התחיל הדין להתמתק, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (איכה רבה ד, טו): ש'שכך חמתו באש שהצית אש בציון' וכו'. הינו כנ"ל, כי הבית-המקדש הוא תפארת ישראל, כמו שכתוב (יחזקאל כד): "גאון עזם מחמד תפארתם". וכתוב (ישעיה סד): "בית קדשנו ותפארתנו". הינו ששם היו מאירין כל הגוונים הקדושים של מעשים טובים של ישראל, כי הבית-המקדש הוא כלליות הקדשה של כלל ישראל, וכל המצות ומעשים טובים שהיו ישראל עושין הכל היה עולה להבית-המקדש ושם היה נצטיר, וזה היה בחינת הגוון והצירוף הנפלאים שהיו בבית-המקדש, כי הבית-המקדש היה כלליות התורה והתפלה של ישראל, כמו שכתוב (דברים יז): "וקמת ועלית אל המקום" וכו'. וכתוב: "את אשר יתפללו אל הבית הזה". וכן

בהתורה 'אזמרה' הנ"ל, שמבאר שם שאפילו רשע גמור צריכין לדון לכף זכות, כי איך אפשר שלא ימצא בו איזה נקדה טובה וכו'. וכן האדם אצל עצמו וכו', עין שם היטב. הינו כנ"ל, שכשהאדם רואה שמעשיו אינם עולים יפה כלל רחמנא לצלן, צריך להפך הדבר ויסתכל על עצמו מעבר השני, הינו כאלו חס ושלום כבר הוא גרוע לגמרי, וכנגד הגרוע והרע לגמרי בודאי ימצא גם בעצמו בעמק גריעותו כמה וכמה נקודות טובות, ועל-ידי-זה יחיה את עצמו כמבאר שם היטב בהתורה הנ"ל. והבן היטב כל זה בעין האמת לאמתו באופן שתוכל להחיות את עצמך על-ידי-זה תמיד:

ז) וזה בחינת שבת נחמו אחר תשעה באב. כי לכאורה תמוה, שקדם תשעה באב שהוא קדם עקר חרבן בית-המקדש מתאבלין הרבה על הגלות ועל החרבן כל הימים שבין המצרים, ובתשעה באב מתאבלין מאד ואין מניחין תפלין, ותכף אחר תשעה באב פוסקין מלהתאבל ואין נוהגין כל הדינין שבין המצרים אף גם מתנחמין הרבה הרבה, כי מתחילין תכף בשבת הראשון אחר תשעה באב להפטיר "נחמו נחמו עמי" וכו' וכל שבע דנחמתא עד ראש השנה. והדבר תמוה לכאורה, כי מהראוי היה לנהוג איזה ימים אבלות אחר גמר החרבן שהיה

בבית-המקדש היו מתכפרין כל עונות ישראל. ועל-כן אז היו ישראל מפארים ומהדרים על-ידי הבית-המקדש.

אבל בעונותינו הרבים כשגברו עונות ישראל נחשך אור הבית-המקדש, וכל מה שגברו העונות יותר ונתמעטו הזכיות ונתמעט ונחשך אור קדשת הבית-המקדש, עד שגברו העונות עד שנחרב לגמרי, ואז נאמר (איכה ב): "השליך משמים ארץ תפארת ישראל". כאלו חס ושלוש נתבטל ההתפארות שהיה מתפאר בישראל על-ידי מעשיהם הטובים, כי גברו העונות עד שלא נראו מעט דמעט מעשיהם הטובים. ועל-ידי-זה נחרב הבית-המקדש ונפלה עטרת ראשנו וכו'. אבל תכף שנחרב הבית-המקדש שהוא ההתפארות של ישראל, כאלו אין לה' יתברך עוד שום התפארות מישראל, כאלו הם ככל הגויים חס ושלוש, וכמו שסברו השונאים באמת שאמרו אז (יחזקאל כה): "הנה ככל הגוים בית יהודה". וזה היה טובה גדולה, כי תכף שנחרב הבית-המקדש שהוא ההתפארות של ישראל והתחילו לומר "הנה ככל הגוים בית יהודה", תכף ומיד נתגלה ונתראה גדל עצם החלוק שבין הגויים לבית יהודה, כי איך שהוא עדין נמצאים בישראל כמה נקודות טובות וכמה מעלות רבות כנגד

הגויים, על-כן אז דיקא נמתק הדין תכף וכנ"ל. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: "מזמור לאסף", קינה לאסף מבעיא לה', אלא ששפך חמתו על הבית-המקדש ולא כלה את ישראל חס ושלוש, הינו כנ"ל, כי על-ידי-זה דיקא שהחריב את הבית-המקדש, כאלו אין עוד שום התפארות מישראל חס ושלוש והם ככל הגויים חס ושלוש, תכף נתגלה ונראה עצם החלוק שביניהם, על-ידי-זה נכמרו רחמיו יתברך ולא כלה אותם וכנ"ל:

(ח) וזה בחינת תשעה באב שאז נחרב הבית-המקדש שהוא תפארת ישראל כנ"ל. ועל-כן אין מניחין אז תפלין שנקראין פאר, כי אז הוא בחינת בטול ההתפארות, שזהו בחינת חרבן בית-המקדש כנ"ל, ואנו יושבין לארץ ודומין על עצם רבוי עונותינו שגרמו להחריב בית קדשנו ותפארתנו, כאלו אין אנו יכולין להגביה ולהרים עצמנו חס ושלוש, כי אין לנו במה להחיות עצמנו חס ושלוש מעצם רבוי עונותינו, עד שאין אנו יכולין להניח תפלין, כי אין לנו במה להתפאר אשר כמעט אפס תקוה חס ושלוש, כאלו חס ושלוש כל אפין שרין, כאלו "ככל הגוים בית יהודה" חס ושלוש. ועל-כן אז תכף בתשעה באב לעת מנחה מתחיל ההמתקה, כי אז הוא בחינת הולדת משיח, כמוכא, הינו כנ"ל, כי זהו בחינת ירידה תכלית העליה, כי תכף שמגיעים

להיות בודאי אני שחורה מאד, אבל אתם אין לכם להתגאות ולהשתרר עלי על-ידי-זה, כי עדין אני נאווה מאד נגדכם בנות ירושלים שהם כלל האמות, כמו שפרש רש"י. וזהו "כֹּהֲלֵי קֶדֶר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה", הינו מה שאני נראית שחורה מאד 'כֹּהֲלֵי קֶדֶר', זהו מצד מעלתי כי אני מחיב להיות יפה כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, ומרבו עונותי ופגמי אין נראה יפיי עד שאני נדמה לשחורה כֹּהֲלֵי קֶדֶר, אבל אף-על-פי-כן אתם "אל תראוני שאני שחֲחֲרַת" כי כנגדכם עדין אני נאווה מאד כנ"ל:

ועל-כן תכף אחר תשעה באב פוסקין דיני האבלות של בין המצרים ומנחמין אותנו הרבה בשבע דנחמתא. כי תכף שנחרב הבית-המקדש כאלו אין עוד התפארות בישראל כלל חס ושלום, תכף נתגלה ונתראה כמה מעלות טובות לישראל כנגד כל העכו"ם, ועל-ידי-זה נמתקין כל הדינים וה' יתברך מנחם אותנו בכל הנחמות, כי על-ידי-זה יבוא משיח צדקנו שהשגתו מגיע עד עתיק וכו' כנ"ל, ויגאלנו מהרה, אמן:

(י) וזה בחינת (דברים כג): "ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" וכו'. כי בלעם רצה להסתפל על עונות ישראל כדי שיוכל לקללם חס ושלום, וכל זה היה עקר כונתו הרעה כשהלך

לביחנה הנ"ל שנסתלקו התפלין ונחרב הבית-המקדש, כאלו אין עוד במה להתפאר בישראל כאלו ככל הגוים וכו' חס ושלום, אזי תכף מתחיל להתגלות ולהתראות רבוי ההתפארות שיש לישראל כנגד הגוים וכנ"ל.

ועל-כן תכף במנחה של תשעה באב שאז היה עקר החרבן של הבית-המקדש, כמו שאמרו רבותינו [ל' (תענית כט):] 'לעת ערב הציתו אש בבית-המקדש', אז דיקא מתחיל המתקה גדולה, כמובא, ואז דיקא מניחין טלית ותפלין, כי תכף שהתחיל חרבן בית-המקדש שהוא תפארת ישראל וכו' כנ"ל, תכף נתגלה תפארתם כנגד העכו"ם. ועל-כן אז הוא בחינת לדת משיח, דהינו שמתחיל להתנוצץ אור של משיח, כי עקר הגאולה של משיח יהיה על-ידי-זה, על-ידי שהוא ישיג בחינת רבוי החסדים הנפלאים של בחינת עתיק להסתכל רק על השערות טובות שמוציאין בישראל וכנ"ל:

(ט) וזה שאומרת כנסת ישראל כנגד העכו"ם (שיר השירים א): "שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וכו' אל תראוני שאני שחֲחֲרַת" וכו'. הינו שישאל אומרים להאמות: האמת שאני שחורה מאד במעשי, אבל עדין 'ונאווה אני' נגדכם, כי בודאי כנגד קדשת ישראל כפי מה שראוי לי

מחמת עונותיהם תכף נתראה ונתגלה גדל רבוי המעלות טובות שיש עדין לישראל כנגד המואבים וכנגד כל אמות וכנ"ל, ואזי הפך ה' הקללה לברכה, כמו שכתוב: "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה" וכו'. ויהפך דיקא, כי דיקא על-ידי הקללה שרצה לקללם שישראל יתגרשו חס ושלום מפני שאר האמות, תכף נתראה ונתגלה הטוב שבישראל כנגד האמות כנ"ל, ואז נתעורר זכות גדול על ישראל על-ידי שראו הכל שכנגד האמות הם צדיקים גדולים, ועל-כן על-ידי זה דיקא נתהפך לברכה וכנ"ל:

[שיך לעיל]

יא) גם יתפרש הפסוק "שחורה אני ונאווה" בסגנון זה: "שחורה אני", שכל מה שאתם העפויים אומרים שאני שחורה, על-ידי זה דיקא ונאווה. "כאהלי קדר" - כשאתם משימים אותי כאהלי קדר חס ושלום, על-ידי זה דיקא אני נאה בפריעות שלמה, כי תכף שאתם משימים אותי לשחרות גמור כאהלי קדר, תכף נראה יפי ונוי שלי, כי כנגד שחרות גמור אני נאווה מאד על-ידי כל הנקודות טובות שהם בחינת שערות שנמצאים בי כנ"ל:

וזו בחינת המשל שהביא במדרש (שיר השירים רבה א, ג) על פסוק "אל תראני שאני שחרחרת" וכו'.

לקללם, כי אף-על-פי שידע שהוא ביד ה' יתברך כחמר ביד היוצר כמו שאמר כמה פעמים (במדבר כב): "לא אוכל לעשות קטנה או גדולה מלבי את אשר ישים ה' בפיי" וכו', והוא היה רואה ומבין בעצמו שאין רצון ה' יתברך לקללם, ואף-על-פי-כן הלה, כי כונתו הרעה היה שעל-ידי שיעורר עונות ישראל יהיה כביכול ה' יתברך מכרח להסכים עמו לקללם חס ושלום, כי ה' יתברך אוהב משפט כידוע.

וזו שכתוב (במדבר כד): "וישת אל המדבר פניו", כתרגומו, וכמו שפרש רש"י, שהסתכל על חטא העגל וסבר שלגדל עצם החטא שוב אי אפשר לגלות ולעורר הטוב והזכות שבישראל. אבל "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת" עד היכן עד היכן מגיעין רחמיו העצומים על ישראל, וברחמיו הנפלאים הפך הקללה דיקא לברכה, כי דיקא על-ידי עצם שנאתו שרצה לעקר את ישראל לגמרי חס ושלום על-ידי גדל הקטרוג שרצה לעורר עליהם, על-ידי זה דיקא התהפך לברכה, כי הוא רצה שהאמות שהם בלק והמואבים יתגברו על ישראל, כי בשביל זה קראו בלק, ורצה לקטרג עליהם כדי לגרש ישראל מפניהם, אבל תכף נראה טפשותו וסכלותו הגדולה, כי תכף שרצה להכניע ישראל חס ושלום כנגד המואבים

מהשפחה שאמרה לחברתה: למחר אדוני מגרש את אשתו ונוטלני לאשה בשביל שראה ידיה של גבירתה מפחמת אמרה לה וכו' ומה וכו' את שכלך מפחמת וכו', הינו כנ"ל:

הלכות ערובי תחומין הלכה ו תחום שבת אלפים אמה:

להתגבר ביותר שיהיה בשמחה גדולה ולכלי לשום אל לבו אז אפילו דאגות העוונות, רק לשמח את עצמו במעט טוב שיש בו עדין, כמבאר אצלנו הרבה בזה, מפל שכן וכל שכן בשבת קדש שאז אסור שיהיה בו שום עצבות ומרה שחרה כלל, כי זה עקר קדשת שבת לשמח בו בכל עז, כי הוא יום שמחה וחדוה בכל העולמות, כמו שכתוב בזהר הקדוש (יתרו פח): 'כדין חדוה ותפנוקא אשתמע' וכו', כי כל הדרכים והעצות הקדושות שיכולים לבוא על ידם לשמחה וחדוה, כלם מתעוררים ומאירים בשבת באור גדול, רק אף-על-פי-כן צריך האדם להמשיכם על עצמו, ואז בשבת בקל יוכל להמשיך על עצמו דרכי השמחה, ועל-ידי-זה יזכה להמשיך השמחה של שבת גם בימי החל, שזה עקר הקדשה שממשיכין משבת על ששת ימי החל, דהינו שמחת המצוה שהיא העקר, כי עקר שלמות המצוה

א כי עקר קדשת ישראל הוא קדשת שבת קדש, שהוא כלל כל התורה כלה כמו שאמרו רבותינו ז"ל, כי כל הקדשות שישראל ממשיכין על עצמן על-ידי תורה ומצוות, הם בחינת קדשת שבת, כמובא בספרים, כי קדשת שבת צריכין להמשיך על עצמו בכל ששת ימי החל, שזהו בחינת (שמות כ, ח) "זכור את יום השבת לקדשו" - 'זכרהו מאחד בשבת' (מכילתא בחדש פשה ז) הינו על-ידי כל התורה והמצוות שעושים בכל ימי החל על-ידי-זה ממשיכין על עצמן קדשת שבת שהיא כלל קדשת ישראל, ועל-כן צריכין לזהר מאד בכבוד שבת קדש, והעקר לקבל את השבת בשמחה ובטוב לכב ולהרחיק כל מיני עצבות בשבת, אפילו עצבות ודאגות מחטאיו ופשעיו המרבים צריכין להרחיק בשבת בכל כחו, כי אפילו בחל צריכין להרחיק מאד את העצבות בפרט בעת שעוסקין באיזה קדשה בתורה או במצוה, שצריכין

ז. מחמת קוצר הגיליון לא הובא האותיות העוסקות על תורה יב ח"ב.

ח. היינו שבוה היום השמחה והתענוג של שירות וחמירות נשמע במאתים חמישים עלמות. [ע"פ מת"מז]

ועלייתה הוא על-ידי שמחה, ועקר השמחה נמשכת משבת על ימי החל:

ב כי איתא בדברי אדמו"ר הקדוש והנורא ז"ל כמה עצות ודרכים להתחזק לשמח את נפשו תמיד, שעל-ידי זה ישאר על עמדו ולא יפל לעולם חס ושלום שזהו עקר הכל כידוע. אף עקר ההתחזקות ביותר הוא על-פי מה שכתב בשני תורות קדושות, שהם "אזמרה לאלהי בעודי" בלקוטי א בסימן רפב', ומה שכתב על-פסוק "ואיה השם לעולה" בלקוטי תנינא בסימן יב', עין שם היטב. כי בהתורה "אזמרה לאלהי בעודי" וכו', מבאר שכשהאדם רואה שרחוק מאד מאד מהשם יתברך ומעשיו מכווערין מאד, אף-על-פי-כן יראה לחפש ולבקש ולמצוא בעצמו איזה נקודה טובה, כי איך אפשר שלא עשה איזה מצוה מימיו, ואף-על-פי שגם המצוה יש בה פסולת הרבה, אף-על-פי-כן על-כל-פנים בודאי יש בה איזה נקודה טובה, וכן יבקש וימצא בעצמו עוד איזה נקודות טובות וכו', ועל-ידי זה יוכל להתפלל וכו', וזהו "אזמרה" וכו' עין שם. ובסימן יב בלקוטי תנינא על פסוק "ואיה השם לעולה", מבאר נפלאות מענין ירידה תכלית עליה, עין שם היטב.

ג וכל אלו הדרכים הקדושים של שמחה והתחזקות צריכין לילך בהם מאד, כי בזה תלוי עקר יהדותו

כידוע ומוכן לכל מי שרוצה להיות איש ישראלי באמת לנצח, אבל אין האדם זוכה לילך בהם כי אם בכח קדשת שבת קדש שהוא בחינת כח הצדיק האמת, שהוא בחינת שבת, כמו שאיתא בזהר (זהר נשא קמה): 'אנת שבת דכלהי יומא' [ונכמובא בדבריו ז"ל (ליקוטי תנינא סו)], כי דרך הקדש של 'אזמרה לאלהי בעודי' הנ"ל, עקר הארתו הוא בשבת, כי בחל שיש בו אחיזת הסטרא אחרא והקלפות כידוע על-כן אפילו הטוב והמצות שעושין בימי החל יש בהם אחיזת הסטרא אחרא, שהיא אחיזת העצבות, כמובא בדבריו ז"ל על פסוק (תהלים פה, יד) "צדק לפניו יהלך" וכו' (בסימן קלט ובסימן רעז), שהמצות שעושין בימי החל יש להסטרא אחרא אחיזה בבחינת הרגלין של המצוה, בבחינת (משלי ה, ה) "רגליה ירדות מות" וכו'. ועל-ידי זה אין המצוה יכולה לילך ולהתפאר לפני ה' יתברך, אבל כשמגיע שבת, אז עולין הרגלין מהקלפה והסטרא אחרא, כי זה עקר קדשת שבת בבחינת (ישעיה נח, יג) "אם תשיב משבת רגליך" ואז מתחלת המצוה לילך לפני ה' יתברך וה' יתברך משתעשע בה ומתפאר בה מאד, אף-על-פי שנעשית בקטנות גדול, אף-על-פי-כן מרב חבתו את ישראל עם קרובו, הוא משתעשע בה מאד ועושה מזה דרך

כבושה וכו', עין שם.

והענין מבאר על-פי הנ"ל, כי בחל הוא בחינת עבד ששם אחיזת

עד שנדמה לו שאפס תקנה חס ושלום, וכל זה מעשי הבעל דבר, כי אין זה דרך ענוה כלל, רק הבעל דבר מתנפל עליו להפילו לגמרי חס ושלום, ומגדל החשך קשה לו מאד לשום אל לבו להזכיר את עצמו בהנקדות הטובות שבו, לולא ה' עזרתה לנו בכל יום ובכל עת שמסבב בנפלאותיו העצומים שנוכל להזכיר עצמנו לילך עם הדרך הקדש של 'אזמרה לאלהי בעודי' תהלה לאל, עין שם היטב היטב, ותוכל להחיות את נפשך תמיד כל ימי חייך.

אבל כל זה הדרך הקדש אין נמשך על האדם כי אם בכח קדשת שבת, כי צריכין להמשיך הקדשה והשמחה של שבת על כל ימי החל, ועל-ידי-זה ממשיכין על עצמו הדרך הקדש הזה כדי להחיות ולשמח את נפשו, כדי שישאר על עמדו, שלא יצא מתחום וגבול הקדשה לגמרי חס ושלום, כי עקר זה הדרך הקדש של 'אזמרה' וכו' הנ"ל מאיר בשלמות בשבת קדש, כי אז מתבטל שליטת הסטרא אחרא והחיצונים, ונתבטל כל העצבות והמרה שחורה, שהם בחינת תקפא דינא, בבחינת 'וכל שלטני רגזין ומארי דינא פלהו ערקין ואתעברו מנה וכו' וכל חירו אשתכח' (זהר תרומה קלה:). כי אז בשבת

העצבות (וכמבאר בלקוטי תנינא סימן ב בהתורה 'ימי תנקה הם ימי הודאה'), על-כן גם המצות שעושין אז יש בהם אהיות העצבות, וזה בעצמו בחינת אהיות הסטרא אחרא הנ"ל שנאחזת ברגלי המצוה בבחינת 'רגליה ירדות מות', כי עקר אהיות הסטרא אחרא הוא על-ידי העצבות שהיא סטרא דמותא, שזה עקר בחינת גלות השכינה שמתגבר בימי החל (כמו שמבאר בהתורה 'אמצעי' דעלמא' לקוטי א סימן כד) ואז מגדל התגברות החשך של העצבות צריכין יגיעה גדולה ועצומה לברר הטוב שבמצות, דהיננו להזכיר את עצמו בהנקדות טובות שבו, לשמח את נפשו להזכיר את עצמו הלא אף-על-פי-כן אני עושה מצוה, ואם היא כמות שהיא, הלא על כל פנים יש בה נקדות טובות, אשר נקדה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים, אין כל העולם כדאי לה וכו'. אבל מגדל החשך של ימות החל, שהיא התגברות העצבות, שהוא אנפין חשוכין, על-ידי-זה קשה מאד להזכיר את עצמו בכל זה, ולהחיות את עצמו ולשמח את עצמו ומחמת זה לפעמים רוצים להפילו בדעתו לגמרי, שמזכירין אותו רבוי עונותיו ופשעיו העצומים ואיך הוא מלא פגמים וקלקולים בכל עת וכו',

ט. פי כל שליטת החיצונים השולטים מצד הרגו, שמקום אחיזתם בימות החול הוא בעלמות בייע, כולם בורחים ומסתקמים מפני קדושת שבת, ואין שליטה אחרת באלו העלמות אלא כולם קוראים בשפה ברורה בשם ה',

נתעוררין חסדים גדולים ורחמים רבים בלי שעור, ואז נתגלין דרכי ה' וחסדיו האמתיים ומאירין בכל העולמות אשר דרכו יתברך הוא לבלי להסתכל על הרע של האדם רק להביט ולהסתכל על הטוב שבו, כמו שכתוב (תהלים טו, ז-ח): "און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' אכן שמע אלהים" וכו'. וכמו שכתוב (במדבר כג, כא): "לא הביט און ביעקב ולא ראה" וכו' (וכמו שכתב בס' קמ"ז בלקוטי תנ"א "דרך ה' יתברך" וכו') שמדבר שם מקדשת שבת עין שם.

ועל-כן אז בשבת מתחילין כל המצות של ישראל לילך ולהתפאר לפני ה' יתברך, כי נתבטל מהם אחיזת הקלפות, שהם העצבות הנאחזין ברגלי המצוה, ואז נתגלה יקרת קדשת הנקדות טובות של המצות עד שהולכין ומתפארים לפני ה' יתברך ועושיין דרך כבושה לכל, שיוכל כל אדם להתקרב לה' יתברך.

ועל-כן אז בשבת מאיר בשלמות דרך הנ"ל של 'אזמרה לאלהי בעודי' הנ"ל, מחמת שאז אין יכולין הסטרא אחרא והקלפות לכסות ולהעלים את הטוב על-ידי רבוי הרע ולהפיל עצבות חס ושלום, כי אז מאיר רק הטוב שהם הנקדות טובות שבמצות ועל-ידי-זה הרע והעצבות נופל לגמרי, ואז אתער זמירות שירות ותשבחות לה' יתברך בבחינת 'מזמור שיר ליום השבת', בחינת 'ויום השביעי משבח ואומר' וכו'. כי אז

נתעוררין זמירות ושירות נפלאות שנעשין ונתחברין מהנקדות טובות של המצות של כל ישראל אפילו של פושעי ישראל, שכלם עולין אז ומתפארים לפני ה' יתברך ונעשין מהם שירות וזמירות ונגונים נפלאים, שכל זה הוא בבחינת 'אזמרה לאלהי בעודי' הנ"ל, כמבאר שם במקומו שנעשין מזה נגונים וזמירות נפלאים. אבל העקר נעשה בשבת קדש, שאז עקר שלמות התגלות כל הנקדות טובות של כל המצות של כל ישראל כנ"ל. ומשבת צריכין להמשיך הקדשה והשמחה על כל ימי החל, דהינו שבכח קדשת שבת נזכה גם בכל ימי החל לילך בדרך הקדש הזה, לגרש העצבות ולהחיות את נפשנו תמיד על-ידי הנקדות טובות שנמצאים בנו, שזהו הדרך של 'אזמרה לאלהי בעודי' וכו':

ד וזהו בחינת מה שאיתא במדרש (שיר השירים רבה א, א) "שחורה אני ונאורה", 'שחורה אני - בימי החל, ונאורה אני - ביום השבת'. כי זה המקרא 'שחורה אני ונאורה', מרמז על הדרך הקדש של 'אזמרה' הנ"ל (וכמבאר אצלנו בהלכות השקמת הבקר הלכה א, עין שם) שנפשות ישראל אומרים להאמות והסטרא אחרא הרוצים להפיל אותם, חס ושלום, על-ידי שרואין בהם מעשים מכערים, ואזי ישראל משיבים להם: 'שחורה אני ונאורה' אמת שאני 'שחורה' במעשי

ועל-כן אז בשבת מתחילין כל המצות של ישראל לילך ולהתפאר לפני ה' יתברך, כי נתבטל מהם אחיזת הקלפות, שהם העצבות הנאחזין ברגלי המצוה, ואז נתגלה יקרת קדשת הנקדות טובות של המצות עד שהולכין ומתפארים לפני ה' יתברך ועושיין דרך כבושה לכל, שיוכל כל אדם להתקרב לה' יתברך.

ועל-כן אז בשבת מאיר בשלמות דרך הנ"ל של 'אזמרה לאלהי בעודי' הנ"ל, מחמת שאז אין יכולין הסטרא אחרא והקלפות לכסות ולהעלים את הטוב על-ידי רבוי הרע ולהפיל עצבות חס ושלום, כי אז מאיר רק הטוב שהם הנקדות טובות שבמצות ועל-ידי-זה הרע והעצבות נופל לגמרי, ואז אתער זמירות שירות ותשבחות לה' יתברך בבחינת 'מזמור שיר ליום השבת', בחינת 'ויום השביעי משבח ואומר' וכו'. כי אז

אָבֵל כָּל זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְגַלוֹת כִּי
אִם בְּכַח הַצְדִּיקִים אֲמַתִּיִּים
שֶׁהוּא בַחֲנִינֵת כַּח קִדְשֵׁת שַׁבָּת
כַּנ"ל. וְזֶה בַחֲנִינֵת 'שְׁחוּרָה אָנִי -
בְּמַעֲשֵׂי, וְנִאֲוָה אָנִי - בְּמַעֲשֵׂי
אָבוֹת', שֶׁהֵם בַּחֲנִינֵת כַּח הַצְדִּיקִים
שֶׁהֵם אָבוֹת הָעוֹלָם, וְכֵמו שֶׁכָּתוּב
(מלכים ב יג, יד): "אָבִי אָבִי רֹכֵב יִשְׂרָאֵל
וּפְרָשָׁיו". וְכֵן מִפְרָשׁ שֵׁם בַּמְדְּרָשׁ:
'שְׁחוּרָה אָנִי' - עַל מַעֲשֵׂיהֶם שְׂאִינִם
טוֹבִים, 'וְנִאֲוָה אָנִי' - בְּמַעֲשֵׂי
הַצְדִּיקִים, כֵּמו שְׂאִיתָא שֵׁם:
'שְׁחוּרָה אָנִי' - בַּמְרַגְלִים, 'וְנִאֲוָה
אָנִי' - בִּיהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב וְכו'. 'שְׁחוּרָה
אָנִי' - בְּשִׁטִּים וְכו', 'וְנִאֲוָה אָנִי' -
שְׁנֵאמַר (תהלים קו, ל): "וַיַּעֲמֵד פְּנִחָס
וַיִּפְלֵל". 'שְׁחוּרָה אָנִי' - בְּעֶכְזָן,
'וְנִאֲוָה אָנִי' - בִּיהוֹשֻׁעַ וְכו'. וְזֶהוּ
בְּעֶצְמוֹ בַחֲנִינֵת 'שְׁחוּרָה אָנִי' - בִּימֵי
הַחַל, 'וְנִאֲוָה אָנִי' - בְּשַׁבָּת, כִּי כַּח
שַׁבָּת וְכַח הַצְדִּיקִים הֵם בַּחֲנִינָה אַחַת
כַּנ"ל, שְׁעַל-יָדֵי-זֶה דִּיקָא יְכוּלִים
לְגַלוֹת הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שֵׁישׁ
בַּהֲפָחוֹת שֶׁבְּפָחוֹתֵים לְהַחֲיוֹת אֶת
נַפְשׁוֹ לְשָׂאֵר עַל עַמְדוֹ, שֶׁזֶהוּ בַחֲנִינֵת
הַדְרָךְ הַקִּדְשׁ 'אֲזַמְרָה' הַנ"ל, שֶׁהוּא
בַּחֲנִינֵת 'שְׁחוּרָה אָנִי וְנִאֲוָה' שֶׁהוּלָךְ
וּמִפְרָשׁ שֵׁם בַּמְדְּרָשׁ עַל כָּל הַטוֹב
שֶׁנִּמְצָא בָהֶם בְּעֶצֶם שֶׁפְּלוֹתָם
וְשִׁחְרוּתָם כַּנ"ל, כִּי אִי אֶפְשֶׁר
לְגַלוֹת כָּל הַטוֹב הַזֶּה מֵתוֹךְ עִמְקָא
הַחֲשֵׁךְ שֶׁל רַבּוּי הָרַע הַחוֹפֵה עָלָיו
כִּי אִם בְּכַח הַצְדִּיקִים הָאֲמַתִּיִּים
וּבְכַח שַׁבָּת קִדְשׁ וְכַנ"ל.

הָרַעִים, אָבֵל 'וְנִאֲוָה אָנִי' בַּנְּקֻדוֹת
טוֹבוֹת שֶׁל הַמְצוֹת וּמַעֲשֵׂים טוֹבִים
הַנִּמְצָאִים בִּי עֲדִין, כֵּמו שֶׁפִּרְשׁ רַש"י
שֵׁם: 'שְׁחוּרָה אָנִי - בְּמַעֲשֵׂי, וְנִאֲוָה
אָנִי - בְּמַעֲשֵׂי אָבוֹתֵי'. וְאִךְ בְּמַעֲשֵׂי יֵשׁ
מֵהֶם נֵאִים, אִם יֵשׁ בִּי עוֹן הָעֶגְלֵ יֵשׁ
בִּי כִּנְגֻדוֹ זְכוֹת קִבְּלַת הַתּוֹרָה, הֵינּוּ
כַּנ"ל. כִּי זֶהוּ הַדְרָךְ הַקִּדְשׁ שֶׁל
'אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדֵי' שֶׁגִּלָּה
אֲדַמּוּר ז"ל. אָבֵל זֶה הַדְרָךְ הַקִּדְשׁ
עֶקֶר הָאֲרֶתוֹ נִמְשָׁךְ עַל-יָדֵי קִדְשֵׁת
שַׁבָּת, שֶׁהוּא בַּחֲנִינֵת קִדְשֵׁת הַצְדִּיק
הָאֲמַתִּי כַּנ"ל.

וְזֶה שְׂאִיתָא בַּמְדְּרָשׁ עַל פְּסוּק זֶה:
"שְׁחוּרָה אָנִי - בְּמַעֲשֵׂי, וְנִאֲוָה
אָנִי - בְּמַעֲשֵׂי אָבוֹתֵי, שְׁחוּרָה אָנִי - כָּל
יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, וְנִאֲוָה אָנִי - בְּשַׁבָּת".
וְעוֹד חוֹשֵׁב שֵׁם בַּמְדְּרָשׁ הַרְבֵּה:
"שְׁחוּרָה אָנִי - בְּמַצְרִים, וְנִאֲוָה אָנִי -
בְּמַצְרִים: 'שְׁחוּרָה אָנִי' בְּמַצְרִים -
וַיִּמְרוּ בִּי וְכו' (יחזקאל כ, ח), 'וְנִאֲוָה אָנִי'
בְּמַצְרִים - בְּדַם הַפֶּסַח וּבְדַם מִילָה,
דְּכָתִיב (שם טו, י) "וְאָעֵבֵר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ
מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמֶּיךָ וְאֶמַר לְךָ בְּדַמֶּיךָ
חַיִּי" - זֶה דַם פֶּסַח, "וְאֶמַר לְךָ" וְכו' -
זֶה דַם הַמִּילָה. 'שְׁחוּרָה אָנִי' בִּיָּם -
שְׁנֵאמַר (תהלים קו, ז): "וַיִּמְרוּ עַל יָם
וְכו'", 'וְנִאֲוָה אָנִי' בִּיָּם - שְׁנֵאמַר (שמות
טו, ב): "זֶה אֵלֵי וְאֶנְוָהוּ" וְכו'. וְכֵן
חוֹשֵׁב שֵׁם הַרְבֵּה, שֶׁבְּכָל מְקוֹם
שֶׁקִּלְקְלוּ הַרְבֵּה, שֵׁם דִּיקָא זְכוּ גַם כֵּן
לְטוֹב הַרְבֵּה. וְכָל זֶה הוּא בַּחֲנִינֵת דְרָךְ
הַקִּדְשׁ הַנ"ל שֶׁל 'אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי
בְּעוֹדֵי' כַּנ"ל.

ותחום הקדשה, ואין יוצאין לחוץ חס ושלום, שזהו בחינת תחום שבת, כי שבת כלליות קדשת ישראל כנ"ל.

כי הדרך של 'אזמרה' וכו' הוא בחינת 'אלף', בבחינת (שיר השירים ח, יב) "האלף לך שלמה", שהוא בחינת שבת מלך שהשלום שלו שאז מאירין האלף אורות שמחזירין לישראל בתוספות שבת כידוע בכונות, שכל זה האור נמשך על ידי הדרך הקדש של 'אזמרה' הנ"ל, דהינו על-ידי הצדיק שדן את הכל לכף זכות, ומוצא נקודות טובות בכל אחד מישראל אפילו בהגרועים מאד וכו', ומכניס זה הדרך בישראל שכל אחד ימצא בעצמו ובחבריו נקודות טובות וכו' כנ"ל, כדי שעל-ידי זה יפנסו הכל בכף זכות ויחזרו לה' יתברך כנ"ל, שכל זה הוא מלאכת המשכן כנ"ל, כי זה הצדיק בונה משכן שמשם מקבלין התינוקות הכל פיהם שאין בו חטא, שזהו בחינת אלף זעירא ד'ויקרא', כמבאר בהתורה 'אזמרה' הנ"ל במקומו, עין שם.

ולמוד זכות הזה הוא בבחינת "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו" וכו' (איוב לג, כג), דהינו אפילו אם אין מוצאין בו כי אם זכות אחד מני אלף, ואפילו אם יש באותו המצוה והזכות עצמו רבו פסלת, ואין בו כי אם איזה נקדה טובות אחד מאלף באותו זכות עצמו.

ועתה מקשר ומחבר כל דברי המדרש הנ"ל יפה יפה, עין שם היטב ותראה ותבין עתה שכלו מדבר מענין הדרך הקדש הנ"ל של 'אזמרה' לאלהי בעודי', שהיא בחינת 'שחורה אני ונאווה' וכנ"ל. וזהו בחינת מה שכתוב שם: 'שחורה אני' - במדבר וכו', ונאווה אני' - במדבר בהקמת המשכן, כי המשכן נבנה מכל הנקודות טובות שנמצא בכל אחד מישראל (ועין כל זה בדברינו בהלכות השקמת הבקר הלכה א, עין שם):

ה וכן הדרך הקדש שגלה על פסוק: "ואיה השה לעלה", עין שם היטב ושים לבך היטב להבין הדברים, בפרט להבינם למעשה, להכניס בלבך העצות הדקות העמקות האמתיות, לקימם בתמימות ובפשיטות. ועקר זה הדרך נמשך גם כן רק על-ידי קדשת שבת קדש וקדשת הצדיק האמת, שהם בחינה אחת כנ"ל.

ו וזהו בחינת 'תחום שבת אלפים אמה' (עירובין נא). 'אלפים אמה' זה בחינת שני אלפין, שהם בחינת שני שכליות, בחינת אלפים שנה שקדמה תורה לעולם, הינו בחינת שתי הדרוכים הקדושים הנ"ל, שהם בחינת 'אזמרה לאלהי בעודי', ואיה השה לעלה', שהם בחינת שני אלפין, שני שכליות קדושים אמתיים, שהם הם תחום שבת, שהוא גבול הקדשה, שעל ידם נשארין כל ימי חייו בגבול

שפּיכות דמים, כּמו שָׁמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (תּחנּוּמָא כּי שְׂמַא ט), אָף-עַל-פּי-כֵן הוּא מוֹסֵר נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם, עַד שְׂמוּצָא בְּהֵם זְכוּת וּמַחְזִירָם לַה' יִתְבַּרְךָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִבְּנָה הַמְשָׁכָן כִּנ"ל, וְאִז קוֹרְאוֹ מֵהַמְשָׁכָן בְּבַחֲיִנַת אֶלְף זַעִירָא דִּי־יִקְרָא. לְרַמּוּ לוֹ שִׁילָךְ בְּדַרְךָ זֶה, שְׂאִפִּילוּ כְּשִׂיִּשְׂרָאֵל חוּטְאִים מְאֹד חַס וְשְׁלוֹם, אָף-עַל-פּי-כֵן יִרְאֶה לְמִצָּא בְּהֵם זְכוּת אִפִּילוּ אֶחָד מִנֵּי אֶלְף, שְׂזֵהוּ בַחֲיִנַת אֶלְף זַעִירָא דִּי־יִקְרָא שְׂנִקְטְנָה הָאֶלְף מַחֲמַת שְׂנַטְלוּ מִמֶּנּוּ הָאֶלְף אֹרוֹת בְּעוֹן יִשְׂרָאֵל. וְהִרְאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְמִשָּׁה שְׂמִשֵּׁם דִּיקָא, מִבַּחֲיִנַת הָאֶלְף זַעִירָא, הֵינּוּ מִבַּחֲיִנַת הַזְּכוּת וְהַטּוֹב אֶחָד מִנֵּי אֶלְף שְׂמִצָּא בִישְׂרָאֵל וְהַכְּנִיסֵם לְכַף זְכוּת, שֵׁם דִּיקָא הוּא קוֹרָא אוֹתוֹ מֵהַמְשָׁכָן,

פּי זֶה עֵקֶר בַּחֲיִנַת מְלֹאכֶת הַמְשָׁכָן כִּנ"ל. וְעֵקֶר הָעֲבוּדָה וְהַמְּלֹאכָה הַנִּפְלְאָה הַזֹּאת, שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת מְלֹאכֶת הַמְשָׁכָן, עֵקֶרוֹ נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, כִּי כָּל קִדְשַׁת מְלֹאכֶת הַמְשָׁכָן נִמְשָׁךְ מִשַּׁבָּת, כְּמוֹ שְׂמִבְּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (בַּהַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית" סִימָן סו בְּלִקוּטֵי תַנּוּגָא), הֵינּוּ כִּי בַשַּׁבָּת מַחְזִירִין לְמִשָּׁה הָאֶלְף אֹרוֹת שְׁלֵהֶם שֶׁהֵם הַכְּתָרִים וְכוּ', שְׁכַל זֶה הוּא תּוֹסֵפוֹת שַׁבָּת כִּנ"ל, הֵינּוּ עַל-פּי דְּבַרֵּינוּ הַנ"ל, שְׂעֵקֶר דְּרָךְ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל 'אֲזַמְרָה' הַנ"ל מֵאִיר בַּשַּׁבָּת קִדְשׁ כִּנ"ל, וְאִז חוּזְרִים כָּל הָאֶלְף אֹרוֹת לְהַצְדִּיק, בַּחֲיִנַת מִשָּׁה, וְהוּא מַחְזִיר לָהֶם הָאֶלְף אֹרוֹת שְׁלֵהֶם וְכוּ', שְׁכַל

וְכִמוֹ שְׂדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שַׁבַּת לב). 'אִפִּילוּ אִם בְּאוֹתוֹ הַמְּלֹאךְ עֲצֵמוֹ תִּשְׁעַ מֵאוֹת תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה חֻלְקִים לַחֻבָּה וְאֶחָד לְזְכוּת, נִצּוֹל גַּם כֵּן, הֵינּוּ כִּנ"ל. שְׁגַם הַמְּצוּהָ וְהַזְּכוּת שְׂמוּצָאִין בְּעֲצֵמוֹ אוֹ בַּחֲבֵרוֹ אִפִּילוּ אִם הוּא רַק אֶחָד מֵאֶלְף וְגַם אוֹתוֹ הַזְּכוּת בְּעֲצֵמוֹ מְלֹא פְּסֻלַת וּפְגִיּוֹת וְכוּ', וְאִין בּוֹ כִּי אִם חֵלֶק אֶחָד מֵאֶלְף אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה, עַל-יְדֵי-זֶה גַּם כֵּן יוֹצֵאִין מִכַּף חוּבָה וְנִכְנָסִין לְכַף זְכוּת וְחוּזְרִין אֵלָיו יִתְבַּרְךָ וְאִז נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְזְכוּת, וְזוֹכִין לְאֶלְף אֹרוֹת הַנ"ל, שֶׁהֵם בַּחֲיִנַת תּוֹסֵפוֹת שַׁבָּת, כְּמוֹבָא בְּכּוֹנּוֹת 'יִשְׁמַח מִשָּׁה'. וְזֵהוּ בְּעֲצֵמוֹ בַּחֲיִנַת אֶלְף זַעִירָא דִּי־יִקְרָא, כְּשִׁקְרָאוֹ לְמִשָּׁה אַחֵר הַקְּמַת הַמְשָׁכָן, כִּי מְבָאֵר שֵׁם בְּכּוֹנּוֹת שְׂעַל-יְדֵי חֲטָא הָעֵגֶל נִלְקַחוּ מִמִּשָּׁה אֶלְף אֹרוֹת וְכוּ', וְזֵה סוּד אֶלְף זַעִירָא דִּי־יִקְרָא, וְשַׁבָּת חוּזֵר וּמְקַבְּלֵם בְּסוּד תּוֹסֵפוֹת שַׁבָּת וְאִז מַחְזִיר לִישְׂרָאֵל הַכְּתָרִים שְׁלֵהֶם, שֶׁהֵם הָעֲדִיִּים שֶׁהֵתְנַצְּלוּ מֵהֶם, וּמִשָּׁה קִבְּלֵם תְּחִלָּה לְהַשְׁלִים חֲסֵרוֹנוֹ, וְעַכְשָׁו חוּזֵר וְנוֹתֵנֵם לִישְׂרָאֵל בְּעֵין יָפָה. וּמֵאלוֹ הַכְּתָרִים יוֹרְשִׁים יִשְׂרָאֵל תּוֹסֵפוֹת שַׁבָּת בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת, עֵין שֵׁם.

וְכָל זֶה עַל-פּי הַנ"ל, כִּי מִשָּׁה שֶׁהוּא הַצְדִּיק הָאֲמֵת, עַל-יְדֵי הַזְּכוּת שְׂמִלְמַד עַל יִשְׂרָאֵל וּמוּצָא בְּהֵם נִקְדוֹת טוֹבוֹת אִפִּילוּ אִם הֵם חוּטְאִים מְאֹד כְּמוֹ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, רַחֲמֵנָא לְצַלֵּן, שְׂכוֹלֵל עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת

וְאֶזְמְרָהּ וְכוּ', נְבוֹא לְבָאָר עַל פִּיהֶם מֵאִמֵּר רַבּוּתֵינוּ וְז"ל בְּשֶׁבֶת דָּף עֹז: בְּהֶאֱגֵדָה הַפְּלִיאָה מְאֹד, וְהוּא מֵה שֶׁשָּׂאֵל רַב זִירָא לְרַב יְהוּדָא וְכוּ', וְאִי בְּעֵי מְנַה כָּל חֲלָלִי דְעֵלְמָא הָוֵה אִמֵּר לֵה' וְכוּ'. וּכְבָר זְכִינוּ שְׁגֵלָה לְנוּ אֲדַמּוּ"ר כְּמָה שְׁאֵלוֹת מֵהֶם. וְגַם אִמֵּר לִי שֶׁהֲרַבָּה מִדְּבָרֵי הָאֲגֵדָה הַנִּזְכָּר לִי שֶׁהֲרַבָּה לְהַתּוֹרָה 'אִיֵּה' הַנִּזְכָּר וְלִשְׂאֵר תּוֹרוֹת שְׁגֵלָה אֲזוּ בַּעַת הַהִיא, כְּנִדְפֵס שֵׁם בְּמִקּוֹמוֹ בְּסִימָן יב אֶצֶל הַתּוֹרָה 'אִיֵּה' הַנִּזְכָּר, עֵינֵי שֵׁם.

עֵתָה שְׁלַח ה' בְּלִבִּי לְבָאָר שְׁתִּי
שְׁאֵלוֹת עַל-פִּי שְׁתִּי תּוֹרוֹת
הַנִּזְכָּר.

וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא:

'מֵאִי טַעְמָא קָרְנָא דְקַמְצָא רְכִיכָא?
מִשּׁוּם דְּדִירֵי בְּחֻלְפֵי, וְאִי קִשְׂיָא
- נְדִיא וּמִתְעוּרָא.'

וּפְרִשׁ רַש"י: קַמְצָא. אַרְבָּה: חֲלָפֵי.
עֲרָבָה: וְאִי קִשְׂיָא נְדִיא
וּמִתְעוּרָא. וְאִם הִיתָה קִשְׂיָא תְּנוּד
וְתַעֲקָר כְּשֶׁתִּכְּה בְּעֵצִים: וּמִתְעוּרָא.
וְיִסְתְּמוּ עֵינֵיהָ וְכוּ'.

פִּי כָּבָר מְבָאָר בְּסוּף סִימָן יב הַנִּזְכָּר,
שְׁבַחֲיִנָת 'אִיֵּה' הַנִּזְכָּר, שֶׁהוּא
מֵאִמֵּר סְתוּם - בְּרֵאשִׁית, שֶׁמִּשֵּׁם דִּיקָא
מְקַבְּלִין חַיּוֹת מְקוֹמוֹת הָרְחוּקִים מְאֹד
מִגְדֵּל הַהֵעֲלָמָה וְהַהִסְתָּרָה, זֶהוּ בְּחִינַת
סוּד חֲלָל הַפְּנוּי שֶׁמִּשֵּׁם צְמֻצָם כְּבִיכּוֹל
אֵלֵהוּ וְיִתְבָּרֵךְ וְכוּ', וְעַל-כֵּן אִי אֶפְשָׁר

שְׂדוֹת וּכְרָמִים', זֶה בְּחִינַת הַלְמוּד
הַקָּדוֹשׁ שֶׁל 'אֶזְמְרָהּ הַנִּזְכָּר, שֶׁהוּא גַם
כֵּן בְּחִינַת אֶלֶף כַּנִּזְכָּר, שֶׁהוּא בְּחִינַת
'אֶלֶף אֵמָה שֶׁל שְׂדוֹת וּכְרָמִים', כִּי
כְּשֶׁמוֹצְאִים הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת בְּיִשְׂרָאֵל
וּמִחֲזִירִים אוֹתָם לֵה' יִתְבָּרֵךְ
עַל-יְדֵי-זֶה, מִזֶּה זּוֹרְעִים שְׂדוֹת
וְנוֹטְעִים כְּרָמִים, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים קו, לו)
"וַיִּזְרְעוּ שְׂדוֹת וַיִּטְעוּ כְּרָמִים וַיַּעֲשׂוּ
פְרֵי תְבוּאָה", כִּי הַטּוֹב שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל
שֶׁמְגַלִּין הַצְּדִיקִים עוֹשִׂים פְּרוֹת בְּשֶׂדֶה
הַעֲלִיזוֹנָה, שֶׁשֵּׁם כָּל עֲבוֹדָתָהּ לְזִרְעָה
וְלִנְטָעָה, כִּידוּעַ וּמוֹכֵן בְּדַבְּרֵיו ז"ל.

וְעַל-כֵּן אוֹמְרִים מְזִמּוֹר הִזֶּה בְּכִנִּיסַת
שֶׁבֶת, שֶׁהוּא מְזִמּוֹר 'הוֹדוּ'
שְׁמִדְבָר מִכָּל מִינֵי צְרוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם
צְרוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁסּוֹבְלִים בְּכָל יְמֵי הַחַל,
שֶׁהֵם בְּחִינַת "תַּעֲנוּ בַּמִּדְבָּר וְכוּ' וַיִּזְעַקוּ
אֶל ה'" וְכוּ'. וְכֵן "יִשְׁבִּי חֲשׂוֹן וְצִלְמוֹת
וְכוּ', וַיִּזְעַקוּ וְכוּ', יוֹדוּ לֵה' חֲסִדוֹ
וְנִפְלְאוֹתָיו" וְכוּ'. שֶׁכָּל הַנִּסִּים
וְהַנִּפְלְאוֹת הָאֵלֶּה שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה
עִמָּנוּ לְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רַע וְלִשְׂאֵר עַל
עַמְדָנוּ, הַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּכַח הַצְּדִיקִים
הָאֱמִתִּיִּים, שֶׁהֵם מְחֻזְקִים אוֹתָנוּ
עַל-פִּי הַדְּרָכִים הַקָּדוּשִׁים הַנִּזְכָּר,
שֶׁעַקְרָם נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי קְדוּשַׁת תּוֹסְפוֹת
שֶׁבֶת כַּנִּזְכָּר, עַל-כֵּן אוֹמְרִים זֹאת
בְּכִנִּיסַת שֶׁבֶת, וּמְסִימִים: "יִשֵּׁם מִדְּבָר
לְאֵגֶם מִיִּם" וְכַנִּזְכָּר, "וַיִּזְרְעוּ שְׂדוֹת
וַיִּטְעוּ כְּרָמִים", הֵינּוּ כַּנִּזְכָּר:

ח וְאֵגֶב דְּאֵתִינָן לְהִכָּא לְעֶסֶק בְּעֵינָן
הַשְּׁתִּי תּוֹרוֹת הַנִּזְכָּר שֶׁהֵם 'אִיֵּה'

בשלמות כי אם כשִׁמְנִסִּין אותו בבחינה זאת שנופל למקומות כאלו. וכשמחזק את עצמו על-פי הדרך של 'איה' הנ"ל, אז יזכה שתהיה הירידה תכלית העליה וכו' כנ"ל, אבל צריך להיות חזק מאד מאד בדעתו. ועקר ההתחזקות הוא שידע חסרון דעת האנושי שבאמת אין לנו שום שכל כלל, כמו שכתוב (משלי ל, ב): "כי בער אנכי מאיש" וכו', ואנו מחייבים להשליך ולבטל שכלנו לגמרי רק להאמין בדברי הצדיקי אמת, שבאמת יש חיות אלהות בכל המקומות הרחוקים מאד מאד, אפילו במקומות המטנפים וכו' שנאמר עליהם (ישעיה מב, ח): "וכבודי לא אחר לא אתן". רק שאי אפשר בשום שכל אנושי למצא שם כבוד אלהותו יתברך, מאחר ששם פנוי מאלהותו יתברך בבחינת 'וכבודי לא אחר לא אתן', רק צריכים שם לחפש ולבקש 'איה מקום כבודו' וכו' וכנ"ל. ורק על-ידי-זה יעלה בתכלית העליה וכו':

ט וזהו בחינת 'מאי טעמא קרנא דקמצא רכיכא'. 'קמצא' הוא בחינת סוד חלל הפנוי, שהוא 'כההוא קמצא דלבושה מנה ובה' כנ"ל. 'קרנא' זה בחינת חיות אלהות הנמשך לשם בהעלם גדול, כי קרן מרמו על התחזקות של החיה או האדם, כי עקר חזק השור והחיות הוא בקרנות שלהם. ועל-כן גם

לתרץ הקשיות והחקירות הבאים משם, כמבאר כל זה היטב בהתורה "בא אל פרעה" בלקוטי א בסימן סד, עין שם היטב. ואיתא שם שחיות החלל הפנוי שבאמת נעלם שם אלהותו יתברך, ואף-על-פי-כן הוא בבחינת פנוי מכל, שנראה לפי דעת אנושי כשני הפכים, אך באמת שניהם אמת, אך אי אפשר להבין זאת עתה בשכל אנושי ועל-כן כל הקשיות הבאים משם אסור לכנס בהם לישבם ולתרצם, כי עליהם נאמר (משלי ב, ט): "כל באיה לא ישובון", רק להתחזק באמונה לבד. ומבאר שם, שחלל הפנוי הוא בבחינת ארבה שהוא קמצא, כי הוא 'כההוא קמצא דלבושה מנה ובה' (בראשית רבה כא, ה), עין שם. ובאמת גם ענין בחינת 'איה' הנ"ל, הוא גם כן בחינת ההעלמה של חלל הפנוי כנ"ל.

ועל-כן מי שנופל חס ושלום למקומות הרחוקים האלו הבאים משם, עקר עצתו שיחפש ויבקש את ה' יתברך גם משם, כי באמת לאמתו גם שם נעלם ה' יתברך, אך אי אפשר למצאו בשום שכל וסברא, כי אם על-ידי הבקשה והחפוש 'איה' וכו' וכנ"ל. והבן הדברים היטב לעצה להתחזק בכל מקום שהוא בכל מה שיעבר עליך כל ימי חייך, כי אינך יודע מה יעבר עליך. ומי שרוצים להכניסו בדרכי הקדשה באמת, אי אפשר לו לכנס

על-ידי-זה, על-ידי בחינת 'רכיכא',
 שהוא בחינת "הרפו ודעו כי אנכי
 ה'" (תהלים מו, יא) וכו'. ועל זה אמרו
 רבותינו ז"ל (תענית כ:): 'לעולם יהא
 אדם רך כקנה ואל יהיה קשה כארוז.
 כי קנה אפילו כל הרוחות שבעולם
 אין יכולין להזיזו ממקומו, כי הוא רך
 ונכפף בפני כל ואף-על-פי-כן הוא
 אמיץ וחזק מאד בשרשו, ואין יכולין
 הרוחות לעקרו ממקומו חס ושלום,
 מה שאין כן אם היה 'קשה כארוז'
 וכו', הינו כי במקומות כאלו, שהם
 בחינת חלל הפנוי, שם אסור לכנס
 בקשיות ותרוצים כלל, בבחינת (תהלים
 צה, ח) "אל תקשו לבבכם", כי עקר
 ההתחזקות הוא דיקא על-ידי שהוא
 'רך כקנה', שעל כל השאלות
 והקשיות והבלבולים שמבלבלין
 אותו, הן המונעים והחולקים
 והמתנגדים מבני אדם, הן רבוי
 הבלבולים שבמח, על כלם לא ישיב
 דבר בבחינת (שם לח, טו) "ואהי כאיש
 אשר לא שומע ואין בפיו תוכחות",
 כי הקשיות והבלבולים הבאים משם
 אי אפשר לישיבם כנ"ל.
 ואף-על-פי-כן הוא חזק באמונה מאד
 כקנה הרך הנשרש במים שאף-על-פי
 שנראה כנכפף בפני הרוחות,
 אף-על-פי-כן הוא חזק בשרשו מאד,
 כמו כן צריך האדם שיהיה חזק
 באמונתו כפי שקבלנו מאבותינו
 ורבותינו, ולא ישמע לשום קשיא
 ובלבול כלל הבאים ממקומות כאלו,
 ולא ישיב עליהם כלל כאלו אין בפיו

התחזקות האדם מכנה בשם קרנות,
 כמו שכתוב (דברים לג, י): "קרני ראם
 קרניו" וכו'. וכמו שכתוב (תהלים עה, יא):
 "וכל קרני רשעים אגדע תרוממה
 קרנות צדיק", שפרשו שמגדע
 התחזקות הרשעים וירומם התחזקות
 הצדיק. וכתוב (עמוס ו, יג): "הלא
 בחזקנו לקחנו לנו קרנים". וכן הרבה
 במקרא. וזה בחינת (תהלים קמח, יד)
 "וירם קרן לעמו" וכו' "וירם קרן
 משיחו" (שמואל א ב, י). ועקר התחזקות
 של כל הברואים הוא כפי חיות
 אלהות הנמשך להם דרך הקדשה או
 דרך הסטרא אחרא, ורחמנא לצלן, כי
 הארת חיות אלהותו יתברך מכנה גם
 כן בשם קרן, כמו שכתוב (חבקוק ג, ד):
 "קרנים מידו לו". וזה בחינת (שמות לד,
 טז) "כי קרן עור פניו".

ושאל: 'מאי טעמא קרנא דקמצא
 רכיכא', שחיות והתחזקות
 של בחינת חלל הפנוי הוא בבחינת
 'רכיכא', כי אין רואים שם שום אור,
 והוא דק מן הדק, והוא נדחה ונתעלם
 בפני כל הנכנס לשם, כדרך דבר הרך
 שהוא נדחה בפני כל. והשיב: 'משום
 דירי בחלפי', פרש רש"י: 'ערבה'.
 זה בחינת כל הרחוקים מהקדשה
 מאד, שהם בחינת 'ערבי נחל' שאין
 בהם לא טעם ולא ריח, שלהם נמשלו
 פושעי ישראל, כמו שאמרו רבותינו
 ז"ל (ויקרא רבה ל, יב). 'ואי קשיא וכו',
 הינו שהשיב, שאדרבא, במקומות
 כאלו עקר ההתחזקות הוא דיקא

חֶזֶק בְּשָׂרָשׁ גְּדִילְתּוֹ וְשָׂרְשׁוֹ לְהַתְחַזֵּק
בְּאִמּוֹנָה שְׁלֵמָה, וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ אֶת
ה' יִתְבַּרְךְ שֵׁם גַּם כֵּן בְּבַחֲיִינַת 'אִיָּה'
הַנ"ל. וְאֵז דִּיקָא יִזְכֶּה לְתַכְלִית הַעֲלִיָּה
כַּנ"ל:

י וְזֶה סוּד מַה שְּׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ו"ל (זהר
בְּרֵאשִׁית ל:ה): 'נְטִיעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת
כְּקִרְנֵי חֲגָבִים', הֵינּוּ בַחֲיִינַת 'קִרְנָא
דְּקִמְצָא' הַנ"ל, וְהֵבֵן הַיֵּטֵב. כִּי
אָף-עַל-פִּי שֶׁהֵם אֲמָרוּ לְעִנְיַן הַמְּשַׁכֵּת
הָאוֹר שֶׁל תַּחֲלַת הָאֲצִילוֹת שֶׁהַתְּחִיל
בְּדָקוֹת בְּבַחֲיִינַת 'קִרְנֵי חֲגָבִים', וְאִנְחָנוּ
מְדַבְּרִים בְּעִנְיַן חֲלָל הַפְּנוּי שֶׁמִּשָּׁם
צִמְצָם הָאוֹר, כְּבִיכּוֹל, אָף-עַל-פִּי-כֵן
הַכֹּל אֶחָד, כִּי גַם הָאוֹר וְהַחַיּוֹת
הַנּוֹעֲלִים בְּחֲלָל הַפְּנוּי בְּדָקוֹת וּבְהַעֲלִים
נִפְלָא כַּנ"ל, נִמְשָׁךְ בְּשָׂרְשׁוֹ מִסוּד
תַּחֲלַת הָאֲצִילוֹת, שֶׁהוּא בְּבַחֲיִינַת
'כְּקִרְנֵי חֲגָבִים' כַּנ"ל. וְאִין לְהֶאֱרִיךְ
בְּזֶה, כִּי (מְשַׁלֵּי כה, ב) "כְּבוֹד אֱלֹהִים
הִסְתַּר דְּבָר", גַּם 'חִילְפִי' לְשׁוֹן חֲלָף
הִלָּךְ, כִּי מִשָּׁם חֲלָף וְהִלָּךְ, כְּבִיכּוֹל, כִּי
פָּנָה אֱלֹהוֹתוֹ מִשָּׁם כַּנ"ל, אֲבָל בְּאִמַּת
גַּם שֵׁם נִעְלָם ה' יִתְבַּרְךְ כַּנ"ל, אֲבָל
הוּא רַק בְּבַחֲיִינַת 'קִרְנָא דְּקִמְצָא
רְכִיכָא' וְכַנ"ל. וּבְעִנְיַן זֶה שֶׁל בַּחֲיִינַת
'רְכִיכָא' יֵשׁ הִרְבֵּה לְדַבֵּר, אֲבָל אֵי
אֲפָשֶׁר לְבָאֵר בְּכַתֵּב. וְהַמְשַׁכֵּיל הַחֹפֵץ
בְּאִמַּת יֵבִין מִדַּעְתּוֹ מַעַט אֵיךְ צְרִיכִים
לְהִיּוֹת 'רַךְ כְּקִנְיָה' וְאָף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה
חֶזֶק בְּשָׂרְשׁוֹ מְאֹד, אֲדַרְבָּא, עַל-יְדֵי
הִרְכּוּת, עַל-יְדֵי-זֶה עֶקֶר חֶזֶקוֹ וְתַקְפּוֹ
לְנֻצַח:

מַעֲנָה, עַד שְׁנִדְמָה לָהֶם כְּאֵלוֹ הוּא
נִכְפָּף בְּפִנְיָהֶם חֵס וְשְׁלוֹם, וּבְאִמַּת זֶהוּ
עֶקֶר הַתְּחִיזְקוֹתוֹ, בְּבַחֲיִינַת 'רַךְ כְּקִנְיָה'
כַּנ"ל.

וְעַל-כֵּן דוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא בַחֲיִינַת
מְשִׁיחַ שְׁעָקֵר הַתְּקוּן עַל יְדוֹ,
וְעָקֵר הַתְּקוּן הוּא לְתַקֵּן מְקוּמוֹת
הַרְחוּקִים מְאֹד הַנ"ל לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם
כָּל הַנּוֹפְלִים לְשָׁם, רַחֲמָנָא לְצַלָּן,
עַל-כֵּן בְּעַת שְׁנַמְשַׁח דוֹד נֶאֱמַר
(שְׁמוּאֵל-ב ג, ט): "וְאֵנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמְשׁוּחַ
מֶלֶךְ". הֵינּוּ בַחֲיִינַת 'רַךְ כְּקִנְיָה' הַנ"ל,
שְׂזֵאת הַבַּחֲיָנָה בְּשְׁלֵמוֹת אֵין מִי
שְׂיִזְכֶּה כְּמוֹ מְשִׁיחַ שְׂיִכְבֹּשׁ כָּל הָעוֹלָם
וְיִתְקַנּוּ עַל-יְדֵי בַחֲיָנָה זֹאת. וְזֶהוּ
בַחֲיִינַת מַה שְּׁכָתוּב בִּיּוֹסֵף הַצַּדִּיק
(בְּרֵאשִׁית מֵא, מג): "וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם".
שֶׁהוּא בַחֲיִינַת אֲב-רַךְ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ז, א).
הֵינּוּ אָף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אָב בְּחֻכְמָה,
אָף-עַל-פִּי-כֵן הוּא בְּבַחֲיִינַת רַךְ, בַּחֲיִינַת
'רַךְ כְּקִנְיָה' הַנ"ל, כִּי גַם יוֹסֵף הוּא
בַחֲיִינַת מְשִׁיחַ, בַּחֲיִינַת מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף
וְכַנ"ל.

וְזֶהוּ: 'וְאֵי קִשְׂיָא נְדִיא וּמַתְעוּרָא'.
שֵׁשׁ בְּמִקּוּמוֹת כְּאֵלוֹ שְׁנַעֲלִים
הָאוֹר מְאֹד אִם יִהְיֶה קֶשֶׁה לוֹ וַיִּכְנַס
בְּקִשְׁיוֹת וְתוֹרֻצִים, 'מַתְעוּרָא' -
שְׂיִסְתַּמּוּ עֵינָיו כְּעוֹר וַיִּשְׂאֵר בַּחֲשָׁךְ
לְגַמְרִי, כִּי אֵי אֲפָשֶׁר לִישֵׁב הַקִּשְׁיוֹת
וְהַבְּלוּלִים הַבָּאִים מִשָּׁם, עַל-כֵּן
צְרִיכִין שֵׁם לְהִיּוֹת רַךְ, בְּבַחֲיִינַת 'רַךְ
כְּקִנְיָה' לְבַלִּי לְהַשִּׁיב דְּבָר, רַק לְהִיּוֹת

ליקוטי הלכות

הקדמותיו הקדושים והנוראים מאד. כי ענין הדרך והעצה הקדושה הנ"ל של 'אזמרה לאלהי בעודי', זהו בחינת התעוררות השנה, כי כשאדם מנח בדעתו בקטנות ושלמות, עד שאינו יכול להתפלל ולשוב לה' יתברך על-ידי-זה, זהו בחינת שנה וצריך להתעורר משנתו על-ידי העצה הנ"ל של 'אזמרה וכו' כנ"ל, דהיינו שיבקש ויחפש עד שימצא בעצמו איזה נקודת טובות בבחינת (תהלים לו, י) "ועוד מעט ואין רשע" וכו', ועל-ידי-זה יחיה את עצמו ויתעורר משנתו ונפילתו, בבחינת (שם ג, ו) "אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני" וכו', בבחינת (שם קלט, יח) "הקיצותי ועודי עמך". וזה בחינת (שם נו, ט) "עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר", כי הנקדה טובה שבכל אחד הוא בבחינת שחר, בחינת (שיר השירים א, ה) "שחורה אני ונאווה" וכו', כמו שפרש רש"י שם. וזה בחינת 'שחורה אני' - במעשי, ונאווה אני' - בהקמת המשכן, כי הנקודות טובות שמחפשים ומוצאים זה בחינת הקמת המשכן שנבנה מכל הנקודות טובות שבישראל, כמוכא מזה לעיל. ועין כל זה בדברינו בהלכות השקמת הבקר, שם מבאר הענין היטב איך כל זה הוא בחינת התעוררות השנה, בחינת קימת חצות וכו' וכנ"ל.

וזהו: 'מאי טעמא תימרא דתרנגולא מידלא לעלא, תרנגול - זה

יא עתה נבוא לבאר בישועתו הנוראה עוד שאלה אחת מהאגדה הנ"ל, והיא: 'מאי טעמא האי תימרא דתרנגולא מידלא לעלא? דירי אדפא, ואי עיל קוטר א מתעורא'.

רש"י: תימרא דתרנגולא מידלא לעלא. ריס של עין התחתון כשעוצם עיניו עולה למעלה מן העליון וכו': משום דדיר אדפא. שעולה בלילות על הקרשים והקורות וכו':

זה יתבאר על-פי התורה 'אזמרה' הנ"ל, ועל-פי מה שמבאר בלקוטי תנינא בסיומן יז המתחיל: 'צריך לזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת' וכו'. ובסוף איתא שם: 'דרך ה' יתברך להביט על הטובות שעושין. ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב אינו מסתכל על זה, כמו שקתוב (במדבר כג, כא): "לא הביט און ביעקב" וכו'. מפל שכן שהאדם מחיב להביט רק על הטוב. ולזה טובה שיש טבע והשגחה וכו', עין שם.

וכבר גלה הוא ז"ל בעצמו, שענין זה יש לו שיכות לשאלה זאת של 'מאי טעמא תימרא דתרנגולא מידלא לעלא', כנדפס כבר אצל סימן יב הנ"ל, אף לא זכינו שיבאר לנו בפרוש. וחסדי ה' לא תמנו, ובענייתנו עזרנו ה' יתברך ברחמיו העצומים לבאר קצת השאלה על-פי

קורא קול אחר קול עד אור היום, שהם שבעה קולות וכלם הם בחינת התעוררות השנה:

יב וזה בחינת 'בשעה שבא הקדוש-ברוך-הוא אצל

הצדיקים בגן-עדן מזלפין כל אילני גן-עדן בשמים'. זהו בחינת מה שבחצות לילה נתעוררים חסדים גדולים על ישראל, ואז הקדוש-ברוך-הוא בא אצל הצדיקים ללמד זכות על ישראל, על-ידי שמחפשין ומוצאין בכל אחד נקודת טובות, שזה בחינת (שיר השירים ד, טז)

"עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמי". שהקדוש-ברוך-הוא מצוה לארבע רוחות העולם שפיחו וינשבו בגן-עדן הנטוע ממצות ומעשים טובים של ישראל, כי כל אחד כפי מעשיו הטובים ותורתו ומצותיו, כמו כן הוא נוטע עשבים ואילנות קדושים בגן-עדן, ואחר כך הוא מתענג בחלקו בגן-עדן בעת

קבול שכרו, שזהו בחינת (בראשית ב, טו) "לעבדה ולשמרה" הנאמר על האדם, שדרשו רבותינו ז"ל (זהר בראשית כו):

'לעבדה' - בפקודין דעשה, ו'לשמרה' - בפקודין דלא תעשה, הינו כנ"ל, שכמו שהאדם עובד את ה' יתברך במצות עשה ושומר את עצמו מלא תעשה, כמו כן הוא עובד ושומר את הגן-עדן וכנ"ל.

ועל-כן מצוה ה' יתברך לרוחות צפון ודרום שיתעוררו

בחינת התעוררות השנה, כי תרנגול ממנה על זה לעורר בני אדם מהשנה בחצות לילה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (זהר בראשית כג: וחי ריח), וכמו שכתוב (איוב לח, לו): "מי נתן לשכוי בינה" וכו'. ועל-כן כל השירה של התרנגול הוא בענין התעוררות השנה, כמו שכתוב בפרק שירה פרק ד: 'תרנגול אומר: בשעה שבא הקדוש-ברוך-הוא אצל הצדיקים בגן-עדן זולפין כל אילני גן-עדן בשמים ומרננין ומשבחים, ואז גם הוא מתעורר ומשבח. בקול ראשון אומר (תהלים כד, ז): "שאו שערים ראשיכם" וכו'. בקול שני אומר (שם ט): "שאו שני וכו'. בקול שלישי: 'עמדו צדיקים ועסקו בתורה, כדי שיהיה שכרכם כפול לעולם הבא'. בקול רביעי אומר (בראשית מט, יח): "לישועתך קייתי ה'". בקול חמשי אומר (משלי ו, ט): "עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך". בקול ששי אומר (שם כ, יג): "אל תאבה שנה פן תורש, פקח עיניך שבע לחם". בקול שביעי אומר (תהלים קיט, קכו): "עת לעשות לה' הפרו תורתך".

וכל אלו השירות שאומר בכל השבעה קולות הם בחינת התעוררות השנה שעוסק לעורר מהשנה מחצות לילה עד אור היום, שמי שאינו מתעורר בחצות ממש, על כל פנים יתעורר מהשנה שעה אחר חצות. ואם גם אז לא יתעורר, על כל פנים יתעורר עוד שעה אחר כך. וכן

יתברך על-ידי מעשיהם הטובים של ישראל, אזי תכף נתעורר שאלת המקטרגים ואומרים: 'מי זה מלך הכבוד', הינו, שחס ושלום אין ראוי לקרותו יתברך בשם 'מלך הכבוד' מאחר שישראל אין מעשיהם עולים יפה, ואין מגדלים כבודו כראוי וכנ"ל. ואזי משיבים להם מיד: 'ה' עזו וגבור ה' גבור מלחמה'. הינו שה' יתברך 'עזו וגבור' וכו' ויגמר את שלו בודאי, וכל עזו וגבורתו ומלחמתו הוא להכניע ולבטל הקטרוגים שעל ישראל. והוא גבור מלחמה לנצחם תמיד על-ידי גדל הכח של גדולי הצדיקים שיגעו וטרחו בעבודתם כל כך במסירת נפש כזה, עד שיכולים למצא הנקודות טובות בכל אחד מישראל אפילו כשהם בדיוטא התחתונה מאד חס ושלום, ועל-כן שיך לקרותו יתברך תמיד בשם 'מלך הכבוד', כי הוא 'עזו וגבור' וכו' לנצח הקטרוגים ולגלות הטוב שבישראל, שעל-ידי זה נתגלה כבודו וכנ"ל.

וזהו גם כן בחינת 'קול השני' שמדבר גם כן מזה, פי צריכין לעורר הטוב שבישראל, שהוא בחינת כבודו יתברך, צריכים לעוררו פעם אחר פעם כדי לעוררם בכל פעם מהשנה שמתגברת מאד על כל אחד כידוע. ועקר ההתעוררות מהשנה בגשמיות שלא יישן הרבה יותר מדאי, וברוחניות שלא יפל בדעתו

וינשבו בהגן-עין, שיזלו בשמיו, הינו שיעוררו כח וזכות של כל הנקודות טובות של המצות של כל אחד מישראל שיתנו ריחיהם הטובות כדי שיעז על נפשות ישראל מריח טוב הזה של נקודתיהם הטובות כדי שיתעוררו משנתם על-ידי זה וכנ"ל. ואז כלם מרננים (תהלים כד, ו-ח): 'והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי זה מלך הכבוד' וכו'. וכל זה מדבר מהתעוררות השנה, כמו שאומרים פסוקים אלו בתקון חצות, דהינו שמבקשים שיהיו נפתחין הפתחים והשערים של הבית-המקדש שהם בחינת שערי קדשה, שיוכלו ישראל לכנס בהם לגדל כבודו יתברך שזהו בחינת 'ויבא מלך הכבוד'. וזהו בחינת 'מי זה מלך הכבוד' וכו'. והמקרא הזה תמוה מאד, מה זה שאלת 'מי זה מלך הכבוד' וכו' עד שהצרך להשיב 'ה' עזו וגבור' וכו', וכי אין אנו יודעין שמלך הכבוד הוא ה' יתברך!?

אך הענין הוא על-פי הנ"ל, פי עקר התגלות כבודו יתברך הוא על-ידי ישראל וכפי מעשיהם הטובים של ישראל כן נתגלה כבודו יתברך, וכשאין ישראל עובדים אותו חס ושלום, אזי חס ושלום נתעלם כבודו יתברך מהעולם. ועל-כן תכף שמתחיל לצעק ולהתפלל 'שאו שערים ראשיכם וכו' ויבא מלך הכבוד' וכו', דהינו שיתגלה כבודו

עבודת הצדיקים הגדולים ללמד זכות על ישראל תמיד שהוא הדרך של 'אזמרה' הנ"ל, כל זה בחינת עבודת דוד המלך, שהוא בחינת משיח, שהוא יגמר התקון וישיב כל ישראל לה' יתברך על-ידי-זה. כי דוד הוא "נעים זמירות ישראל" (שמואל ב-כג, א), וכל הזמירות והשירות נעשים על-ידי ברור הטוב, כמו שמבאר שם בהתורה הנ"ל, שזהו בחינת 'אזמרה' לאלהי בעודי', 'אזמרה' דיקא, עין שם.

ועל-כן כשהזכיר את דוד, שהוא בחינת משיח, שסוף כל סוף יגמר התקון על-ידי שימצא נקדות טובות בישראל אפילו באחרית הימים בסוף הגלות, עד שיחזור ויבנה בית מקדשנו וישיב הארון על מקומו, על-כן אז נפתחו השערים והניחו הארון לכנס על-ידי תפלות דוד שהקדים להתפלל על זה: 'שאו שערים ראשיכם וכו', כי כבר הקדים דוד, בחינת משיח, לגלות ש'ה' עוזו וגבור' וכו', והוא 'מלך הכבוד סלה', שהוא גמר ויגמר, כי כבודו יתגדל לעולם על-ידי כח הצדיקים שיכולים לעורר הטוב שב'ישראל תמיד ולגדל כבודו יתברך על-ידי-זה וכנ"ל.

וזהו 'בקול שלישי אומר: עמדו צדיקים' וכו', שמעורר גם הצדיקים לעסוק בתורה אף-על-פי שהם היו קמים מעצמם, אף

ולא יתיאש עצמו לעולם, העקר הוא על-ידי הנקדות טובות שמוצאין בכל פעם כנ"ל. וזהו שמסים: "ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה". דהיינו שהוא יתברך הוא מלך הכבוד נצח סלה ועד, כי לעולם ידו על העליזנה ויגמר את שלו תמיד, כי כבר היו צדיקים גדולים כאלו שיוכלו למצא הטוב שבכל אחד מ'ישראל וללמד זכות עליהם תמיד, שעל-ידי-זה נתגלה כבודו יתברך. ועל-כן 'ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה' וכנ"ל:

יג וכל זה התפלל דוד כדי שיניחו השערים את הארון לכנס בימי שלמה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מועד קטן ט.) וכמו שפרש רש"י שם. כי בשעה שבקש שלמה להכניס הארון וכו' אמר עשרים וארבע רננות ולא נענה, עד שאמר (דברי הימים ב ו, מב): "זכרה לחסדי דוד עבדך" וכו'. כי עקר השראת השכינה בבית-המקדש היה על-ידי כניסת הארון למקומו, כמבאר שם בפרשה שפשנכנס הארון כסה הענן וכו' (שמות מ, כא). ועל-כן דבקו השערים בעת שרצו להכניס הארון למקומו, פי אמרו שאין ישראל ראויים להכניס הארון למקומו שתשרה עליהם השכינה, כי ראו שעתידין לחטא עד שיהיה נחרב הבית-המקדש. וכל מה שאמר שלמה תפלות ורננות לא נענה עד שהזכיר את דוד, שאמר: "זכרה לחסדי דוד עבדך", היינו כנ"ל, כי

ליקוטי הלכות

ישועת ה' שאנו מקוים אליו תמיד אפילו איך שהוא וכנ"ל. וזהו קול חמשי' וכו', שמדבר בפרוש מהתעוררות השנה, כמו שכתוב: "עד מתי עצל תשכב מתי תקום משנתך", "אל תאהב שנה וכו' פקח עיניך שבע לחם". 'פקח עיניך', שעדין יש בך נקדות טובות הרבה ועל-ידי-זה התעורר משנתך ותשבע לחמה של תורה וכנ"ל.

וזהו 'בקול שביעי אומר: עת לעשות לה' הפרו תורתך'. הינו כמו שפרש רש"י שם, שזה נאמר על בעלי תשובה, שבקש דוד מה' יתברך שיורהו מה יעשו אותם שהפרו תורתך, הינו כנ"ל, שדוד בחינת משיח מוסר נפשו בשביל כל אחד מישראל הרחוק מה' יתברך שימצא בו טוב, כדי לעוררו משנתו ולהחזירו לה' יתברך וכנ"ל. נמצא, שתרנגול הוא בחינת התעוררות השנה על-ידי הדרך של 'אזמרה' הנ"ל:

יד וזהו 'מאי טעמא תמרא דתרנגולא מידלי לעלא', דהינו שריס של עינו מכסה עינו ממטה למעלה כדי שיביט למעלה ולא יביט למטה, הינו שהצדיקים ההולכים בדרך זה להביט על הטוב שב'ישראל, לעוררם מהשנה, עיניהם מביטים תמיד למעלה, הינו על הטוב שב'ישראל שהוא עולה למעלה למעלה ואינם רוצים כלל להביט למטה, דהינו על הרע שלהם, כי הטוב בחינת מעלה,

אך-על-פי-כן לפעמים מתגבר עליהם גם כן בחינת שנה מחמת עונות ישראל חס ושלום, כשאין יודעים ללמד עליהם זכות, שאז הם בבחינת שנה, בבחינת הסתלקות המחין כידוע, ועל-כן מעורר אותם גם כן שיעמדו ויעסקו בתורה, עד שבגדל כח התורה ידעו איך ללמד זכות על ישראל תמיד. וזהו 'כדי שיהיה שכרם כפול לעולם הבא', 'כפול' דיקא, כי יזכו לשכר כפול, מאחר שעל-ידי תורתם שהוא בחינת תורת חסד, זכו לעורר ישראל מהשנה ולהחזירם למוטב, על-כן בודאי שכרם כפול, כי יקבלו חלקם וחלק שיש להם בכל אחד מישראל שחזרו לה' יתברך על ידם.

וזה 'בקול רביעי אומר: לישועתך קייתי ה'', זהו גם כן בחינה הנ"ל, כי המקרא נאמר על כל ישראל בכלל ובפרט כשהם בגלות בבחינת שנה, שאף-על-פי-כן צריכין לקנות לישועת ה' תמיד. וכמובא במדרשים (בראשית רבה צט) שיעקב אבינו ראה שעל-ידי שמשון לא תהיה הגאולה שלמה, אמר: 'לישועתך קייתי ה'', שאף-על-פי-כן אני מקוה לישועתך שיהיו צריכים כאלו שיעוררו הטוב שב'ישראל תמיד וישיבו אותם לה' יתברך, ועל-כן אומרים פסוק זה קדם השנה בקריאת שמע שעל המטה, כדי שלא יפל לשנה גמורה חס ושלום, רק יזכה להתעורר משנתו על-ידי

מתעורא'. 'קוטרא' הוא עֶשֶׂן בְּחִינַת פֶּגַם הַחֲטָאִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת "עֲלָה עֶשֶׂן בְּאָפוֹ" (תהלים יח, ט), הֵינּוּ שְׂאֵם הַיּוֹ מְנִיחִים לַעֲלוֹת הָעֶשֶׂן שֶׁל הָעֲוֹנוֹת, חֵס וְשִׁלוֹם, 'מִתְעוֹרָא' הִיְתָה מְסַלְקַת הַהִשְׁגָּחָה חֵס וְשִׁלוֹם וְכֵן"ל (וכמבאר בסימן י' ה"ג, ע"ן ש"ס). על-כֵּן הֵם מְתַיְגְעִים בְּכָל כַּחַם לִילֵךְ בְּדֶרֶךְ ה' יִתְבָּרַךְ לְהַבִּיט רַק עַל הַטּוֹב וְלֹא לְהַבִּיט עַל הָרַע כִּלְכָּל כְּדֵי לְהַכְנִיֵס אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַף זְכוּת תְּמִיד עַד שִׁיחֲרוּוּ כָּלֶם לַה' יִתְבָּרַךְ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה תְּבוּא הַגָּאֻלָּה בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ וַיִּבְנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ עַל מְכוּנוֹ, אָמֵן:

טו ועל-כֵּן זֶה הַמִּקְרָא 'קוֹרוֹת בְּתֵינּוּ אַרְזִים' וְכו', שֶׁפָּרוּשׁוֹ עַל הַמִּשְׁכָּן, נֶאֱמַר שֶׁם לְעִנְיַן מַה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מִיָּפָה אֶת יִשְׂרָאֵל תְּמִיד, וּמִסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שֶׁם בְּשִׁיר הַשִּׁירִים 'שְׁחֹרָה אָנִי וְנִאֲנָה' וְכו' כֵּן"ל, 'נִאֲוֹ לְחִינּוּךָ בְּתוֹרִים צְוֹאֲרֵךְ בְּחֲרוּזִים וְכו', צְרוּר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי וְכו', אֲשָׁכֹל הַכֶּפֶר דּוֹדִי לִי וְכו', הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי הַנֶּךְ יָפָה" וְכו'. עֵינַי בְּפָרוּשׁ רַש"י שֶׁם שֶׁמִּפְרֹשׁ הַכֵּל עַל מַה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ מַחֲזִיקֵם וּמַחֲבִיבֵם כְּכֹל פַּעַם אֶף לְאַחַר שֶׁחֲטְאוּ, וְאוֹמֵר לָהֶם שִׁיקְחוּ אֵלָיו הַבְּשָׂמִים 'צְרוּר הַמּוֹר' אֲשָׁכֹל הַכֶּפֶר' וְכו', עֵינַי שָׁם. וְאַחַר כֵּן סִיִּם: "הַנֶּךְ יָפָה דּוֹדִי", הַכֵּל שֶׁלֹּךְ מַה שְׂאֵתָה בְּרַחֲמֶיךָ מְלַמֵּד עֲלֵינוּ זְכוּת וְכֵן"ל. 'קוֹרוֹת בְּתֵינּוּ אַרְזִים רְהִיטֵינוּ בְּרוּתִים', בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן כֵּן"ל.

וְהָרַע בְּחִינַת מְטָה, בְּבְחִינַת (קהלת ג, כא) "מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעַלָּה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה" וְכו'.

וְזֶהוּ 'מֵאֵי טַעְמָא תְּמָרָא דְתַרְנַגּוּלָא מִדְּלִי לְעֵלָא', שְׁעִינֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים הַמְעוֹרְרִים מִהַשְׁנָה הֵם מְבִיטִים תְּמִיד לְמַעַלָּה עַל הַטּוֹב, בְּחִינַת 'מִדְּלִי לְעֵלָא'. וְלִמַּטָּה, דֵּהֵינּוּ עַל הָרַע אֵינָם רוֹצִים לְהַבִּיט כִּלְכָּל כְּאֵלּוֹ הָיוּ עֵינֵיהֶם מְכֻסּוֹת מִלְּמַטָּה בְּרִיִּסֵי עֵינֵיהֶם וְכֵן"ל, 'מִשׁוּם דְּדִירֵי אַדְפָּה', פֶּרֶשׁ רַש"י: 'קֶרְשִׁים וְקוֹרוֹת', זֶהוּ בְּחִינַת הַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן, בְּחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יז) "קוֹרוֹת בְּתֵינּוּ אַרְזִים רְהִיטֵינוּ בְּרוּתִים", שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַמִּשְׁכָּן שֶׁנִּבְנָה וְהוּקַם מְכֹל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְׁנָה, בְּבְחִינַת 'שְׁחֹרָה אָנִי - בְּמַעֲשֵׁי, וְנִאֲנָה אָנִי' - בְּהַקָּמַת הַמִּשְׁכָּן וְכֵן"ל. הֵינּוּ מַחֲמַת שְׂאֵלוֹ הַצְּדִיקִים 'דִּירֵי אַדְפִּי', שֶׁכָּל עֶסְקָם וְדִירָתָם הֵם בְּעִנְיַן בְּנֵי הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא דְפִי, בְּחִינַת קֶרְשִׁים וְקוֹרוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן כֵּן"ל, כִּי הֵם עוֹסְקִים תְּמִיד לְבָנוֹת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדֶּרֶךְ הַקָּדָשׁ שֶׁל 'אֲזַמְרָה' הַנ"ל, כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר שָׁם, שְׂאֵלוֹ הַצְּדִיקִים שְׁעוֹסְקִים לְמִצָּא הַטּוֹב תְּמִיד בְּיִשְׂרָאֵל, הֵם בּוֹנִים הַמִּשְׁכָּן וְכו', עֵינַי שָׁם. וְעַל-כֵּן אֵין מְבִיטִים עַל הָרַע כִּלְכָּל כִּי אִם עַל הַטּוֹב, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'מִדְּלִי לְעֵלָא' כֵּן"ל. וְזֶה: 'וְאֵי עֵיל קוֹטְרָא

ההסתכלות על הטוב לבד, זה בחינת בנין המשכן, שהוא בחינת 'אזמרה לאלהי בעודי' וכנ"ל.

גם 'תימרא דתרנגולא', לשון 'תימרא' מרמז על הצדיק בחינת (תהלים צב, יג) "צדיק כתמר יפרח", כי הצדיק נקרא תמר לשון תמורה, שממיר ומחליף הכל לטובה, כי כל הקטרוגים מהפך אותם לזכות, בבחינת 'אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף' וכו'. 'מליץ אחד מני אלף' דיקא, שדיקא מני אלף המקטרגים נעשה המלאך המליץ, כי כל מה שמתרבים המקטרגים יותר הוא ממליץ לטוב ביותר, על שמוצא בו אף-על-פי-כן איזה נקדה טובה, כי כל אלו המקטרגים על האדם, הם הם בעצמם אותם שהסיתו אותו לחטא, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (עין בבא בתרא טז): 'הוא השטן, הוא המסית, הוא המקטרג' וכו'. ועל-כן כשמתרבים חס ושלום המקטרגים מאד על האדם, אזי עומד המלאך המליץ ומהפך הכל לזכות דיקא, כי זה טוען: הלא אדרבא, מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה כל כך, אם כן היה לו יצרין רעים הרבה, כי אלו המקטרגים הם הם בעצמן היצרין רעים שהסיתו אותו למה שהסיתו. ואם כן, אדרבא, הוא פלא גדול איך התחזק איש כזה לחטף אף-על-פי-כן איזה נקדה טובה של איזה מצוה שעשה, וזהו בחינת 'מליץ אחד מני אלף' המקטרגים,

הוא ממליץ עליו, כי מאחר שיש עליו מקטרגים הרבה כאלו שהם הם כלם המסיתים שלו, אם כן אין חדוש כל כך מה שחטא כל כך, אדרבא, זהו חדוש נפלא איך התגבר לעשות איזה טוב בעלמא, מאחר שעמדו עליו חילות כאלו. ועל-כן הצדיק שהולך בדרך זה נקרא 'תמר' בחינת 'צדיק כתמר יפרח', שממיר ומחליף הקטרוגים לזכות כנ"ל. וזהו בחינת 'תימרא דתרנגולא', שעל-ידי-זה מעורר מהשנה, על-ידי שמוצא זכות בכלם וכנ"ל:

טז וזה בחינת (בראשית מח, ט) "וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה ויאמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה" וכו'. ששאל: 'מי אלה' - שאינם ראויים לברכה, כי ראיה רשעים גדולים שיצאו מהם. והשיב לו יוסף: 'בני הם אשר נתן לי אלהים בזה'. ואיתא בספרים שהשיב לו: שבוזה בעצמו שאתה רואה יש שם גם כן ניצוצות קדושים, שבשביל זה ראויים לברכה, הינו בחינה הנ"ל, שזה היה עקר הוכוח בין יעקב ליוסף, כי בענין זה של 'אזמרה הנ"ל ללמד זכות על הכל, יש בזה כמה בחינות בין הצדיקים, כי הוא עבודה גדולה כמו שמצינו שאפילו גדולי הצדיקים לפעמים לא ידעו ללמד זכות כראוי, והקפיד ה' יתברך עליהם, כמו שמצינו בישעיה (יבמות טז): 'והושע (עין פסחים פז): וכו'. ועל-כן

במצרים שהיא ערנת הארץ, והוא בגדל צדקתו זכה גם שם לעמד בנסיון, ולכלי לפל בדעתו בכל מה שעבר עליו, שזהו גם כן בכלל הנסיון, כי כשמנסין את האדם לוקחין ממנו את שלמות הדעת, שזהו עקר הנסיון, כאשר שמעתי ממנו ז"ל (עין שיחות הר"ן סימן קיד). ויוסף עבר עליו כל זה והיה בנסיון גדול ועמד בנסיון, ועל-ידי-זה זכה שיהיה לו כח לברר ולמצא הטוב בכל מקום שהוא, שעל-ידי-זה היה כח לישראל להיות במצרים בגלות, כי למחיה שלחו אלהים, כי לולא כח יוסף הצדיק שהקדים לפניהם שם, לא היה כח לישראל לעמד בגלות. וכן עכשו, לולא כח הצדיקים האמתיים שמלמדים עלינו זכות, ומחזקים אותנו על-פי הדרכים הקדושים הנ"ל, לא היה כח לסבל מרירות הגלות בכלליות, ובפרט הגלות של כל אחד ואחד. ועל-כן קרא שם בני מנשה ואפרים על שם זה, שאפילו במקומות הרחוקים מאד יכולים למצא את ה' יתברך על-ידי כל הנ"ל. וזהו בחינת 'מנשה' שנקרא על שם (בראשית מא, נא): "כי נשני ה' את כל עמלי" וכו'. שאפילו הנשיון והשכחה הכל מה', הינו שגם בבחינת חלל הפנוי ששם אין יכולים למצא אלהותו יתברך, גם זה מה' יתברך, כי יודע שהנשיון והשכחה גם כן מה' יתברך, ועל-ידי-זה יוכל להשתדל ולחפש את ה' יתברך גם משם כנ"ל.

גם יעקב אבינו קדם הסתלקותו, מחמת שראה גדל הרשעות של הרשעים שיצאו מאפרים ומנשה, על-כן גם הוא תש כחו, עד שלא ידע ללמד עליהם זכות ולברכם, על-כן שאל: 'מי אלה' - שאינם ראויים לברכה. עד שהשיב לו יוסף: 'בני הם, אשר נתן לי אלהים בזה'. שהראה לו שגם בזה בעצמו נמצא זכות, שיגע ומצא נקודות טובות גם בהרשעים שיצאו מהם. ועל-כן תכף נתרצה יעקב ואמר: "קחם נא אלי ואברכם". וזהו "ואנכי תרגלתי לאפרים" (הושע יא, ג), שנגמר על ענין זה, כמו שפרש רש"י שם. וזהו: 'ואנכי תרגלתי לאפרים', שאפילו כשהם בבחינת רגלין בדיוטא התחתונה, בבחינת (רות ג, ז) 'ותגל מרגלותיו', גם אז הרגלתי רוחי ביעקב שיתהפך דעתו עליהם לטובה לברכם, שזהו בחינת הדרך של 'אזמרה' וכו' הנ"ל. וזהו: "קחם על זרועותיו", שיעלה אותם מבחינת רגלין ממדרגה התחתונה, לבחינת ידים וזרועות, שהם בחינת 'אזמרה' הנ"ל, בבחינת זמר ונגון שהוא בבחינת ידים, בבחינת (שמואל א טז, טז) "ונגן בידו טוב לך". וילא ידעו כי רפאתים, כי באמת זהו עקר רפואת הנפש וכו"ל, והם אינם מכניסים דעתם לידע 'כי רפאתים', שאני עוסק ברפואתם על-ידי-זה כנ"ל:

יז ועל שם זה נקראים בני יוסף מנשה ואפרים, על שהולידם יוסף

אפילו כשהם בבחינת רגלין כנ"ל. וזהו בחינת 'יהודה מחוקקי' וכנ"ל, כי יהודה ויוסף הם בחינת משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, שהם יתקנו את כל ישראל על-ידי הדרכים הנ"ל וישיבו את כלם לה' יתברך, שעל-ידי-זה עקר הרפואה והגאולה במהרה בימינו, וכנ"ל:

יח וכל הגליות מצרים וכן כל הגליות שמכנים בשם מצרים [כמו שמבאר במקום אחר (ליקוטי מוהר"ן ט), כלם הם בבחינה זאת, מה שהסטרא אחרא מתגברת להעלים את הטוב שבכל אחד מ'ישראל על-ידי הרע החופה עליו, ולהגביר עליו מרה שחורה ועצבות כדי ללכודו ברשתם חס ושלום על-ידי-זה, כמבאר בהתורה 'אמצעייתא דעלמא' (סימן כד), שעקר גלות השכינה היא כשהעצבות מתגברת על ישראל וכו', עין שם. ועקר הגאולה היא כשה' יתברך מתעורר ברחמיו, ונותן בלב הצדיק האמת שישתכל רק על הטוב שבישראל, וישתדל בתקונם להחזירם לה' יתברך על-ידי-זה וכנ"ל. וזה בחינת כל פרשת שמות שמדבר מתקף גלות מצרים ומגאלתם על-ידי משה. והפל הוא בבחינה הנ"ל.

וזה בחינת (שמות א, ח) "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף". 'יוסף' הוא בחינת כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מ'ישראל,

וזהו בחינת 'איה' הנ"ל. ו'אפרים' נקרא על שם (שם נב): "כי הפרני אלהים בארץ ענני", שגם בארץ ענני אני יכול למצא טוב, שהוא בחינת פרות "ויוזרעו שדות ויטעו כרמים" (תהלים קז, לו) כנ"ל. וזהו בחינת הדרך של 'אזמרה' הנ"ל.

וזהו בחינת (שם קח, ט) "לי גלעד לי מנשה ואפרים" וכו'. 'גלעד' בחינת רפואה, בחינת רפואת הנפש, בבחינת "הצרי אין בגלעד אם רופא אין שם" (ירמיה ח, כב). 'לי מנשה ואפרים', כי על-ידי שתי בחינות אלו של מנשה ואפרים, שהם בחינת שתי הדרכים הנ"ל של 'איה' ו'אזמרה', שזכה יוסף לקרות בנויו הקדושים על שם זה על שזכה במצרים במקומות רחוקים כאלו למצא את ה' יתברך, על-ידי אלו השתי בחינות עקר רפואת הנפש, בחינת 'לי גלעד' כנ"ל.

וזהו "מעז ראשי", כי על-ידי-זה עקר המעז וההתחזקות של הראש והדעת שלא יפל בדעתו חס ושלום, וכנ"ל. וזהו: "יהודה מחוקקי". כי יהודה בחינת משיח שיצא ממנו, שהוא יגמר התקון על-ידי דרכים אלו, ועליו נאמר (בראשית מט, י) "לא יסור שבט מיהודה ומחוקק מבין רגליו", שאפילו כשישראל בבחינת רגלין כנ"ל, בבחינת עקבות משיחא, אף-על-פי-כן ימצא גם שם בחינת חקיקה ורשימו טובה, שהם בחינת הנקודות טובות שמוצאין בהם תמיד

אֲחָרָא בַּחֲנִינָא מְצָרִים, מְעַבְדִּים
 בְּכַבְדוֹת גְּדוֹל מְאֹד עַל-יְדֵי רַבּוּי
 הַמְרָה שְׁחוּרָה וְהַעֲצוּבוֹת. וְזֶהוּ בַּחֲנִינָא
 'בְּעֵבוֹדָה קָשָׁה - בְּקִשְׂיָא, בַּחֲמֵר -
 הַלְכְתָּא' וְכו', כְּמוֹ שְׂאִיתָא בְּזֵהר
 הַקְדוּשׁ (בְּרַאשִׁית כז.). כִּי הַכֹּל מִחֲמַת
 הַמְרָה שְׁחוּרָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין
 יְכוּלִין לֹא לְלַמֵּד וְלֹא לְהַתְפַּלֵּל וְכֵן
 מֵה שְׂרוּצִין לַעֲשׂוֹת אֵיזָה דְּבַר
 שְׁבַקְדָּשָׁה קָשָׁה וְכַבֵּד וְחָמוּר עָלָיו
 מְאֹד, כִּי הֵם מְמַרְרִים אֶת הַחַיּוֹת
 מִמֶּשׁ, כְּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כֹּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ.
 וְזֶהוּ (שְׁמוֹת א, טו) "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מְצָרִים
 לְמִילְדוֹת הָעֵבְרִיּוֹת אֲשֶׁר שֵׁם
 הָאֶחָת שְׁפָרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִיית פּוּעָה".
 'מִילְדוֹת הָעֵבְרִיּוֹת' זֶה בַּחֲנִינָא צְדִיקִי
 הַדּוֹר שְׁעוֹסְקִים לְהוֹלִיד בְּיִשְׂרָאֵל
 תּוֹלְדוֹת קְדוּשׁוֹת, שֶׁהֵם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים
 טוֹבִים, כִּי עֵקֶר תּוֹלְדוֹתֵיהֶן שֶׁל
 צְדִיקִים הוּא מַעֲשִׂים טוֹבִים, כְּמוֹ
 שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַאשִׁית רַבָּה ל, ו).
 וְזֶהוּ: 'אֲשֶׁר שֵׁם אֶחָת שְׁפָרָה וְשֵׁם
 הַשְּׁנִיית פּוּעָה'. וְאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל
 (סוֹטָה יא,): 'שְׁפָרָה' - שְׁמִשְׁפַּרְתְּ הַיֶּלֶד,
 'פּוּעָה' - שְׁפּוּעָה וּמְדַבֵּרַת וְהוֹגָה
 לְיֶלֶד, כְּדֶרֶךְ הַנְּשִׁים הַמְּפִיסוֹת תֵּינוּק
 הַבּוֹכָה, הֵינּוּ בַּחֲנִינָה הַנ"ל. מֵה
 שְׁהַצְדִּיקִים מְחַזְקִים אֶת יִשְׂרָאֵל
 עַל-יְדֵי הַדְּרָכִים הַקְדוּשִׁים הַנ"ל,
 וּמְשַׁפְּרִין אוֹתָם עַל-יְדֵי שְׁמוּצָאֵין בְּהֵם
 גַּם עֵתָה נִקְדוּת טוֹבוֹת, שְׁזֵהוּ בַּחֲנִינָא
 'הַנֶּה יָפָה רַעֲיָתָי'. וְכְמוֹ שְׁפָרַשׁ רַש"י
 שֵׁם. וְזֶהוּ בַּחֲנִינָא שְׁפָרָה - שְׁמִשְׁפַּרְתְּ
 אֶת הַיֶּלֶד כְּנ"ל, וְזֶהוּ בַּחֲנִינָא פּוּעָה -

שְׁכֵלָם נִמְשָׁכִין מֵהַצְדִּיק בַּחֲנִינָא יוֹסֵף,
 שֶׁהוּא נִקְדָּה הַכֹּלְלִית שְׁמַמְנוּ נִמְשָׁכִין
 כֹּל הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שְׁבָכֵל אֶחָד נְכֵמוֹ
 שְׁמַבְאָר בְּמָקוֹם אַחֵר (לִיקוּטֵי מַהֲר"ן לז).
 וּבְכֹל יְמֵי הַגְּלִיּוֹת, שְׁכֵלָם מְכַנִּים בְּשֵׁם
 מְצָרִים, בְּכֹל פַּעַם הוּא בַּחֲנִינָא 'וַיִּקָּם
 מֶלֶךְ חֲדָשׁ' וְכו', כִּי בְּכֹל פַּעַם יִצְרוּ שֶׁל
 אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו מִחֲדָשׁ. וְהוּא נִקְרָא
 מֶלֶךְ, בַּחֲנִינָא 'מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל'. וּמִמְנוּ
 נִמְשָׁכִין כֹּל הַהֲתַנַּגְדוֹת וְהַמְּנִיעוֹת שֶׁל
 הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים הַעוֹמְדִים בְּכֹל
 פַּעַם, כִּי לֹא אֶחָד בְּלִבְד עוֹמֵד עָלֵינוּ
 לְכַלּוֹתֵנוּ חֵס וְשְׁלוֹם, אֲלֵא שְׁבָכֵל דּוֹר
 וְדוֹר וּבְכֹל פַּעַם עוֹמְדִים עָלֵינוּ,
 בְּבַחֲנִינָא 'וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ', 'חֵד אָמַר -
 חֲדָשׁ מִמֶּשׁ, וְחֵד אָמַר - שְׁנַתְחַדְּשׁוּ
 גְּזוּרֹתָיו' (סוֹטָה יא.). וְשְׁנִינָהּ אָמַת.
 שְׁעוֹמְדִים בְּכֹל פַּעַם חוֹלְקִים וּמוֹנְעִים
 חֲדָשִׁים מִמֶּשׁ, וְגַם נִתְחַדְּשִׁין גְּזוּרֹתָיו,
 שְׁבָכֵל פַּעַם גּוֹזְרִים וְאוֹמְרִים דְּבוּרִים
 רַעִים חֲדָשִׁים, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הָאֵמֶת
 שְׂרוּצִים לְמַנַּע וּלְהַפִּיל אֶת הָאָדָם
 עַל-יְדֵי-זֶה מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכו'. וְזֶהוּ
 'אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף', עֲשָׂה אֶת
 עֲצָמוֹ כְּלֵא יָדַע, שְׁעוֹשִׂים אֶת עֲצָמָם
 כְּאֵלוֹ לֹא יָדְעוּ כָּלֵל אֶת מַעֲלוֹת הַצְדִּיק
 בַּחֲנִינָא יוֹסֵף, שֶׁהוּא כָּלֵל הַטוֹב
 שֶׁהַכְּנִיס כָּל כֶּף טוֹב בְּיִשְׂרָאֵל וְהֵם
 רוֹצִים לְהַתְגַּבֵּר לְבַלְבּוּלִים חֲדָשִׁים
 לְהַפִּיל אֶת כֹּל אֶחָד חֵס וְשְׁלוֹם,
 לְהַסְתַּכֵּל רַק עַל הָרַע לֹא עַל הַטוֹב מֵה
 שְׁבָאֵמֶת צְרִיכִין לְהַפֵּךְ כְּנ"ל.
 וְזֶהוּ (שְׁמוֹת א, יג) "וַיַּעֲבִידוּ מְצָרִים אֶת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַרְךְ". שְׁהַסְטָא

אחד שלא יהיה נכר הטוב שבו ולהמית אותו על-ידי זה חס ושלום, אך המלידות לא שמעו אליו ולא עשו כדבר פרעה, "ותחיינו את הילדים", שעסקו רק להחיות ולחזק את הילדים, שהם בני הנעורים הרוצים לגשת אל הקדש, שצריכין רק להחיותם ולחזקם בכל מיני חיות והתחזקות, על-פי הדרכים הנ"ל ועל-פי שארי דרכים קדושים ששמענו ממנו ז"ל, שכל זה הוא בחינת 'ותחיינו את הילדים' כנ"ל:

שפועה והוגה ומדברת לולד כדרך שמפיסין תינוק וכו', כי כן הוא ממש עסקי הצדיקים עם ישראל שפועין והוגין ומדברין עמהן, ושורקין ומצפצפין ומרמזין אליהם, לחזקם לעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני נפילות וירידות והשלכות שלהם, שיזרוו בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה' בכל מה שיוכלו לחטף. והוא ממש כדרך שמפיסין תינוק הבוכה, שזהו בחינת 'פועה' כנ"ל.

יט ועקר הגאלה היא על-ידי זה, על-ידי שנתעוררו רחמיו יתברך להסתכל רק על הטוב, בבחינת "ראה ראיתי את עני עמי" וכו' (שמות ג, ז). וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (שמות רבה ג, ב): "ראה ראיתי" - 'שני ראיות', רואה אני שסופן לחטא ואף-על-פי-כן 'ראיתי את עני עמי', הינו כנ"ל, שאף-על-פי-כן אני מסתכל רק על הטוב שבהן, ואיני מסתכל כלל על הרע שבהן, ועל-ידי-זה הם ראויים לגאלה וכנ"ל. וכל הוכוח שהיה בין ה' יתברך ובין משה במראה הסנה, הכל היה בענין זה, כי ענין זה לחפש תמיד הטוב שב ישראל וללמד עליהם זכות תמיד, הוא ענין גבה ועמק מאד מאד. ויש בענין זה מדרגות רבות בין הצדיקים הגדולים, כמו שמבאר לעיל מזה, ועל-כן גם משה רבינו אף-על-פי שהיה כלו טוב, לא היה יודע מתחלה

והדברים מוכנים לכל אחד, למי שיודע רחמנות הצדיקי אמת עלינו, אשר על ידם ה' יתברך מחזק ומנחם אותנו, בבחינת (ישעיה סו, יג) "כאיש אשר אמו תנחמנו בן אנכי אנחמכם" וכו'. ופרעה הרשע שהוא הסטרא אחרא, הוא ההפך מכל זה, שרוצה רק להגביר הרע חס ושלום, כנ"ל. ועל-כן אמר למילדות העבריות 'אשר שם' וכו', שגזור עליהם לעשות בהפך מזה חס ושלום, וזהו (שמות א, טז): "אם בן הוא והמיתן אתו אם בת היא וחיה". כי בן הוא בחינת ישוב הדעת, סטרא דכורא שמשם כל הטוב, והוא רוצה להמית ולהשפיל הטוב בחינת בן, ולהחיות סטרא דנוקבא, שמשם עקר אחיזת הרע והדינים, כי הוא בחינת דעת שאינו מושב, בחינת עצבות ומרה שחורה שרוצה להגביר הרע על הטוב, להפיל עצבות ומרה שחורה על כל

עד היכן מגיע רחמנותו יתברך, על-כן לא היה רוצה לילך בשליחותו, כי ראה שישאל יקלקלו הרבה, אבל ה' יתברך טען עמו הרבה, שאף-על-פי-כן הוא רוצה לגא'לם, כי הוא מסתכל רק על הטוב וכנ"ל.

וזוהו בחינת אות המטה שהראה לו, שרמז לו שלא ידבר על ישראל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת צז.) וכמובא בפרוש רש"י, כי הראה לו שבקל חוזר ונתהפף הנחש למטה, כמו שכתוב (שמות ד, ד): "שלח ידך ואחז בזנבו וכו' ויהי למטה בכפו". שרמז לו, שגם בתקף זהמת הנחש יכולין לאחז באיזה קצה, למצא שם איזה נקדה טובה, ועל-ידי-זה נתהפף לטובה מנחש למטה, בבחינת 'ויהי למטה בכפו' וכנ"ל:

כ ונחזר לענין תחומין, כי בחל יש ברורים. ועל-כן יש בו כל הל"ט מלאכות ונסיעות לדרכים בשביל ברורים, אבל בשבת השכינה שובתת ואין בו ברור, על-כן בטלים בו כל הל"ט מלאכות וכל הדרכים, כמובא מזה בהתורה 'היכל הקדש' (סימן נט.) וכל הברורים של ימי החל שמבררים הטוב מהרע, ומלקטים ומעלים ניצוצות הקדשה מבין הקלפות והסטרך אחר, הוא נעשה על-ידי הצדקים הגדולים והנלוים אליהם ההולכים בדרךיהם. והעקר נעשה על-ידי שני הדרכים הקדושים הנ"ל, שהם בחינת 'אזמרה' ו'איה' הנ"ל,

שעל-ידי הדרכים הללו מבטלין כל מיני קלפות וסטרך אחר שכלם כלולים בשתי מיני קלפות, שהם הקלפות והסטרך אחר הנמשכין משבירת כלים שיש בהם ניצוצות הקדושים הרבה. והקלפות והסטרך אחר הנמשכין מבחינת חלל הפנוי ששם פנוי מאלהותו יתברך לגמרי כביכול, ששם אי אפשר למצא אותו יתברך על-ידי שום שכל, כי אם על-ידי אמונה לבד (כמובא כל זה בהתורה "בא אל פרעה" עין שם היטב). ואף-על-פי ששם נאמר לענין חקירות וקשיות של הפלוסופין והאפיקורסים, אך גם כל שארי ההסתות ופתויים של היצר הרע והסטרך אחר נמשך משני מינים הנ"ל, כי עקר כח היצר הרע נמשך מכפירות, כמובא במקום אחר (ליקוטי מוהר"ן סב.) ועקר הברור נעשה על-ידי תשובה ומעשים טובים, כי על-ידי חטא אדם הראשון, וכן כל אחד על-ידי חטאיו נפלו כמה ניצוצות בין הקלפות, וכמו כן נופל דעתו ומחשבתו לכמה מיני הרהורים ובלבולים, עד שיש לפעמים שמתגברין עליו כל כף, עד שבאים עליו הרהורים ובלבולים הנמשכין מבחינת חלל הפנוי, שמשם כל בחינת מקומות המטנפים הנ"ל, שהם נמשכין מחלל הפנוי כנ"ל. ולצאת ולעלות משם כל אחד ואחד כפי מה שירד ונפל לשם על-ידי פגמיו וקלקוליו, אי אפשר לצאת משם כי אם על-ידי הדרכים הנ"ל, הינו על-ידי

ועל-כן אסור בשבת לילך בדרך כי אם תחום שבת שני אלפים אמה, כי אין ברור אז, כי אז מאירת שרש הקדשה של שתי הדרךים הנ"ל שהם 'אזמרה' ו'איה' כמבאר לעיל. כי אז בשבת הוא חסד גדול, ומאיר רק הטוב שבשאר, בבחינת "שחורה אני ונאורה", "שחורה אני - בימי החל, ונאורה אני" - בשבת כנ"ל. שזהו בחינת הדרך של 'אזמרה' כנ"ל. וכן מאיר אז בחינת 'איה' כנ"ל, שזהו בחינת שני אלפין, שהם בחינת שני אלפים אמה של תחום שבת שאסור לילך בדרך כי אם בתוך שני האלפים אמה האלו, שהם בחינת שני אלפין הנ"ל, אבל חוץ לתחום זה אסור לצאת בשבת, כי אז אין ברור כנ"ל, כי בחל יש גלות וטלטול, וצריכים לפעמים לצאת לדרך רחוק, כל אחד כפי מה שצריך לברר ברורים בשתי הבחינות הנ"ל. ועל-כן באמת כל אחד כפי מה שמקרב לצדיקי אמת ביותר, וכפי מה שממשיך עליו קדשת שבת ביותר, כמו כן אין צריך לטלטל עצמו בדרךים הרבה בימי החל, כי נתתקן הכל בביתו בכח קדשת שבת, שהוא קדשת הצדיקים שממשיכין ומאירין שתי הבחינות הנ"ל. וכל אחד כפי רחוקו פן צריך יגיעות יותר בל"ט מלאכות וטלטולים בדרךים. וגם בזה יש כמה בחינות, כי יש שמיגע עצמו ומטלטל עצמו בדרךים, אבל על כל פנים מתקן בזה על-ידי שעושה

שמחפשינ ומוצאין הנקדות טובות הנ"ל שהוא בחינת 'אזמרה' הנ"ל, על-ידי-זה מבררין הטוב מהקלפות שיונקים מבחינת שבירת כלים, ששם יש כמה טוב וניצוצות, רק צריכים ברור גדול, והברור נעשה על-ידי הצדיקים ותלמידיהם, על-ידי הדרך של 'אזמרה' הנ"ל. אבל לפעמים מתגברת הסטרא אחרא יותר, עד שבאים עליו בלבולים והרהורים וכו' הנמשכין מבחינת חלל הפנוי, שהם בחינת מקומות המטנפים הנ"ל. ואז אין תקנה כי אם על-ידי הדרך של בחינת 'איה' הנ"ל, דהינו לבקש ולחפש 'איה' וכו' וכנ"ל. וכל ימי החל נעשים כל הברורים על-ידי שתי הדרךים האלו הנ"ל, אבל מחמת שבימי החל יש אחיזת הסטרא אחרא ביותר, על-כן צריכים יגיעות וטררחות של הל"ט מלאכות ונסיעות לדרךים בשביל ברורים אלו. וכל הברורים נעשים בכח קדשת שבת, כי בשבת אין ברור, רק הכח של כל הברורים של כל ששת ימי החל, הכל הוא בכח קדשת שבת. וכן אין נשלם התקון של הברורים של ימי החל, ואין הקדשה המתבררת חוזרת ועולה למקומה בשלמות עד שמגיע השבת, שאז במעלי שבתא בכניסת שבת קדש, סלקין ועולין כל הקדשות שבררו בימי החל (כמובן כל זה בכונת האר"י ז"ל, אך שם מבאר בדרך סוד, ואנחנו מדברים בדרך שיוכל כל אדם להבין מהם עצות והתחזקות להתקרב לה' ויתברך מכל מקום שהוא).

(בראשית ג, יז ט) "בַּעֲצוֹן תֹּאכְלֶנָּה; בִּזְעַת אִפָּךְ תֹּאכַל לֶחֶם", שְׁבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין יְגִיעוֹת הַל"ט מְלֹאכוֹת וְטִלְטוּלִים לְדָרְכִים, וְהַכֹּל בְּשִׁבִיל לְבָרַר הַנִּיצוּצוֹת מִשְׁנֵי מִינֵי קַלְפוֹת עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַדָּרְכִים הַקְּדוּשִׁים הַנ"ל וְכַנ"ל.

ועל-כן בחל צריכין יגיעה גדולה שתהיה האכילה בקדשה כראוי, על-כן אין להרבות באכילה בחל, אבל בשבת קדש אז האכילה כלו קדש (כמו שמבאר בהתורה שאלו וכו') בלקוטי א בסימן נו, ובהתורה "צדיק כתמר יפרח" בסימן רעז). כי אז בשבת מאירים שתי הדרכים הנ"ל בהארה נפלאה כנ"ל, ועל-ידי-זה מתבטלים הקלפות, ועל-כן האכילה בקדשה. ואז מצוה גדולה להרבות באכילת שבת, כאשר הזהיר אדמו"ר ז"ל, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל, כי הא בהא תליא, כי כל מה שמרפין באכילת שבת מתתקנין ומאירים יותר שתי הדרכים הנ"ל, בבחינת 'דוק בכפי ותשכח בנגררי' (שבת קנב), כמו שמבאר שם בסימן רעז הנ"ל לענין הדרכים שעושה הצדיק וכו', וכן הדרך של המצות של כל אדם שעולין בשבת, עין שם, שכל זה הם בחינת שתי הדרכים הנ"ל, כמובן לעיל. כי מה שמבאר שם שבשבת עולה המצוה בבחינת "וישם לדרך פעמיו" וכו' (תהלים פה, יד), זהו בחינת דרך של

המשא ומתן והעסק באמונה, ונוסע בדרך בכשרות כראוי לאיש ישראלי, אבל יש שמתגבר עליו הרע שסביב הטוב שצריך לברר על-ידי הדרך והמשא ומתן, עד שמקלקל יותר חס ושלום, וכן יש בזה אלפים ורבבות בחינות ושנויים בין כל אחד ואחד, כי כל עבודת האדם כל ימי חייו הוא בענין זה בענין הברורים הנ"ל, על-כן הכל צריכין למארי חטיא, שהוא הצדיק האמת, שבכחו הגדול הכל יכולין לברר ולתקן על-ידי בחינת שתי הדרכים הנ"ל, שעקר הארתם נמשך בשבת, שזהו בחינת תחום שבת אלפים אמה כנ"ל. ומשם ממשיכין הקדשה לכל ששת ימי החל לעורר ולחזק את כל אחד תמיד על-ידי שתי הדרכים הנ"ל, שעל-ידי-זה לא יצא מתחום וגבול הקדשה לעולם וכו':

כא וזה בחינת ערובי תחומין, שממקום שמוניחין סעדת שבת, משם מתחיל התחום שבת, כי כל הברורים של ימי החל שבשבילים צריכין טלטולים לדרכים כנ"ל, כלם הם בשביל האכילה והפרנסה. בבחינת "כל עמל האדם לפיהו" (קהלת 1, 1), כי עקר חטא אדם הראשון שמשם נמשכין כל החטאים, שבשבילים צריכין כל הברורים, עקר החטא היה באכילה שאכל מעץ הדעת טוב ורע, שעל-ידי-זה נגזר

העולמות בִּשְׂרָשָׁן עַל-יְדֵי אֲכִילָתוֹ וְכִנּוּ"ל. וְעַקֵּר הַתְּקוּן הוּא אֲכִילַת שַׁבָּת, שֶׁהוּא אֲכִילָה דְקִדְשָׁה, שְׂאֵז מִצְוַה גְּדוּלָה לְאָכַל וּלְהִתְעַנֵּג, כִּי אֲכִילַת שַׁבָּת כְּלוּ קִדְשׁ, כִּי אֵז מְאִירִים שְׁתֵּי הַדְרָכִים הַנִּלְ"ל וְאֵז נַעֲשִׂים כָּל הַיְחודִים שְׁכָל הָעוֹלָמוֹת וְהַמְאֲמוֹת מִתְיַחַדִּים בְּשִׂרְשָׁם בְּבַחֲנֵינָת מְאֵמֵר סְתוּם שְׂמַאִיר אֵז בְּהֶאֱרָה נִפְלְאָה, וְכַמְבָּאֵר בְּהַמְאֵמֵר 'כְּגוֹנָא וְכוּ' רְזָא דְשַׁבָּת' (וְהֵר תְּרִימָה קַלְה.), מְנַפְּלָאוֹת הַיְחודִים שְׂמִתְיַחַדִּים בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן אֵז הָאֲכִילָה בְּקִדְשָׁה נִפְלְאָה, וְעַל-יְדֵי הָאֲכִילָה עַקֵּר הַיְחוד עִנּוּ"ל. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי סְעֻדַת שַׁבָּת עוֹשִׂין עְרוּבֵי תַחֲוּמִין. כִּי מְאִילַת וְסְעֻדַת שַׁבָּת, מִשֵּׁם נִמְשָׁכִין וּמְאִירִין אֶלְפִים אִמָּה תַחֲוּם שַׁבָּת, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת שְׁנֵי אֶלְפִין הַנִּלְ"ל, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת הַדְרָךְ 'אִיָּה' וְ'אֲזַמְרָה' הַנִּלְ"ל, כִּי עַקֵּר הַיְחוד הוּא לִיְחוד בַּחֲנִינָת אֶלְפִין הַנִּלְ"ל שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת שְׁתֵּי הַדְרָכִים הַנִּלְ"ל, כִּי הַדְרָךְ שֶׁל 'אֲזַמְרָה', הוּא בַּחֲנִינָת תְּקוּן שְׁבִירַת כְּלִים כְּנִ"ל שְׁעוֹלִים כָּל הַטוֹב, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת נִיצוּצוֹת הַקִּדְשָׁה לְמִקּוּמָם, לְבַחֲנִינָת מְאֲמוֹת הַמִּתְגַּלִּים שְׂמִשֵּׁם כָּל הַטוֹב, כִּי הַמְאֲמוֹת הַמִּתְגַּלִּים שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת 'מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ', הֵם בַּחֲנִינָת כָּלֵל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שְׁכָלֵם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל הַדְרָךְ שֶׁל 'אִיָּה' הַנִּלְ"ל, שֶׁהוּא בַּחֲנִינָת תְּקוּן חָלָל הַפְּנוּי, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁעוֹלִין לְבַחֲנִינָת 'אִיָּה' מְאֵמֵר סְתוּם כְּנִ"ל, הוּא שְׂרָשׁ הַתּוֹרָה וְגִבְיָהּ מִהַתּוֹרָה וְהַעֲקֵר לְחַבֵּר וּלְיַחַד שְׁנֵיהֶם

'אֲזַמְרָה' הַנִּלְ"ל. וְכֵן בַּחֲנִינָת 'אִיָּה' הַנִּלְ"ל הוּא גַם כֵּן בַּחֲנִינָת הַדְרָךְ, כְּמוֹ שְׂמַבְאֵר בְּסוּף הַתּוֹרָה 'אִיָּה' אוֹ כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּדְרָכִים בְּרוּחַנִיּוֹת. נִמְצָא, שְׂשִׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַנִּלְ"ל שֶׁל 'אֲזַמְרָה' וְ'אִיָּה', הֵם בַּחֲנִינָת דְרָכִים מִמֶּשׁ שְׁעוֹשָׁה הַצְדִּיק בְּמִקּוּם תַּהוּ וּמְדַבֵּר, כְּדִי שְׂיִוְכְלוּ הַכָּל לִילֵךְ בְּהֵם וּלְהִתְקַרֵּב עַל יָדָם לְה' יִתְבָּרַךְ מִכָּל מִקּוּם שְׁנַפְלוּ לְשָׁם. וְאֵלוֹ הַדְרָכִים נִתְתַּקְּנִים עַל-יְדֵי אֲכִילַת שַׁבָּת, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשַׁכַּת עַקֵּר הַשְּׂמִחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּבַחֲנִינָת "אִין טוֹב בְּאָדָם כִּי אִם לְאָכַל וּלְשִׂתוֹת וּלְשִׂמְחָ" (קַהֲלַת ת, טו) 'בְּשַׁבָּתוֹת וַיּוֹם טוֹב', כְּמוֹ שְׂדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עֵין פְּסָחִים פ:ו) וְכַמּוּבָן בְּדַבְּרֵינוּ ז"ל בְּעַת שְׂגִלָּה הַתּוֹרוֹת, שְׂעַקֵּר קִדְשַׁת שַׁבָּת מִמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי עֲנָג וְשִׂמְחָה שֶׁל שַׁבָּת. וְעַל-כֵּן הַזְּהִיר אֵז מְאֹד לְהִרְבוֹת בְּאֲכִילַת שַׁבָּת וּלְהִתְעַנֵּג בְּכָל הַתְּעוּנוּגִים, וְהַעֲקֵר לְהִרְבוֹת בְּשִׂמְחָה בְּשַׁבָּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְאִירִין בִּיּוֹתֵר עָלָיו שְׁתֵּי הַדְרָכִים הַנִּלְ"ל, שְׂעַקֵּר הָאֲרָתָם בְּשַׁבָּת. וְעַל-כֵּן מִמִּקּוּם שְׂמַנִּיחִין סְעֻדַת שַׁבָּת, מִשֵּׁם מִתְחִיל תַּחֲוּם שַׁבָּת אֶלְפִים אִמָּה, כִּי עַקֵּר תַּחֲוּם שַׁבָּת אֶלְפִים אִמָּה שֶׁהוּא הָאֲרָת שְׁתֵּי הַדְרָכִים הַנִּלְ"ל נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי סְעֻדוֹת שַׁבָּת כְּנִ"ל:

כַּג וְכַל יְמֵי חַיֵּי הָאָדָם צְרִיךְ יִגִּיעָה גְּדוּלָה שֶׁתְּהִיָּה אֲכִילָתוֹ בְּקִדְשָׁה שְׂיַחֲבֵר נִפְשׁוֹ וְגוֹפּוֹ בְּקִדְשָׁה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה, בְּאֶפֶן שְׂיִהְיָה נַעֲשָׂה יְחוד

בשרשן הוא על-ידי בחינת כתר, שהוא בחינת 'איה', ששם כל תליסר מכילין דרחמי שעקר חסדו והרחמים שנמשך משם הוא מחמת ששם נמתקין הגבורות בשרשן). ועל-כן אוכלין שתי סעודות כנגד אברהם ויצחק, שהם בחינת שתי הדרכים הנ"ל, שהם 'אזמרה' ו'איה' הנ"ל, שעקר תקון הדרכים הנ"ל הוא על-ידי אכילת שבת, שעל-ידי-זה נעשים דרכים כבושים לרבים כנ"ל. ויעקב הוא בחינת (שמות, כו, כח) "הבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה" שכולל ומחבר ומיחד שתי הדרכים הנ"ל ביחד, שזהו בחינת עקר שלמות היחוד שנעשה בשבת:

כט וזהו בחינת סעדה שלישית שאז הוא 'רעוא דרעוין' ואז עתיקא קדישא גלי רצון דילה. כי אז עקר התקון בשלמות שנעשה על-ידי הדרכים הנ"ל. ועל-כן עקר בחינת שבת הוא בחינת נחלת יעקב, כמו שכתוב (ישעיה נח, יג): "אם תשיב משבת רגלך וכו' והאכלתיך נחלת יעקב אביך וכו'", שהיא נחלה בלי מצרים (שבת קיח), כי כשנכלל שתי הדרכים הנ"ל ביחד אז נתבטלין כל מצרי הקדשה, כי הכל ישבו אל ה' על-ידי שתי הדרכים האלו שנעשין דרך כבושה על-ידי יעקב ביותר, מחמת שהוא כוללם יחד וכנ"ל. ועל-כן יעקב דיקא קבע תחומין כנ"ל, כי עקר תחום שבת אלפים אמה שהוא בחינת שתי הדרכים הנ"ל נמשך על-ידי בחינת יעקב כנ"ל:

יחד וכנ"ל, לחבר כלליות התורה כלליות המאמרים המתגלים, שהוא כלליות כל העולמות לחבר הכל בשרשו העליון, שהוא בראשית - מאמר סתום, שאז נכללין ונתיחדין שני האלפין הנ"ל, שזהו בחינת כלל כונות האכילה ליחד בחינת האלפין (כמובא בפגומות), שכל זה זוכין על-ידי אכילת שבת כנ"ל.

כח וזהו מה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה יא, ז): "ויחן פני העיר" (בראשית לג, יח) - 'שקבע תחומין עם שבת הם כנגד שלשה אבות. והעקר הוא יעקב שכולל ומחבר ומיחד שני הדרכים הנ"ל ביחד, שזה עקר בחינת קדשת שבת שנמשך על-ידי אכילת שבת, דהינו על-ידי השלש סעודות וכנ"ל, כי סעדה ראשונה היא כנגד אברהם איש החסד, שהוא מלמד זכות וממשיך חסדים על ישראל תמיד על-ידי הנקודות טובות שמוצא בהם, שזהו בחינת הדרך של 'אזמרה' הנ"ל. ויצחק הוא בחינת עולה תמימה, בחינת 'ואיה השה לעלה' הנ"ל, שזה הדרך הקדש התחיל על-ידי עקדת יצחק ששם נאמר המקרא הזה, כי יצחק ממתיק הגבורות בשרשן, שהוא העלמת המאמר סתום הנ"ל שמשם שרש הגבורות הקדושות ושם המתקתן, כי באמת ההעלמה הוא חסד נפלא מאד (וכמוכן בכתבי האר"י ז"ל שעקר המתקת כל הגבורות

ואף-על-פי שהאמת הוא כף וגם עתה הוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן מאחר שכבר גלו לנו שאפילו במקומות המטנפים יכולין לחפש ולבקש את ה' יתברך ולעלות על-ידי-זה דיקא לתכלית העליה, לבחינת 'איה', על-כן בודאי תמיד יקום על עמדו ובתוך כך יזכה שה' יתברך ירחם עליו ויאיר עיניו שיחזור וימצא הנקדות טובות שיש בו עדין ויגיל וישיש בישועתו. וזהו בחינת 'שאם יפלו האחד יקים את חברו' וכנ"ל. "והחוט המשלש לא במהרה ינתק" (שם יב), 'החוט המשלש' זה בחינת יעקב שכולל שתי הדרכים יחד. 'לא במהרה ינתק', כי עקר התקון כשנכללין שתי הדרכים יחד וכנ"ל:

ל וזהו: "טובים השנים מן האחד, שאם יפלו האחד יקים את חברו" (קהלת ד, ט), הינו בחינת שני הדרכים הנ"ל שהם מחזיקין את כל האדם לכל יפל בשום אופן בעולם. וזהו 'שאם יפלו האחד יקים את חברו', כי לפעמים מחזיקין את עצמן על-ידי בחינת הנקדות טובות שמוצאין בו עדין, שזהו בחינת אברהם כנ"ל. ולפעמים נופל חס ושלום גם מזה, ואז אין יכול להחיות את עצמו בשום דבר, ואז מחיה את עצמו על-ידי הבקשה והחפוש בבחינת 'איה' הנ"ל, שמזה הדרך אי אפשר להבעל דבר לבלבלו ולהפילו על-ידי שום בלבול בעולם, כי אף-על-פי שיכניס בדתו חס ושלום, שאפס תקנה מחמת שקלקל מאד,

למצוא זכות ונקודה טובה

(ביצית ה אית ז)

על-כן כל מי שרוצה להוכיח אפילו את עצמו, צריך לדקדק מאד שלא יפיל את עצמו חס ושלום יותר על-ידי תוכחתו, שלא יחליש את דעתו ונשמתו על-ידי שיזכר רק את מעשיו הרעים עד שיוכל לפל לגמרי חס ושלום. על-כן צריך לדקדק להטות כלפי חסד לחפש למצא בעצמו על-כל-פנים איזה נקדות טובות, והתוכחה תהיה בדרך חסד לחזק את עצמו בה' יתברך, ולבטוח

עקר התוכחה צריכה להיות בבחינת השיר של חסד, דהינו להטות כלפי חסד, שהוא בחינת (תהלים קד) "אזמרה לאלהי בעודי" הנאמר בדברי רבינו ז"ל (בסימן רפב), עין שם כל הענין, שצריך האדם למצא בעצמו איזה זכות ונקדה טובה וכן בחברו, בחינת (תהלים לו): "ועוד מעט ואין רשע" וכו', שעל-ידי-זה הוא נכנס באמת בכף זכות ויכול לזכות לתשובה.

בְּרַחֲמָיו הַעֲצוּמִים שֵׁשׁ אֲצִלוּ חֶסֶד
 כְּזֶה שֶׁגַם כָּל מַעֲשֵׂי הָרַעִים יְכוּלִין
 לְהִתְהַפֵּךְ לְזִכִּיּוֹת אֲפִילוֹ אִם הִרְבָּה
 לַפֶּשַׁע מְאֹד מְאֹד יָמִים וְשָׁנִים הִרְבָּה,
 אַף-עַל-פִּי-כֵן חֶסְדֵי ה' כִּי לֹא תִמְנֶנּוּ
 וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו לְעוֹלָם, כִּי עִם ה'
 הַחֶסֶד וְהִרְבָּה עִמּוֹ פְדוּת וְכוּ'.

שִׁיחֲזִק אֶת עֲצָמוֹ שִׁזְכָּה לְהִתְעוֹרֵר
 לֵה' יִתְבָּרַךְ לְהִתְחִיל מֵעַתָּה לְהִתְקַרֵּב
 אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא שִׁיקְלֶקֶל חֶסֶד וְשָׁלוֹם
 יוֹתֵר עַל-יָדֵי תוֹכְחָתוֹ שִׁיפֵל חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם יוֹתֵר, שְׂזֵה נִמְשָׁךְ מִחַמַּת
 שְׁנַחֲלֶשֶׁת נִשְׁמָתוֹ וְכוּ' כִּנ"ל, וְתוֹכְחָה
 כְּזֹאת אֵין זֹכִיךְ כִּי אִם עַל-יָדֵי צְדִיקֵי
 הַדּוֹר שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת מִשֶּׁה שׂוֹזְכִין
 לְבַחֲיַנַּת שִׁיר שֶׁל חֶסֶד הַנ"ל:

הַכָּלָל, שֶׁעָקֵר הַתוֹכְחָה תִּהְיֶה בְּאִפְנֵי

הש"ץ כלול מכל הנקודות טובות של הציבור

(תפילין ב אות י)

כְּדִי שֶׁכָּל אֶחָד יִקְבֵּל מְנִיָּה וּבִיָּה. וְעַל-
 יָדֵי שְׂמִתְפַּלְלִין בְּצַבּוֹר נִכְלָלִין זֶה בְּזֶה
 וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין. וְכֻלָּם כְּאֶחָד
 מְקַבְּלִין מִבַּחֲיַנַּת נִקְדָּה הַכָּלְלִית,
 דִּהְיָנוּ חֲזָרַת הַתְּפִלָּה עַל-יָדֵי הַשְּׁלִיחַ
 צַבּוֹר שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת נִקְדָּה הַכָּלְלִית.
 וְעַל-כֵּן חֲזָר הַתְּפִלָּה, כְּדִי שִׁיאִיר לְכָל
 הַנִּקְדָּוֹת.

הַשְּׁלִיחַ צַבּוֹר הוּא בְּבַחֲיַנַּת צְדִיק
 הַדּוֹר שֶׁהוּא כָּלוּל מִכָּל
 הַצַּבּוֹר וְהוּא בְּבַחֲיַנַּת נִקְדָּה הַכָּלְלִית,
 שֶׁכָּל הַנִּקְדָּוֹת מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ וְכַמוֹכָא
 בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ ז"ל (בְּסִימָן רַב) שֶׁהַשְּׁלִיחַ
 צַבּוֹר כָּלוּל מִכָּל הַנִּקְדָּוֹת טוֹבוֹת שֵׁשׁ
 בְּכָל הַצַּבּוֹר. וְעַל-כֵּן מִתְחַלֶּה
 מִתְפַּלְלִין בְּלַחַשׁ כָּל אֶחָד בְּפָנָיו עֲצָמוֹ,

צריך למצוא בעצמו נקודות טובות

(תפילין ה אות ז)

אִם לֹא יוֹכֵל לֹדַר כִּי אִם דְּבוֹר אֶחָד
 מִמֶּשׁ בַּתְּפִלָּה אוּ בַּהֲתַבּוֹדוֹת, או
 לְלַמֵּד מֵעֵט דְּמַעַט, עַל כָּל פְּנִיִּים יַעֲשֶׂה
 מֵה שִׁיּוּכֵל וַיִּתְחַזַּק וַיַּחֲיֶה אֶת עֲצָמוֹ
 בְּמַעַט דְּמַעַט שְׂזוֹכָה עֲדִין לַגֵּע
 בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל כָּל פְּנִיִּים אֵיךְ
 שֶׁהוּא בּוֹדָאֵי הוּא עוֹשֶׂה כְּמָה מְצוֹת
 בְּכָל יוֹם, כִּי אֲפִלוֹ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל
 מְלֵאִים מְצוֹת כְּרַמוֹן, וְצָרִיךְ לְמַצֵּא
 בְּעֲצָמוֹ נִקְדָּוֹת טוֹבוֹת וְלִהְיוֹת אֶת

אֲפִלוֹ מִי שֶׁעָשָׂה מֵה שֶׁעָשָׂה וְעָבַר מֵה
 שֶׁעָבַר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲסוּר לוֹ
 לְהִיּוֹת זָקֵן חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְהוּא צָרִיךְ
 לְזַהֵר בְּיוֹתֵר וַיּוֹתֵר מִבַּחֲיַנַּת זְקֵנָה,
 שֶׁלֹּא יָבוֹא לִיְדֵי שׁוֹם יְאוּשׁ חֶסֶד וְשָׁלוֹם,
 שֶׁלֹּא יֵאמֵר בְּלִבּוֹ שֶׁכָּבֵר נִזְקֵן חֶסֶד
 וְשָׁלוֹם, בְּמַעֲשָׂיו וְכוּ', עַד שֶׁאֵי אֲפָשָׁר
 לוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת חֶסֶד וְשָׁלוֹם, רַק יִתְחַזַּק
 לְהִתְחִיל בְּכָל מֵה דְּאֲפָשָׁר וַיַּעֲשֶׂה מֵה
 שִׁיּוּכֵל דְּבָר קָטָן אוּ דְּבָר גְּדוֹל, אֲפִלוֹ

עשה, והעקר הוא בחינת אריכת אפים הנ"ל, שיהיה לו אריכות אפים הרבה מאד בלי שעור, שהוא בחינת אריכת הרוח, הינו להאריך רוחו, להמתין וליחל לישועת ה' ולבלי להסתפל על שום בלבול ומניעה כנ"ל:

עצמו בכל פעם, וכמבאר בתורה "אזמרה לאלקי בעודי" (בסימן רפב), כמובא בדברינו כמה פעמים. ולהתחזק להתחיל בכל פעם מחדש ואל יאבד את עצמו לגמרי חס ושלום, וכל אשר תמצא ידך לעשות בכחך

הצדיק עוסק בבנין בית המשכן בכל דור

(ברכת השחר ה אות טז)

יהיה נפרק וחרוב יגן עליהם, ואם יקשרו רצונם תמיד בקדשת המשכן ובית המקדש וכליו, והכל בכח הצדיקי אמת העוסקים בבנין המשכן בכל דור ודור כמו שכתוב בהתורה 'אזמרה' וכו' (סימן רפב), על ידי זה יוכלו לעבר בשלום בכל המדבריות בכל מיני חשך וצלמות, אפילו כשעוברים חס ושלום במקום נחש ושרף ועקרב וצמאון וכו', שבכל מקומות אלו בהכרח שיעבר בהם הרוצה לגשת אל הקדש, בפרט מי שנכשל כבר במה שנכשל ורוצה לשוב, שבהכרח שיעבר באלו המקומות

המשכן נעשה בקדשה כזאת שאפילו בחרבנו יגן על ישראל בבחינת (שמות לח, כא) "אלה פקודי המשכן, משכן", "משכן" - בבנינו, "ומשכן" - בחרבניה' (עיין בסימן יא), בבחינת (במדבר כד, ה): "מה טבו אהלך יעקב משכנתיך ישראל", ודרשו רבותינו ז"ל (שמות רבה לא, י) 'אפילו פשהם חרבים מגנים על ישראל'. ובשביל זה הקימו את המשכן בכל פעם ופרקוהו בעצמן ונסעו עמו ממקום למקום במדבר חשך ואפלה, מקום נחש שרף ועקרב וכו', ואתר-כך חזרו והקימוהו וכו', להורות לדורות שאפילו פשהמשכן

הצדיקים עוסקים בבנין בית המקדש

(בית הכנסת ו אות טז)

קדשת בית המדרש חמורה יותר מקדשת בית הכנסת, כי בבית המדרש עוסקים בתורה, שזהו בחינת קבלת התורה שעל ידי זה עקר פרור האמונה, וגם בבית הכנסת

קדשת בית המקדש חמורה יותר מקדשת בית הכנסת, כי בבית המדרש עוסקים בתורה, שזהו בחינת קבלת התורה שעל ידי זה עקר פרור האמונה, וגם בבית הכנסת

רבותינו ז"ל. אכל בית המדרש קדוש ביותר, כי שם עוסקים בתורה הרבה בכל יום ועל-כן קדשתו חמורה יותר. כי עקר תקון התפלה הוא לזכות לגלות אמונת חדוש העולם, שזה נעשה על-ידי עסק התורה לשמה, שהוא בחינת קבלת התורה שזוכין על-ידי צדיקי אמת שמהם נמשך עקר קדשת הבית הכנסת ובית המדרש, כי הצדיקים עוסקים תמיד בבנין המשכן והבית המקדש, כמו שכתב אדמו"ר ז"ל במקום אחר^א,

וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לג.) : 'כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו', שמשם כל קדשת הבית כנסת ובית מדרש, בבחינת (יחזקאל יא, טז) : "כי הרחקתים בגוים וכי הפיצותים בארצות ואהי להם למקדש מעט", ודרשו רבותינו ז"ל (מגילה כט.) : 'אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות', כי הם מקדש מעט שנמשך קדשתם מהמשכן ובית המקדש שעוסקים הצדיקים בבנינו בכל דור ודור כנ"ל.

הצדיקים מוצאים נקודות טובות בכל אחד (הדאה ו אות ל)

(ליקוטי מוהר"ן רפב) על פסוק "ועוד מעט ואין רשע וכו', שזה בחינת "אזמרה לאלהי בעודי" וכו', שזהו בחינת 'ומצדיקי הרבים כפוככים' שהם בחינת נקודת המאירים ומשמחים לב ישראל שהם מפיסין דעתה של הלבנה על פגימתה שהיא בחינת עצבות ומרה שחורה, כי על-ידי בחינת 'ומצדיקי הרבים כפוככים' נתמלא אורה כי הם משמחים נפשות ישראל שזה עקר תקון פגימתה כנ"ל.

מה שנתן להלבנה את הכוכבים להפיס דעתה כמו שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה ו, ד), זה בחינת (דניאל יב, ג) : "ומצדיקי הרבים כפוככים לעולם ועד", שהם הצדיקים המצדיקים את הרבים שהם מצדיקים ומזכים את הרבים שמכניסים בהם שמחה, שזה עקר התקון על-ידי שמוצאים בהם נקודות טובות של המצוות בכל אחד ואחד אפילו בהגרוע שפגרועים, וכמבאר בדברינו בזה הרבה. וכמו שכתב

צריך לחפש ולמצוא בעצמו נקודות טובות (שם אות סה)

עמנו בעבר והווה ושיעשה עמנו להבא, בבחינת 'הוא הטיב הוא מטיב

צריכין להחיות ולשמח את נפשו בחסדי ה' וטובו שעשה

וְלִידַע וְלִהְשָׁכִיל וְלִהְבִּין הָאֵמֶת שְׂאִין שׁוֹם חַיִּית בְּעוֹלָם חוּץ מִזֶּה וְכַנ"ל. וְהַעֲקָר מֵה שְׂאֵנוּ מִצְפִּים לִישׁוּעָה וּמְקוּיִם לְאַחֲרִית טוֹב בְּכַח הַצְדִּיקִי אֵמֶת כְּאֲשֶׁר חֲזוֹנוֹ כָּל הַנְּבִיאִים וְהַצְדִּיקִים אֲמֵתִים רְאוּנוֹיִם וְאַחֲרוֹנִים, כִּי כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאַפִּילוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כָּל זְמַן שֶׁמֵּאֲמִין שְׂאִין שׁוֹם חַיִּית בְּעוֹלָם כִּי אִם תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְחוּתֵר וּמִשְׁתַּקֵּק לְהַתְּכַלִּית הַנִּצְחִי, וּמְקַרֵּב עֲצֻמוֹ לְצְדִיקִים וְחֻבְרִים אֲמֵתִים, וּמִתְחַזֵּק לְשִׂמְחָה נַפְשׁוֹ בְּכָל עֵת בְּנִקְדַת הַמִּצְוֹת, בְּדַאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב.

הוּא יֵיטִיב לָנוּ וְכו'. וְזֶה כָּל הַחַיִּית וְהַקִּיּוֹם שֶׁל הַזְּמַן שֶׁהֵם יָמֵי חַיֵּי הָאָדָם, שֶׁהַעֲקָר לְקַשְׁרָם לְבַחֲיִנַת לְמַעַלָּה מִהַזְּמַן, הֵינּוּ שֶׁכָּל אֶחָד צְרִיךְ לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצָּא בְּעַצְמוֹ נִקְדוּת טוֹבוֹת מִהַמִּצְוֹת שֶׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת בְּכָל יוֹם מִעוֹדוֹ. כִּי כְּבָר זָכִינוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת עַל-יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אֲשֶׁר הֵם חַיֵּינוּ וְאַרְךְ יָמֵינוּ וְכו'. וְכַמְבָּאָר הַרְבֵּה מִזֶּה בְּדַבְרֵינוּ בַּפָּרֶט עַל פְּסוּק "אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְּעוֹדֵי" וְכו', וְכֵן גַּם עֵתָה אֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פְּנִים הוּא חוֹטֵף אֵיזָה מִצְוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם, כִּי אִפִּילוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּאִים מִצְוֹת כְּרַמוֹן. וְהַעֲקָר הוּא לְשִׂמְחָה בְּזֶה

אף פושע ישראל אי אפשר שאין בו איזה צד טוב וזכות (ברכות)

(פרטיות ד אות ד)

בְּמִצְוֹת. דְּהֵינּוּ שְׂצָרִיכִין לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצָּא בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֵיזָה זְכוּת וְטוֹב כְּדִי לְאַהֲבֵה אֹתוֹ כִּנְפִשׁוֹ. כִּי כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אִפִּילוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר שְׂאִין בּוֹ אֵיזָה צַד טוֹב וְזְכוּת, וְכַמְבָּאָר עַל פְּסוּק "וְעוֹד מֵעַט וְאִין רְשַׁע" וְכו' עֵינן שֵׁם (לִיקוּטֵי מוהר"ן רפב). כִּי עַקֵּר הָאֱהָבָה הִיא כְּדִי לְקַשֵּׁר עֲצֻמוֹ עִם הַטוֹב שֶׁבְּכָל יִשְׂרָאֵל וְלְכַלֵּל עִמָּהֶם יְחִיד בְּאַהֲבָה וְאַחֲדוּת, כְּדִי לְבַטֵּל כָּל הַשְּׂנֵאִיִּים וְלְכַלֵּל בְּאֶחָד הַפְּשׁוּט יִתְבָּרֵךְ, שֶׁמִּשֵּׁם כָּל הַחַיִּית וְהַקִּיּוֹם וְהַתְּקוּן שֶׁל כָּל הַעוֹלָמוֹת. כִּי עַל-יְדֵי קִיּוֹם הַתּוֹרָה

"וְאַהֲבַת לְרַעַף כְּמוֹךְ הוּא כָּלֵל גְּדוֹל בַּתּוֹרָה", כְּדִי לְכַלֵּל בְּאַחֲדוּת וְשְׁלוֹם שֶׁהוּא עַקֵּר הַחַיִּית וְהַקִּיּוֹם וְהַתְּקוּן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, עַל-יְדֵי שְׂבָנֵי אָדָם שֶׁמִּשְׁנִיִּים בְּדַעוּתֵיהֶם נִכְלָלִים יְחִיד בְּאַהֲבָה וְאַחֲדוּת וְשְׁלוֹם. וְעַקֵּר הָאֱהָבָה הוּא לְאַהֲבֵה אֶת יִשְׂרָאֵל הַמְקִימִים אֶת הַתּוֹרָה, כִּי מִי שֶׁהוּא רְשַׁע גָּמוֹר בְּתַכְלִית וְאִין בּוֹ שׁוֹם טוֹב, בְּדַאי מִצְוָה לְשַׂנְאֵה אֹתוֹ בְּתַכְלִית הַשְּׂנְאָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קלט, כב) "תַּכְלִית שְׂנְאָה שְׂנְאֵתִים". וְקַ עַקֵּר מִצְוֹת וְאַהֲבַת לְרַעַף כְּמוֹךְ הוּא לְרַעַף

ה' יתברך מבטל טבעו ורצונו כנ"ל, אזי הוא נכלל עם מדת גבורתו בה' יתברך, ואזי אלו שני בני אדם אף-על-פי שהם נדמים כשני הפכים בדעותיהם, אף-על-פי-כן בשרש רצונם שניהם כאחד. כי שניהם רצונם לעשות רק רצון קונם, זה בחסד, וזה בגבורה, ועל-כן באמת נכללים שניהם במקור האחדות שהוא האחד הפשוט יתברך.

וכן כלל ישראל כל אחד ואחד על-ידי מעט הטוב שבו, הוא נכלל באחדות עם כלל ישראל ובכחינה זו צריכין לאהב כל אחד מישראל כנפשו, דהיגו למצא בו מעט טוב לדון הכל לכף זכות. שעל-ידי-זה נכנסין כלם באמת לכף זכות כמבאר בסימן הנ"ל. ועל-ידי-זה יאהב כל אחד כנפשו כנ"ל, ואז יהיה נכלל עם כלם יחד באחד הפשוט על-ידי הטוב שהוא קיום התורה שיש בכל אחד.

והמצוות נתקשרין ונכללין כל שניו הדעות יחד. למשל דעה של זה נוטה לחסד תמיד, ודעה של זה נוטה לגבורה, ועל-כן הם משנים בדעותיהם ויש ביניהם מחלוקת. אבל כשמבטלין שניהם רצונם מפני רצון ה' יתברך, וזה אין משמש במדת חסדו כי אם בשביל רצון ה' יתברך, דהיגו לעשות טוב וחסד עם אהבי ה'. ולהפך כשרוצה על-ידי מדת החסד שיש לו להיטיב עם שונאי ה' חס ושלום, או שמגיע לו איזה תאוה ואהבה רעה שנמשכת ממדת החסד שהיא בחינת אהבה, אזי משבר תאותו ואהבתו ואינו עושה עם מדת חסדו שום דבר שהוא כנגד רצון ה' יתברך, רק מה שהוא רצונו יתברך באמת. ואזי נכלל עם מדת חסדו ברצון העליון בה' יתברך. וכן חברו שיש לו מדת גבורה, כשאינו משתמש עם גבורתו כי אם בשביל ה' יתברך להתגבר על יצרו ולנקם בשונאי ה' וכו', ומה שהוא נגד רצון

יסתכל בחבירו בעין טובה וישתדל למצוא בו טוב

(ברכות פרשיות ה אות 1)

בדרכו הטוב, אף-על-פי-כן יסתכל על חברו גם כן בעין טובה וישתדל למצא בחברו גם כן איזה טוב באופן שיהיה לו אהבה עם חברו ולא יהיה לו עין רעה בחברו חס ושלום. ואז יכול לקבל רמזים טובים לעבודתו יתברך מכל אדם שבעולם שיפגע בו,

צריכין להיות עז כנמר בעבודתו יתברך כפידוע. אבל אף-על-פי-כן צריכין שלא יהיה הנצחון יותר מדאי שלא יהיה שונא לחברו בשביל שאינו מתנהג בדרכו. ויתנהג עם חברו במזג השונה, דהיגו שאף-על-פי שצריך להיות חזק מאד

מאד, כמבאר בדבריו הקדושים בכמה מקומות (עין בלקוטי מהר"ן סימנים קלו רפב). ואם אפשר לו לדבר עם חברו באמת ובתמימות בלי נצחון של שקר להטות חברו אל האמת להשיבו לדרך הישר, מה טוב ומה נעים. ואם לאו, אף-על-פי-כן אינו שונא אותו אדרבה אוהב אותו גם כן, כי משתדל למצא בו גם כן נקודות טובות כדי שיוכל להתמזג עמו ולאהב את עצמו עמו. וזה עקר קיום העולם, כי בהכרח שיהיה נצחון ושנוי דעות, כי אין שני בני אדם שוין וכנ"ל.

בבחינת "מכל מלמדי השכלתי" וכו' (תהלים קיט, צט). כי אינו מתירא שחברו חס ושלום ידחיו מן האמת שבלבו חלילה, כי הוא חזק בדעתו ובדרכו הטוב מאד כראוי. אף-על-פי-כן אין עינו רעה בחברו ואוהב את חברו גם כן, אף-על-פי שאינו הולך בדרכו. כי אולי הוא צריך לילך באותו הדרך שבחר לו, כי אולי לפי שרש נשמתו צריך לילך בדרך זה. ואפילו אם רואה שחברו אינו הולך בדרך הישר, אף-על-פי-כן הוא דן אותו לכף זכות ומשתדל למצא בו גם כן איזה נקודה טובה כאשר הזהירנו הוא ז"ל על זה

כל אחד יכול לגנוז נקודותיו הטובות במשכן הצדיק

(תפילה המנחה : אות יא)

כל נקודות טובות של כל קדושות ישראל שחוטף כל אחד בכל יום ובכל עת, עד שעל-ידי-זה יש כח לכל אחד לשאר על עמדו בקדשת ישראל ולהתחזק בכל פעם לשוב ממחשבות רעות וכו', ולצמצם ההתלהבות שכל זה היא בחינת תקון התשובה.

ואז אפילו אם נעשה עמו כמו שנעשה שמתגברין עליו בכל פעם כמו שמתגברין, אף-על-פי-כן מה שחטף טוב מקדם כבר הוא נכנס ונגנז במקום קדוש ונורא מאד בהמשכן ובית-המקדש, ונצטרף ונכלל זה הטוב עם כל הנקודות של כל ישראל שמתכנסין לשם,

עקר קדשת המשכן שהיא בחינת הבית-המקדש, הוא שעל-ידי בנין המשכן וכליו נמשך תקון כזה שכל מי שיש לו חלק בבנין המשכן, על-ידי נדבת לבו הטוב שמסיע בבנינו בגופו ובממונו ובכצונו ותשוקתו הטוב, על-ידי-זה כל דבר מצוה וקדשה וכל נקדה ונקדה טובה שהוא חוטף מתוך כל הבלבולים והמניעות מתוך תקף תבערת האש שבזה העולם וכו', הכל יכול להכניס לתוך מקום הקדוש הזה שהוא המשכן, שהוא בחינת הבית-המקדש שהוא בחינת האהל מועד, שלשם מתאספין כל ישראל ולשם מתכנסין

שְׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין כַּח לְשׁוּם סִטְרָא אַחְרָא לְקַלְקַל אֶת הַתְּקוּן הַזֶּה שְׂכַבְר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי נְקֻדּוֹתָיו הַטּוֹבִים שְׁנַכְלָלוּ בַתּוֹךְ קִדְשַׁת כְּלָל יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹךְ הַמְּשֻׁכָּן, שֶׁהוּא אוֹצֵר בֵּית ה' שֶׁשֵּׁם אֵין שׁוֹלְטִין יְדֵי זָרִים.

וְהַכֹּל עוֹלָה לַה' לְמָקוֹם שְׁעוֹלָה, עַד שְׂבַכְחָ זֶה יְכוֹל לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם כֹּל יְמֵי חַיָּיו עַד שִׁישׁוּב אֶל ה', בְּבַחֲנִיַת (תהלים ז, א) ה' מְעוֹן אֶתָּה הֵייתָ לָנוּ בְּדוֹר וָדוֹר" וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּשֻׁכָּן וּבֵית-הַמְּקֻדָּשׁ, עַל-יְדֵי-זֶה "תֵּשֵׁב אָנוּשׁ עַד דְּכָא" - 'עַד דְּכְדוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ', שְׁכָל אַחַד יְכוֹל לָשׁוּב לַה' יִתְבַּרְךָ אֲפִילוּ בְּדְכּוּכָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת:

וְעַל-כֵּן בְּאֵמַת עֵקֶר הַכַּח לְזֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת מִשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדִיקֵי אֲמַת, שְׁצָרִיכִין לְבוֹא אֲלֵיהֶם וּלְהַתְקַשֵּׁר לְהַקְבוּץ שֶׁלָּהֶם בְּבִתֵי מְדַרְשׁוֹת שְׁנַכְנְנוּ עַל שָׂמָם. כִּי הֵם בְּגִדְל כַּחַם עוֹסְקִים תְּמִיד גַּם בְּדוֹרוֹת אֱלוֹ בְּבַחֲנִיַת בְּנֵין הַמְּשֻׁכָּן כְּמוֹ שְׂמִבְאָר בְּהַתּוֹרָה 'אֲזַמְרָה' וְכוּ' (בְּסִימָן רַפּ"ב), שְׁכָל צְדִיק אֲמַתִּי בּוֹנֶה בְּחִינַת מְשֻׁכָּן וְכוּ' עֵינֵי שָׂם. וְשֵׁם יְכוֹל כֹּל אַחַד לְגַנּוּחַ כֹּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׁלוֹ לְהַכְנִיסָהּ לַתּוֹךְ הַשְּׁתַּפּוֹת הַקְּדוֹשׁ שֶׁל כְּלָל הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה לֹא יוֹכְלוּ לְחַטֵּפָה וּלְקַלְקֵלָה שׁוּם מְחַבֵּל וְהַסְטֵרָא אַחְרָא חַס וְשְׁלוֹם, בְּבַחֲנִיַת (יְרֵמִיָּה ל, כֵּא) "מִי זֶה עָרַב אֶת לְבוֹ לְגִשְׁתֵּי אֱלִי" וְכוּ', דְּהֵינּוּ בְּבִתֵי

יב ואפילו עתה בגלותנו הארץ המר, כל חיותנו וקיומנו הוא על-ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בחינת קדשת המשכן ובית-המקדש, בחינת מקדש מעט כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כט.). כי זה עקר סוד בנין המשכן, שמשנה רבינו ראיה עצם התגברות הבעל דבר והסטרוא אחרא, שאחר מתן תורה בהתגלות אלהות כזה קלקלו כל כך, על-כן עשה תקון לדורות על-ידי בנין המשכן במדבר, שבזה המשיך תקון שאפילו כשיחרב הבית-המקדש שתי פעמים, אף-על-פי-כן יהיה לנו כח להמשיך קדשת הבית-המקדש אפילו בחוץ-לארץ, בארצות צפון במקומות

יב ואפילו עתה בגלותנו הארץ המר, כל חיותנו וקיומנו הוא על-ידי בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בחינת קדשת המשכן ובית-המקדש, בחינת מקדש מעט כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה כט.). כי זה עקר סוד בנין המשכן, שמשנה רבינו ראיה עצם התגברות הבעל דבר והסטרוא אחרא, שאחר מתן תורה בהתגלות אלהות כזה קלקלו כל כך, על-כן עשה תקון לדורות על-ידי בנין המשכן במדבר, שבזה המשיך תקון שאפילו כשיחרב הבית-המקדש שתי פעמים, אף-על-פי-כן יהיה לנו כח להמשיך קדשת הבית-המקדש אפילו בחוץ-לארץ, בארצות צפון במקומות

ליקוטי הלכות

שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיכֵינּוּ בְּחִינַת קִדְשֵׁת
הַמִּשְׁכָּן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי
הַבְּתִי מִדְּרָשׁוֹת הַנֶּ"ל וְכַנֵּ"ל
שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר תְּקוּן הַתְּשׁוּבָה וְכוּ'
כַּנֵּ"ל.

מִדְּרָשׁוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמִּשְׁכָּן
וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁשֵּׁם ה' יִתְבָּרֵךְ.
וְזֶה בְּחִינַת פְּרֻשֵׁת שְׁקָלִים שְׁקוּרִין
עֲתָה בְּכָל שָׁנָה לְהִזְהִיר הָעָם עַל
הַשְּׁקָלִים בְּשִׁבִיל בְּגִין הַמִּשְׁכָּן.

צריכין לשמח עצמו על ידי שמוצא בעצמו נקודות טובות (שם אות ג)

שֶׁנִּקְרָאִים עַל שֵׁם הַיּוֹד כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מנחות כט:), וְעַל-כֵּן נִקְרָא
כָּל אֶחָד אִישׁ יְהוּדִי עַל שֵׁם הַיּוֹד, וְזֶה
בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט שֶׁמְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ
עַל שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי וְלֹא עֲשָׂנִי גוֹי.

וְאַחַר-כֵּן יוֹסִיף לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ
בְּמָה שְׂזָכָה לְהִתְקַרֵּב
לְהַצְדִּיקֵי אֲמֵת וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת שִׁיר
כְּפוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת "ה. כִּי ה' הִיא
בִּינָה, בְּחִינַת הַתְּבוּנָנוֹת בְּגִדְלוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ, שְׂזָה עֲבוֹדַת הַצְדִּיק הָאֲמֵת
שֶׁהוּא אִישׁ תְּבוּנוֹת שְׂמַכְנִיס בְּלֵב
הַמִּתְקַרְבִּים אֵלָיו הַתְּבוּנָנוֹת בְּגִדְלוֹתוֹ
יִתְבָּרֵךְ. וְצָרִיךְ לְשַׁמַּח עַצְמוֹ מֵאֵד בְּזֶה
שְׂזָכָה לְהִתְקַרֵּב לְהַצְדִּיק שְׂמַכְנִיס בּוֹ
הַשְּׂגָת אֱלֹהוֹת, כְּמוֹ שְׂמַבְאָר בְּהַתּוֹרָה
מִיִּשְׂרָאֵל (סימן ל) שֶׁעָקַר הַשְּׂגָת אֱלֹהוֹת
הוּא עַל-יְדֵי שְׂמִתְקַרֵּב לְרַבִּי אֲמֵתִי
שֶׁהוּא צָדִיק גָּדוֹל בְּמַעֲלָה מְפִלְגָת
מֵאֵד וְכוּ' עֵין שֵׁם. וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה
שִׁיר כְּפוּל וְכַנֵּ"ל.

וְאַחַר-כֵּן צָרִיךְ לְהוֹסִיף לְשַׁמַּח אֶת
עַצְמוֹ גַּם בְּמָה שְׂמוֹצֵא

זֶה בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל מְשֻׁלָּשׁ
מְרַבֵּעַ וְכוּ', כִּי מוֹכֵן בְּתוֹךְ דְּבָרֵי
אֲדָמוּר ז"ל שֶׁצְּרִיכֵינּוּ לְשַׁמַּח נַפְשׁוֹ
בְּכָל מִינֵי עֲצוֹת, וְהָעֵקֶר עַל-יְדֵי שְׂלֵא
עֲשָׂנִי גוֹי, וְעַל-יְדֵי שְׂנִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי
אֲמֵת וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הַחוֹלְקִים
עֲלֵיהֶם בְּחִנּוּם. וְכֵן עַל-יְדֵי שְׂמוֹצֵא
בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נְקוּדַת טוֹבוֹת עֲדִין כְּמוֹ
שְׂמַבְאָר בְּהַתּוֹרָה "אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי
בְּעוֹדֵי" עֵין שֵׁם. וְהַשְּׂמִחָה הִיא בְּחִינַת
שִׁיר וְנִגּוֹן בְּחִינַת עֲשֶׂרָה מִינֵי נְגִינָה,
כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שם צב, ד): "עֲלֵי עֲשׂוֹר
וְעֲלֵי נָבֵל, כִּי שְׂמַחְתִּנִּי ה' בְּפַעֲלֶךָ"
כְּמוֹ שְׂמַבְאָר בְּמָקוֹם אַחֵר. וְזֶה בְּחִינַת
שִׁיר פְּשׁוּט כְּפוּל וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי
שְׂשַׁמַּח עַצְמוֹ בְּנִקְדַת הָאֲמוּנָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא שְׂלֵא עֲשָׂנִי גוֹי, זֶה
בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט שֶׁמְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ
שֶׁהוּא אִישׁ יְהוּדִי שְׂמַאֲמִין בְּה' יִתְבָּרֵךְ
שֶׁהוּא פְּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשִׁיטוֹת
כַּנֵּ"ל, וְשִׁיר פְּשׁוּט - זֶה בְּחִינַת יוֹד,
שְׂזָהוּ בְּחִינַת קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשַׁת
שְׂנִקְרָאִים כְּלָם צַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב
(ישעיה ס, כא): "וְעַמְּךָ כְּלָם צַדִּיקִים"

חולקים ומתנגדים על הצדיקים שזהו בחינת שיר כפול כנ"ל. ועוד איתא שם 'שחורה אני במעשה העגל ונאנה אני במעשה המשכן, הינו שגם במעשי נמצאים כמה נקודות טובות וכמוכא בפרוש רש"י על פסוק זה עין שם - זה בחינת שיר משלש כנ"ל.

ועל ידי כל זה שמשמח ומחזק עצמו על ידי כל הנ"ל,

על ידי זה הוא מתגבר לחטף גם עתה איזה טוב, תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים, שזהו בחינת קבלת על מלכותו יתברך, ועל ידי זה נעשה שיר מרבע שהוא שלמות השם יהו"ה, שהוא על ידי שמשמח עצמו בשלש בחינות הנ"ל עד שמחזק עצמו גם עתה על ידי זה לסור מרע ולעשות טוב לקבל על מלכותו יתברך, שזהו עקר שלמות השם, כי על ידי כל מה שעובדין אותו יתברך כביכול נשלם שמו יתברך כידוע. וזה בחינת שיר מרבע. ונשלם השמחה שהוא בחינת עשרה מיני נגינה וכו'. אשרי שיאחז בזה עד שיזכה לכל הנ"ל:

בעצמו נקודות טובות עדין, כי איך אפשר שלא עשה איזה טוב מימיו וכו' כמו שמבאר בהתורה 'אזמרה' הנ"ל. וזה בחינת שיר משלש שמשמחתו בשלשה בחינות, מה שלא עשני גוי, ומה שהבדילנו מן התועים החולקים המרחקים מהצדיק האמת, ומה שזכינו בעצמנו כל אחד לאיזו נקודת טובות. וזה בחינת שיר משלש.

וזה בחינת מה שאיתא (מדרש חוית שיר השירים) על פסוק "שחורה אני וכו'", 'שחורה אני במעשי ונאנה אני במעשה אבותי וכו' - זה בחינת מה שמחזקים ומשמחים את עצמם במה שלא עשני גוי רק זכיתי להיות מזרע אבותינו אברהם יצחק ויעקב שהורישו לנו ירשתנו הטובה להאמין בה' יתברך, כמו שאנו מתפארין בזה בכל יום שאומרים 'אשרינו מה טוב חלקנו וכו' ומה יפה ירשתנו וכו', וזה בחינת שיר פשוט כנ"ל. עוד איתא שם במדרש הנ"ל 'שחורה אני במעשי ונאנה אני במעשה הצדיקים' - זה בחינת השמחה מה שאין אנו

הצדיקים עוסקים ללקט כל נקודה טובה של כל אחד מישראל

(שם אות טז)

בישראל שלא תשכח מפי זרענו וכו', כל זה נעשה רק על ידי בחינת לקוטים, שזה בחינת יוסף הצדיק שהוא גם כן בחינת משיח כידוע.

עקר בחינת שבועות שהוא מתן תורה, נמשך בכל שנה על ידי בחינת משה שהוא הצדיק הדור האמתי שעוסק להכניס קיום התורה

וכו', כִּידוּעַ כָּל זֶה מֵה שְׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד. אָבֵל הָעֶקֶר הוּא הַהִתְחַזְקוֹת בְּכַח הַצְדִּיק, שְׁצַרִּיכִין לִידַע שֶׁהַצְדִּיק הוּא גִבּוֹר כַּח כְּזֶה שְׁכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׁמִתְגַּבֵּר כָּל אֶחָד בְּאִיזָה רִגַע, הוּא חוֹטֵף אוֹתָהּ מִיָּד וּמְכַנִּיסָה לְתוֹךְ בֵּית הַקִּדְשָׁה שֶׁהוּא בּוֹנֵה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְשָׁכֵן וּבֵית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בֵּיתָא תַתָּא וְכוּ'.

ועל-כן אֶפִּילוּ כְּשֶׁאֲחַר-כֵּךְ יוֹרֵד כְּמוֹ שִׁיּוֹרֵד זֶה שְׂרָצָה לְהִתְקַרֵּב, אָף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ נֹאכֵד הַהִתְעוֹרְרוֹת הַמַּעֲט שְׁלוֹ, כִּי כִּבֵּר נִכְנַס לְתוֹךְ בְּנִין בֵּית הַקִּדְשָׁה שֶׁהַצְדִּיק עוֹסֵק בְּבִנְיָנוּ כַּנ"ל. עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן בְּבְחִינַת (קִהְלַת י' ד) "מְקוֹמָךְ אֵל תֵּנַח". וּבְכָל פֶּעַם שְׁמִתְגַּבֵּר עַל מַחְשַׁבְתּוֹ הָרָעָה וּמִנְשֵׂא עֲצָמוֹ לְחַשֵּׁב מַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת וּמִתְגַּעְגַּע וְכוֹסֵף לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ לֵית רְעוּתָא טְבָא דְאַתְאָבֵד, מְכַל שְׁכֵן מֵה שְׁעוֹשָׂה בְּכָל פֶּעַם אִיזָה דְבָר שְׁבַקְדָּשָׁה. כִּי הֲלֹא אֶפִּילוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מַצּוֹת כְּרֵמוֹן וְכוּ' [וְכַמְבָּאֵר בְּדַבְרֵינוּ הַרְבֵּה מְזֶה וּבִפְרָט עַל פְּסוּק 'אֲזַמְרָה לֵאלֹהֵי בְעוֹדִי' וְכוּ' שֶׁהַזְהִיר הוּא ז' לִלְךָ עִם זֶה מֵאֲדָר]. וְהָעֶקֶר הוּא כַּח הַצְדִּיק שְׁעוֹסֵק בְּתַקוּן הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי תַקוּן נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁמִקְבָץ וּמְלַקֵּט בְּכָל עַת וְרִגַע כָּל מַחְשְׁבָהּ וּמַחְשְׁבָהּ טוֹבָה וְכָל דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה טוֹב וּמְכַנִּיס אוֹתָם תַּחַךְ לְתוֹךְ בֵּית

שְׁעַל יְדוּ הִיָּה עֶקֶר הַקִּיּוּם לְיִשְׂרָאֵל בְּמַצְרִים שְׁלֹא יִשְׁתַּקְּעוּ לְגַמְרֵי בְּזַהֲמַת מַצְרִים עַד שְׁזַכּוּ שֶׁהוֹצִיאָם מִשָּׁם מִשָּׁה בְּכַח עֲצָמוֹת יוֹסֵף. כִּי הַצְדִּיקִי אָמַת עוֹסְקִים בְּזֶה לְלַקֵּט לְקוֹטִיּוֹם, שֶׁהֵם בְּחִינַת נִיצוּצוֹת קְדוּשִׁים הַמִּתְבָּרְרִים בְּכָל עַת עַל-יְדֵי כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שְׁזַהוּ בְּחִינַת (בְּרַאשִׁית מו, יד) "וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף" וְכוּ'. כִּי עֶקֶר הַגְּאֻלָּה תְלוּיָהּ בְּזֶה לְבָרֵר כָּל נִיצוּצוֹת הַקְדוּשִׁים שְׁנִפְלוּ עַל-יְדֵי שְׁבִירַת כְּלִים כִּידוּעַ. אָבֵל אֵי אֶפְשָׁר לְבָרְרֵם כִּי אִם עַל-יְדֵי אַתְעוּרוּתָא דְלַתְתָּא וְכוּ'.

ובשביל זֶה אֲרִיכַת הַגְּלוּת כָּל כֵּךְ, כִּי הַבַּעַל דְּבָר מִתְפַּשֵּׁט בְּכָל עַת לְאַרְךָ וְלָרַחֵב בְּכָלל וּבִפְרָט, וּבִיּוֹתוֹר כָּל מֵה שְׁרוּאָה שְׁאֶחָד רוּצָה לְהִתְקַרֵּב לַה' יִתְבָּרַךְ וְכוּ'. אָבֵל הַצְדִּיק הָאָמַת הוּא בְּחִינַת "יֵשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לְרוּץ אַרְח" וְכוּ' (תְהִלִּים יט, ה) כְּמוֹ שְׁמִבְּאֵר בְּהַתּוֹרָה 'לִשְׁמֵשׁ שָׁם אֵהֵל בְּהֵם (סִימָן מַט), וְכָל הַתְּגַבְרוּתוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי בְּחִינַת "וְהוּא כְּתָן יוֹצֵא מִחִפְתּוֹ", שֶׁהוּא עַל-יְדֵי שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יוֹצֵא מַחְכְּמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וּמִמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת וְהַרְהוּרִים רְעִים וְכוּ' כְּמוֹכֵן שָׁם בְּהַתּוֹרָה הַנ"ל. אָבֵל הוּא סְבִיל מַרְעִין וְיִסוּרִים רַבִּים מֵאַתְנוּ בְּבְחִינַת (ישעיה נג, ה) "וְהוּא מַחְלֵל מִפְּשַׁעֵינוּ" וְכוּ', מַחְמַת שְׁבָכָל פֶּעַם שְׁאֶחָד מִתְעוֹרֵר מַעֲט לְשׁוֹב לַה' יִתְבָּרַךְ תַּכְּף מִתְגַּבְרִין עָלָיו וְכוּ', וְהוּא אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר כְּרֵאוּי

שְׁסוּף כָּל סוּף יִשׁוּבוּ הַכֹּל אֶל ה'. וְזֶה בְּחִינַת (תהלים פד, ה-ו) "אֲשֶׁר יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ" שְׁנִסְמָךְ לְפָסוּק "אֲשֶׁר אָדָם עָז לוֹ בָּךְ". כִּי עָקֵר הָעֵז וְהֵתְחַזְקוֹת לְאַחֵז עֲצָמוֹ בֵּה' יִתְבָּרֵךְ בְּכֹל מְקוֹם שֶׁהוּא, הוּא עַל-יְדֵי שְׁזוּכָה לְהִיּוֹת בְּכֹל יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ.

הַקִּדְשָׁה וְכו', כַּנ"ל, עַד שֶׁמִּתְקַבְּצִים וּמִתְלַקְּטִים כָּל הַנִּקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, עַד שֶׁיֵּשׁ לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד חֵלֶק גָּדוֹל בְּבִנְיַן הַבַּיִת דִּקְדוּשָׁה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מִתְבָּרְרִים הַנִּיּוֹצוֹת וְנִעֲשִׂים כְּלִים לְקַבֵּל הָאוֹר אֵין סוּף שְׁמַאִיר בְּלִב כָּל אֶחָד בְּכֹל יוֹם עַד

כל נקודה טובה שחוטף בכל עת נגנו תיכף במשכן הצדיק (שם אות טו)

וְלָנוּס כִּי אִם אֶל הַבַּיִת הַמְדֻרָשׁ לְכָלל בְּתוֹךְ הַקְּבוּץ הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַנִּפְשׁוֹת הַמְקַרְבִּים עֲצָמָם לְהַצְדִּיק הָאֵמֶת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרְבֵּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה וְנִעֵין בְּהַתוֹרָה 'תְּקַעוּ - אֲמוֹנָה' מֵה שְׁמִבְאָר שֵׁם: וְזֶה בְּחִינַת יְשִׁיבָה רַבִּי עִם תַּלְמִידִים וְכו'.

כִּי כָּל הַזּוּכָה לְהִתְקַרֵּב לְשִׁכְן בְּחִצְרֵיהֶם וּבְבֵיתָם וְכו', עַל-יְדֵי-זֶה כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׁחוֹטֵף בְּכֹל עֵת, וְכֹל מֵה שְׁמַנְתָּק עֲצָמוֹ מְעַט מִמַּחְשְׁבוֹת רְעוֹת לְמַחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת, נִגְנָנו וְנִכְלָל תַּכְף בְּתוֹךְ הַבַּיִת-הַמְדֻרָשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁכַּן וּבֵית-הַמְקֻדָּשׁ שְׁבוּנָה הַצְדִּיק בְּכֹל דוֹר וְכו', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּהַתוֹרָה 'אֲזַמְרָה' וְכו' וְכִמוֹ שְׁמִבְאָר לְעִיל. וְזֶהוּ בְּחִינַת שְׁנִסְמָךְ לְזֶה "נִוְרָאוֹת בְּצִדָק תַּעֲנִנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְּטַח כָּל קִצְוֵי אָרֶץ וְיָם רְחוֹקִים", שֶׁה' יִתְבָּרֵךְ יַעֲנֵנוּ נִוְרָאוֹת לְקָרֵב רְחוֹקִים כְּאִלוֹ מִקְצוֹי אָרֶץ וְיָם

זֶה "דְּבָרֵי עֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִנִּי פִּשְׁעֵינוּ אֵתָּה תִּכְפָּרָם, אֲשֶׁרֵי תִבְחָר וְתִקְרַב יִשְׁכַּן חִצְרֶיךָ נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קֹדֶשׁ הַיְכָלְךָ" וְכו' (תהלים סה, ד-ה). הֵינּוּ שֶׁהָעֲוֹנוֹת גָּבְרוּ מִמֵּנוּ מְאֹד, וְאֵין כַּחֲנוּ אֶלָּא בְּפֶה לְבַקֵּשׁ פִּשְׁעֵינוּ אֵתָּה תִּכְפָּרָם. וְכִמוֹ שְׁאָמַר בְּפָסוּק הַקּוּדֵם לְזֶה "שׁוּמַע תְּפִלָּה עֲדִיךָ כָּל בָּשָׂר יִבֹּאוּ", אֲפִילוֹ גְרוֹעַ וּפְגוּם כְּמוֹנֵי יְכוֹל לְבֹא עֲדִיךָ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה. אַךְ עָקֵר הַהִתְחַזְקוֹת לְזֶה, כִּי הֵלֵא הַבַּעַל דְּבַר מִתְגַּבֵּר בְּחִלוּשֵׁי כַח כְּאִלוֹ לְרַשֵּׁל יָדָם וּלְהִרְחִיקָם חֵס וְשְׁלוֹם גַּם מִזֶּה, מִלְּהִתְפַּלֵּל וּלְצַעֵק תְּמִיד לֵה' יִתְבָּרֵךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא בְּכֹל זְמַן וּבְכָל מְקוֹם וְכו'. עַל זֶה אָמַר 'אֲשֶׁרֵי תִבְחָר וְתִקְרַב יִשְׁכַּן חִצְרֶיךָ נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ' וְכו' - שֶׁהָעָקֵר לְזִכּוֹת לְזֶה הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַבַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ שֶׁהֵם הַבְּתֵי מְדֻרָשׁוֹת שֶׁל הַצְדִּיקֵי אֵמֶת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מְקֻדָּשׁ מְעַט כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל. כִּי אֵין מְקוֹם לְבָרַח

למקום וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ביצה כד), ועל-ידי קדשת הבית המדרש גם הם מוצאים קן להם להתקרב ולשאר קים בקדשת ישראל.

וזה "אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיה ה' צבאות" וכו'.

אפרוחים הם בחינת הנפשות הנפולין כמו שאיתא בזוהר הקדוש בענין קן צפור דלית גרפין דלהון שלמים וכו', וגם הם יתקברו על-ידי מזבחותיה שמקריבין עליהם קרבנות, שהם בחינת היגיעות שמתגזעין אלו הרחוקים להתקרב וללמד ולהתפלל, שכל זה הוא בחינת קרבנות בחינת (תהלים מר, כג) "כי עליך הרגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה" כמו שמבאר במקום אחר (ליקוטי תנינא מו). וזה שמסמיק לזה 'אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה אשרי אדם עז לו כך' וכו' וכנ"ל.

וזהו "עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו" וכו'. שעל-ידי קדשת הבית המדרש הזה גם אלו שהם 'עברי בעמק הבכא', שנפלו לעמק הבכא שהיו נופלים בעמק הגיהנם והשאל תחיתות על-ידי מעשיהם הרעים [כמו שפרש רש"י ז"ל על עמק הבכא], גם הם 'מעין ישיתוהו', שימצאו מעין היוצא מבית ה', שנאמר עליי "ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים" (יזאל ד, ח), שדרשו רבותינו ז"ל לכפר על מעשה שטים, שהוא רבוי תאוות נאוף

רחוקים, שהם הרחוקים מאד על-ידי מחשבותם ומעשיהם הרעים מה' יתברך, אף-על-פי-כן גם להם יהיה מבטח ויענם נוראות על-ידי כח הבית המדרש וכו' שברחו לשם וכו' וכנ"ל:

סז וזה בחינת מה שכתבנו לעיל על פסוק 'אשרי אדם עז לו כך', שנסמך לפסוק 'אשרי יושבי ביתך' וכו'. כי עקר העז וההתחזקות הוא על-ידי שהוא בכלל יושבי ביתך וכו', ועל-ידי-זה יזכה עוד יהללוך סלה, להללו יתברך יתברך סלה, שזה עקר התכלית הנצחי להודות ולהלל ה' יתברך לנצח [כמו שמבאר בהתורה 'ימי חנכה' (ליקוטי תנינא סימן ב)], וכן כל המזמור מדבר שם מזה ממעלות הבתי מדרשות של ישראל, שהם בחינת משכן ובית-המקדש כנ"ל, כמו שכתוב שם (תהלים פד, ב) "מה ידירות משכנתיך ה' צבאות נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' וכו', גם צפור מצאה בית". כי יש נפשות שרחוקים מאד מה' יתברך שעליהם נאמר (משלי כז, ח): "כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו" כמובא במקום אחר, וגם הם מוצאים בית מנוחה על-ידי משכנות ה' שהם הבתי מדרשות, כי על-ידי-זה יש להם גם כן תקנה לנצח כנ"ל.

וזה "ודרור קן לה", כי יש שקשה לתפסם ולקרבים אל הקדשה, כמו צפור דרור שנשמט מאד ממקום

מדרשות שהם בחינת חצרות ה' ובית אלהים וכנ"ל:

סח וזה (תהלים ה, ח) "וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ אָבּוֹא בֵיתְךָ". פי מתחלה אמר "תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב ה'" ואחר-כך הסמיך וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ אָבּוֹא בֵיתְךָ, ואיתא במדרש שאמר דוד 'תאבד' וכו' על דואג ואחיתפל והחולקים עליו, ועל זה אמר ואני כאשר עשו כן עשיתי וכו', אך 'ברב חסדך אבוא ביתך' וכו' ע"ן שם.

וכן צריך כל אדם לומר על עצמו כשיודע בנפשו כאב עוונותיו, וכל חיותו וקיומו הוא על-ידי שאינו חולק על הצדיק האמת, וחותר ומתנגע להתקרב אליו באמת, שצריך להחיות עצמו בזה. וכמו שכתבנו לעיל על פסוק 'אשרי יושבי ביתך' וכו', שכל חיותי הוא מה שאני זוכה להיות בכלל יושבי הבית המדרש של הצדיק האמת, שזהו ענין וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ אָבּוֹא בֵיתְךָ. הינו אף-על-פי שגם אני עשיתי כמו שעשו החולקים כנ"ל לענין דוד, אף-על-פי-כן 'ברב חסדך' שגמלת עלי 'אבוא ביתך' הינו לבית המדרש הנ"ל, שזה כל תקותי למה שהצלתני מדוברי כזב החולקים וכו' אשר אתה עוסק לאבדם, אבל 'אני ברב חסדך אבוא ביתך' וכו' וכנ"ל. ועקר הוא הבית המדרש של הצדיק האמת שהבית

שחטאו בשטים, שזה עקר ההתגברות על כל אחד כמו שאיתא בזוהר הקדוש (ויקרא טו): 'עקרא דיצרא בישא' וכו'. אבל יש מעין היוצא מבית ה' שהוא הבית-המקדש שהוא בחינת הבית המדרש הנ"ל שמתהר ומכפר עבודה זרה.

וזה "גם ברכות יעטה מורה" שהוא הצדיק המורה דרך וכו' וכמו שפרש רש"י שם לענינו שמורה נאמר על המוכיח ומורה אותם וכו' ע"ן שם. הינו שגם משם מעמק הבכא יעלו ברכות שיעטה המורה לצדקה שהוא הצדיק ראש הבית המדרש, שהמשיך גם למקומם מעינות החכמה שנובע מהם עצות עמקות גם להם להחזיקם ולהשיבם וכו'. פי כל התקון על ידו.

ועל-כן בקש שם "מגננו ראה אלהים" שנאמר על הבית-המקדש כמו שפרש רש"י שם, "והבט פני משיחך" שעוסק בזה לקרב כל הרחוקים. פי כל צדיק הוא משיח שעוסק בבנין הבית-המקדש, על-ידי הקבוץ של הבית המדרש שעל-ידי זה מקרב הרחוקים מאד מאד שעל-ידי זה עקר הגאולה, כמו שכתוב (ישעיה נט, ט): "ובא לציון גאל ולשבי פשע ביעקב" וכו'. וזה "כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי מדור באהלי רשע" (תהלים פד, יא). פי עקר התקון לכל הרחוקים מאד הוא על-ידי הבתי

וזה "בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל, תשב אנוש עד דכא" וכו', כי עקר התשובה לכל אחד לכל הגורעים שבעולם הוא על-ידי המעון הזה, שהוא הבית המדרש הנ"ל. וכמו שפיתנו לעיל מזה באות יא יב, שאפילו אם מתעורר לשוב ואחר-כך נופל חס ושלום וכן אלפים ורבבות פעמים, אף-על-פי-כן כל נקדה ונקדה טובה אינה נאבדת, כי הכל מאסף ומקבץ הצדיק האמת ומכניס הכל בתוך הקבוץ הקדוש של הבית המדרש הזה, שזהו בחינת תקון של המשכן שעשה משה לתקן מעשה העגל שכולל כל החטאים שבעולם וכו"ל. כי תקון התשובה הוא תקון שבירת כלים שמשם כל הקלפות שמהם כל החטאים. וכל השבירה היתה מחמת רבוי אור כידוע. והתקון הוא רק על-ידי אתערותא דלתתא כנ"ל.

ועל-כן בכל נקדה ונקדה טובה שמנתק עצמו מרע לטוב ממחשבות רעות למחשבות טובות, נעשין מזה פלים נפלאים בכח אמנות הנפלא של הצדיק האמת וכו', וכמו שמבאר לעיל קצת מזה. ומבאר שם שגם כל הבריאה היתה על-ידי כמה צמצומים רבים לאין מספר שגלה האור והחזירו וכו', ולא נשאר רק רשם וכו', וכל זה עובר על האדם בכל עת.

המדרש והישיבה נקרא על שמו כמו שאמרו רבותינו ז"ל בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לב:) "צדק צדק תרדוף ה' אחר חכמים בישיבה, אחר רבי אליעזר ללוד אחר רבי יוסי לצפורי אחר רבי לבית שערים" וכו' וכן בכל דור ודור:

סט וזה "ה' מעון אתה היית לנו בדור ודור" (תהלים צ, א). 'מעון' בחינת הבית-המקדש שהוא בחינת הבית המדרש של הצדיק שהוא מקדש מעט כנ"ל. וזהו 'מעון אתה היית לנו בכל דור ודור' - שבכל דור ודור נמצא ישיבה של תלמידים עם רבי אמת שעוסקין בבית-המדרש שלהם בחדושי תורה אמתיים, שצריכין לילך אחר הבית המדרש והישיבה הזאת בכל דור ודור, כמבאר במאמר רבותינו ז"ל הנ"ל שאמרו שם "צדק צדק תרדוף" - 'הלך אחר חכמים בישיבה, אחר רבי אליעזר ללוד אחר רבי חנינא בן תרדיון לברור חיל וכו' אחרי רבי לבית שערים' וכו' וחשבו הרבה מקומות שקבעו שם הבית המדרש והישיבה בכל דור. והתורה היא נצחית. ועל-כן בודאי אין דור יתום לגמרי, ובודאי נמצא גם עתה בית המדרש בכל דור שנקרא על שם צדיקי האמת שצריכין לילך אחרי וכו' וכו"ל, ושם הוא מעון ובית דירה לברוך לשם מהמנוגל הזה שפוגע בו בכל עת.

ומשם משתלשל כל רבוי העליות והירידות של כל אחד. ומי שאחזו עצמו בהצדיק ואינו מיאש עצמו בשום אופן ומתחזק בכל פעם מחדש יש לו תקוה לעולם, והעקר בכח הבית המדרש הנ"ל כנ"ל.

ה' מחבב את ישראל בכל נקודה טובה שמוצא בהם

(שם אות צד)

וזוהו "לבבתי באחת מעיניך באחד ענק מצורניך" - שזוהו בחינת שמוחבב את ישראל על-ידי כל נקדה ונקדה טובה שמוצא בהם אף-על-פי שקלקלו כמו שקלקלו בעגל וכו', וכן בכל דור וכמו שפרש רש"י שם, שזוהו בחינת הלמוד הקדוש שגלה אדמו"ר ז"ל על פסוק "אזמרה לאלהי בעודי" וכו' עין שם (ליקוטי מוהר"ן רפב) וכן בשארי מקומות.

הצדיק יכול לעורר הנקודות הטובות אף בהגורעים שבישראל

(שבת ז אות טוה)

שגם הם ישמחו נפשותיהם. ועל-ידי-זה הם מוציאים אותם מעברות ומפגמים ומחזירים אותם בתשובה.

וזה בחינת קדשת שבת שמודיעים להם, כי שבת בחינת שמחה וחדוה, כי בשבת מתבטלים כל הדינים, כמו שכתוב (והר תרומה קלה): יכל שלטני רוגזין ומארי דדינא כלהון ערקין ואתעברו מנה, וה' יתברך מסתפל אז רק על הטוב שבישראל. על-פן כל מי שממשיך על עצמו קדשת שמחת שבת שנמשך גם עליו בכח הצדיקי אמת, על-ידי-זה יכול לזכות לילך בדרךי התשובה.

כשעובר עברה חס ושלום נמשך עליו עצבות, בחינת (שם לה, יט) "אדאג מחטאתי" בחינת יגון ואנחה, שהם בחינת ס"ם ונוקביה, כמו שכתוב בפגנות, ומחמת התגברות העצבות יותר גוררת עברה יותר, ועל-פן עברה גוררת עברה, ולא היה שום תקנה לשוב, על-פן עקר התשובה על-ידי גדולי הצדיקים שיכולין לעורר הנקודות טובות שבישראל אפילו בהגורעים המלאים עברות, גם בהם מחפשים הצדיקים הגדולים ומוציאים בהם נקודות טובות, כי אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמון (ברכות נו, ובכמו שכתוב בהתורה 'ועוד מעט ואין רשע' וכו' סימן רפב ובשארי מקומות רביס), עד שמכניסים בהם

על ידי שמלקטים נקודות טובות נעשים ניוונים (פסח ב)

וּמְקַבְּצִין הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת, דְּהֵינּוּ הַנִּיּוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּתְפָּזְרוּ בְּתוֹךְ הַמַּאֲכָל, עַל-יְדֵי חֲטָא אָדָם הָרָאוּן שֶׁפָּגַם בְּטוֹת קָרִי כִּנּוּ"ל, וְעַל-יְדֵי שְׂמֵלֶקֶטִין וּמְאֻסְפִין הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הַפְּסֻלֹת וְהַסְטָרָא אַחֲרָא, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְיוּנִים כִּנּוּ"ל. וְעַל-כֵּן הִפֵּת שֵׁישׁ בּוֹ עֶשֶׂר מְצוּוֹת וְעֶשֶׂר תְּבוֹת בְּבִרְכַת 'הַמּוֹצִיא', שֶׁהֵם כִּנְגֵד עֲשָׂרָה מִיַּי נְגִינָה. נִמְצָא, שֶׁהִפֵּת כְּלוּל מִכָּל הַבִּרְכוֹת שֶׁל שְׂאֵר הַמַּאֲכָלִים, כִּי הִפֵּת כְּלוּל כָּל עֲשָׂרָה מִיַּי נְגִינָה שֶׁהִיא כְּלָלִית הַבִּרְכוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת נְיוּנִים כִּנּוּ"ל. וְעַל-כֵּן בְּרַכַת הַפֵּת פּוֹטֵר כָּל הַמַּאֲכָלִים הַבָּאִים מִחֲמַת הַסְּעָדָה כִּנּוּ"ל, וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר בְּיִתְרָא בְּפִרְוֵי הַפֵּת. וְאִיתָא בְּזֵהר (פְּנַחֵס רַמְדֵי) : 'מָאן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּנִהְמָא, עֲנִיּוֹת קָא רְדִיף אַבְתְּרָא, כָּל שְׂכָן מָאן דְּזָרִיק פְּרוּרִין דְּמִחָא, כִּי 'פְּרוּרִין דְּנִהְמָא, הֵם בְּבִחִינַת 'פְּרוּרִין דְּמִחִין', כִּי הֵם בְּחִינַת תְּקוּן וּבְרוּר הַנִּיּוּצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ עַל-יְדֵי פֶגַם פְּרוּרִין דְּמוֹחָא כִּנּוּ"ל.

הַפֵּת חָשׁוּב שְׁפוֹטֵר כָּל הַדְּבָרִים הַבָּאִים בְּתוֹךְ הַסְּעָדָה מִחֲמַת הַסְּעָדָה [כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ הַלְכוֹת סְעָדָה]. כִּי עָקֵר הַבְּרוּר שֶׁל הַמַּאֲכָלִים הוּא עַל-יְדֵי הַבְּרַכָּה כִּידוּעַ, וְהַבְּרַכָּה שְׂמֵלֶקֶטִין הִיא בְּבִחִינַת נְיוּנִים, בְּחִינַת שְׂמֻחָה, בְּבִחִינַת "בְּרַכַת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסִיף עֲצֵב עִמָּה" (מְשִׁלֵי י, כב). עֲשִׂירוֹת הוּא הַפֵּךְ הָעֲצֵבוֹת בְּבִחִינַת "אִיזָה עֲשִׂיר הַשְּׂמֻחָה בְּחִלְקוֹ" (אֲבוֹת ד, א), כִּי עַל-יְדֵי הַבְּרַכָּה נַעֲשִׂים נְיוּנִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כִּי אִיתָא בְּדְבָרֵי רַבִּינוּ גֵּרֵי יָאִיר שֶׁהַנְּיוּנִים נַעֲשִׂין עַל-יְדֵי שְׂמֵלֶקֶטִין וּמְקַבְּצִין הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת מִתּוֹךְ הָרוּחַ נִכְאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת עֲצֵבוֹת, בְּחִינַת הַסְטָרָא אַחֲרָא וְעַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין נְיוּנִים, כְּמַבְאָר הֵיטֵב בְּמִאָמֵר "וַיְהִי מִקֵּץ" (בְּסִימָן נד). וּמוֹבָא גַם כֵּן עַל פְּסוּק "אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְעוֹדֵי" (בְּסִימָן רפב), עֵינֵן שָׁם. וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי הַבְּרַכָּה שְׂעַל יְדָה מְבַרְרִין בְּרוּרִים וּמְלַקְטִין

הַתִּינוּקוֹת מִקְבָּלִים הַבֵּל פִּיהֶם מִהַמְשַׁכֵּן (שְׁחִיטָה ד אֹת יד)

הַכְּפּוּרִים שֶׁהוּא יוֹם הַתַּעֲנִיַת, כִּי זֹאת הַקְּדוּשָׁה לְהַכְנִיעַ הַגּוֹף בְּחִינַת בְּהֵמָה וְכוּ', אֵי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתַּעֲנִיַת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַבֵּל

כָּל כַּח הַמְשַׁכֵּן וְהַבֵּית הַמְקַדֵּשׁ לְתַקֵּן וּלְכַפֵּר עַל כָּל זֶה הָיָה נִמְשָׁךְ מִקְדָּשׁ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁלֹּא נִכְנַס לְשָׁם אָדָם כִּי אִם כִּהֵן גְּדוּל בְּיוֹם צוּם

כי 'כְּרוּבִים אֲנֹפִי זוֹטְרִיבִי' (סְכָה ה:),
בְּחִינַת תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, כִּי
מִשֶׁם הֵם מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם
הַקְּדוֹשׁ. וְלִשְׁם נִכְנָס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
בְּיוֹם צוּם הַכַּפּוּרִים לְכַפֵּר עַל כָּל
יִשְׂרָאֵל.

פֶּה שָׁאִין בּוֹ חֲטָא, שֶׁהוּא הֶבֶל פִּיהֶם
שֶׁל תִּינוּקוֹת וְכוּ', כִּי הַתִּינוּקוֹת
מְקַבְּלִין הֶבֶל פִּיהֶם מִהַמְשָׁכָן וּבֵית
הַמְקַדָּשׁ (כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחַר בְּהַתּוּרָה 'אַזְמֶרָה
לְאַלֹהֵי בְעוֹדֵי' בְּסִימָן רַפּב). וְעַקֵּר מְקַבְּלִין
מִבֵּית קְדָשֵׁי קְדָשִׁים מִבֵּין הַכְּרוּבִים,

להיות בשמחה מהנקודות טובות

(בכור בהמה טורורה ד אות יז)

שְׂמֵדְבָרִין מַעֲצָם הַעֲנָשִׁים, הֵם בָּאִין
לְעַצְבוֹת חֶסֶד וְשְׁלוֹם וְכוּ', וְנוֹפְלִים
יּוֹתֵר חֶסֶד וְשְׁלוֹם וְכוּ'. וְזֶה הִיָּה פְּנִינַת
הַמֶּן לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשְׁלוֹם.
אַבְל מְרַדְּכִי הוּא בְּחִינַת שְׂכַל עֲלִיּוֹן
וְנוֹרָא כָּל כָּךְ, שְׂיִכּוֹל לְהַכְנִיס יִרְאַת
הָעֲנָשׁ עַד שְׂיִבְאוּ לְיַדֵּי שְׂמֵחָה עֲצוּמָה,
עַל-יַדֵּי גְדֹל הָעֲצוֹת שְׁנוֹתָן לְכָל אֶחָד
בְּעַמֻּק נְפִילְתוֹ שְׂיִוִּכֵל לְמִצָּא אֶת ה'
יִתְבָּרֵךְ עַד שְׂיִהְיֶה בְּשִׂמְחָה, וְזֶה עַקֵּר
תְּקַנְתּוֹ. וְעַל-כֵּן בְּסוּף הַתּוֹכְחָה שֶׁהִיא
יִרְאַת הָעֲנָשׁ כְּתִיב: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא
עֲבַדְתָּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה" וְכוּ'. וְהַבֵּן
הַיֵּטִב, כִּי זֶה הָעַקֵּר שְׂלֵא יִפֹּל עַל-יַדֵּי
יִרְאַת הָעֲנָשׁ, רַק מִפְּחַד הָעֲנָשׁ יִתְחַזַּק
לְקַיֵּם דְּבָרֵי הַצְּדִיקִים אֲמִתִּיִּים
שְׂמֹזְהִירִין אֶת הַגְּרוּעַ שְׂבַגְרוּעִים
לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה בְּהַנְקֻדוֹת טוֹבוֹת
שְׂמוּצָא בְּעֲצָמוֹ עֲדִין, כַּמְבָּאָר עַל
פְּסוּק "אַזְמֶרָה" וְכוּ' וְכוּ' (בְּסִימָן רַפּב).

ה' יִתְבָּרֵךְ חוֹמֵל עַל עַמּוֹ וְשׁוֹלַח עֲלֵינוּ
הָאָרָה עַל-יַדֵּי צְדִיקֵי הַדּוֹר מִבְּחִינַת
הִירְאָה שֶׁל מְשִׁיחַ, שְׂיִמְשִׁיךְ הִירְאָה
בְּשְׂכַל עֲלִיּוֹן כָּל כָּךְ עַד שְׂתַגִּיעַ הִירְאָה
לְטוֹבָה אֲפִילוֹ לְהַגְרוּעַ שְׂבַגְרוּעִים,
שְׂאֲפִילוֹ הֶרְחוֹק מֵאֵד מֵאֵד יִהְיֶה לוֹ
דַּעַת אֲמִתִּי לְהַבְחִין הָאֲמֵת שְׁגֵם הוּא
יֵשׁ לוֹ תְקִנָּה כִּי רַחֲמֵי יִתְבָּרֵךְ רַבִּים
מֵאֵד מֵאֵד, וְעַל-כֵּן בּוֹדָאֵי לֹא יִפֹּל
עַל-יַדֵּי יִרְאַת הָעֲנָשׁ, אֲדַרְבָּא מִיִּרְאַת
הָעֲנָשׁ יִחַזַּק אֶת עֲצָמוֹ לְמִצָּא בְּעֲצָמוֹ
נְקֻדוֹת טוֹבוֹת וְלִשְׂמַח אֶת עֲצָמוֹ בְּמָה
שֶׁהוּא מְזַרַע יִשְׂרָאֵל עַל כָּל פְּנִים,
וְלְהַמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ חִיוֹת וְשִׂמְחָה
עַל-פִּי כָּל הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת שֶׁהִזְהִירוּ
רַבֵּינוּ ז"ל, כַּמְבָּאָר בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים.
(כ) כִּי יֵשׁ שְׂמֵחָת יִרְאַת הָעֲנָשׁ נוֹפֵל
לְעַצְבוֹת חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְלִפְעָמִים
לְכַפִּירוֹת חֶסֶד וְשְׁלוֹם כַּמְצוּי בְּאֲנָשִׁים
רַבִּים כְּשִׂיּוֹשְׁבֵין עַל סִפְרֵי מוֹסֵר

התורה אומרה צריכים לחזור הרבה ולילך עימה

(פיריה ורביה ג.)

זכרנו לברכה מאד לילך עם זאת התורה, כי כל אדם כל זמן שיש לו עדין רחמנות על עצמו וחושב על תכליתו הנצחית, צריך להשתדל מאד מאד להחיות את עצמו ולראות לחפש למצא בעצמו איזה נקודות טובות מה שזכה מעודו לעשות איזה מצוות ודברים טובים כדי שלא יפל בדעתו לגמרי, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר, ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה, ולהרגיל עצמו לפעמים לנגן איזה נגון של שמחה, ובפרט בשבתות וימים טובים שאז צריכים להיות שמחים מאד מאד בכל מיני שמחות מערב עד בקר ולהרבות בנגונים של שמחה הרבה.

ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, ועקר תקון התשובה הוא בבחינת עשרה מיני נגינה שהוא כלליות השמחה, בחינת התהפכות יגון ואנחה לשמחה כנ"ל, וכמובן בדברי רבנו זכרנו לברכה בכמה מקומות כמה צריך האדם שרחוק מעבודת ה' להתחזק לשמח את עצמו בכל מה דאפשר, בכל מה שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין, ועל-ידי-זה עקר תקונו, כי על-ידי-זה נכנס באמת לכף זכות ויכול לזכות לתשובה, כמבאר היטב על פסוק "אומרה לאלקי בעודי" (בסימן רפב), עין שם היטב, כי זאת התורה "אומרה לאלקי בעודי" צריכין לחזור הרבה ולילך עמה, כאשר הזהירנו רבנו

הצדיק מוצא זכות לרשעים ומעלה אף מרע גמור

(טוען ונטען ד אות ד)

מעמק עמק יותר. וזה בחינת עקבות משיחא כידוע". וכשיבוא משיח אזי יברר גמור הברור מתכלית עמק עמקי הקלפות ואז יהיה הגאולה. ועל-כן בדורות האחרונים תקנו חכמינו ז"ל שבועת הסת גם לכופר בכל, שהוא בבחינת רע לגמרי שאינו חוזר אל הקדשה על-ידי השבועה בחינת שבת כנ"ל, אבל חכמינו ז"ל הטילו גם עליו שבועה,

בדורות האחרונים ראו חכמינו ז"ל לתקן שבועה גם לכופר בכל, כי זה ידוע שכל זמן הגלות עקר עבודות של כל צדיקי אמת, בפרט הצדיקים הנוראים המפלגים במעלה הוא רק לברר ניצוצות מעמקי הקלפות כדי לקרב ביאת משיח, כי בזה תלוי ביאת משיח כשישם הברור כידוע". ובכל דור ודור מבררים ניצוצות קדושות

יג. שער הגלגלים הקדמה טו.

יד. ספר הליקוטים כי תצא פרק כא.

זכות, אפילו לרשעים מחפש ומבקש ומוצא איזה זכות כל שהוא, ועל-ידי-זה מעלה אותם אפילו מרע גמור. וכמוכן בדברי רבינו ז"ל במקום אחר (סימן רפב).

ועל-כן תקנו חכמינו ז"ל שבועה גם לכופר בכל, אף-על-פי שמדאורייתא אין צריך שבועה, כי ממה נפשך אם נאמר שהוא אומר שקר וכופר בכל מה יועיל לו השבועה, מאחר שהוא בבחינת הרע לגמרי כנ"ל, אבל חכמינו ז"ל בדורות האחרונים תקנו גם עליו שבועה, כי בדורות האחרונים אזי מבררים גם מעמק הרע כנ"ל. ועל-כן חפשו ומצאו זכות גם לכופר בכל כנ"ל, והטילו גם עליו שבועה כדי שיחזור אל האמת על-ידי השבועה, שזה בחינת תשובה, בחינת שבת כדי לברר הטוב גם מעמק הרע מבחינת כופר בכל כנ"ל.

כי ראו אז באותו הדור שעכשו צריכין לברר הקדשה גם משם, אפילו מבחינת הרע לגמרי שהוא בחינת כופר בכל.

ועל-כן טרחו ומצאו זכות גם לכופר בכל, שיוכל להיות שכפר בכל, ואף-על-פי-כן אינו רשע וחשוד לגמרי, רק מחמת ספק מלוה ישנה שיש לו עליו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל שם בטעם השבועה של כופר בכל.

ועל-כן תקנו גם על הכופר בכל, כי היכי דלודי, כי ראו שגם הוא יכול להתברר ולצאת מן הרע והשקר על-ידי השבועה שהיא בחינת שבת, כי מצאו זכות גם לכופר בכל שאינו חשוד לגמרי, רק מחמת ספק מלוה ישנה כנ"ל, כי זה עקר ענין עבודת הצדיק שרוצה לברר ולהעלות נשמות מעמקי הקלפות שנפלו על-ידי מה שנפלו, והוא מעלה אותם על-ידי שמוצא להם

אף ברשע גמור צריך למצוא איזה זכות

(פריקה וטעיה א אות ג)

לפל לגמרי, רק צריך לעזוב מה שבלבו עליו ולהפך בזכותו להביאו לבחינת אהבה, כמו שתרגם אונקלוס: 'משבק תשבוק' וכו', ועל ידי זה מרים אותו מנפילתו:

ד ועתה יש לרמוז מצוה זו על האדם בעצמו: "כי תראה חמור שנאך רבץ" וכו', שכשרואין חמור וגופו של שונאו שעבר עברה כנ"ל, שהוא רובץ תחת משאו ואינו יכול

"כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וכו' עזב תעזב עמו" (שמות כג, ה), ותרגמו: 'משבק תשבוק' מה דבלבך עלה' וכו'. אמרו רבותינו ז"ל על זה הפסוק, ששונא האמור כאן הוא שראוהו עובר עברה, כי אסור לשנא ישאל אם לא שראוהו עובר עברה שאז מצוה לשנאתו כמו שאמרו רבותינו ז"ל בענין זה, ואף על פי כן צוהה התורה לבל יניחנו

בְּרֶשַׁע גְּמוּר צָרִיף לְמִצָּא בּוֹ אֵיזָה זְכוּת, וְעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִרְשַׁעְתּוֹ וּמְכַנְיִסִין אוֹתוֹ בְּאֵמֶת לְכַף זְכוּת וְחוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבְּנוּ גֵרוֹ יָאִיר (בְּסִימָן רַפּב) עַל פְּסוּק "וְעוֹד מֵעַט וְאֵין רָשָׁע" וְכוּ'. וְזֶהוּ מִצְוֹת "עֹזֵב תַּעֲזֹב", שֶׁעָקֵר הַמִּצְוָה הִיא הָאֲהָבָה כְּמוֹ שֶׁתִּרְגַּם כּוֹ' כִּנ"ל, כִּי גַם לְהַרִים הָאֵדָם עֲצָמוֹ מִנְפִילְתּוֹ הוּא רַק עַל יְדֵי הָאֲהָבָה דְהֵינּוּ עַל יְדֵי שֶׁמְכַנְיִסִין אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת וְאֲהָבָה כִּנ"ל.

צָרִיף לְמִצּוֹא זְכוּת אֵף בְּרֶשַׁע גְּמוּר

(פְּרִיקָה וְטַעֲנָה ב)

רְבוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה שְׁשׂוּנָא הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה הוּא מַחֲמַת שְׂרָאוּהוּ עוֹבֵר עֲבָרָה, אֵיךְ שֶׁיֵּךְ לֹמֵר 'מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מֵה דְבִלְבָף עֲלוּהִי' וְכוּ'? אֵף בְּאֵמֶת עַל פִּי מֵה שֶׁמְבַאֵר בְּדַבְרֵי רַבְּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁצָּרִיף לְדוֹן אֵת כָּל אֵדָם לְכַף זְכוּת, וְצָרִיף לְמִצָּא זְכוּת אֲפֹלוּ בְּרֶשַׁע גְּמוּר כִּי אֵיךְ אֲפָשֶׁר שְׂלֵא עֲשֵׂה אֵיזָה מֵעַט טוֹב מִיָּמִי, וְעַל יְדֵי זֶה שְׁמוּצָא בּוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה עַל יְדֵי זֶה מְכַנְיִסוֹ בְּאֵמֶת לְכַף זְכוּת וְיִכּוֹל לְהַחֲזִירוֹ בְּתִשׁוּבָה עַל יְדֵי זֶה, כְּמוֹבָא עַל פְּסוּק "וְעוֹד מֵעַט וְאֵין רָשָׁע" וְכוּ' עֵינֵן שָׁם (סִימָן רַפּב). וְזֶהוּ עֵינֵן הַנ"ל, שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא 'שׁוּנָאף' שְׂרָאִית אוֹתוֹ עוֹבֵר עֲבָרָה, אֵף עַל פִּי כֵן אֵל תִּמְנַע מִלְעֶזֶר לוֹ, רַק אֲדַרְבָּה, 'מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מֵה דְבִלְבָף

לְשָׂא עֲלָיו מִשְׂאוֹי וְעַל תּוֹרָה, וְנוֹפֵל חַס וְשְׁלוֹם, כִּי יְדוּעֵ שֶׁהָאֵדָם צָרִיף לְהִיּוֹת כְּשׁוֹר לְעַל וְכַחֲמוֹר לְמִשְׂאוֹי, וְכִשְׂרוּאִין הָאֵדָם נוֹפֵל מִעֲבוּדַת ה' חַס וְשְׁלוֹם, וְזֶה עַל יְדֵי עֲבוּרוֹת חַס וְשְׁלוֹם, בְּחִינַת 'שְׁנָאף' כִּנ"ל, צוֹתָה הַתּוֹרָה לְבִלִי לְהַתְעַלֵּם מִמֶּנּוּ, רַק "עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ", שֶׁצָּרִיף לְרִאוֹת לְעֹזֵר לוֹ וּלְקַרְבוֹ וּלְהַרִימוֹ מִנְפִילְתּוֹ וְצָרִיף לְאָהָבוֹ דּוֹקָא כְּמוֹ שֶׁתִּרְגַּם 'מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק' וְכוּ'. כִּי צָרִיף לְדוֹן אֵת כָּל אֵדָם לְכַף זְכוּת, וְאֲפֹלוּ

"כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שְׁנָאף רַבֵּץ תַּחַת מִשְׂאוֹ", שֶׁכְּבֵד עֲלָיו הַמִּשְׂאוֹי שֶׁל מִמוֹנוֹ וּפְרִנְסָתּוֹ וַיֵּשׁ לוֹ יִסּוּרִים וְכַבּוּדֵי גְדוֹל, וְזֶה נִמְשָׁךְ רַק מִמִּשְׂאוֹי הַכְּבוֹד שֶׁל עֲוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּחִינַת "שְׁנָאף", כִּי אֵין שְׁוֹנָא אֵלָא זֶה שֶׁעֲבַר עֲבָרָה, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ רְבוּתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבִרְכָה. וְהַזְהִירָה הַתּוֹרָה לְבִלִי לְחַדֵּל מִעֲזֹב לוֹ רַק צְרִיכִין לְעֹזֵב מִלֵּב מֵה שֶׁעֲשֵׂה, וְלְעֹזֵר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁתִּרְגַּם אוּנְקֵלוֹס: 'מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק מֵה דְבִלְבָף עֲלוּהִי וְתַפְרָק עִמָּה':

וְלְכַאוּרָה הַדְּבַר תְּמוּהָ: כִּי בְשִׁלְמָא אִם הִיָּה הַפְּרוּשׁ שְׁוֹנָא כְּפִשׁוּטוֹ שְׁשׂוּנָא אוֹתוֹ מַחֲמַת עֲצָמוֹ מַחֲמַת רִיב וּמַחֲלַקַת וְכִיּוּצָא, הִיָּה שֶׁיֵּךְ לֹמֵר 'מִשְׁבַּק תִּשְׁבּוֹק' וְכוּ' שֶׁצָּרִיף לְמַחֵל לוֹ. אֲבָל מֵאַחַר שֶׁפָּרְשׁוּ

רחמנות מחמת שמבקש ומוצא בו איזה זכות, על ידי זה מכניסו באמת לכף זכות ומפרק מעליו המשאוי הכבד של עונות, ועל ידי זה בעצמו מפרק מעליו המשאוי ממש כי עקר כבדות המשאוי הוא מחמת המשאוי של עון כנ"ל.

כי באמת עקר מצוה זו של פריקה וטעינה הוא בשביל אהבה ורחמנות כמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק "אתה כוננת מישרים": וכי יש לך שונא שרואה וכו'. כי עקר המצוה כדי לפרק המשאוי של עון שזהו נעשה על ידי האהבה והרחמנות כנ"ל:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

אף אם הטוב מעורב בפסולת אעפ"כ עכ"פ יש בו נקודה טובה

(פריקה וטעינה ד אות יג)

תשובה הגונה על כל הנ"ל, לומר כי אף על פי כן אם אתה הוא כמו שהוא, גם אתה תוכל לשוב ממקומך שגלפדת בו ולחטף טוב בכל יום, ולזכות לחיי עולם הבא, כי הלא אפלו אם אין ישראל עושין מצות אלא מעט, כפידי של תרנגולין שמנקרין באשפה, הוא גם כן מצרפן לחשבון גדול.

ושים לבך היטב לדברי רבותינו זכרונם לברכה הקדושים האלו, עד היכן הם מחזקין את כל

עלוהי, כי אתה צריך למצא לו זכות ולרחם עליו ולמחל לו, כי על ידי שמוצא בו זכות מכניסו באמת לכף זכות ומחזירו בתשובה.

נמצא שיש כח ביד כל אחד מישראל למחל עונות חברו, כי יכול להכניסו לכף זכות על ידי שמוצא בו איזה זכות וכנ"ל. ועל כן כשאחד רואה שחברו יש לו יסורים בדרך, שחמורו רובץ תחת משאו, וכבדת המשאוי הזו הוא מחמת כבדת המשאוי של עון כנ"ל, הוא מחייב לרחם עליו ולמחל לו דהינו למצא לו זכות ולהכניסו לכף זכות כנ"ל, שזהו עקר הרחמנות, ולעזר לו לפרק המשאוי. ועל ידי זה שעזב השנאה ומרחם עליו ומכניס בו

אם יאמר האדם: האמת הוא שהיסורים ודחקות הפרנסה בא בחסד, וכונתו יתברך לטובה כדי להתקרב על ידי זה דיקא לה' יתברך, אבל אף על פי כן קשה לי להתקרב, כי כבר נתעיתי מאד ואני רחוק מהתורה והמצות מאד, ובמה אזכה את ארחי לשוב לה' יתברך? על זה אמר: 'דבר אחר, אפלו אין ישראל עושין מצוה לפני אלא מעט, כפידי של תרנגולין שמנקרין באשפה, אני מצרפו לחשבון גדול'. הרי מבאר לנו

ומעשים טובים מעט מעט, כתרנגול המנקר באשפה. אבל מה אעשה, כי נתרחקתי כל כך עד שאיני יכול לקבל גם אלו היסורים ודחקות הפרנסה, והוא מונע אותי הרבה? על זה השיבו שם בדבריהם הקדושים שאמרו שם סמוך לזה: 'דבר אחר - בשכר שמשועין לפני אני אושיע אותם'. הינו כאומר: הריני נותן לך עצה טובה גם על זה, שתצעק ותשוע לה' יתברך על זה, ובודאי יושיע אותך ויוציאך גם מאלו היסורים ודחקות הפרנסה.

הנה רואה שבמאמר זה כלולים כל דברינו הנ"ל, שהאדם צריך להאמין ברחמי ה' יתברך שבודאי היסורים לטובה, ולהשתדל למצא בהם הרחבות הרבה, כי באמת ה' יתברך אינו נפרע רק מעט מעט. ועל ידי זה יוכל לחטף על כל פנים מעט מעט תורה ומצות כתרנגול המנקר באשפה, ועל ידי זה יוכל לצעק ולזעק לה' יתברך עד שה' יתברך יושיע אותו גם מזה, ויזכה לצאת מהצרות לגמרי ולהתקרב לה' יתברך בשלמות. כי בודאי פונות ה' יתברך בכל מה שעובר על האדם הכל לטובה גדולה, כמו שסיים שם אחר כך: 'והינו דאמר (רבי) [רבי אבא] מאי דכתיב "ואנכי אפדם" וכו', וכנ"ל:

אחד ואחד, אפלו אם הוא כמו שהוא, עדין הוא יכול לחטף תורה ומצות ולזכות לחלק טוב לעולם הבא, כי אפלו כשאין עושין מצות כי אם כתרנגול המנקר באשפה וכו'. והבן המשל היטב להבין ממנו הנמשל (כמו שכתוב "להבין משל ומליצה" וכו'), שהמשילו הענין לתרנגול העומד באשפה וזבל וכו', ומנקר משם מעט דמעט מאכלו שהוא חלק מאלף מגרעין חטה או קטנית אחת, ואפלו אם ישראל אין עושין מצות לפניו רק כמו זה התרנגול המנקר באשפה כנ"ל, גם זה הוא יתברך ברחמי מוצרף לחשבון גדול.

והרי הודיע לך התנא עד היכן רחמי יתברך מגיעים, ועל פן גם אתה יכול להתקרב, אף על פי שנדמה לך שאתה עומד באשפה וזבל וכו', אף על פי כן גם משם אתה יכול לנקר באשפה ולחטף מעט מעט טוב, כי גם זה יקר בעיניו יתברך כנ"ל. (וקל זה מבאר היטב על פי התורה 'אזמרה לאלקי בעודי' וכו', שמבאר שם שאפלו אם גם מעט הטוב מערב בפסלת, אף על פי כן על כל פנים יש בו נקדה טובה וכו', הינו כנ"ל).

ואם תטען עוד ותאמר: האמת הוא כן, שה' יתברך שולח היסורים ברחמים מעט מעט, וגם מבקש מאתנו שעל כל פנים נחטף מצות

הצדיק עושה ניגונים (חכירות וקבלות א אות א)

ומבררם ומעלם ומקבץ הנקודות טובות שיש בהם זה בחינת נגונים כנ"ל, וכמבאר שם היטב, וזה בחינת תקוני השדה הנ"ל, כי תקון השדה הוא תקון הנשמות לקבץ הטוב שלהם ולהעלותם אל הקדשה שזה בחינת נגונים כנ"ל. וזה שכתב רבנו זכרוננו לברכה שם שתקון השדה היא שלמות התפלה. כי אלו הנגונים הם בחינת השליח צבור שהוא עושה הנגונים הנ"ל כנ"ל, והשליח צבור הוא שלמות התפלה כי עקר התפלה על ידי השליח צבור. וזה בחינת המנין שצריך להיות בעשרה, ואז השליח צבור יורד לפני התבה ואז הוא שלמות התפלה, זה בחינת עשרה מיני נגינה שנעשין על ידי מנין של עשרה המתפללין, ואז הם ראויים לשליח צבור שהוא מקבץ הטוב ועושה הנגונים כנ"ל.

וזה בחינת המקבל למחצה לשליש ולרביע והחוכר מקבל בפשיטות בכך וכך כורין, זה בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע, בחינת נגונים הנ"ל שעושה היורד לתוף השדה לתקנה שזה עקר תקון השדה כנ"ל, כי הוא נותן פרות השדה לבעל השדה יתברך שמו למחצה לשליש וכו' בדרך המקבל, דהינו שמעלה הטוב שבהם למעלה אליו יתברך כפי מה שיכול לברר לפי בחינת השדה

הצדיק האמת שעוסק בתקוני השדה שזהו תקון כל העולמות הוא נעשה שתף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, ועל כן נקרא בחינת מקבל שדה מחברו, ועוסק בכל תקונים של השדה בחרישה וקצירה זריעה ונטיעה ולנפש העשבים, כי כל אלו הבחינות נמצאים בבחינת השדה של הנשמות. ולפעמים מקבלו בפשיטות שנותן דרך כלל כך וכך כורין לשנה, ולפעמים למחצה לשליש ולרביע, זה בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע, בחינת עשרה מיני נגינה, כי זה הצדיק בעל השדה עושה נגונים.

וזה כלל ועקר תקוני השדה, בחינת שלמות התפלה, כי הוא צריך לתקנם ולהעלותם ולבררם ממקום שהם להביאם אל התכלית הטוב, וזה בחינת נגונים, כמובא בדברי רבנו זכרוננו לברכה (סימן רפב) על פסוק "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו", שהצדיק דן את הכל לכף זכות ומוצא זכות אפלו ברשע גמור ועל ידי זה מעלהו לכף זכות באמת ומתקנו ומחזירו בתשובה, ועל ידי זה נעשין נגונים, בבחינת "אזמרה לאלקי בעודי", וזה בחינת שליח צבור שהוא מלקט ומברר הטוב מכל המתפללים וכו' עין שם היטב. נמצא שהתקון שמתקן את הנשמות

שנעשים על ידי ברור הנקדות טובות שהיו מפזרים בתוך הרע כנ"ל, שזה בחינת "אזמרה לאלקי בעודי" כנ"ל, בחינת פסוקי דזמרה כנ"ל.

ועל כן אומרים בסופם שירת הים, שהוא שבח נורא מאד, ונאמר בדרך שירה כי זה אנו צריכין עתה לומר שירה הינו זמירות ושירות בחינת נגונים שנעשים מקבוצ וברור הטוב כנ"ל. ועל כן בישתבח שהוא גמר וסיום השירות והזמירות אז צריך השליח צבור לירד לפני התבה, כמו שכתוב בשלחן ערוך ארח חיים שעקר שהשליח צבור יורד לפני התבה הוא מן ישתבח, כי אזי הוא הזמן של השליח צבור, הינו בגמר הזמירות ושירות, אז יורד לפני התבה וכולל כל הזמירות והנגונים בישתבח שהוא סיום וחתימת כל הזמירות וכולל כלם בשלש עשרה מיני זמרה, כי עקר בחינת השליח צבור בבחינת הנגונים כנ"ל, ועל כן המנהג שהשליח צבור מתחיל לנגן בישתבח. וזה שאמרו רבותינו ז"ל ששירת הים נאמרה בסדר שליח צבור ועונים כמו שאמרו: 'משה אמר אשירה' והם עונים וכו'. כי עקר בחינת השליח צבור בבחינת שירה ונגון כנ"ל, ואז סמוך לשירת הים השליח צבור יורד לפני התבה ואומר ישתבח כנ"ל.

ואחר כך אומרים קריאת שמע, שהוא בחינת פלו אחד פלו

לפעמים מחצה או שליש וכו', ומזה נעשין נגונים ושירות, בבחינת שיר פשוט כפול וכו', וזה הכל כמנהג המדינה כפי מנהג והנהגה שנוהגין במדינה, כי כפי הנהגתם בקדשה כן הוא מברר ומעלה הטוב שבהם אם רב או מעט, כי לפי הנהגתם וקדשתם כן הוא מעלה הטוב שבהם:

ד ועל כן נקרא 'יורד', כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'היורד לתוך שדה חברו'. הינו בחינת שליח צבור שנקרא גם כן יורד, כמו שאמרו 'היורד לפני התבה'. והטעם, כי הוא בחינת יורד ממש, שצריך לירד לעמקי עמקים להעלות הטוב מכל הרחוקים כנ"ל, שזה בחינת השליח צבור כנ"ל. וזה בחינת מקבל השדה שהוא בחינת שליח צבור שעושה נגונים כנ"ל.

ה על פי מה שמובא לעיל דברי רבנו זכרוננו לברכה, שבחינת שליח צבור הוא שמעלה הטוב מכל אחד ואחד ועושה מזה נגונים ועומד ומתפלל עם כל הטוב, עין שם בדברי רבנו זכרוננו לברכה, על פי זה מבאר היטב סדר התפלה, שבתחלה אומרים סדר הקרבנות וקטרת שזה לברר ולהעלות הטוב מעמקי הקלפות כמבאר. ועל ידי זה שמעלין ומבררין הנקדות טובות מן הרע על ידי זה נעשין נגונים וזמירות כנ"ל. וזה שאמרין תקף אחר כך פסוקי דזמרה שהם בחינת הזמירות ונגונים

שעל ידי השירה נמחלו עונותיהם, כי השירה הוא בחינת ברור וקבוצין הטוב בבחינת שירות ונגונים, ואזי נתבטל הרע שזה בחינת מחילת עונות. אמן כן יהי רצון:

וזה שהיו הלויים מנצחים בשיר על הדוכן בשעת הקרבנות, כי הא בהא תליא, דהינו הנגון נעשה על ידי ברור הטוב מן הרע שהוא בחינת קרבנות כנ"ל. וזה בחינת סמיכת פסוקי דזמרה לקרבנות כנ"ל:

וזה בחינת רנה זו תפלה, כי שלמות התפלה בבחינת רנה ונגונים שזה בחינת השליח צבור כנ"ל:

וזה בחינת שהיו מנגנין בשעת מלחמה ועל ידי זה היו מנצחים, כמו שכתוב "ובעת החלו ברנה ויתן ה' וכו'. כי הרנה והנגון הוא בחינת ברור הטוב מן הרע, ועל ידי זה הרע נופל, ועל כן נופלים השונאים על ידי זה, כי הם נאחזין בהרע וכשמבררים הטוב משם בבחינת נגון כנ"ל אזי נופלים. וזה בחינת מה שכתב רבנו זכרוננו לברכה (סימן כז) שעל ידי שמנגנין נגון של האמה על ידי זה הקדוש ברוך הוא רואה בצרותינו ומושיע לנו, כי הנגון הוא בחינת ברור הטוב שעל ידי זה נופל הרע ועל ידי זה בא לנו ישועה כנ"ל:

טוב, שלזה זוכין על ידי הנגונים והזמירות דהינו על ידי שמקבצין ומעלין הטוב מהרע ומקבצין אותו ועושים מזה נגונים כנ"ל, ואזי הוא בחינת כלו טוב, כי הרע נתבטל על ידי שבררו משם הניצוצות והנקודות טובות ונעשה כלו טוב, על כן אזי אומרים קריאת שמע, בחינת ה' אחד, בחינת כלו טוב כלו אחד כנ"ל. אחר כך עומדין בתפלה, כי עתה אנו יכולין להתפלל בשלמות בתכלית, כי עקר שלמות התפלה על ידי בחינת כלו אחד כלו טוב כנ"ל, כמבאר היטב כל זה במאמר ויאמר בעז' הנ"ל. אחר כך השליח צבור חוזר התפלה, שזה בחינת שלמות התפלה בבחינת כלו אחד וטוב, דהינו כשעומד בסוף התפלה עדין הוא בתחלת התכה של תחלת התפלה שזה בחינת חזרת השליח צבור שאחר שהצבור גומרים ועומדים בסוף התפלה עדין הוא עומד בתחלת התפלה וחוזר אותה, כי כלו אחד, כי השליח צבור הוא בחינת תכלית שלמות התפלה בבחינת כלו אחד כלו טוב כנ"ל, ומבאר זה קצת לעיל בהלכות שליח צבור בשלחן ערוך ארח חיים עין שם:

וזה שאמרו רבותינו ז"ל 'כל האומר שירת הים בכונה מוחלין לו כל עונותיו', וגם אמרו בשירת דבורה

קיצור ליקוטי מוהר"ן

"מתוך הספר החדש קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש שיוצא לאור בימים אלה. באדיבות טכונ "מסילות הנחל"

א. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שהוא רשע גמור חס ושלום, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע, ועל-ידי-זה שמוצא בעצמו איזה זכות, על-ידי-זה יוצא באמת מן חובה ונכנס לכף-זכות, ויוכל לשוב בתשובה על-ידי-זה, ועל-ידי-זה יוכל לזמר ולהודות לה:

א. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שהוא רשע גמור חס ושלום, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע, ועל-ידי-זה שמוצא בו איזה מעט טוב ודן אותו לכף-זכות, על-ידי-זה מעלה את הרשע באמת לכף-זכות, ויוכל להשיבו בתשובה על-ידי-זה:

ב. וכן האדם אצל עצמו, כשמתחיל האדם להסתכל על עצמו ורואה שאין בו שום טוב והוא מלא חטאים, אזי הוא צריך לחפש ולמצוא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב. ואף שכשמתחיל להסתכל באותו המעט טוב שעשה, הוא רואה שהטוב בעצמו הוא גם-כן מלא פצעים ואין בו מתם, כי הטוב מערב בפסלת הרבה, אף-על-פי-כן איך אפשר שלא יהיה באותו המעט טוב איזה נקדה טובה. וכן צריך לילך ולחפש ולמצוא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שאותו הדבר מערב

ג. השליח צבור המתפלל לפני העמוד, צריך שיהיה לו בחינה שיוכל לקבץ כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מהמתפללין, וכל הנקודות טובות יהיו נכללין בו, והוא יעמד ויתפלל עם כל הטוב הזה. על-כן מי שיוכל ללקט כל הנקודות טובות שנמצא בכל אחד מישראל אפלו בהפושעי ישראל כנ"ל, הוא יכול להתפלל לפני העמוד:

ד. התינוקות של בית רבן, כשהם מתחילין לקרות בתורה, הם מתחילין מן ויקרא, כי משם הם מקבלין הכל פיהם שאין בו חטא על-ידי צדיקי הדור:

ליקוטי עצות

א. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שנראה שהוא רשע גמור חס ושלום, צריך לחפש ולמצוא

א. צריך לדון את כל אדם לכף-זכות, ואפלו מי שנראה שהוא רשע גמור חס ושלום, צריך לחפש ולמצוא

לכל מי שרוצה להתקרב להשם יתברך, לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום. כי העקר הוא להרחיק מעצמו עצבות ומרה שחרה בכל מה דאפשר, כי רב בני אדם שרחוקים מהשם יתברך, עקר רחוקם הוא מחמת מרה שחרה ועצבות, מחמת שנופלים בדעתם על-ידי שרואים בעצמם עצם קלקולם, שרב מעשיהם מקלקלים, כפי מה שיודע כל אחד בנפשו את נגעי לבבו ומכאוביו, ומחמת זה הם נופלים בדעתם, ורבם מיאשים עצמן לגמרי רחמנא לצלן, ואינם מתפללים בכונה כלל, ואינם עושים בעבודת ה' אפלו מה שהיו יכולים לעשות עדין. על-כן צריך האדם להשפיל מאד על דבר זה, כי הרבה נפשות שקעו על-ידי-זה, כי היאוש חס ושלום קשה מן הכל. על-כן צריכין להתחזק מאד לילך עם הדרך הזה הנ"ל, לחפש בעצמו נקודות טובות בכל פעם, כדי להחיות את עצמו ולחזק את עצמו תמיד, ועל-ידי-זה יוכל להתפלל בחשק ובחיות ובשמחה תמיד, ולשוב אל ה' באמת כנ"ל. (התחזקות כז)

ד. על פי רב אין האדם יכול להתפלל בחשק וחיות כראוי מחמת רבוי הנפילות, שנופל בדעתו מחמת מעשיו אשר לא טובים. על-כן צריך האדם להחיות את עצמו קדם התפלה על-ידי שיחפש ויבקש וימצא בעצמו

על-ידי-זה מעלה אותו באמת לכף-זכות, ויוכל להשיבו בתשובה על-ידי-זה. (תוכחה טז)

ב. כשמתחיל האדם להסתפל על עצמו, ורואה שרחוק מטוב והוא מלא עוונות, אזי יכול לפל על-ידי-זה חס ושלום ולא יוכל להתפלל כלל, על-כן הוא מחיב לחפש ולבקש ולמצא בעצמו איזה טוב. כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצוה או דבר טוב. ואף שכשמתחיל להסתפל באותו המעט טוב שעשה, הוא רואה שהטוב בעצמו הוא מלא פצעים ואין בו מתם, כי הטוב מערב בפניות ובפסלת הרבה, אף-על-פי-כן איך אפשר שלא יהיה באותו המעט טוב איזה נקדה טובה. וכן צריך לחפש ולבקש עד שימצא בעצמו עוד איזה דבר טוב, ואף שגם זה הטוב מערב גם-כן בפסלת הרבה, עם כל זה על כל פנים יש בו איזה נקדה טובה. וכן יחפש ויבקש עוד עד שימצא בעצמו עוד איזה נקודות טובות, ועל-ידי-זה שמוצא בעצמו איזה זכות וטוב, על-ידי-זה יוצא באמת מכף חובה לכף-זכות, ויוכל לשוב בתשובה על-ידי-זה. ועל-ידי-זה יוכל להחיות את עצמו ולחזק את עצמו ולשמח את עצמו איך שהוא, ואז יוכל להתפלל ולזמר ולהודות להשם. (התחזקות כז)

ג. וצריך האדם לזהר מאד לילך עם דרך זה, כי הוא כולל ויסוד גדול

זו, שיוכל לקבץ כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מהמתפללין, וכל הנקודות טובות יהיו נכללין בו, והוא יצמד ויתפלל עם כל הטוב הזה. אשרי הצבור שזוכין לשליח צבור כזה. (תפלה עז)

ו. התינוקות של בית רבן, כשהם מתחילין לקרות בתורה, הם מתחילין מן ויקרא, כי משם הם מקבלין הכל פיהם שאין בו חטא על-ידי צדיקי הדור. (תלמוד תורה דס)

איזו נקודות טובות. כי בודאי איך שהוא אף-על-פי-כן בודאי כבר עשה כמה וכמה מצוות, ואף-על-פי שהם מערכים בפניות ופסולת הרבה, אף-על-פי-כן על כל פנים יש בהם כמה נקודות טובות. ועל-ידי-זה יחיה וישמח את עצמו, ועל-ידי-זה יוכל להתפלל כראוי [עין לעיל אות ב-ג].

(תפלה עז)

ה. השליח צבור המתפלל לפני העמוד, צריך שיהיה לו בחינה

ליקוטי עצות מהדורא בתרא

וצדיק איזה הם התינוקות השיכים לו, וכמה הם מקבלים ממנו, ולידע כל הבחינות שיש בזה, והדור שיבא מהם עד הסוף - דע שמי שיכול לדון את כל אדם לכף-זכות, ולחפש ולמצא הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל אפלו בפושעי ישראל, שעל-ידי-זה יש לו בחינה גבה כזו שכל הנקודות טובות תאבים אליו וכלולים בו, שעל-ידי-זה הוא יכול להיות חזן ושליח צבור בתכלית השלמות [עין פנים], הצדיק הזה הוא יודע כל זה הנ"ל בשלמות, בבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת יא) "החזן רואה היכן התינוקות קורין".

(צדיק ז)

בכל דור ודור יש רועה ישראל בחינת משה רעיא מהימנא, וזה הרועה עושה משפן, ומזה המשפן מקבלין התינוקות של בית רבן הכל פיהם שאין בו חטא, ומשם מתחילין לקרות ולהכנס לתוך התורה.

ידע שכל הצדיקים שבדור - בכל אחד ואחד יש בו בחינת משה, וכל אחד ואחד הוא בחינת רועה ועושה בחינת משפן, וכל אחד לפי בחינתו - לפי בחינת המשפן שהוא עושה, כמו כן יש לו תינוקות שמקבלים הכל פיהם משם.

ולידע כל זאת, דהינו לדעת כל צדיק

לקוטי תפילות על תורה רפ"ב - תפילה צ

אתה לבד יודע הפרוש של אלו הדברים, ואת כל אשר נעשה עמי בימים ההם, ואת כל אשר נעשה עמי אחר כך עד היום הזה, ואת כל אשר עשיתי טוב ורע, את כל אשר עברתי ופגמתי בשוגג ובמזיד באנס ובצרון בכל יום ויום. ואת כל מה שזכיתני ברחמיך, לחטף איזה נקדות טובות בימים הרעים האלה שעברו עלי מעודי עד היום הזה. ועתה אחרי כל הבא עלי, ואחרי כל מה שעשיתי אם טוב ואם רע, הורני ולמדני עתה הדרך והנתיב והשביל האמת, באפן שאזכה לשוב בתשובה שלמה באמת מעתה על כל פנים:

רבוננו של עולם, חפץ חסד, מלא רחמים, הצופה לרשע וחפץ בהצדקו, הדין את כל אדם לכף זכות תמיד רב חסד ומרבה להטיב, המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. עזרני וזכני הדרך האמת, באפן שאזכה גם עתה לחפש ולבקש ולמצא בי זכות ונקדות טובות ולדון את עצמי לכף זכות תמיד, באפן שאזכה לשמח את עצמי בכל-עת ולכנס בכף זכות באמת, ולזכות על-ידי-זה לתשובה שלמה באמת, ולהתפלל על-ידי-זה בכונה גדולה בחיות והתלהבות ובשמחה רבה וחדוה גדולה ועצומה, ואזכה לקים באמת מקרא שכתוב, אזמרה לאלהי בעודי:

אהללה ה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי. רבוננו של עולם, עשה עמי בדרךך הנפלאים וחסדיך העצומים, והיה נא בעזרי והושיעני שאזכה בכל עת לשמח נפשי האמלה והעלובה מאד מאד בלי שעור, באפן שאזכה להיות בשמחה תמיד. כי אתה לבד יודע את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש מיום בריאת אדם הראשון עד היום הזה, ואשר נעשה עתה בדור הזה, את כל אשר נעשה בכלליות העולם עם כלל נשמות ישראל. ואת כל אשר נעשה עמי העני והאביון, הדל והנשחת, החוטא והפגום, הפושע והחייב מאד, האכזר על עצמו כזה, את כל אשר נעשה עם נשתי ורוחי ונפשי מיום שנאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו, עד אשר נמשכו לתוך הגופים שנתגלגלו בהם בכל הגלגולים שעברו עליהם, עד אשר באו בתוך גופי הזה המגשם, החוטא והפגום מאד, את כל אשר עבר עלי מיום הזכרון של הזקן העליון שזוכר לאו כלום, וכל אשר עבר עלי בימי הזכרון של שאר הזקנים הקדושים הזוכרים המראה והטעם והריח, והחכמים שהמציאו את הגרעין, ובעת שהולכו הגרעין לטע הפרי, ובעת שהתחילה הפרי להתהוות ולהתרקם, ובעת שהיה הנר דולק, ובעת שחטכו הפרי מן האילן, אשר

ברחמיך בכל-עת לחטף בכל פעם
 איזה מצות ומעשים טובים. וכאשר
 אתה משבח ומפאר ומחבב את כנסת
 ישראל בגלותם ושפלותם, כפולח
 הרמון רתתך, אפלו פושעי ישראל
 מלאים מצות כרמון. ואם גם המצות
 בעצמן שאנו עושין הם מלאים פסלת,
 פניות ומחשבות זרות ובלבולים,
 ועדין לא עשינו מעולם שום מצוה
 בשלמות, אף-על-פי-כן, אי אפשר
 שלא יהיה בהם איזה נקודת טובות, כי
 בכל מצוה ומצוה שזכינו כל אחד
 ואחד לעשות לפעמים, הן ציצית או
 תפלין, או קבלת שבתות וימים
 טובים, או איזה צדקה וגמילות חסד,
 והרחקות מאכלות אסורות, וכו', וכו',
 בודאי יש בכל מצוה ומעשה טוב
 איזה נקדה טובה על כל פנים. ועל-ידי
 אלו הנקודות טובות ראוי לנו לשמח
 כל ימינו לעולם, אפלו בעצם
 גריעותינו, מה שזכינו לגרם נחת-רוח
 לפניך באיזה נקודת טובות שזכינו כל
 ימי חיינו. ועל-ידי-זה נזכה לכנס לכף
 זכות באמת, ולשמח את נפשנו תמיד,
 באפן שנזכה לשוב בתשובה שלמה
 באמת על-ידי-זה. כי אני מאמין
 באמונה שלמה שעל-ידי הדרך וצנור
 החסד הנפלא הזה, יש תקנה גם לי,
 ואפלו לכל פושעי ישראל הגרועים
 מאד, לזכות מעתה לתשובה שלמה
 באמת ולהיות בשמחה תמיד:

וזכני ברחמיך הרבים לדון את כל בני
 אדם לכף זכות תמיד, ואפלו

רבוננו של עולם, אתה יודע שאין לי
 שום חיות וכח ותקנה ופתחון
 פה לדבר לפניך, כי אם על-ידי הדרך
 הקדוש והנורא והנשגב והנפלא הזה,
 שגלו רבותינו וזכרונם לברכה בפסוק:
 אזמרה לאלהי בעודי. כי אתה יודע
 את גדל עצם ורבוי קלוקלי, את
 מרירות דמרירות כאבים אנושים של
 עונותי העצומים והכבדים מאד
 במהות וכמות ואיכות, אשר כמעט
 כמעט לא היה תקנה חס ושלום, כי
 מכף רגל ועד ראש אין בי מתם, פצע
 וחבורה ומכה טרפה. אבל אתה
 הוהרתנו שצריך האדם לחפש ולבקש
 ולמצא בעצמו נקודת טובות, ולשמח
 את נפשו ולבלי לפל בדעתו, מפל שכן
 שלא ליאש את עצמו חס ושלום בשום
 אפן בעולם, על כן עזרני וזכני והורני
 הדרך לזכות לזה באמת, שאזכה בכל-
 עת אשר ירצו להתגבר עלי חס ושלום
 עצבות ומרה שחורה ויגון ואנחה,
 על-ידי עונותי ופשעי הרבים
 והעצומים מאד, וירצו להחליש את
 דעתי ולרשל את ידי כאלו אפס תקנה
 חס ושלום, שתעזרני ותושיעני
 בחסדיך הרבים והגדולים, להתגבר
 עליהם בכל עז ותעצמות, ולבלי לפל
 בדעתי בשום אפן בעולם, רק להתחזק
 ולהתגבר בכל הכחות לחפש ולעין
 ולבקש ולמצא בי זכות ונקודת טובות
 שזכיתי לעשות מעודי עד היום הזה,
 כי באמת גם בעצם פחיתותנו
 ושפלותנו ובעצם רבוי פגמנו, אף-
 על-פי-כן חסדיך גבר עלינו, וזכיתנו

לְקַבֵּץ כָּל הַטוֹב וְכָל הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת
מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַמְתַּפְּלְלִין,
וְלִהְתַּפְּלֵל עִם כָּל הַטוֹב הַזֶּה לְפָנֶיךָ
מְלֵא רַחֲמִים, וְלִהְפֹּךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת
הַרְחָמִים. וְזַכְנוּ בְּחִסְדֶּיךָ הַגְּדוֹלִים
וְרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁנַהֲיֵה נִכְלָלִים
בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים הָאֵלּוּ, וְהֵם יִתְפַּלְלוּ
בְּעֲדָנוּ תְּמִיד. וְאֵל יִתְּנוּ דָּמֵי לֶךְ, עַד
אֲשֶׁר תִּרְחַם גַּם עָלֵינוּ עַל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, וְתִאֲסַפְּנוּ אֵלֶיךָ הַבֵּיתָה,
וְתִכְנִסְנוּ לְכַף זְכוֹת בְּאֲמַת, וְתִשְׁמַח
אֶת נַפְשֵׁנוּ תְּמִיד, וְתִחְזִירְנוּ בְּתִשׁוּבָה
שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בְּאֲמַת, מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם:

וּבְכֵן תִּרְחַם עָלֵינוּ וְעַל זֵרְעֵנוּ וְעַל כָּל
זֵרַע עֲמָךְ בֵּית־יִשְׂרָאֵל, וְתִגַּן
וְתִשְׁמַר וְתִצְלֵל אֶת כָּל יְלָדֵי עֲמָךְ בֵּית־
יִשְׂרָאֵל מִן כָּל הַפְּתוֹת הַרְעוֹת שֶׁל
הַחֲכָמִים לְהִרְעוֹת, הַמְתַּפְּשִׁים עִתָּה
בְּעוֹלָם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, כְּאֲשֶׁר אַתָּה
יָדַעְתָּ. הֵן מִפְּתוֹת הָאֲפִיקוֹרְסִים
הָעוֹסְקִים בְּחֲכָמוֹת חִיצוֹנוֹת וּלְשׁוֹן
עֲלָגִים שֶׁל הָעֶכְרוֹס, הַמְתַּגְּבְּרִים בְּכָל־
עַת לַחֲנֹךְ נַעֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵיהֶם
הָרָעִים וְהַמְרִים, לְהַרְחִיקֵם מִלְּמוּד
תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, וְלִבְלִי לִלְמַד כִּי אִם
תִּנְיָךְ עִם חֲכָמַת הַדְּדֻקוֹךְ, וְגַם זֶה רַק
שְׁעָה מוֹעֲטַת בְּיוֹם, וְלִבְלוֹת עֵקֶר הַזְּמַן
עַל לְמוּד חֲכָמוֹת חִיצוֹנוֹת וּלְשׁוֹנוֹת
הָעוֹקְרִים אֶת הָאָדָם מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת.
אִי לְעֵינַיִם שֶׁכֶּךָ רוֹאוֹת, אִי לְאָזְנַיִם
שֶׁכֶּךָ שׁוֹמְעוֹת. וְהֵן מִשְׁאֵר כְּתוּת שֶׁל
חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, הַמְתַּלְוֹצְצִים

כְּשֶׁאֵנִי רוֹאֶה רִשְׁעֵ גָמוֹר, אֶף־עַל־פִּי־
כֵן אֲחַפֵּשׂ וְאֲבַקֵּשׁ, עַד שְׁאֲמָצָא בּוֹ גַם
כֵּן נְקֻדוֹת טוֹבוֹת, עַד שְׁאֲזַכֶּה לְדוֹנוֹ
לְכַף זְכוֹת וְלִהְכַנִּיסוֹ בְּכַף זְכוֹת בְּאֲמַת,
וְלִהְשִׁיבוֹ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאֲמַת עַל־
יְדִי־זֶה. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, בְּזְכוֹת וְכַח
הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּים הַמְּלִיצִים טוֹב עַל
יִשְׂרָאֵל תְּמִיד, הָעוֹסְקִים וְטוֹרְחִים בְּכָל
כַּחַם לְחַפֵּשׂ וּלְחַתֵּר וּלְמַצֵּא זְכוֹת וְטוֹב
בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלוּ בְּהַגְרוּעַ
שְׁבַגְרוּעִים, בְּזְכוֹתָם וְכַחַם וְכִנּוּ גַם כֵּן
לְבֹא לְזֶה בְּאֲמַת:

וְתִזְכְּנוּ לְהִתְקַרֵּב לְהַצַּדִּיקִים
הָאֲמִתִּים הָאֵלּוּ,

הָעוֹסְקִים בְּזֶה תְּמִיד, לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ
וּלְמַצֵּא נְקֻדוֹת טוֹבוֹת בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפִלוּ בְּפוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל,
בְּכֻלָּם מִחַפְּשִׁים וּמוֹצֵאִים בְּחֲכָמָתָם
נְקֻדוֹת טוֹבוֹת, וּמְלַקְטִים וּמְקַבְּצִים
אוֹתָם אַחַת לְאַחַת לְמַצֵּא חִשְׁבוֹן
וּמְכַנִּיסִים גַּם אוֹתָם בְּכַף זְכוֹת, וּבוֹנִים
מֵהֶם בְּנִינִים דְּקִדְשָׁה נִפְלְאִים
וְנוֹרְאִים, וּמַעֲלִים לְפָנֶיךָ שְׁעִשׂוּעִים
גְּדוֹלִים שְׁלֵא עָלוּ לְפָנֶיךָ מִיְּמוֹת עוֹלָם,
וְזוֹכִין לַעֲשׂוֹת זְמִירוֹת וְנִגּוּנִים
קְדוּשִׁים עַל־יְדֵי קְבוּצַת הַטוֹב הַזֶּה
מִמְּקוֹמוֹת הָאֵלּוּ. רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
מְלֵא רַחֲמִים, וְזַכְנוּ לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים
הָאֵלּוּ, וְזַכְנוּ לְהַכִּלֵּל בְּהֵם וּלְשַׁמֵּעַ
תְּפִלָּתָם הַקְּדוּשָׁה שֶׁל צַדִּיקִים נוֹרְאִים
הָאֵלּוּ, אֲשֶׁר רַק הֵם יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל
בְּשִׁבִיל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, וְלִירֵד לְפָנֵי
הַתְּכָה לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבְתָן,

קדשת אמונתנו הקדושה והטהורה
 והתמימה. ותרחם על כל ילדי עמך
 בית-ישראל מקטנותם, שיזכו לקבל
 הבל פיהם שאין בו חטא מהמשפנות
 הקדושים של הצדיקים האמתיים,
 אשר כל אחד ואחד בונה משכן
 קדוש, אשר משם מקבלים התינוקות
 של בית רבן הבל פיהם הקדוש שאין
 בו חטא.

רבנו של עולם, אתה יודע את כל
 המעשה אשר נעשה עכשיו
 בעולם בדורות הללו בענין התינוקות
 של בית רבן, אשר כל העולם אינו
 מתקים אלא על הבל פיהם הקדוש
 שאין בו חטא, ורבים קמים עליהם
 לבלבל ולקלקל חס ושלום הבל פיהם
 הקדוש מנעוריהם על-ידי חכמתם
 הרעות. רחם עליהם ועלינו למענך,
 והגן בעדיהם ושמרם והצילם מכל
 מיני חנוכים הרעים של כל מיני
 דרכים שאינם ישרים בעיניך. אתה ה'
 תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם.
 חמל על פלטת ילדי עמך בית-
 ישראל, אשר אין לנו על מה להשען
 כי אם על זכות הבל פיהם הקדוש
 שאין בו חטא. רחם עליהם ועלינו,
 שיזכו כל ילדי עמך בית-ישראל,
 שכל אחד ואחד יקבל הבל פיו שאין
 בו חטא, מהמשכן הקדוש של הצדיק
 האמת השיף אליו כפי שרש נשמתו,
 באפן שיזכו על-ידו לילך ולהתחנך
 בעבודת השם יתברך, ולכנס בתורת
 ה' באמת, שיזכו ללמד תורה לשמה

מהתמימים בדרכיהם, העוסקים
 בעבודת ה' ובתורתו בפשיטות
 בתמימות בלי חכמות של הבל,
 כאשר הורו לנו אבותינו ורבותינו
 הקדושים, אשר רבים קמים נגדם
 ופורשים רשת לרגלם, להטות אותם
 מני דרך הישר והכבוש מכבוד, לבדות
 מלבם חכמות של שטות וליצנות,
 לבלבל ולהחליש חס ושלום, דעת
 התמימים והישרים בלבותם. ה'
 אלקים, אתה ידעת את כל זה, כמה
 וכמה מזיקים לעבודתך חכמות
 כאלו. רחם עלינו ועל זרענו ועל כל
 זרע עמך בית-ישראל, ושמר והצל כל
 ילדי עמך בית-ישראל מכל הכתות
 הרעות האלה, שלא יתפסו ברשתם
 בימי נעוריהם. ותעזר ותגן ותושיע
 לנו בכל-עת, ותורנו ותלמדנו תמיד
 שנזכר לידע איך להתנהג עם בנינו
 וזרענו מקטנותם, איך לשמרם
 ולמלט נפשם מן הכתות הרעות
 האלה, ולחנכם לטובה בדרכיך
 הקדושים והאמתיים, שילכו בדרך
 הישר והאמת, בתמימות ופשיטות
 כרצונך הטוב באמת, כאשר קבלנו
 מאבותינו ורבותינו הקדושים. ונזכר
 להודיע לכל בנינו ודורותינו הבאים
 אחרינו, ולכל דורות זרע ישראל, את
 כל מעשי ה' הגדול, אשר עשית עמנו
 מימי אבותינו עד הנה בכל דור ודור,
 למען ידעו דור אחרון בנים יולדו
 יקמו ויספרו לבניהם. ונזכר לקים
 בשלמות מקרא שכתוב, והודעתם
 לבניך ולבני בניך, להודיע להם

מָרָא דְעֵלְמָא כְּלָא, זַכְנֵי לְכַנְס בְּאַמְת
 לְכַף זְכוּת, בְּאַפְּן שְׂאֻזְכָּה
 מַעְתָּה לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמְת. זַכְנֵי בְּזְכוּת כָּל הַצְּדִיקִים
 הָאֲמַתִּים שְׁהִיו בְּכָל דּוֹר וְדוֹר,
 וּבְזְכוּת כָּל הַצְּדִיקִים הָאֲמַתִּים
 שְׁבָדוֹר הַזֶּה, וְעֲזָרְנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי
 וְלַמְדֵנִי וְהוֹרְנִי בְּכָל־עַת עֲצוֹת
 אֲמַתִּיּוֹת, בְּאַפְּן שְׂאֻזְכָּה לְשַׂמַּח אֶת
 נַפְשִׁי בְּכָל־עַת עַל־יַדֵּי דְרַכֵּי הַתּוֹרָה
 הַזֹּאת, וְלִבְלִי לְהַנִּיחַ אֶת הָעֲצָבוֹת
 וְהַמְרָה שְׁחוֹרָה לְכַנְס בִּי וְלֹא לִגְע בִּי
 כָּלֵל, רַק אֲזַכֶּה לְהִיּוֹת בְּשַׂמְחָה תָּמִיד
 בְּאַמְת בְּכָל לֵב וְנַפְשׁ, וְתַתֵּן שְׂמַחָה
 בְּלִבִּי עַל־יַדֵּי דְרַכֵּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת.
 וְאֲזַכֶּה לְהִיּוֹת אִךְ שְׂמַח תָּמִיד עַל־יַדֵּי
 כָּל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׂזִכְיָתִי מֵעוֹדֵי
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה לְגֵרָם אִיזָה נַחַת רוּחַ
 לְפָנֶיךָ. וְתַעֲזָרְנִי וְתוֹשִׁיעֵנִי שְׂאֻזְכָּה גַם
 לְשַׂמַּח אַחֵרִים. וְתוֹרְנִי וְתַלְמִדְנִי דַעַת
 וְתַבּוּנָה, בְּאַפְּן שְׂאֻזְכָּה לְזוֹה לְשַׂמַּח
 נַפְשׁוֹת עַמְךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־עַת וְלְדוֹנָם
 לְכַף זְכוּת תָּמִיד, עַד שְׂזִכְנוּ כָּלֵם
 לְשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמְת וּבְשַׂמְחָה, וְיִקְיָם
 מְהֵרָה מִקְרָא שְׂכָתוּב, וְנַתַּתִּי לָכֶם לֵב
 חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֲתָן בְּקַרְבְּכֶם,
 וְהִסִּירוּתִי אֶת לֵב הָאֵבֶן מִבְּשַׂרְכֶם,
 וְנַתַּתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר, וְעֲשִׂיתִי אֶת
 אֲשֶׁר בְּחָקִי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
 וְעֲשִׂיתֶם. וְנִזְכָּה לְעַבְד אֶת ה'
 בְּשַׂמְחָה וְלִבָּא לְפָנָיו בְּרַנְנָה, וְיִקְיָם
 מִקְרָא שְׂכָתוּב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֲשׂוֹ
 בְּנֵי צִיּוֹן יִגִּילוּ בְּמַלְכָם. וְנֹאמֵר,
 אֲשִׁירָה לְה' בְּחַיֵּי אֲזַמְרָה לְאַלֹהֵי

וְלַהֲגוֹת בְּהַ יוֹמָם וְלַיְלָה. וְתַפְתַּח אֶת
 לְבָבְךָ בְּתַלְמוּד תּוֹרָתְךָ, וְתַתֵּן לָהֶם בִּינָה
 בְּלִבָּם לְהַבִּין וְלַהֲשַׁכִּיל, לְשַׁמַּע לְלַמֵּד
 וְלִלְמַד לְשַׁמֵּר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל
 דְּבָרֵי תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וְהָאֵר עֵינֵיהֶם
 בְּתוֹרָתְךָ וְדַבֵּק לְבִיָּהֶם בְּמִצְוֹתֶיךָ.
 וְתַאֲרִיךְ יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם בְּטוֹב
 וּבְנַעֲמִים, וְתַהֲיֶה עִמָּהֶם תָּמִיד,
 וְתַעֲזָרֵם וְתוֹשִׁיעֵם שְׂזִכְנוּ לְעַבְדְּךָ
 בְּאַמְת כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלֹא רַחֲמִים, יוֹדַע
 תַּעֲלוּמוֹת, זַכְנוּ לְפַעַל בְּקַשְׁתָּנוּ
 בְּרַחֲמִים אֲצִלְךָ, בְּזְכוּת וְכַח הַצְּדִיקִי-
 אֲמַת הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה, הָעוֹסְקִים
 לְדוֹן אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת תָּמִיד,
 וְלַחֲפֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ וּלְמַצֵּא נִקְדוֹת טוֹבוֹת
 בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל אֲפִלוּ
 בְּהַגְרוּעַ שְׁבַגְרוּעִים, וְלִקְבֹץ כָּל הַטוֹב
 הַזֶּה וְלַהֲתַפְלֵל עִם כָּל הַטוֹב הַזֶּה
 לְפָנֶיךָ לְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל הַדֵּינִים
 שְׁבַעוֹלָם, אֲשֶׁר אֵלוּ הַצְּדִיקִים רוֹאִים
 וּמְבַיְנִים כָּל הַבְּחִינּוֹת בְּכָלֵל וּבַפְּרָט
 שֵׁשׁ בְּעִנְיַן הַתִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן,
 כִּי הֵם רוֹאִין הֵיכַן הַתִּינוּקוֹת קוֹרִיין,
 וּמֵאִיזָה צְדִיק מְקַבֵּל כָּל תִּינוּק וְתִינוּק
 הֵבֵל פִּיו שְׂאִין בּוֹ חֲטָא, וְכַמָּה וְכַמָּה
 מְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ, וְכָל הַבְּחִינּוֹת שֵׁשׁ
 בְּזוֹה, וְהַדּוֹר שֵׁיצֵא מֵהֶם עַד הַסּוֹף.
 בְּזְכוּת וְכַח אֵלוּ הַצְּדִיקִים עוֹר
 וְהוֹשִׁיעַ לָנוּ וְלְכָל יְלָדֵי עַמְךָ בֵּית-
 יִשְׂרָאֵל, וְזַכְנוּ לְפַעַל כָּל מַה שְׁבַקְשָׁנוּ
 מִלְּפָנֶיךָ, וּמִלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה
 בְּרַחֲמִים:

בעודי. יערב עליו שיחי אנכי אשמח ורשעים עוד אינם, ברכי נפשי את
בה'. יתמו חטאים מן הארץ לה' הללויה:

תפילות הבוקר

בו, רבוננו של עולם אתה יודע האמת שאין אני יודע שום דרך איך ובמה ללקט הנקודות טובות ואיך לדין את עצמי לכף זכות, כי מחמת מעשי הרעים ומדותי המגנות נטמטם לבי ונדמה בדעתי שאין בי שום טוב, כי כל הטוב שלי נבלע ונתערב בהרע כל כך עד שאין נכר שום טוב, אף על פי כן עיני לך תלויות ומחכות עד שתרחם עלי בזכות צדיקי אמת אשר גלו לנו התורה הקדושה הזאת שצריך כל אחד למצא בנפשו נקודות טובות, ועל ידי זה יזכה לצאת מכף חוב לכף זכות כמו שכתוב ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו, אבל מה אומר ומה אדבר אשר אין במחי שום תפיסה בזה כלל, רק אני משליך את עצמי עליך לבד, והנה שפתי לא אכלא וכל מה שיבוא לתוך פי אדבר, רחם רחם, הצל הצל, הושיעה אדוני, וזכני לעורר השלש עשרה מדות של רחמים, שעל ידי הי"ג מדותיך הקדושים זוכין לתקן חטא העגל שבו תלוין כל החטאים והפגמים של כל הדורות, ואפלו מה שנעשה עמי השפל והפגום הכל הוא על ידי חטא העגל, ועל ידי שאיש הישראלי זוכה

זכרתי בלילה שמך ה' ואשמרה תורתך. חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך. קדמתי בנשף ואשועה לדברך יחלתי. קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך. קולי שמעת אל תעלם אזנך לרוחתי לשועתי. רבוננו של עולם, מלא רחמים, מלא חסד, רחם עלי וזכני שאזכה לקום בכל לילה ולילה בחצות ממש, ואזכה להתעורר משנתי ולהתגבר על יצרי להתחיל לשוב בתשובה שלמה לפניך ולסדר תקון חצות בלב נשבר באמת ולקונן על חרבן בית המקדש, ולשפך לבי כמים נגדך על כל חטאי ופשעי שחטאתי ופשעתי נגדך מנעורי עד היום הזה והארכתני את הגלות על ידי חטאי, ואתה תשלח לי מן השמים דברי חן ותחנונים שאזכה לרצות ולפיס אותך ואזכה למצא בי גם כן נקודות טובות, והמעט מן המעט מן הטוב שיש בי עדין ידחה כל הרע שיש בי, ויתברר הטוב מן הרע עד שאזכה לצאת מכף חובה לכף זכות באמת ושיהיה נדחה הרע שלי לגמרי, ויקים בי מקרא שכתוב לא הביט און בעינקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך

מצח להרים ראש כי לפי מעשי המכערים אני יכול לפתח פי ואפלו כשאני מתחזק ומתחיל לדבר איזה דבורים הם מבלבלים ומערכים מאד עד שאין אני יודע מה שאני מדבר. זכני זכני שאזכה לסדר שירות ותשבחות לפניך בכל יום ויום בקול נעים בגילה ורגן ואקים מקרא שכתוב אזמרה לאלקי (יעקב) בעודי, ואדבר כל דבורי בלב שלם באמת, ואטה אזני לכל הדבורים שיהיו יוצאים בקדשה מפי עד שאזכה לעורר החוט של חסד שהוא בקר דאברהם אבינו עליו השלום שהוא היה הראשון שזכה להכיר אותך בעולם, והוא היה הראשון שגלה סוד חצות לילה כמו שכתוב ויחלק עליהם לילה, זכני בזכותו שזוכה לעמד בכל לילה בחצות ממש לאונן ולקונן על חרבן בית המקדש, ואחר כך אזכה לעסוק בתורה בקדשה עד שימשך עלי החוט של חסד מבקר דאברהם, ואזכה לקים מקרא שכתוב שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, ואזכה לנחם את נפשי ולשמח את נפשי ולחזק את עצמי לכל אפול משום דבר חס ושלום, ועל ידי זה אזכה לברר ברורים שהוא בחינת קטרת וקרבנות, ואזכה לעלות מבהמה לאדם שלא אעשה עוד מעשי בהמה ולהעלות הטוב אפלו מפושעי ישראל ולהעלותם לכף זכות באמת כי זה עקר רצונה והשעשועים שלך.

להתעורר משנתו ולקום בחצות ולשפך לבו לפניך על ידי זה אתה מעורר שלש עשרה מדותיך הקדושים, ואתה בעצמך מכרר ומלקט כל הטוב שנמצא בכל אחד מישראל, ואתה בונה מזה המשכן הקדוש, מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל שעל ידי זה נתקן חטא העגל, ועל ידי זה אתה מתפאר עם כל אחד ואחד מישראל כמו שכתוב ישראל אשר בך אתפאר. רבנו של עולם עזרני וחנני שאזכה שיהיה לי חלק טוב בהמשכן הקדוש שאתה בונה מכל הטוב שאתה מוצא בכל אחד מישראל... עזרני וחנני שאזכה שאשלים כל הטוב שיש בשרש נשמתי בנודתי הטובה ואזכה לגלותה ולהאיר ולברר טוב נשמתי ולקשר את עצמי להצדיק האמת שהוא עוסק בזה לבנות את המשכן הקדוש ולהקים אותו, כי עתה ידעתי שאין בי כח ושכל איך לברר הטוב שיש בי, רק אני מחיב להאמין שעל ידי דבורים קדושים ולמוד התורה שאזכה לעורר את עצמי בחצות ולפרש שיחתי לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי, על ידי זה מקבלין הצדיקי אמת את כל הטוב ובונים מהם את המשכן ומתקנים את חטא העגל שבו תלוין כל החטאים, ומעוררין הי"ג מדות הקדושים וגורמין שאתה מתפאר עם כל אחד מישראל. רבנו של עולם אין לי פה לדבר ולא

מעלי ומעל כל ישראל על ידי דבורי
תורה ותפלה שהם בחינת רוחו של
משיח, ולגלות הטוב ולעלות מכף
חובה לכף זכות באמת.

וזכני לברך ברכות קריאת שמע
ולקרות קריאת שמע
ולהתפלל בכל יום ויום בכונה גדולה
ובאמת בלב שלם, עד שאזכה על ידי
זה לבנות כל ההיכלין של הקדשה
ושיהיה נעשה על ידי יחוד קדשא
ברוך הוא ושכינתיה שתתפאר
השכינה עם נשמת לפני השם יתברך
חזי במאי ברא קאתינא לגבך.

רבוננו של עולם אתה ידעת ידעת כמה
אני רחוק מזה עתה וכמה אני
צריך לצעק ולבכות לפניך שלא איעול
בכסופא קמך שלא תבוש השכינה
עמדי, כי פגמתי בכל היכלי הקדשה,
ואיך יוכל מטנף כזה ליעול קמי מלפא,
אך על רחמיך הרבים אני בטוח שאתה
מקבל תענוג והתפארות אפלו מן הקל
שבקלים, ואפלו ממני אף על פי שאני
כמו שאני כפי שידיעתי ערכי השפל
והפחות והבזוי, אף על פי כן חסדך
גדול גם עלי, וכל נקודה טובה
שתמצא בי בודאי תתפאר ותשתעשע
עמי כמו שכתוב ישראל אשר בך
אתפאר ואמרו רבותינו זכרונם לברכה
כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, על כן
אני מבקש ממך שתזכני להתחיל
מעתה להיטיב מעשי, ולהתחזק בך
ולתת לב לכל דבורי התפלה מתחלה
ועד סוף עד שאזכה לדבר דבורי אמת
עד שאזכה לבנות כל ההיכלין דקדשה

רבוננו של עולם מרא דעלמא רחם
עלי ותן לי דבורים קדושים
לרצות ולפיס אותך, כי נאלמתי
דומיה החשיתי מטוב ואין לי שום
דבורים לפרש שיחתי לפניך מחמת
גדל העצבות והמרה שחורה שלי
אשר נדמה לי שאין בי שום טוב ואין
לי שום זכות שתרחם עלי ואין אני
יכול לפתח פי לדבר שום דבור, רחם
עלי שאזכה לברר כל הד' יסודות
ואזכה להעלות הדומם צומח חי
לביחנת מדבר, עד אעביר כל הרע
שבי החופה כל מעשי הטוב שבי,
ואזכה לגלותו שיהיה נכר הטוב שבי
עד שאזכה להתודות לפניך ולפרש
מרירותי לפניך בכל יום עד שיהיה
נחשב לפניך כאלו הקרבתי כל
הקרבנות בבית המקדש לפניך,
ואקים מקרא שכתוב ונשלמה פרים
שפתינו, ואתה תשמע קולנו, ואזכה
שאתה עם כל הצדיקים שבגן עדן
יהיו מקשיבים לקולי ויערב לפניך
קולי הפגום, ותקבל שעשועים אפלו
ממני ותכריעני לכף זכות, ותביאני
לכף זכות באמת, וארגן לפניך בכל
יום שירות ותשבחות הרבה, ויהיה
נחשב לפניך כאלו הכהנים מקריבין
הקרבנות לפניך והלויים מנגנים בשיר
וישראל במעמדם, עד שיתעורר בקר
דאברהם בחינת חדוש מעשי
בראשית בכל יום על ידי עסקי
בתורה ובתפלה מחצות לילה, עד
שאבטל התהו ובהו והחשך שנמשך
על ידי מעשי הרעים, הכל אבטלם

אשר הם יודעים לעורר את כל אחד במקום שהוא אפלו במדרגה פחותה לעוררהו ולהקיצו ולחזקו שיוכל למצא בעצמו בכל עת נקודות טובות, אפלו בשעת נפילתו של כל אחד ואחד ואחד שהבעל דבר מפילו, ויאמין בהשם יתברך שהשם יתברך לא כלו רחמיו ממנו ועדין חביבותו גבן, ורוצה בתשובתן של רשעים ואינו חפץ במיתתם חלילה, ועל ידי זה יזכה לצאת מצרות נפשו ולזכות להיות משכן לשכינת עזו, ועל ידי זה יזכה לקדשת הפרה אדמה שהיא מרמזת על כל הנ"ל שצריך כל אחד למצא נקודות טובות בעצמו, ועל ידי זה יזכה [לצלות] לכף זכות באמת, ויזכה למלאות פגימת הלבנה שמשם נמשכין כל החטאים, ועל ידי שאמצא בי בעצמי נקודות בחינת ועוד מעט ואין רשע אזכה לקדשה ולחזר בתשובה שלמה, וגם על ידי שאדון את כל אדם לכף זכות על ידי זה אזכה לעוררם ולהשיבם בתשובה ויחזרו אל הקדשה, שעל ידי זה ממלאין פגימת הלבנה, ואזכה לקדשת יציאת מצרים בכל יום, וכל זה על ידי קימת חצות לילה לדבק את עצמי בהשם יתברך ולחדש כנשר נעורינו שזה בחינת הארבע פרשיות שקורין קדם פסח בכל שנה שהם מרמזין על כל הנ"ל. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי אמן.

ולהעלות הקדשה מעמקי הקלפות, ולחבר הקדשה בבחינת והיה המשכן אחד, שיתאחדו כל ההיכלין דקדשה ואהיה משכן לשכינת אלהותך, ואזכה לתן צדקה הרבה בכל יום בקדשה גדולה, עד שאזכה על ידי הצדקה שאתן בנדבת לבי להכניע ולהשפיל קלפת עמלק ימ"ש על ידי הצדקה שאתן, שיהיה כל הצדקה שלי בבחינת השקלים שזכו ישראל לתן על המשכן, שעל ידי זה נזכה למחות זכר עמלק מתחת השמים כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כבר קדמו שקליהם לשקליך, ועל ידי זה יהיה נמשך עלינו ועל כל ישראל אור הפנים דקדשה ויקים בנו מקרא שכתוב אני בצדק אחזה פניך שעל ידי זה נהיה משכן לשכינת עזך, וכמו שכתוב ושכנתי בתוך בני ישראל שכל אחד מישראל יהיה לבו מלא משכינת עזך, על ידי שיתבטל קלפת עמלק ימ"ש שהוא רוצה להפיל את לב איש הישראלי ולהכניס מחשבות והרהורים רעים, ולהפיל עליו התרחקות שיהיה נרחק מהשם יתברך ומהתורה הקדושה שהיא משמחת לב, והתורה מעוררת את האדם שימצא בכל עת נקודות טובות בחינת ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו.

רבוננו של עולם רחם עלי ותן לי דעת ושכל אמתי איך לעבד אותך בכל עת ולדבק את עצמי תמיד בך ובתורתך ובצדיקי אמת

פרפראות לחכמה

וכו' ועל כן רבינו ז"ל אחר חזירתו מלעמברג אז הרבה לעסוק בדברי התחזקות ובתיקון האמונה הקדושה איך שצריכין להתרחק מחקירות, וצווח הרבה אודות האפיקורסות שהולך ומתפשט בעולם רחמנא ליצלן וכמבואר כל זה במקום אחר גם מלעמברג שלח אחד מאנשיו לברסליב שישורף ספרים קדושים שלו הנקראים אצלינו בשם ספר הנשרף ואחר זמן גדול לאחר חזירתו משם, רימז במאמר אחד שזה היה גם כן בשביל להכניע ברוחניות המינות והאפיקורסות ולחזק את ישראל בהאמונה הקדושה, וכמבואר בליקוטי תנינא סי' ל"ב במאמר יש צדיקים גנוזים והנה בדורותנו אלה רואים בחוש איך שנתקיימו כל דבריו ז"ל, ופשתה הנגע המספחת הזאת של אפיקורסות וכפירות רחמנא ליצלן, ועיקר מההתגברות על התינוקת של בית רבן ללמד אותם לשונות העמים וחכמות חיצוניות ומרגילין אותם מנעוריהם לכפור בכל דברי רבותינו ז"ל וכו' וכו' כמפורסם כל זה בעתים הללו בעוונותינו הרבים.

ג. ורבינו זצ"ל שראה כל זאת מאד ברוח קדשו ועסק בתיקון דבר זה, וגם בשביל ענין זה היה נסיעתו ללעמבערג, על כן אמר אומר לכם התחלה מהנסיעה שלי כנ"ל ושם מבואר מענין הצדיק הגדול שיש בו

א. אזמרה לאלקי בעודי וכו' עד ודע שמי שיכול לעשות אלו הניגונים וכו' כל זאת נאמר גם כן בשמיני עצרת תקס"ח הנ"ל, ואחר סוכות הנ"ל נסע ללעמברג ולן בק"ק קראסנע, ואחר כך בבקר נסע משם וכו', וביקש ממנו הר"ר נתן ז"ל לומר להם תורה, ענה ואמר אומר לכם התחלה מהנסיעה שלי, והתחיל אז מענין ודע שמי שיכול לעשות אלו הניגונים וכו', וגמר המאמר עד באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקת קורים וכו' כמבואר בפנים. (כל זאת מספר חיי מוהר"ן, ועיין בספר ימי מהרנ"ת מבואר ביותר) ועיין נפלאות על פי מאמר זה בליקוטי הלכות, הלכות השכמת הבוקר ה"א, ובהלכות תחומין ו'.

ב. הנה נראה לעניות דעתי לבאר קצת ברמז איך שענין הנ"ל הוא ההתחלה מהנסיעה ללעמברג כי מובן במקום אחר שבלעמברג עסק רבינו זצ"ל להכניע המינות והאפיקורסות שראה ברוח קדשו שעתיד להתגבר על ישראל חס ושלום והנה ענין התגברות הנ"ל מבואר במקום אחר שעל פי רוב נמשך מהחלישות הדעת שהתגבר עליו בתחלה מרוב פגמיו, והוא קשה לו להתחזק את עצמו באיזה נקודה טובה שיש בו עד שנופל על ידי זה לרשעות גמור ואפיקורסות וכפירות רחמנא ליצלן, כמובא במקום אחר על מה שאמרו רז"ל (סוטה מב) שתחלת ניסה נפילה

ל"ז) ורעה אמונה, וכל עיקר אמונת ישראל ממשיכין הם להדור וכו', ומשה נקרא על שם זה רעיא מהימנא. ד. וזה בחינת (שיר השירים א) הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים, היינו איך תוכל לחזק נפשות ישראל בעת תוקף ההתגברות החוס והשרב של היצר הרע והצרות והגזירות וכו' והכפירות רחמנא ליצלן שלמה אהיה כעוטיה על עדרי חבירך, היינו שלא יתערבו חס ושלום עם העכו"ם ממש בכל דרכיהם ומנהגיהם ודעותיהם וכמובן גם מדברי רז"ל ועל זה משיב אם לא תדעי לך וכו' צאי לך בעקבי הצאן ערש"י ותרגום, היינו לילך בתמימות ובדרכי אבותינו הקדושים ולהחיות את עצמו עם הנקודות טובות, אף על פי שמעורבין בפסולת הרבה וזה בחינת מה שאמרו רז"ל על בת נקדימון בן גוריון שהיתה מלקטת שעורין מבין טלפי הסוסים וקראו עליה המקרא הזה (שם) אם לא תדעי לך וכו' צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים אל תיקרי גדיותיך אלא גוויותיך (ועיין כתובות דף ס"ו בענין ר' יוחנן בן זכאי, ובאבות דר' נתן פרק י"ז מבואר שהיתה מלקטת השעורים מגללי הבהמות וקראו עליה המקרא הזה וכו'), היינו כי הבינו אז שבזה מראין להם שעיקר הגלות והחורבן הוא על ידי שלא הלכו ישראל בדרך זה לחזק את עצמם עם הנקודות טובות שנמצאים אפילו בהפחותים שבישראל שהם

בחינה גבוה כזו שכל הנקודות טובות שבישראל תאבין אליו להכלל בו, והוא יכול ללקט ולקבץ את כל הנקודות טובות הנמצאים בכל אחד מישראל אפילו בהפושעי ישראל והקלים והרשעים, כי משתדל לחפש ולבקש למצוא בכלם נקודות טובות, אף על פי שגם הטוב שבהם מלא פגמים ומעורב בפסולת הרבה אף על פי כן הוא מחפש ומוצא הנקודות טובות שבהם עד שמעלה אותם על ידי זה מכף חובה לכף זכות ושם מובא גם כן מענין שבכל דור יש רועה, שהוא בחינת משה רעיא מהימנא וזה הרועה הוא עושה משכן, ומשם מקבלין התינוקות של בית רבן הבל פיהם שאין בו חטא, ושם מתחילין לקרות ולהכנס לתוך התורה הקדושה, שזה בחינת (שיר השירים א) ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים ושם מבואר שזה הצדיק שיכול לקבץ כל הנקודות טובות שבישראל (שעל ידי זה נבנה המשכן הנ"ל וכמבואר במקום אחר) שעל ידי זה נעשין בחינת ניגונים, והצדיק הנ"ל הוא בחינת שליח צבור וחזן שמוציא את הרבים ידי חובתן, והוא יודע היטב כל העניינים וכל הבחינות שיש בענין זה של התינוקות הנ"ל, שזה בחינת החזן רואה היכן התינוקות קורין ועיין בסימן כ"ב במאמר חותם בתוך חותם מבואר, שהצדיקים הקדושים מנהיגי הדור הם מבחינת השבעה רועים, כי הם רועים האמונה לתקנה ולהשלימה, ועל שם זה נקראים רועים על שם (תהלים

מקבלין התינוקות הבל פיהם שאין בו חטא, בפרט על ידי בחינת החזן הקדוש שיודע כל הבחינות שיש בזה, על ידי זה גם בתוקף ההתגברות וכו' וכו', אף על פי כן נזכה להתקיים ולהתחזק באמונתינו הקדושה כיתד חזק בל ימוט לעולם (ועי' מדרש שיר השירים שדורש הפסוק צאי לך בעקבי הצאן על משה רבינו שיצא ממצרים בסוף בעקב ובאחרונה מחמת שעסק בעצמות יוסף כמו שכתוב (שמות י"ג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו ואחר כך דורש פסוק זה על מה שנפטר משה במדבר עם דור המדבר ולענינו מרמו שהצדיקים הגדולים בחינת השבעה רועים בחינת יוסף ומשה וכיוצא, עוסקים גם אחר הסתלקותם בתיקון נפשות ישראל על ידי בחינת הנ"ל, ועל ידי זה נמשך כל ישועות ישראל וגאולתם וכמבואר כל זאת במקום אחר).

כל זאת כתבתי בדרך אפשר ולפי עניות דעתי, אבל עצם פנימיות כוונתו הקדושה ידענו כי נפלאת היא מאתנו ולית מחשבתינו תפיסא ביה כלל:

בחינת עקבי הצאן, אף על פי שבוודאי מעורבין בפסולת הרבה, ולהחיות את עצמם על ידי זה, ולדון כל אחד את עצמו ואת חבירו לכף זכות, והיו זוכין לתשובה שלימה, ועל ידי שלא הלכו בדרך זה, על ידי זה נפלו בדעתם מאד עד שבאו למה שבאו עד שביטלו בה תינוקות של בית רבן כמו שאמרו רז"ל (שבת ק"ט:), עד שחרב הבית המקדש שהוא בחינת המשכן הנ"ל, וגלו ישראל ובאו לשפל המדריגה כל כך עד שבת גדולים כזאת בת נקדימון הוכרחה ללקט שעורים מבין טלפי הסוסים להשיב את נפשה בזה, וזה היה מדה כנגד מדה כנ"ל על כן קראו עליה המקרא הזה צאי לך בעקבי הצאן, וזה ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, היינו כי על ידי הרועים הקדושים רועי אמונת ישראל שעוסקים בכל דור לבנות משכנות דקדושה, שמשם

ביאור הליקוטים

בחלק ב' סימן א', כי מי יודע כל המקומות שעבר בהם עיין שם. ומה [זה] שמזהיר כל כך למצוא בו דוקא מקודם איזה מעט טוב, ומבאר זאת בהפסוק ועוד מעט וכו'. אמנם שמובן מדבריו הקדושים, שמחמת זה בעצמו, יכולים לדון את הרשע לכף זכות. כי על ידי שאנו רואים, שגם הוא מתעורר ומתגבר ממקום שהוא שם לעשות איזה דבר טוב, שגם בעת ההערד התגברותו, אינו חייב כל כך.

א. אפילו הוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב ודן אותו לכף זכות על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה עיין שם. כפי המובן מדבריו הקדושים, שהעלאת הרשע לכף זכות להשיבו בתשובה, הוא על ידי שדנים אותו לכף זכות, שבאמת אינו חייב כל כך ברשעתו ופשעיו העצומים, וכענין המובא

וצדיק וכו', איזה הם התינוקות השייכים לו וכו', ולידע כל הבחינות שיש בזה, והדור שיבא מהם עד הסוף, דע מי שיוכל לעשות הנגונים, הוא יוכל לידע כל זה. וזה שאמרו חז"ל, באמת אמרו, החזן רואה וכו' עיין שם. מקושר למה שכתב לעיל, שגם מהתפלה ביחידות, נגינה וזמרה של השפל שבשפלים, על ידי השתדלותו לברר הנקודות טובות שבו מתוך הרע והפסולת, נעשה ונתהווה על ידי זה תפלתו בנגינה וזמרה, בבחינת אזמרה וכו'. וכאן מוסיף והולך להודיענו בתעלומות דרכיו, שעוד הוא יכול לזכות על ידי זה לבחינת תפלה לפני העמוד, להוציא על ידי זה גם את הרבים ידי חובתם:

והנה, אף על פי שבריהטת לשונו הקדושה, נראה לכאורה, שהוא מדבר בפשיטות... מוריד הענין הזה בדרך כלל, מריש כל דרגין עד... שכל אחד צריך לבקש ולמצא. שגם הגרוע שבגרועים צריך לברר הנקודות טובות מתוך הרע והפסולת, שעל ידי זה נתהווה ונעשה הנגינה וזמרה, עד שיוכל להיות שליח צבור, ולהוציא גם אחרים בתפלתו. אבל באמת נראה מבואר מדברי מוהרנ"ת ז"ל בחלק א' באות, ומשאר דבריו הקדושים שבענין זה בכתב ובעל פה, כי בכל זאת גבהה דעתו ודרכו נסתרה גם בזה [וכן בכל תורותיו הקדושים], ושיש בזה ענינים

עוד יש לבאר כוונת דבריו הקדושים, על פי מה שכתב בספר הא"ב, שמי שמלמד זכות על הרשע וכו'. ועל כן, הוא מזהיר כאן מאד, למצוא בו מקודם איזה דבר טוב, ששם אינו רשע, לדונו לכף זכות, וגם על ידי זה בעצמו, הוא נידון לכף זכות כנ"ל. כי כל אחד מישראל, איך שהוא, מאחר שיש בו איזה ניצוץ דניצוץ ישראל, שהם חלק אלוק ממעל, עצם הטוב, אי אפשר בשום אופן להיות נופל לרע לגמרי, שיהיה רשע גמור, [ומה שלעינינו נדמה לרע חס ושלום, הוא מסמיית עינינו מלמצוא בו טוב], וכמובא בהשיחות שאחר הספורי מעשיות באות י' עיין שם:

למצוא גם בעצמו וכו', על ידי זה הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות, ויוכל לשוב בתשובה, בבחינת ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו וכו'. ועל ידי זה נעשין נגונים וכו', ואזי הוא יכול להתפלל וכו'. כי זה ידוע, שכשהאדם נופל בדעתו וכו', אינו יכול להתפלל כלל מחמת זה, ואינו יכול לפתוח פיו כלל וכו'. וזה בחינת אזמרה לאלקי בעודי וכו'. ודע, שמי שיכול לעשות אלו הנגונים, דהיינו ללקט הנקודות טובות שנמצא בכל אחד מישראל, זה הצדיק שאוחז במדרגה זאת, הוא יכול להיות חזן ושליח צבור, דהיינו להתפלל לפני העמוד וכו'. ודע, שיש בכל דור ודור וכו', אך לידע דהיינו לדעת כל צדיק

אחד כפי מה שעוסק ומתגבר להתעורר ולקיים ככל דבריו בפשיטות, בכל לבבו ונפשו, וכמו כן הוא זוכה לפי בחינתו לאיזה בחינה מכל זה. כי ממה שבאתגליא כשמחזקים את עצמו על ידי הנקודות טובות שבו, נתעוררים ונתעלים על ידי זה ממדריגתו ומקומו הראשון בעומק הארץ שהיה מונח שם מגודל נפילתו בדעתו, שגם זה בחינת והתבוננת על מקומו ואיננו, ועל ידי זה באים לשמחה וניגונים וזמירות, ולבחינת התפלה בכוונה, כי על ידי כל זה נתחזק לזמר ולהודות ולהלל ולהתפלל לה'. וכן אצל אחרים, על ידי שנוזהר לדון את כל חביריו לכף זכות, וכולם יקרים בעיניו כבבת עין, על ידי שנוזהר להביט עליהם בעין טובה, רק על הנקודות טובות שבהם, אז גם הם נתעוררים כל פעם, ויוצאים על ידו מנפילתם בדעתם, ומתחזקים להתפלל וכו', שכל זה בחינת והתבוננת על מקומו ואיננו. כל זה הוא מהתעורותא דלתתא, שנתעורר על ידי זה אתעורותא דלעילא, שיהיה גם באחרים הבחינות הנפלאים, והתבוננת על מקומו ואיננו, הן לעצמו הן לאחרים, ושיהיה נמשך גם הניגונים והתפלה ביתר שאת, של בירור הטוב מהצדיק האמת, אשר בעוצם רוממות מדריגתו, מוכרח שיהיה לו בכל פעם ירידה קודם העליה, ובעת הירידה הוא מונח מאד בדעתו, מחמת

נפלאים ונעלמים בתכלית ההעלם, עד שאין מי שידע איך להתנהג ולהשתדל בענין הזה כי אם מי שגילה זאת בעצמו, שהוא היה המשה משיח האמיתי, והוא הרואה והמשגיח האמיתי היכן התינוקות קוראים. כי מאתו בעצמו, נמשכים כל המשכנות של הרועים שהיו ושיהיו, שהוא מקור ההבל פה שאין בו חטא של התינוקות, ועליו נאמר ויקם משה את המשכן, שהוא הבית תפלה, מרוב הזדככותו בתכלית הזכות והבהירות מיום הולדו עד יום הסתלקותו, להיות בעצמו בבחינת הבל פיו שאין בו חטא, שהתפאר עצמו שגם הבל פה אינו יוצא מאתו בלי חידוש. ועליו נאמר ויקם משה את המשכן אמיתי, כי על זה נאמר [כי ביתי בית תפלה, והוא עוסק לבנותו], כי הוא אשר בכוחו לברר ולמצוא הנקודות טובות גם במי שנפל וירד בתכלית הירידה שאין ירידה אחריו, ועל ידי בירור הטוב הזה בעצמו, הוא עוסק לבנות ולהמשיך משכן ובית תפלה, שלא יחרב עוד, [מובן כל זה בהלכות השכמת הבוקר הלכה א' עיין שם]. כי עולה ונכלל בעצמו עד להוציא את הרבים, וכל נשמות.... כול כל אחד, שיתקיים והתבוננת על מקומו ואיננו.... ועל כן עשה דרך כבושה לכל אחד ואחד, כי אף על פי כן הוא צריך לכל זה אתעורותא דלתתא גם מאתנו, כמובא במקום אחר. וכל

את הטוב אפילו בתכלית הירידה, בהפושע שבפושעים. וזה בעצמו בחינה גבוהה כל כך, שעל ידי זה כל הנקודות טובות שבכל אחד מישראל תאבים להכלל בו, שיהיה נתהווה על ידי זה דייקא תפלתו בתכלית השלימות. נויש לרמז, שעל כן מובא בספרי אמת ששלימות התפלה הוא כשנצטרפים גם הפושעי ישראל, שזה בחינת חלבנה שבקטורת]:

אינו יכול להתפלל. עיין לעיל בההקדמה, שכל מקום שמוזכר בדברי רביז"ל איזה דבר למשל ולדוגמא, יש גם בזה כוונה עמוקה עיין שם. וגם כאן, מה שתפס העיקר לדוגמא ענין התפלה, אף על פי שבאמת כוונתו על כל דבר שבקדושה שזוכה לעשות על ידי ההתחזקות. אבל העיקר נתעלה התפלה, על ידי ההתחזקות. כי כמו שהצדיק האמת, על ידי מה שמברר ומוצא את הטוב גם בהגרוע שבגרועים, עלה תפלתו להוציא גם את הרבים כמובא לקמן, כן נעשה איזה בחינה מעין זה אצל כל אדם בפרטיות, שעל ידי בירורו ומציאותו את הטוב בעצמו, נתעלה תפלתו ביחידות, וכמבואר בהלכות השכמת הבוקר הנ"ל, עיין שם מה שמבאר בזה כל סדר התפלה בפרטיות אמירת הקרבנות והקטורת ופסוקי דזמרה וכו':

הוא עושה משכן. עיין בהלכות השכמת הבוקר הנ"ל,

שנדמה לו שעדיין אינו יוצא כלל נגדו יתברך, עד שמוכרח כביכול לחזק עצמו בבחינת שלא עשני גוי... שיהיה נתעורר על ידי זה אתערותא דלעילא, כמובא בהשיחות המעשה מצדיק שסיפר אדמו"ר ז"ל, עד שנתעורר יותר ויותר לבחינת הניגונים והתפלה בתכלית השלימות, עד שמשיג בכל פעם יותר איך למצוא טוב גם בהגרוע שבגרועים, ולדון את כולם לכף זכות, שעל ידי זה מרומם ומנשא אותם בפלאי נפלאותיו ממקומם ומדרגתם, שיתקיים על ידי זה והתבוננת על מקומו ואיננו. ומחמת שיש בו בחינה גבוהה כזו, על ידי זה בעצמו תאבים ומתארים כל הנקודות שבהם להיות עולים ונכללים בו, שעל ידי זה הוא מתפלל ובונה בכל זה משכן ובית התפלה, שיוצא משם הבל פה להתינוקות, שהוא ברור וזך מחטא בתכלית הזכות. כל זה נראה לפי עניות דעתי מבואר מאד בעומק דבריו הקדושים:

נעשין ניגונים וכו', שמלקט הרוח טובה מן הרוח נכאה וכו'. נמצא שנתהפך על ידי זה העונות לזכיות, כי אם לא היה הרוח נכאה מהעונות, לא היה נבנה הניגון מהרוח טובה לבד, כי בנין הניגון הוא דייקא על ידי הבירור כידוע. ועל כן עיקר שלימות הניגונים, נעשה דייקא על ידי הצדיק האמת, המופלג בתכלית המעלה, שביכלתו למצוא

בדמות תינוקות כידוע. והוא מקור התורה, כי על ידי זה הקול קיבל משה כל דיני התורה באוהל מועד כידוע. ועל כן מזה דייקא מתחילין התינוקות לקרא בתורה, כי זה בעצמו הוא בחינת הקול והתורה של התינוקות שנתגלה בהמשכן, שכל בנין המשכן היה בעבור זה. כי עיקר שכינת עוזו יתברך היה לפני ולפנים במקום הארון והתורה והכרובים כידוע. ועל פי זה מבואר מאד מה שמובא בהקדמת הזוהר הקדוש, שעל ידי קלא דינוקא וכו' מתקיימים כל החייבים והרשעים שלא יהיו נאבדים עיין שם, מאחר שזה הקול בעצמו נמשך....

החזן רואה היכן התינוקות קורין. ועל פי זה מבואר מאד מה שמובא [במקום אחר בדבריו הקדושים] חזן הוא מלשון נבואה כי מקבל הנגינה מאתו דנביאים ינקין, היינו מהקול של הכרובים, שזה בעצמו בחינת הבל פה של התינוקות. גם מזה מובן ממילא, שכשמתקלקל הענין הזה, והפושעי ישראל נשארם ברשעתם חס ושלום שזה בחינת חורבן המשכן [וההתפכותו לבחינת משכון כמובן במדרש], אז נגרם היזק גדול להתינוקות חס ושלום, שמתמשכנין חס ושלום על עון הדור. אבל אתה מרום לעולם ה', כי בכח הצדיקי האמת ממשיכין בכל פעם בנין המשכן, שעל ידי זה נתקיימים התינוקות והבל פיהם הקדוש וכל העולם על ידם:

שהמשכן נעשה ונבנה מהנקודות טובות, שהם בחינת זהב וכסף ונחושת ותכלת וכו', שהם הגוונים עלאין סגיאין, שונים זה מזה, שנמצאים בכל אחד כפי נדבת לבבו הטוב לעבודתו יתברך. וכזה מקושר היטב, מה שמובא לקמן בפנים, שזה שיכול למצוא כל הטוב שיש בישראל, (ש)הוא בחינת חזן, שיודע כל הבחינות שיש בעשייתו ובענין המשכן של כל אחד מהצדיקים עיין שם:

שייך לעיל

לענין הנגון שנעשה דייקא על ידי התגברות הרע, כמו שמובא בהלכות השכמת הבוקר, כל תפלה שאין בה מתפלת פושעי ישראל אינה תפלה, כמו שאי אפשר לקטורת בלתי חלבנה. כי היוד סמנים חוץ חלבנה, הם בעצמם העשרה מיני זמרה, שהם נעשין על ידי בירור הטוב שבפושעי ישראל, שהם בבחינת חלבנה. גם מה שמובא בהלכה הנ"ל, שהמשכן הוא התפלה, כי בתי בית תפלה וכו':

ודע, שתינוקות של בית רבן, הבל פיהם שאין בו חטא, ועל כן תינוק שמתחיל לקרוא ולהכנס בתורה, הוא מתחיל מן ויקרא, כי ויקרא מדבר מגמר הקמת המשכן, שאז קראו השם יתברך והתחיל לדבר עמו מהמשכן, ועל כן שם מתחילין התינוקות, כי משם מקבלין הבל פיהם וכו'. כי זה הקול בעצמו שקרא השם יתברך, הוא בחינת קול התינוקות, שהוא קול הכרובים שהיו

ברסלב'ר חסיד

כל דרגא ודרגא שאתה רוצה לזכות, הוא אך ורק ע"י התורות של רביה"ק, והם הערובה היחידה להינצל מהבלי העוה"ז ולהתקדש ולהתעלות בתורה ותפילה. אי לכו, קבוע לעצמך סדר קבוע בו אתה עוסק והולך עם התורה הזמנית, בג' דברים אלו:

א. "ללמוד את התורה" [והליקוטי הלכות שעליה] בבקיאות.

"כי צריכים ללמוד אותו הרבה עד שיהיה שגור בעל פה" או בעומק העיון "כי יש בו שכל גדול ועמקות נפלא מאד על פי פשוטן של דברים" "ואז יזכה לראות הפנימיות שיש בספריו הקדושים כי יש בהם פנימיות הרבה מה שאין נראה על פי פשוטו כלל. אשורי הזוכה ללמוד ולהתמיד בהם הרבה" (חיי"מ ש"מ, ש"מ"ז).

ב. "לעשות מתורות תפילות" – להתפלל על התורה, הן ע"י אמירת תפילתו של מוהרנ"ת הן בהתבודדות בשפתך האישית.

"אף על פי שבתחלה יכול להיות שיידמה לו שהתורה הזאת אינה מדברת מהכרחיות שלו, ומהחסרונות והפגמים שלו באותו העת, אף על פי כן כשייתחיל לדבר על ידי אותה התורה בודאי יעזרהו השם יתברך ויוכל להכניס כל שיחתו שם, ואת כל אשר עם לבבו יוכל לפרש על ידי כל תורה ותורה". "ואמר: שעדין לא עלו שעשועים כאלו לפני השם יתברך כמו אלו השעשועים שנעשין מתפללות אלו שעשועים מן התורות" (הקדמת ליקו"ת).

ג. "לילך עם התורה" – לקשר את חיי היום - יום אל התורה; הן הדברים של קדושה, כגון צייצית ותפילין, תורה ותפילה, שבת ומועדים וכיו"ב. הן צרכי הגוף, אכילה ושתייה, שינה ושיחת חברים וכיו"ב. "ואפלו בקצת מקומות אשר לפום ריהטא בהשקפה ראשונה אין מבינים היטב איך נוגע הענין הזה לעבדה לפי מדרגתו, אף על פי כן באמת יש שם עצות נפלאות והתעוררות נורא לשוב אליו יתברך ממקום שהוא שם ואם תשים עיניך ולבך שם היטב בודאי תמצא גם שם עצות ודרכים טובים לפי מדרגתך" "ותבקש מהשם יתברך שיאיר עיניך לזכות לזה להבין הדברים היטב למעשה, כי כל דבריו זכרוננו לגרבה, כלם נצרכים ומכרחים לעבדות ועצות טובות לעבדו יתברך" (שיחות הר"ן קל"א). "ויהיה כל העבודה רוחנית על פי התורה הזאת הן התורה ותפילה ומצות ועבודת השם הכל על פי התורה הזאת, וכן כל העבודות הגשמיות, אכילה ושתייה, ושינה ושיחה עם הבריות ומשא ומתן, הכל על פי התורה הזאת. ולחשב תמיד בה בשכבך ובקומך ובלכתך בדרך וכו' תהיה כל מעינה בה. מי שמקים זאת, בודאי יזכה לכל הברכות אפילו בגשמיות בעולם הזה, כי התורה נותנת חיים גשמיים גם כן ועשר וקבוע ונכסיו מצליחים וכו', ומכל שכן שיזכה בזה לחיי עולם הבא ולזכות לכל המדרגות שבעולם שאדם צריך לזכות" (מכתבי שמואל, פג).

קונטרס זו יצא לאור ללומדי
התורה הזמנית - התורה שבה
הולכים יחד אלפים מאנ"ש בארץ
ובתפוצות

**ע"י ארגון 'תמימי דרך'
בשיתוף 'תורות והלכות'**

להצלחת

הרה"ח ר' בנימין יעקב נתן בן

איטא וויצהנדלר

ובני ביתו

בכל מילי דמיטב

בסיוע 'לטייל בתורתו'

המעוניין להשתתף בהוצאות

הקונטרסים וספרי תורות והלכות

יפנה לפל'

0548531995